

Yıldız Teknik Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Bölümü

Yabancı Dil (İngilizce) Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

148169

**BİÇİM VE ANLAM ODAKLI DERSLERDE YABANCI DİL
ÖĞRETMENLERİNİN KULLANDIKLARI YANLIŞ DÜZELTME
YOLLARI VE ÖĞRENCİLERİN VERDİKLERİ KARŞILIKLAR**

Bahar HELVACI

01708102

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nesrin TOKSÖZ

İstanbul 2004

ÖZ

Bu çalışmada sınıf söylemi içinde öğretmen-öğrenci konuşması incelenmiş, biçim odaklılık ve anlam odaklılık çerçevesinde öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları ve yanlış yapan öğrencilerin düzeltili geribildirimlere verdikleri karşılıklar sınıflandırılmış ve sınıf içi örneklerle öğretmen ve öğrenci konuşması yanlış düzeltimine ve öğrencilerin verdikleri karşılıklara dayalı olarak betimlenmiştir. İstanbul'da Yıldız Teknik Üniversitesi'nin Temel İngilizce hazırlık sınıfı C (başlangıç) kurunda, 14 farklı öğretmen tarafından yapılan 45 dakikalık 14 ders, sınıfın işitsel kaydı yapılarak araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Araştırmada kullanılan veri tabanı, bu ders kayıtlarının çeviri yazı haline getirilmiş biçiminden oluşmaktadır. Sonuç olarak öğretmenlerin biçim ve anlam odaklı derslerde ayrı düzeltme yollarını kullandıkları ve öğretmenlerin kullandıkları düzeltme yollarını dersin amacının belirlediği saptanmıştır.

ABSTRACT

In this study, the student-teacher talk in classroom discourse is explored. The strategies that the teachers use while correcting errors and the students' responses to the teachers' feedback in the form focused and meaning focused lessons are classified and the student-teacher talk during the error correction process is described. The 45-minute lessons instructed by 14 teachers at Yıldız Technical University Basic English Department Elementary level are observed and audio recorded. The database used in the research is comprised of the transcripts of these audio recordings. It is found that the teachers' use of error correction strategies differ in form focused and meaning focused lessons. The teachers' use of error correction strategies is determined by the lesson's aim.

ÖNSÖZ

Öğrencilerin aradil gelişiminde öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerin, değişik yanlış düzeltme yollarının sınıf içi etkileşimi biçimlendirme ve öğrencilerin aradil gelişimine etkileri konusundaki bilinçli tutumları, yanlış düzeltme yollarının öğrenmeyi olumlu yönde etkileyecek biçimde kullanılmasını sağlayacaktır.

Bu çalışmada sınıf söylemi içinde öğretmen-öğrenci konuşması incelenmiş, biçim odaklılık ve anlam odaklılık çerçevesinde öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları ve yanlış yapan öğrencilerin düzeltili geribildirimlere verdikleri karşılıklar Lyster ve Ranta'nın (1997) yanlış düzeltme yolları sınıflandırmasına dayalı olarak incelenmiş ve sınıf içi örneklerle öğretmen ve öğrenci konuşması betimlenmiştir. Böyle bir sınıflandırmanın biçim odaklı ve anlam odaklı derslerde sınıf içi konuşmanın özellikleri ve etkileşimin kurulması konusunda gelecekteki araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Yüksek lisans derslerinde olduğu kadar bu araştırmanın oluşumu ve tamamlanması sürecinde, değerli görüşleri ve araştırmayı inceleme sırasındaki titizliğiyle büyük pay sahibi olan danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Nesrin TOKSÖZ'e çok teşekkür ederim.

Derslerinde gözlem yapmama ve derslerinin iştsel kaydını yapmama izin veren değerli öğretim görevlisi arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Son olarak, yüksek lisans derslerine başladığım ilk günden bu yana karşılaştığım her zorlukta yardımını esirgemeyen, araştırmanın her bir adımında yanıbaşımda bana destek olan eşim Onur'a da sonsuz teşekkürler...

İÇİNDEKİLER

Öz.....	i
Abstract.....	ii
Önsöz.....	iii
İçindekiler.....	iv
Tablolar.....	vi
Kısaltmalar.....	vi
Çeviri yazıda kullanılan işaretler.....	vi
1. GİRİŞ	
1.1. Problem durumu.....	1
1.2. Araştırmanın amacı.....	2
1.3. Yöntem.....	2
1.4. Veri toplama yöntemi.....	4
1.5. Araştırmanın yapıldığı okulun bağlamsal özellikleri.....	5
1.6. Veri toplama sırasında karşılaşılan güçlükler.....	6
2. İLGİLİ ÇALIŞMALAR ve ARAŞTIRMALAR	
2.1. Giriş	7
2.2. Yanlış çeşitleri ve yanlışın nedenleri.....	8
2.3. Yanlış ve söylem çözümlemesi.....	9
2.4. Biçim odaklılık ve anlam odaklılık.....	13
2.5. Yanlışları düzeltme.....	18
2.5.1. Yanlışları düzeltme ile ilgili kuram ve yaklaşımlar.....	18
2.5.2. Hangi yanlışlar ne zaman düzeltilmelidir?.....	20
2.5.3. Yanlışları kim ve nasıl düzeltilmelidir?.....	23
2.6. Craig Chaudron'a göre yanlış düzeltme yolları.....	27
2.7. Roy Lyster ve Leila Ranta'ya göre yanlış düzeltme yolları.....	31
2.7.1. Yanlış doğrudan düzeltme (Explicit correction).....	31
2.7.2. Öğrenciden doğru yanıt bulmasını bekleme (Elicitation).....	32
2.7.3. Yanlış yeniden biçimlendirme (Recast).....	33
2.7.4. Üstdil içeren geribildirim (Metalinguistic feedback).....	34
2.7.5. Öğrenciden açıklama isteği (Clarification request).....	34
2.7.6. Yanlış yineleme (Repetition).....	35
2.8. Öğrencilerin geribildirimlere verdikleri karşılıklar.....	36
2.8.1. Öğrencilerin kendi yanlışlarını düzeltme yolları.....	36
2.8.1.1. Yanlış düzelterek yineleme.....	37
2.8.1.2. Yanlış düzelterek ekleme yapma.....	37
2.8.1.3. Yanlış kendi kendine düzeltme.....	37

2.8.1.4. Yanlışı sımfıtan başka bir öğrencinin düzeltmesi.....	38
2.8.2. Yanlışm düzeltilme gereksinimi (needs-repair).....	38
2.9. Sonuç.....	40
3. ÖZÜMLEME ve BETİMLEME.....	43
3.1. Biçim odaklı dersler.....	43
3.1.1. Yanlışı doğrudan düzeltme (Explicit correction).....	44
3.1.2. ğrenciden doğru yanıtı bulmasını bekleme (Elicitation).....	48
3.1.3. Yanlışı yeniden biçimlendirme (Recast).....	52
3.1.4. st dil içeren geribildirim (Metalinguistic feedback).....	58
3.1.5. Seçenek sunma.....	62
3.1.6. 'Erm' biçiminde anlatım kullanma.....	63
3.1.7. Çoklu düzeltim (Multiple feedback).....	64
3.2. Anlam odaklı dersler.....	75
3.2.1. Yanlışı doğrudan düzeltme (Explicit correction).....	79
3.2.2. Yanlışı yeniden biçimlendirme (Recast).....	81
3.2.3. st dil içeren geribildirim (Metalinguistic feedback).....	93
3.2.4. Öğretmenin öğrenciden açıklama isteği (Clarification request).....	94
3.2.5. Yanlışı yineleme (Repetition).....	94
3.2.6. Seçenek sunma.....	95
3.2.7. Çoklu düzeltim (Multiple feedback).....	96
4. DEĞERLENDİRME.....	99
4.1. Öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları.....	99
4.2. Öğrencilerin ğretmenlerin geribildirimlerine verdikleri karşılıklar.....	106
5. SONUÇ.....	110
5.1. Elde edilen bulguların değerlendirilmesi.....	110
5.2. Araştırmanın sınırlılıkları ve sonraki çalışmalar için neriler.....	112
6. GÖNDERMELER.....	114
7. EKLER.....	122
EK 1. (HAM VERİ).....	122
EK 2. (ALIşMA KAĞITLARI).....	157
EK 3. (ANA DERS KİTABINDAN SAYFALAR).....	166

TABLULAR

Tablo 1.	Yanlış düzeltme akışı.....	40
Tablo 2.	Biçim odaklı derslerde öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları	101
Tablo 3.	Anlam odaklı derslerde öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları.....	102

KISALTMALAR

Bkz: Bakınız

S: Öğrenci

Ss: Öğrenciler

T: Öğretmen

s. Sayfa

ÇEVİRİ YAZIDA KULLANILAN İŞARETLER

___: Uzun duraklamalar

/: Kısa duraklamalar

Büyük harf: Vurgulamalar

=: Aynı anda konuşmalar

*: Anlaşılmayan sözler

1. GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Öğrenciler yabancı dili öğrenirken öğretmen tarafından sürekli girdi alsalar bile dil üretimine dönük becerilerden olan konuşma ve yazma sırasında yanlışlar yapmaktadırlar. Bunun nedeni, yabancı dil öğrenim sürecinde öğrencilerin öğrendikleri dille ilgili çeşitli varsayımlar oluşturmalarıdır. Anadilini öğrenen çocukların yanlışlar yapması doğal olduğu gibi, anadilleri üzerine bir başka dil kurmaya çalışan yabancı dil öğrencilerinin de yaptıkları yanlışlar doğaldır. (Krashen 1981, 1982, 1985) Yabancı dil edinimi bir bakıma deneme yanılma sürecidir. Öğrencilerin dil gelişiminde öğretim yöntemi, dersin izlencesi ve kullanılan materyallerin yanında öğretmenler de öğrencilerin ara dil gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Öğrencilerin erek dilde edindikleri bilgileri sınarken yaptıkları yanlışlar, öğretmenlere onların aradil gelişimlerine ilişkin bilgi vermektedir. Yabancı dil öğretmenlerinin yanlış düzeltip düzeltmeme konusunda karar verdikten sonra, doğru biçimleri uygun geribildirimler yoluyla vermesi, öğrencilerin aradil gelişimine katkıda bulunacaktır.

Öğretmenin öğrencinin yaptığı yanlışları düzeltmesi konusunda değişik görüşler ileri sürülmektedir. Kimi araştırmacılar, öğrencinin yaptığı yanlışların düzeltilmesi gerektiğini; yanlışlar düzeltilmediği zaman yanlış biçimlerin erek dilde yer etmesi olasılığı olduğunu savunmaktadırlar (Hendrickson 1978, Harsh 1982, Demircan 1990) Kimileri de yalnızca anlamı etkileyen ve değiştiren yanlışların düzeltilip diğerlerinin anlaşılır girdiyle devamlı olarak desteklendiği sürece doğru biçimlerin edinilebileceği görüşündedirler (Krashen 1985, Truscott 1999).

Yanlış düzeltimi davranışsal yaklaşımın uzantısı olan işitsel-dilsel yaklaşım ve bilişsel yaklaşımın uzantısı olan doğal yaklaşıma dayalı olarak ele alındıktan sonra, iletişimsel yöntemin yaygınlaşmasıyla sınıf söylemi içerisinde incelenmeye başlanmıştır.

Böylece yalnızca yanlışlar ve öğretmenin yanlışları nasıl düzelttiği değil, derste süregelen öğretmen-öğrenci-öteki öğrenciler arasındaki iletişimin boyutu da incelenmeye başlanmış (Johnson, 1995; Tsui 1995); dersin eğitimsel amaçlarının öğretmen-öğrenci konuşması, dolayısıyla yanlış düzeltimi ve öğrencilerin düzeltili geribildirimlere olan tepkilerini nasıl etkilediği konusu önem kazanmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmada sınıf söylemi içinde öğretmen-öğrenci konuşması incelenmiş, biçim odaklılık ve anlam odaklılık çerçevesinde öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları ve yanlış yapan öğrencilerin düzeltili geribildirimlere verdikleri karşılıklar sınıflandırılmış ve sınıf içi örneklerle öğretmen ve öğrenci konuşması yanlış düzeltimine ve öğrencilerin verdikleri karşılıklara dayalı olarak betimlenmiştir. Ayrıca, düzeltme yapan öğrencilerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları üzerinde de durulmuştur. Böyle bir sınıflandırma biçim odaklı ve anlam odaklı derslerde sınıf içi söylemin özellikleri ve iletişimin nasıl kurulduğu konusunda gelecekteki araştırmalara ışık tutacaktır.

1.3. YÖNTEM

Bu araştırma, yanlış düzeltme işlemi sırasında oluşan sınıf içi etkileşimi anlatma ve yorumlama amacıyla yapıldığı için betimleyici bir çalışmadır. Bu nedenle, katılımcılar arasındaki etkileşimin, böylece dilin kullanımının en doğal biçimiyle gösterilebildiği, yoruma açık (Green at al. 1997), niteliksel bir söylem çözümleme yaklaşımı oluşu nedeniyle konuşma çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Konuşma çözümlemesinde iletişimin en yaygın biçimi olan konuşma etkinliğinden yola çıkarak dilin bağlamı oluşturması, bağlamın dili etkileme biçimi irdelenir. Başka bir anlatımla, gerçekteki dil kullanımına yaklaşılarak iletişimin niteliği kavranmaya çalışılır (Kocaman, 1996).

Garfinkel'in (1967) kurduğu budunbilimden yola çıkan ve Sacks, Schegloff ve Jefferson'un geliştirdiği konuşma çözümlemesi, insanların belli bir düzene bağlı olarak toplumsal yaşamda etkileşim kurmak için kullandıkları yöntemleri konu alır (Silverman, 2001). Bu söylem yaklaşımında etkileşim, yapısal bir biçimde kurulmuştur. Konuşma çözümlemesinin varsayımlarını şöyle özetlemek mümkündür: a)Sözel etkileşim yapılanarak oluşma eğilimindedir, b)Bağlam, etkileşimin oluşmasına katkıda bulunur, c)Etkileşimin hiçbir ayrıntısı elenemez (Kocaman, 1996). Konuşma, bitişik çiftler (adjacency pairs), konuşma sırası (turn taking) ve yanlış düzeltimi (repair) gibi yapısal dizilerden oluşmaktadır. Bu diziler içindeki her sözce, kendinden önce gelen sözce tarafından biçimlenmiştir ve kendinden sonra gelen sözce için yeni bir bağlam oluşturmaktadır (Heritage 1984; Shiffrin 1994). Bu özellikler, araştırmacıdan bağımsız olarak gerçekleşen doğal konuşmanın dilsel özelliklerinin ayrıntılı olarak çözümlenerek belirlenmesini gerektirir. Bunun için de ses kaydı yapılan konuşmalar ve bunların çeviri yazıya dökülmüş biçimleri kullanılır. Bu kayıtlar, doğal konuşmanın tekrar tekrar ayrıntılı olarak dinlenilebilmesini ve sözce dizilerinin saklanabilmesini sağlar. Ayrıca konuşma araştırmacıdan bağımsız olarak gerçekleştiği için çeviri yazıyı okuyan ya da işitsel kaydı dinleyen ikinci bir araştırmacı da araştırma ile ilgili söz bildirebilir (Silverman, 2001). Bu da araştırmanın güvenilirliğini arttırır.

Konuşma çözümlemesi, öğretmen-öğrenci konuşması üzerine yapılan söylem araştırmalarında gittikçe daha çok kullanılan bir söylem yaklaşımı durumuna gelmiştir. Bu yaklaşım sınıf ortamında yaşanan iletişim sürecini en doğal ve gerçeek biçimiyle ortaya koymakta, araştırmacılara bol ve yoruma açık ham veri sunmaktadır (Pennington, 1999). Bu araştırma, yanlış düzeltimi sürecinde sınıf içi etkileşimin boyutlarının yansıtılması amaçlandığı için, bütünü ve bağlamı öne çıkartan konuşma çözümlemesi yaklaşımı çerçevesinde yapılmıştır.

1.4. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

İstanbul'da Yıldız Teknik Üniversitesi'nin Temel İngilizce hazırlık sınıfı C (başlangıç) kurunda, 2003 yılının Mart ve Nisan aylarında, 14 farklı öğretmen tarafından yapılan 45 dakikalık 14 ders, sınıfın ses kaydı yapılarak araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Araştırmada kullanılan veri tabanı, bu ders kayıtlarının çeviri yazı haline getirilmiş biçiminden oluşmaktadır. Araştırmacı derse herhangi bir şekilde karışmamıştır. Araştırmanın odak noktası öğretmen ve öğrenciler arasında geçen, dersin eğitimsel amacı ilgili konuşmalar olduğu için, dersle ilgisi olmayan konuşmalar ya da yanlış düzeltimi bulunmayan, öğretmenin bir konuda bilgi verdiği konuşmalar dikkate alınmamıştır. Konuşma metinlerinde, öğrencilerin ve öğretmenlerin adları belirtilmemiş, her öğrenciye konuşma sırası dikkate alınarak bir numara verilmiştir. Dersleri gözlemlenen öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları ve öğrencilerin bu geribildirimlere olan tepkileri, Lyster ve Ranta'nın (1997) yanlış düzeltme sınıflandırması göz önünde bulundurularak incelenmiştir.

Araştırma sırasında veri toplamak amacıyla okulun kasetçaları kullanılmıştır. Her sınıfın kendi kasetçaları olduğu için kasetçalar bulmak zor olmamıştır. Ayrıca öğrenciler dinleme derslerinde sınıfta kasetçalar görmeye alışık oldukları için kasetçaların araştırma aracı olarak kullanılmasına tepki göstermemişlerdir.

Kayıtların tümü "temel ders" (main course) olarak adlandırılan derste yapılmıştır. Bu derste "English File" adında 4 kitaptan oluşan bir seri okutulmaktadır. Öğrenciler yılın başında bu kitabın başlangıç düzeyinden başlamış ve yıl sonunda ileri-orta düzeydeki kitabı bitirmişlerdir. Araştırmanın yapıldığı sırada öğrenciler bu serinin orta düzeyini okumakta idiler. İşitsel kayıtları yapılan derslerde, English File adlı kitaptan bölümler işlenmiş (bkz. Ek-3) ve öğrencilere her hafta sonunda ev ödevi olarak verilen çalışma kağıtlarındaki (worksheet) alıştırmalar kontrol edilmiştir (bkz. Ek-2).

1.5. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI OKULUN BAĞLAMSAL ÖZELLİKLERİ

Araştırmanın yapıldığı Yıldız Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Hazırlık sınıfında görev yapan öğretmenler sözü edilen üniversitenin kadrolu öğretmenleridir. Hepsi T.C. vatandaŐı olup yabancı dil olarak İngilizce eğitimi vermektedirler. Ders kayıtları bulunan öğretmenlerin dördü erkek, onu bayandır. YaŐları 25-35 arasında olup ve meslekte geçirdikleri süre 2-10 yıl arasında değişmektedir. Öğretmenler, çeşitli üniversitelerin İngiliz Dili ve Edebiyatı, İngilizce Öğretmenliği, Mütercim Tercümanlık bölümlerinden mezun olmuŐlardır. İki öğretmen İngilizce Öğretmenliği bölümünde yüksek lisans yapmaktadır.

Yıldız Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Hazırlık sınıfında okuyan öğrenciler, bölümlerine başlamadan önce bir düzey belirleme sınavına girmekte ve bölümleri dikkate alınmadan hazırlık sınıflarına yerleŐtirilmektedirler. Bu öğrenciler, bir yıl hazırlık okuduktan sonra yeniden düzey belirleme sınavına girmekte ve sınavda başarılı olurlarsa bölümlerine başlamaktadırlar. Her bir sınıfta, %80'i erkek olan, yaklaşık 20-25 öğrenci bulunmaktadır. Öğrenciler 17-18 yaŐ civarında olup hepsi T.C. vatandaŐıdır.

Bu üniversitenin Temel İngilizce hazırlık bölümünde C kuru öğrencileri, haftada 27 saat İngilizce dersi görmektedirler. Bunun 19 saati "English File" adlı kitabın okutulduğu ve çalışma kağıtlarındaki alıştırmaların yapıldığı temel dersten oluşmaktadır. Çalışma kağıtları, üniversitenin materyal ofisinin öğrencileri sınavlara hazırlama amacı ile her hafta hazırladığı 4 ya da 5 sayfadan oluşan ve öğrencilerin hafta sonu yapıp derse getirdiği bir materyaldir. Temel ders öğretmenleri haftada iki saatlerini çalışma kağıtlarının sözlü olarak kontrolüne ayırmaktadırlar. Öğrenciler, çalışma kağıtlarındaki alıştırmaları ve kendi yanıtlarını yüksek sesle okumakta öğretmen de yanıtların doğru ya da yanlış olduğunu söyleyerek açıklama yapmaktadır. Çalışma kağıtları o hafta öğrenilen dilbilgisi konularını içeren alıştırmalardan oluŐmakta, okuma becerisini ölçen bir alıştırma da içermektedir.

English File adlı kitap, iletişimsel yöntem temel alınarak yazılmıştır ancak dilbilgisi alıştırmaları da içermektedir. Çalışma kağıtları ise biçim odaklı olup öğrencilerin yanlışlarının saptanması ve açıklanarak düzeltilmesi amaçlı olarak hazırlanmıştır. Bu nedenle çalışma kağıtlarının işlendiği derslerde yanlış düzeltiminin çok olması beklenmektedir. Kitabın işlendiği konuşma odaklı derslerde ise öğretmen, öğrenci yanlış yapsa bile bazı yanlışları önemsemeyerek düzeltmemekte; bazı yanlışları ise değişik yöntemler kullanarak düzeltmektedir.

1.6. VERİ TOPLAMA SIRASINDA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Ders kaydı yapılan sınıfların çoğunda öğrenciler seslerinin kaydedildiğini bilmektedirler. Seslerinin kaydedildiğini bilen bazı öğrencilerin heyecanlandığı gözlenmiştir. Ayrıca kasetçalar öğretmen masasında durduğu için arka sıralarda oturan ya da alçak sesle konuşan öğrencilerin sesleri duyulmamaktadır. Bunlar anlayamadığı için çözümlenmeye katılmamıştır. Sınıfta dersi izleyen bir gözlemcinin olması bazı sınıflarda öğretmen ve öğrencilerin dersin başında rahatsız olmalarına ve konuşurken heyecanlanmalarına yol açmıştır ancak dersler normal akışında sürmüştür. Pennington'a göre (1999) ses kaydı yapılan derslerde teyp ve gözlemcinin bulunması, öğrencilerin ve öğretmenin davranışlarını değiştirmelerine neden olabilir. Labov da (1970), katılımcı gözlemcinin bulunduğu derslerin doğal ortamda gerçekleşmiş olmadığını ileri sürmektedir. Ancak, bu durumun araştırmanın sonucunu etkilemediği düşünülmektedir.

Bilgisayarın yazılımında olmadığı için sesletim yanlışlarında fonetik alfabesi kullanılamamış, yanlışlar parantez içinde öğrencinin okuduğu gibi verilmiştir.

2. İLGİLİ ÇALIŞMALAR ve ARAŞTIRMALAR

2.1. GİRİŞ

Yabancı dil öğrenme, öğrencilerin pek çok bilgi çeşidini kullanarak erek dille ilgili varsayımlarını bilinçli olarak denedikleri yaratıcı bir sistem oluşturma sürecidir. Bu bilgi çeşitleri şunlardır: erek dille ilgili sınırlı bilgi, anadil bilgisi, dilin iletişimsel işlevinin bilgisi ve dünya, insanlar ve evren hakkında bilgi. Yabancı dil öğrencileri erek dili öğrenirken kendi kuralları olan ve kendilerine göre doğru bir dil sistemi oluştururlar (Brown, 1987:168). Bu ne anadillerinin ne de erek dilin sistemidir. Her iki dilin arasında olup, bu sistemi kullanan öğrenciye özeldir. Bu sisteme göre, öğrenciler her hangi bir evrede hem yabancı dil hem de anadil kurallarını içeren, sürekli değişen bir dil kullanırlar. Bu dili Selinker (1972) ‘aradil’ (interlanguage); Nemser (1971) ‘yaklaşık düzen’ (approximative system); Corder da (1978) ‘dil öğrencisi dili’ (language learner language) olarak adlandırmaktadır.

Öğrencilerin dilin nasıl düzenlendiğiyle ilgili kendi ölçütleri ve anlayış biçimleri vardır. Her bir dil üretimi, içsel varsayımların denenmesidir. Öğretmenden gelecek geribildirim, özgün varsayımların yeniden düzenlenmesiyle oluşur (Wajnryb, 1992: 51). Yanlış yapmak dil öğreniminin kaçınılmaz ve gerekli bir parçasıdır. Yabancı dilin nasıl bir sistemi olduğunu anlayabilmek için doğru biçimleri duyarak yanlışlar yapmak doğaldır. (Krashen, 1981, 1982, 1985). Bu nedenle öğrencinin dil üretmek için mümkün olduğu kadar çok fırsata sahip olması gerekmektedir. Öğrenciler yabancı dili yaratıcı olarak kullanabilmek için yanlışlar yapabilirler. Yanlış yapmazlar ve sonucunda da çeşitli şekillerde geribildirim almazlarsa edinim süreci engellenmiş olur (Norrish, 1983; Brown, 1987; Edge, 1989; James, 1998). Bu nedenle öğretmenler, yapılan yanlışlara nasıl tepki verecekleri konusunda iyi düşünmeli; yanlış düzeltme zamanlamasını iyi yapmalı ve uygun düzeltme yollarını kullanmalıdırlar.

2.2. YANLIŞ ÇEŞİTLERİ ve YANLIŞIN NEDENLERİ

Yanlış, genel olarak dilsel bir biçimin hedef dilden ayrı olarak kullanılması olarak adlandırılabilir. Öğrenme temelde yanlışlar yapmayı kapsayan bir süreçtir. Yanlış yargılar, yanlış hesaplamalar ve yanlış varsayımlar, bilgi edinme veya herhangi bir beceriyi öğrenmenin önemli bir parçasını oluşturur (Brown, 1987:169). Yanlışlar, öğrencilerin yabancı dille ilgili varsayımlarını kontrol etmelerini sağlayan ilerleme göstergeleri olarak düşünülebilir (Tatlıoğlu, 1994:16; George, 1972 vd.'nden alıntı). Corder'a göre (1967; Demircan, 1990:61'den alıntı) yanlışlar, anadil düzeninden gelen engellemelerin bir sonucu değil, öğrencinin yabancı dili anadilinin bir benzeri saymasından kaynaklanır.

Öğrencilerin yanlışlarını çözümleyebilmek için yanlış (mistake) ile yanlış (error) arasında bir ayırım yapılmaktadır. Yanlış, konuşanın edincindeki bir eksiklik sonunda ortaya çıkmaz; konuşma sırasındaki dil sürçmeleri ya da rasgele tahminler, duraksamalar ve anlık dilbilgisi sapmalarından oluşur (Norrish, 1983; Van Els at al. 1984; Brown, 1987; Edge, 1989; Ellis, 1997). Anadil konuşucuları da yanlışya düşebilirler. Bunları yabancı dil öğrencisinin yaptığı yanlışlardan ayırmak gerekir. Brown'a (1987) göre yanlış, öğrencinin ara dil edincini yansıtan erek dilin dilbilgisinden sapmadır. Sorun, yanlış ve yanlışın ayırımına nasıl varılacağıdır. Bu ayırma ancak öğrencinin edincindeki tutarlılığı inceleyerek varılabilir (Norrish, 1983; Brown, 1987; Edge, 1989; Ellis, 1997). Örneğin; öğrenci her zaman "caught" yerine "catched" fiilini kullanıyorsa bu bir yanlıştır. Bazen "caught" bazen "catched" diyorsa ya da düzeltildiği zaman doğru biçimi ortaya çıkartabiliyorsa, bu bir yanlışdır.¹

Yanlışlar, iletişimin sağlanması açısından bütünsel yanlışlar ve bölgesel yanlışlar olarak sınıflandırılmaktadır:

a) Bütünsel yanlışlar (global errors): Bu tür yanlışlar, dilin kendisiyle ilgili değil, tartışılan konuyla ilgilidir. Bunlar alıcının verilen iletiyi alamamasına, iletişimin

¹ Bu araştırmanın amacı yanlışın kaynakları olmadığı için metin içinde yanlış ve yanlış terimleri ayrılmayacak, yalnızca yanlış terimi kullanılacaktır.

kurulmasına engel olur (Burt, 1975; Norrish 1983; Ellis, 1997). Öğrencinin anadilden etkilenecek şekilde “gözüm döndü” cümlesini “My eyes turned” şeklinde çevirmesi bütünsel yanlışlara örnektir.

b) Bölgesel yanlışlar (local errors): Bu tür yanlışlar, iletinin bir biriminin anlaşılmasını etkiler (Burt, 1975; Norrish, 1983; Ellis, 1997). Sesletim, dilbilgisi, yazım yanlışları bunlara örnektir. Öğrencinin “caught” yerine “catched” fiilini kullanması, anlamı bozmadığı için bölgesel bir yanlış olarak görülebilir.

Yanlışlar, dilsel yapılarına göre de sınıflandırılabilir. Dilsel yapılar sesletim, dilbilgisi (yapıbilim-morfoloji- ve sözdizim), sözcük (anlam ve sözcük bilgisi) ve söylem yanlışlarını içermektedir (Dulay at al., 1982: 146). Chaudron (1988) da yanlışları dilsel (sesletim, yapıbilim, sözdizim), konu bilgisi ile ilgili yanlışlar (gerçek ve konuya ait bilgi) ve sınıf içi iletişim ve söylem yanlışları olarak sınıflandırmıştır. Sınıf içi iletişim ve söylem yanlışları sınıflandırmasında olan yanlışlar sırası gelmeden konuşma, yanlış soruyu yanıtlama, ana dil kullanma, konuşamama ve tam cümle kuramamadır (Chaudron, 1988: 32; Mehan, 1974 'den alıntı).

2.3 YANLIŞ ve SÖYLEM ÇÖZÜMLEMELERİ

Yanlış çözümlemesi (error analysis), yanlışların iki dil arasındaki benzerlikler ve ayrılıklar sonucunda oluştuğunu ve diller arasında sistemli bir karşılaştırma yapılırsa yanlışların önceden tahmin edilebileceği ve yanlışlara çözüm bulunabileceğini öngören karşıtsal çözümlemeye (contrastive analysis) bir tepki olarak doğmuştur. Karşıtsal çözümlemenin tersine yanlış çözümlemesinde öğrencilerin yaptıkları yanlışlar üzerinde durulmuştur. Yanlış çözümlemesinin amacı, yanlışların kaynaklarını ve türlerini sınıflandırarak öğrenci yanlışlarını önceden tahmin edebilmektir (Richards, 1971; Van Els vd., 1984; Dulay vd., 1982; Demircan, 1990). Bu çözümleme biçimi, yanlışların

belirlenmesi, tanımlanması, açıklanması, değerlendirilmesi ve düzeltilmesini içerir (Van Els at al., 1984).

Yanlış çözümlemesinde ilk adım, yanlışların belirlenmesi ve tanımlanmasıdır. Diller arası yanlışlar, 'yalınlaştırma', 'çevirisel eşitliği sağlama' ve 'anadilden aktarım' (Demircan, 1990:119-120) olarak karşımıza çıkabilir. Anadilden aktarımın bir ruhbilimsel bir de yapısal yönü vardır. Ruhbilimsel açıdan bakıldığında durum değişik olabilse de yapısal açıdan bakıldığında yanlışların çoğu anadilden aktarıma bağlanabilir (Demircan, 1990). Yabancı dili öğrenmenin başlangıç aşamaları anadilden aktarımın yoğun olduğu dönemlerdir. Öğrenciler bu dönemde yabancı dilin sistemine tam olarak egemen değildiler. Tek bildikleri anadilin dilbilgisidir. Örneğin, bir öğrencinin kurduğu "He **painted** his shoes." (O ayakkabılarını boyadı) ve "The goalkeeper **ate** a goal." (Kaleci gol yedi) cümlelerindeki yanlışlar, anadildeki sözcüklerin erek dile aktarımından kaynaklanmaktadır. Öğrenci sözcükleri erek dildeki anlamlarını düşünmeden, anadilinde kullandığı biçimiyle çevirdiği için yanlış yapmıştır.

Öğrenciler konuşurken ya da yazarken aradil gelişimine bağlı olarak anadiliyle yabancı dil arasında anlamsal ve yapısal eşitlik arayışına girebilirler. Bu da yanlış yapmalarına yol açabilir. Ayrıca öğrenciler erek dilde yeni öğrendikleri bir kuralı benzer her durumda uygulayarak genellemeler yapabilirler. Erek dildeki bir kuralla ilgili aşırı genellemeler yaparak dil öğrencisinin kurduğu varsayımlardan oluşan yanlışlara, dil içi yanlışlar (intralanguage) denmektedir. Dil içi aktarım, yabancı dili öğrenmede önemli bir etkidir. Dil öğrenmenin ilk evreleri sırasında diller arası aktarım yoğun olurken öğrenciler yeni sistemi yavaş yavaş edindikçe, gittikçe artan dil içi aktarımlar, erek dilde genellemeler göze çarpar (Richards, 1971; Dulay at al., 1982; Norrish, 1983; Van Els at al.,1984; Demircan, 1990; Ellis, 1997). Olumsuz dil içi aktarıma "They **swims** a lot." (Onlar çok yüzerler) cümlesi örnek olabilir. Öğrenci geniş zamanda eyleme eklenen üçüncü tekil kişi '-s' ekini üçüncü çoğul kişiye eklemiş, erek dilde geniş zamanla ilgili öğrendiği kuralı aşırı genelleyerek yanlış yapmıştır.

Yanlış çözümlemesi, yanlışların tür ve kaynaklarının belirlenmesinde önemli rol oynamasına karşın, bu tür çözümlemede yalnızca yapılan yanlışlar üzerinde durularak bu yanlışların bağlı olduğu aradıl düzeni göz ardı edilmiştir. İkinci çelişki de yalnızca üretilen yanlışların incelenmesi ancak onlar kadar önemli olan anlama/algılama yanlışlarının dışlanmasıdır. Böyle bir çözümlemede, öğrencilerin kimi yapıları kullanmaktan kaçınarak sakladığı yanlışlar ortaya çıkamamaktadır. Bu sakıncaları ortadan kaldıracak bir çıkış yolu olarak kullanım çözümlemesine (performance analysis) geçilmiştir (Demircan, 1990:63'den alıntı; Svartvik 1973, Zydatis, 1976). İşitsel-Görsel ve İşlevsel-İletişimsel yaklaşımların ortaya çıkması sonucu öğrencilerin normal bir bildirişim ortamında kullandıkları dili kendilerinin üretmesine ilişkin çalışmalar önem kazanmıştır. Bu nedenle, kullanım çözümlemesi yerini söylem (discourse) çözümlemesine bırakmıştır (Demircan, 1990: 63).

Yanlış çözümlemesi çerçevesinde yapılan çalışmalarda; yanlışların sınıflandırılması ve kullanım çözümlemesinden sonra, yanlışların düzeltilmesine odaklanılmıştır. Öğrenci yanlışlarını önceden görmeyen ya da engellenmenin gereksiz olduğu görüşü araştırmacıları yanlışları incelemesinden uzaklaştırmış, İşlevsel-İletişimsel yöntemle beraber söylem çözümlemesi önem kazanmıştır (Demircan 1990: 65'dan alıntı; Hakuta, 1974; Van Els vd. 1984: 95). Harris (1952), söylem çözümlemesini, yapısalcı görüşe bağlı olarak "cümlelerin üstündeki kullanım" (discourse above the sentence) biçiminde tanımlamıştır. Böylece, tümce-üst dil yapısının dil öğretimine uygulanış biçimi ortaya konulmuştur. İşlevci görüşe göre odak nokta, karşılıklı konuşma içinde dilin kullanımınıdır (language in use) (Fasold 1990: 65). Betimleme aracı cümle değil, metnin kendisidir. İnsan ilişkileri sırasında kullanılan dil, dilsel biçimlerin amaç ve işlevlerinden bağımsız olarak incelenmesi ile kısıtlanamaz (Brown ve Yule: 1983:1). Shiffrin (1994) ise, söylemi sözcükler (utterances) olarak tanımlamış, söylemin dil kullanımındaki birimlerin bağlam içinde toplanması olduğunu belirtmiştir. Bu tanım, yapısal ve işlevsel görüşü birleştirerek dilin toplumsal etkileşim aracı olarak görülmesini sağlamıştır.

Söylem çözümlemesinde ayrı ayrı cümlelerden çok bağlam içindeki dilin kullanımına odaklanması, sınıf içi etkileşim sırasındaki yanlış düzeltiminin özelliklerinin

incelenmesini ön plana çıkarmıştır. Anadil konuşucuları ile ikinci dil öğrencileri arasındaki konuşmanın yapısı ve işlevi (foreigner talk) de söylem çözümlemesi içinde yer almaktadır (Van Els vd., 1984: 95). Anadil konuşucuları iletişim kurmak amacıyla ikinci dil öğrencileri ile konuşurken kullandıkları dilin biçim, içerik ve sesletimini basitleştirmekte, öğrencinin anlayabileceği bir biçime sokmaktadırlar (Ross & Berwick, 1992'den alıntı; Giles vd., 1987; Schegloff vd., 1977). Bazı sözcüklerin vurgulanması, yavaş konuşma, basit sorular sorma, daha kısa ve basit cümleler kurma, kısaltmalardan kaçınma gibi değişiklikler bu tür konuşmayı oluşturmaktadır (Zuengler, 1991; Tsui, 1995). Dolayısıyla öğretmen konuşması (teacher talk) da bir tür yabancı konuşması sayılabilir.

Öğretmen konuşması, öğretmenin sorularını, öğrencilerin karşılıklarına verdikleri geribildirimleri, öğretmenlerin açıklamalarını içerir. Sınıfta konuşmanın büyük çoğunluğunu öğretmen yaptığı gibi konuşma konusunu ve kimin konuşacağını da öğretmen belirler (Tsui, 1995; Johnson, 1995). Bu yüzden öğretmenler ders sırasında yapılan etkinliklerin, kullanılan yapı ve sözcüklerin öğrencilerin anlayabileceği ve katılabileceği düzeyde olmasına dikkat etmeli, gerekirse kullandıkları sözcükler ve sordukları soruları öğrencilerin dil düzeyine göre değiştirmeli, öğrencilere öğrenmeyi ve dil edinimini sağlayacak sosyal ortamlar yaratarak etkileşimde bulunmalarını sağlamalıdır (Johnson, 1995).

Sınıf içi konuşmalar önceden belirlenmiş kural ve beklentilerden oluşur. Karşılıklı konuşmanın en küçük birimi etkileşim (interaction), etkileşimin en küçük birimi ise edim (act)'dir. Edimler birleşerek katılımları (moves), katılımlar birleşerek değişimleri (exchanges), değişimler birleşerek işlemleri (transactions), işlemler birleşerek etkileşimleri oluştururlar. Öğretim-öğrenim etkinliğinde en büyük birim derstir. Bu aşamalı düzene Birmingham modeli adı verilmiştir. (Demircan 1990:50'den alıntı; Sinclair-Coulthard, 1975; Coulthard, 1977). Sınıf içi konuşmalarında genelde giriş edimi (initiation), karşılık edimi (response) ve değerlendirme edimi (evaluation) birleşerek bir katılımı oluşturur (Johnson 1995:17'den alıntı; Sinclair ve Coulthard, 1975; Mehan 1979). Bu dizi tüm ders süresince üç geniş evre içinde sürer. Bu evreler, öğrencilerin ne öğrenecekleri ve ders

sırasında kendilerinden neler beklendiği konusunda bilgi edindikleri açılış evresi, öğretilen konuyla ilişkili etkinliklerin yapıldığı eğitimsel evre ve öğrencilerin öğrendikleriyle ne yapacakları konusunda bilgi verilen kapanış evresidir (Johnson 1995:17'den alıntı; Mehan 1979).

Bu düzen, dersin eğitimsel amacına, öğretmenlerin önceden belirlenmiş inanç ve bilgilerine ve zamanla oluşan deneyimlerine göre değişiklikler gösterebilir (Prabhu, 1987). Öğretmen boşluk doldurma alıştırmaları yapılırken öğrencilere belirli bir dilbilgisi kuralının kullanılmasını öğretiyorsa yalnızca kullandığı dil değil, iletişimin biçimi de belirlenmiş olur. Öğretmen öğrencilere dili anlamlı bir bütün içinde kullanılmak amacıyla onları en sevdikleri film hakkında konuşturuyorsa; kullandığı dil, öğrencilerin anlam odaklı etkileşim kurmalarını sağlamaktadır (Johnson, 1995:26). Böylece iletişim biçiminde de değişiklikler olmakta, konuşmalar sınıf dışı konuşmalarla benzerlik gösterdiği için Birmingham modelinde gösterilen yapısal düzen de esneklik göstermektedir (Mc Carty, 1991:19).

Dersi anlam odaklı ya da biçim odaklı yapan, hem öğrencilerin ne ile ilgili konuştuğu hem de öğretmenin etkileşimi biçimlendirme yoludur. Öğretmen boşluk doldurma alıştırmaları yapılan bir derste metni bir bütün olarak düşünerek metne gönderme yaparsa, dersi yalnızca cümleye odaklanan öğretmenlere göre daha anlam odaklı bir biçimde yürütmüş olur. Öğrencilerle onların en sevdikleri film hakkında konuşurken sürekli öğrencilerin yanlışlarını düzelter ve yanlışlarla ilgili açıklama yapan öğretmenler ise konuşma sırasında yanlışları düzeltmeden geçen öğretmenlere kıyasla daha biçim odaklı dersler işlemiş olurlar.

2.4 BİÇİM ODAKLILIK ve ANLAM ODAKLILIK

İngilizce öğretiminde yaşanan en büyük değişimlerden biri öğretim yöntemlerinin erek dilin yapısal özelliklerine odaklanmaktan çok, söylenmek isteneni kavrama ve iletme üzerine yoğunlaşmasıdır. Başka bir deyişle öğrencilerin söylediklerinin dilbilgisel doğruluğunu sağlama yerine, onların gerçek yaşamda iletişim kurma amacıyla akıcı bir

şekilde konuşabilmelerini sağlama önem kazanmıştır. Dil öğretiminde biçim odaklılıktan anlam odaklılığa geçişte, Hymes'in (1971) Chomsky'nin dilsel edinç kavramına karşı ortaya attığı iletişimsel edinç kavramı önem taşımaktadır. Hymes'a göre dilbilgisel edinç ana dil konuşucularının sahip olduğu edinç türlerinden sadece biridir ve iletişimsel edinç toplum, dil ve söyleme dayalı edinçleri de içermelidir. Canale (1983) iletişimsel edincin geliştirilmesini temel alan iletişimsel yöntemde, dil öğretiminde amacın öğrencilere gerçek yaşamda akıcı bir biçimde erek dil konuşucuları ile iletişim kurmasını sağlayan iletişimsel edinç kazandırma olduğunu belirtmektedir. Bu yaklaşım, dilsel biçimleri yineleyerek ezberleme yerine yorumlama, açıklama ve anlamsal uzlaşmaya odaklanmaktadır.

Krashen'in (1981, 1982, 1985) Düzelteli Varsayımı (Monitor Hypothesis) da bu görüşün kazanılmasında önemli rol oynamıştır. Bu yaklaşıma göre, ancak girdi öğrencinin anlayabileceği düzeyde ise edinim kazanılabilir. Öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrenilen konu ile önceden bilinenler arasında dilsel yakınlık (proximity) olmalıdır (Vygotsky 1978). Yabancı dil öğretmenlerinin sınıfta öğrencilerle olan konuşmalarını öğrencilerin anlayıp karşılık verebileceği duruma getirerek değiştirmeleri, onların dilsel edinçlerinin geliştirilmesinde yararlı olacaktır (Johnson, 1995:82).

Etkileşim Varsayımını (Interaction Hypothesis) ortaya koyan Long, (1981, 1983, 1985) erek dille ilgili yeterli anlaşılır girdi alma ve anlamlı üretim fırsatı olan öğrencilerin erek dilde iletişimsel yeterliliğinin daha kolay geliştirilebileceğini ileri sürmüştür. Ana dil konuşucuları, yabancı dil öğrencileri ile konuşurken kendi sözlerinde onların yabancı dil bilgisine göre uyarlamalar yaptıkları zaman anlamsal uzlaşma sağlanmakta, böylece yabancı dil öğrencilerinin anlaşılır girdi alımı kolaylaşmaktadır (Johnson, 1995:83). Pica (1994) anlamsal uzlaşmayı dil öğrencileri ve anadil konuşucusu arasında iletişimin anlaşılması sırasında zorluklar yaşandığı zaman, etkileşimde ortaya çıkan değişim ve anadil konuşucusunun yeniden yapı oluşturma çabası olarak tanımlamıştır. Pica'ya göre anlamsal uzlaşma, erek dil gelişiminde öğrencilerin erek dil girdisi oluştururken dili daha iyi kavramalarını, biçimsel değişimleri özümsemelerini, biçim ve anlamı birleştirerek düzeltilmiş çıktı oluşturmalarını sağlar (Braidı, 2002). Lyster ve Ranta (1997) anlamsal

uzlaşmayı sınıf ortamında incelemiştir. Yapılan araştırmada, erek dildeki yanlış üretim sonucunda oluşan öğrenci karşılığının, anlamsal uzlaşma değil biçimsel uzlaşmayı sağlama isteği sonucunda ortaya çıktığı bulunmuştur. Lyster dilsel uzlaşmanın yalnızca iletinin anlaşılrlığı değil, biçimdeki doğruluğu da amaçladığını böylece karşılıklı konuşmayı sağlamadan çok eğitimsel bir amaç içerdiğini belirtmiştir.

ıktı Varsayımını (Output Hypothesis) ortaya koyan Swain; (1985) anlaşılır girdinin yanında, öğrencilerin anadil konuşucuları kadar akıcı konuşabilmeleri için dili kullanmalarını sağlayacak ortam ve fırsatları olması gerektiğini ileri sürmektedir. Öğrenciler anlamlı etkileşim sırasında dilsel becerilerini yalnızca anlam değil dilsel biçimler konusunda da geliştirmektedirler. Öğretmen ve öğrenci arasındaki konuşmanın anlam odaklı olmasının etkileşimi etkilemekte, böylece öğrencinin anlaşılır girdi alabilmesi sonucunda ikinci dil edinimi sağlanmaktadır. Ellis, (1990) etkileşimsel uzlaşmayı sağlamak öğrencinin aradil gelişimi ve yabancı dilde üretimi açısından gereklidir. Öğrenciler iletişimsel bir sorun ile karşılaştıklarında dilsel bir sorunun buna yol açtığını anlamakta ve ilgilerini iletiden biçime kaydırarak bu sorunun nedenini bulmaya ve çözmeye çalışmaktadırlar (Long, 1996, Braidi 2002).

Beretta va Davies'in (1985) yaptığı bir araştırmada ikinci dil eğitiminde anlam odaklılık üzerinde durulmaktadır. Hindistan'da geleneksel eğitim alan ve iletişimsel yaklaşıma göre eğitilen öğrencilerle yapılan araştırmada, iletişimsel yaklaşıma göre eğitim alan öğrenciler yapılan sınavlarda daha başarılı olmuşlardır. Bu da, öğrenciler anlama odaklandığı zaman biçimin daha iyi öğrenildiğini göstermektedir. Montgomery ve Einsenstein'in (1985) ABD'nde 14 yetişkin öğrenci ile yaptığı benzer bir araştırma da iletişimsel yaklaşıma dayalı öğretim sadece sesletim, sözcük bilgisi ve kavrayış değil dilbilgisinde bile daha fazla edinim kazandırdığını ortaya koymuştur.

Dilsel biçimlere odaklanma ise ilk olarak Long (1991) tarafından 'biçim odaklılık' (focus on form) ve 'biçimlere odaklanma' (focus on forms) olarak ayrılmıştır (Ellis vd., 2001). Biçim odaklılık, genel olarak anlam ve iletişim odaklı olarak yürütölen bir derste

öğretmenin yanlışları düzelterek dilsel yapılara odaklanmasıdır. Long'un biçimlere odaklanma diye adlandırarak karşı çıktığı dersi işleme biçimi ise, dilsel yapıların iletişimsel olmayan bir sınıf ortamında parçalanarak teker teker incelenmesidir. Ellis'e (1995) göre, yoruma dayalı dilbilgisi öğretimi öğrencilerin yabancı dildeki etkin üretimi sırasında ön plana çıkarılmalıdır (James 1998). Dilbilgisi öğretimiyle, erek dil ile ilgili bilgileri öğrenme kolaylaştırılabilir, bu da yanlışların düzeltilmesi ile olur. Yabancı dil bilgisindeki unsurlar böylece farkındalığın kazandırılması ile edinilir.

Dilbilgisel doğruluk görüşünün savunucularından Higgs ve Clifford (1982), öğrencilerin bilinçli olarak dilbilgisel doğruluğu kazanmaya çalışmasının gerekli olduğunu belirtmektedir. Öğrenciler doğru dilbilgisi biçimlerinde yetkinlik kazanmadan onlara iletişimsel edinç kazandırılmaya çalışılırsa dilbilgisi yanlışlarının fosilleşme tehlikesi bulunmaktadır. Pica (1983) dil ediniminde sınıf ve doğal ortamın katkıları ile ilgili bir araştırma yapmıştır (Braidı, 2002). Bu araştırmada, deneklerle araştırmacılar arasında geçen konuşmalar sırasında yapılan yanlışlar incelenmiş ve çalışmanın sonucunda dilbilgisi eğitiminin ikinci dil edinimini hızlandırdığı ortaya çıkmıştır. Dilbilgisi eğitimi sadece erek dilin kullanımında doğruluğu sağlamakla kalmamakta, dilbilgisel açıdan doğru olmayan kullanımları da engellemektedir. Tomasello ve Herron'un (1989) dilden dile aktarım yanlışlarını düzeltme konusunda yaptığı bir araştırmada Fransızca öğrenen İngilizce anadil konuşucularından oluşan deney grubu öğrencilerine İngilizce bir cümle verilmiş ve bunu Fransızca'ya çevirmeleri istenmiştir ve öğrencilerin yanlışları öğretmen tarafından hemen düzeltilmiştir. Bu, Garden Path tekniği olarak adlandırılmıştır. Kontrol grubunda ise öğretmen en başta doğru biçimi vermiş ve öğrencilerin yanlış yapmasına fırsat vermemiştir. Öğrencilere 3 kere sınav yapılmış ve her durumda Garden Path, yani öğrencilerin yanlışlarının öğretmen tarafından düzeltilmesi yoluyla öğretme işlemi sağlandığında, öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmüştür. Lightbown ve Spada'nın (1990) biçim odaklı öğretim ve düzeltili geribildirim konulu çalışması da bu görüşü desteklemektedir.

Kasper'in (1985); Danimarka'da ikinci dil olarak İngilizce öğrenen lise öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmada biçim odaklı ve iletişim odaklı yanlış düzeltimi üzerinde

durulmuş, dersin iletişimsel amacına göre öğretmen ve öğrencilerin yanlış düzeltiminin farklılıklar içerdiği öne sürülmüştür (Lyster ve Ranta, 1997: 39). Lightbown ve Spada (1990), biçim odaklı öğretim ve yanlış düzeltiminin ikinci dil olarak İngilizce öğrenen 100 Kanadalı Fransız çocuk üzerindeki etkisini incelemiştir. Okulda anlam odaklı ve iletişimsel bir yaklaşım izlenmektedir. 6 ayın sonunda biçimsel doğruluğu ölçen dinlediğini ve okuduğunu anlama sınavları yapılmıştır. 4 sınıfta da farklı sonuçlar alınmıştır. Bunun nedeni öğretmen girdisi olarak bulunmuştur. Her öğretmenin doğru kullanılmasını beklediği dilbilgisel konular vardır. Öğretmenler ayrıca dilbilgisi dersi vermemelerine karşın çok yanlış yapılan ya da öğrenilmesinde zorluk çekilen konulara eğilmekte, bu da öğretmenlerin yanlış düzeltme yolları ve biçimsel doğruluk beklentileri ile öğrencilerin dil edinimi arasında paralellik olduğunu kanıtlamaktadır. Lightbown ve Spada (1993), biçim odaklı öğretim ve düzeltili geribildirim konusu ile de ilgilenmişlerdir. Sonuç düzeltili geribildirim öğrencinin ara dil gelişimine katkısı olduğu yolundadır. Spada'ya (1995) göre becerilerin gelişmesinde hem biçim hem de işlev odaklı çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Yapılan çalışmalar, günümüzde dilbilgisi öğretimi ve yanlış düzeltiminin yeni bir biçimde karşımıza çıktığını göstermektedir. Söylem çözümlemesi ve iletişimsel dil yaklaşımlarının uygulanması sonucu dersler daha çok iletişim ve anlam odaklı biçimde yürütülmektedir. Yanlış düzeltiminin çok yapıldığı biçim odaklı derslerde, işlenen metnin bütünlüğüne ve dilin yapısı yanında kullanımına önem verilebilir. Dilbilgisel doğruluk yanında iletişimsel akıcılığı da öne çıkartan eğitim sistemi, yabancı dil öğrencilerinin yalnızca sınavlarda değil günlük yaşamda da erek dili kullanarak iletişim kurma becerisini arttıracaktır. Bir sonraki bölümde ilgili kuram ve yaklaşımlar çerçevesinde yanlışların düzeltimi ile ilgili değişik görüşler ele alınacaktır.

2.5. YANLIŞLARI DÜZELTME

Yabancı dil ediniminde yanlışları düzeltme üzerine yapılan çalışmalar aslında düzeltmenin düşünüldüğünden daha karmaşık olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmalarda yanlışların düzeltiminin nasıl, ne zaman, kim tarafından yapılması gerektiği ile ilgili görüşler ileri sürülmektedir.

Long (1977) öğrencilerin yanlışlarından hemen sonra gelen öğretmen geribildiriminde durmaktadır. Öğretmen sınıf içi etkileşim içinde ortaya çıkan yanlış fark ederse önce öğrencinin yaptığı yanlış düzeltip düzeltmeme konusunda karar vermektedir. Öğretmen kararını verirken yapılan yanlışın önemini ve dersin o anki eğitsel amacını göz önünde bulundurmaktadır. Gaies (1981), yanlış düzeltimini öğretmenin öğrencilere doğru yanıtı söylemesi ya da onlara yanlış fark edip düzeltme fırsatı vermesi olarak iki şekilde tanımlamıştır. Bunlar açık (explicit) ve örtülü (implicit) yanlış düzeltme yolları olarak adlandırılabilir.

Öğretmenlerin öğrencilerin yanlışlarına verdikleri geribildirim adı, dilbilimde ‘olumsuz bulgu’ (negative evidence) (White, 1989); söylem çözümlemede ‘düzeltme’ (repair) (Kasper, 1985); ruhbilimde ‘olumsuz geribildirim’ (negative feedback) (Annett, 1969); yabancı dil öğretiminde ‘düzeltici geribildirim’ (corrective feedback) (Fanselow, 1977) olarak tanımlanmıştır. Sınıf içi ikinci dil edinimi konusundaki daha yeni araştırmalarda ise “biçim odaklılık” (focus on form) terimi kullanılmıştır (Lightbown ve Spada 1990; Long 1991).

2.5.1. YANLIŞLARI DÜZELTME İLE İLGİLİ KURAM ve YAKLAŞIMLAR

Yanlış düzeltme konusundaki görüşler davranışsal yaklaşım ve bilişsel yaklaşım çerçevesi içinde ele alınabilir. Son zamanlarda iletişimsel yaklaşım ve söylem çözümlemesine dayalı yaklaşımlar içinde de yanlış düzeltimi konusunda görüşler belirtilmeye başlanmıştır.

Davranışsal yaklaşım çerçevesinde, dil öğrenimi alışkanlık oluşumuna dayalı koşullu öğrenim olarak görülmektedir. Buna bağlı olarak yanlışlar, kötü alışkanlıklar olarak düşünülmekte; yanlışlardan kesinlikle kaçınılması ve yapıldığı zaman da hemen düzeltilmesi gerektiği öne sürülmektedir. Davranışsal yaklaşımın uzantısı olarak görülen İşitsel-Dilsel Yaklaşım içinde de yanlışların yapısal alıştırmalar yapma ve henüz öğrenilmeyen birimleri kullanmama yoluyla azaltılabileceği savunulmaktadır (Tatlıoğlu 1994:13'den alıntı; Harsh 1982). Öğretmenler, dil öğretiminin başlıca kaynağı olarak görülmektedirler. Yabancı dil öğretmenleri, öğrencilerin tüm yanlışlarını hemen düzeltmeli ve yanlışların yinelenmesine izin vermemelidirler.

İşitsel-Dilsel yöntem, düşünme ve değerlendirme gerektirmeyen, bilinçsiz tepkilere dayalı alıştırmalara verdiği önem yüzünden eleştiriler almıştır. Sonuç olarak 1960'ların sonlarına doğru sesletim, sözcük bilgisi ve dilbilgisel kalıpların bilinçli kontrolüne dayanan akılcı bir yöntem olan bilişsel yaklaşım öne çıkmıştır (Tatlıoğlu 1994:14'den alıntı; Carroll, 1963). Bilişsel yaklaşımla beraber yanlış, değişik boyutlarda incelenmiş; yanlışların nedenleri, tanımlanma ve sınıflandırılmaları, yanlışın öğrenci üzerindeki etkisi ve sınıf içinde yanlışların nasıl düzeltilmesi gerektiği konusunda çalışmalar yapılmıştır. Bu yaklaşımla birlikte deneme yanılma yöntemiyle öğrenme önem kazanmıştır. Yanlışlar, öğrenim sürecinin kaçınılmaz bir parçası olarak görülmekte; yanlış yapmanın anadili öğrenirken olduğu gibi doğal hatta öğrenilenlerin yaratıcı bir biçimde denenmesi açısından iyi olduğu düşünülmektedir. (Corder, 1967, 1975, 1978; Hendrickson 1978; Chaudron 1977, 1988; Van Els vd., 1984; James, 1998).

Bilişsel yaklaşımı temel alan doğal yaklaşımın kurucusu olan Krashen'e (1982) göre; öğretmen yanlış düzeltiminde biçime değil anlama odaklanmalı, anlamı etkilemedikçe yanlış düzeltiminde bulunmamalıdır. Dil öğretiminde amaç, öğrencilerin konuşmasında akıcılığı sağlamak olduğu için yanlış düzeltimi oldukça sınırlı tutulmalıdır. Doğal yaklaşım, yanlış düzeltimine bakışı açısından tepkiler almıştır. Demircan'a (1990) göre öğrencilerin kendi yaptıkları ve yabancı dil düzenine aykırı olan aradil birimleri ve

kurallarını yapılan açıklamalara ve öğretime karşın sürdürmesi, bu birim ve kuralların öğrencilerin aradillerinde yer ettiğini yani fosilleştğini göstermektedir.

Düzeltilme yapılmaksızın yanlışların girdi ile giderileceğini beklemek dil edinimini olasılıklara bırakmak ve dil öğretime çok zaman ayırmak anlamına gelebilir. Yanlış olduğu bilinmeyip doğru sanılan bir uygulama zamanla yer edebilir. Bu yüzden deneme sonucunun bilinmesi, yani 'geribildirim' öğrenmede önem kazanmaktadır. Günümüzde yaygın olarak kullanılan iletişimsel yaklaşım çerçevesinde de bu konuda benzer görüşler öne sürülmektedir. James (1998), hedef dille ilgili varsayımlarımızı sınarken yanlışlar yaptığımızı ve yanlıştan sonra olumsuz geribildirim aldığımızda yanlışlarımızdan bir şeyler öğrendiğimizi belirtmektedir. Yanlış yapma ve yanlış düzeltme, etkileşimin bir parçasıdır. Amaç, anlamsal uzlaşmayı sağlamaktır.

Yanlış düzeltiminin öğrencinin dil ediniminde yüzeysel ve geçici değişikliklere yol açtığını ve olumsuz duygusal tepkilere yol açma olasılığının bulunduğunu savunanlar da vardır (Nicholas vd. 2001'den alıntı; Truscott, 1999). Yanlışların etkili bir şekilde düzeltilmesi ve geribildirim öğrencide bir etki yaratması için öğretmen, yanlışları düzeltip düzeltmeme, hangi yanlışların ne zaman düzeltilmesi, yanlışların kim tarafından ve nasıl düzeltilebileceği konusunda düşünmelidir (Hendrickson, 1978).

2.5.2. HANGİ YANLIŞLAR NE ZAMAN DÜZELTİLMELİDİR?

Yeni bir dilin yapısını özümseme süreci zaman alır. Öğretmenler bir yanlış sadece düzelterek hemen sonuç almayı beklememelidirler. Bazı yanlışların yapılması ileri düzeylere kadar bile sürebilir. Yanlışları düzeltmenin üzerinde önemle durmakla, öğrencilerin daha az yanlış yapması beklenemez. Ayrıca, aşırı yanlış düzeltiminin öğrencinin yeni dil ve sözcükleri denemesini engelleme olasılığı da vardır. Yanlış düzeltmeyi sınırlayarak, düzeltme için doğru anı belirlemek önemlidir.

Yabancı dil öğretmenleri hangi yanlışların, ne zaman düzeltilebileceği konusunda sorun yaşayabilirler. Öğrencilerin diller arası ve dil içi gelişiminden dolayı yaptıkları yanlışların düzeltilmesi konusu, öğretmenler arasında düşünce ayrılıklarına yol açabilir. Bazı öğretmenler yanlışın yabancı dil ediniminin doğal bir ürünü olduğunu ve zamanla öğrencilerin kendi yanlışlarını düzeltip engelleri aşacağını düşünürken; bazıları da öğrencilerin yanlışlarının hemen düzeltilmesi gerektiğini, hemen düzeltilmeyen yanlışların fosilleşerek dilde yer edebileceğini savunmaktadırlar.

Sözlü çalışmalarda öğretmen, öğrencinin yanlış sözcesi ve kendi düzeltimi arasındaki bekleme süresini uzatmaya çalışmalıdır (Tsui, 1995). Öğretmenin yanlış düzeltmeden önce bir iki saniye beklemesi ya da yaptığı bir mimik ve beden hareketi, öğrencinin yanlışını kendi kendine düzeltmesini sağlayabilir. Walz (1982) zaman ve olanak verilirse öğrencilerin yanlışlarının %50- %90' ını kendi kendilerine düzeltebildiklerini öne sürmektedir (James; 1998). Holley ve King (1971) ve Chaudron da (1988) aynı görüşü savunmaktadırlar.

Yanlış ve yanlışlı arasındaki ayırım da öğretmenin yanlış düzeltimi yapıp yapmama kararını belirleyebilir. Yanlış, rasgele yapılmış bir dil sürçmesi ise bu bir yanlışlıdır ve düzeltilmesine gerek olmayabilir, ancak yanlışlıdan sonra düzeltme ve yanlış ile ilgili açıklama yapmak öğrencilerin bilgilerini sağlamlaştırma açısından yararlı olabilir (Tsui, 1995; James, 1998).

Öğretmen-öğrenci konuşmaları, iletinin kaynağı ve alıcısı açısından düşünüldüğünde iki tür yanlışlıdan söz edilebilir: a) İletişimi engelleyen (iletinin anlamını çarpıtan) bütünsel yanlışlılar b) İletişimi engellemeyen (iletinin içinde yanlış birimler bulunsa da alıcı tarafından alınan) bölgesel yanlışlılar. Hendrickson'a (1980) göre, iletişimi engelleyen ve sık yapılan yanlışlılar ilk olarak düzeltilmesi gerekenlerdir. Anlamı çarpıtmayan, iletişimi engellemeyen yanlışlıları düzeltmeye gerek yoktur, çünkü ileti açıktır ve öğrencinin üretken iletişim çabası, düzeltmeyle engellenmiş olur.

Yanlış düzeltme konusunda derste yapılan etkinliğin türü de önemlidir. Anlamalı iletişim kurma ya da konuşmada akıcılık sağlama gibi bir amaç varsa yanlış düzeltimi mümkün olduğu kadar aza indirilmeli; iletişimi engelleyen yanlışlar düzeltilmelidir. Etkinlik, dilbilgisi ya da doğruluk amaçlıysa dersin konusuna göre yanlış düzeltimi üzerinde durmak gerekebilir (Norrish, 1982; Edge, 1989; Tsui, 1995).

Yanlış farketildikten sonra öğretmenlerin vermesi gereken ilk karar, düzeltme yapip yapmamaktır (Chastain 1980, Brown, 1987). Öğretmenin bu kararını, yanlışın ders akışı içerisindeki önemi, olumsuz geribildirim verirse karşısındaki öğrenciden doğru karşılık alamayacağı konusundaki görüşleri belirlemektedir. Bu görüşler, öğretmenin dilin tanımı ve nasıl öğrenildiği konusundaki önceden belirlenmiş inançlarına dayanmaktadır (Johnson, 1995'den alıntı; Nisbett & Ross, 1980; Shavelson, 1983; Shavelson & Stern, 1981; Pajares, 1992).

Öğretmenin hangi yanlış ne zaman düzelttiği bize onun yanlış düzeltmeye bakışı, kullandığı yöntemler, öğrenciyle etkileşimi ve tutarlılığı konularında ipuçları vermektedir. Öğretmen, öğrencinin yanlışlarını yapıldığı anda araya girerek ya da öğrenci sözünü tamamladıktan sonra düzeltebilir veya düzeltmeyi erteleyerek dersin daha sonraki bölümlerinde gündeme getirebilir (Allwright, 1975; Edge, 1989; Tsui, 1995;).

Ehri, Gibbs ve Underwood'a (1988) göre yanlış yapılmışsa düzeltilmelidir ve düzeltme yanlış yapıldıktan hemen sonra olmalıdır (James 1998). Yoksa yanlış biçimler öğrencinin uzun dönem belleğinde yer edebilir. Demircan (1990) da, öğretmen öğrencinin yaptığı herhangi bir yanlış karşısında gerek iletişim sırasında gerekse sonra düzeltme yapmıyor ve bunu zamana bırakıyorsa bu yanlışların öğrencilerin aradilinde yer edebileceğini ve iletişim sırasında düzeltilmeyen tüm yanlışların fosilleşmeye aday olduğunu savunmaktadır.

Öğrencilerin yanlışlarını yanlış yapılır yapılmaz düzeltmenin olumlu yanları olduğu kadar olumsuz yanları da vardır. Doğal yaklaşım yönteminin kurucusu Krashen (1982),

öğrencilerin dilbilgisi ve sesletim yanlışlarını düzeltmenin öğrencilerin rahatsız olup iletişimden kaçmalarına yol açabileceğini belirtmektedir. Öğretmenin, öğrenci yanlış yaptığı anda araya girip onu düzeltmeye çalışması, iletişimin büyük ölçüde kesilmesine ve öğrencinin iletişimden kaçınmasına yol açabilmektedir (Tsui, 1995). Vigil ve Oller (1976) da hemen düzeltme yapılmaması gerektiğini belirtmektedirler (Brown, 1987). Öğrencinin dikkati belli bir iletiyi dile getirmeye yoğunlaşmışsa, öğretmen yanlışı hemen düzeltmeyip öğrencinin sözünü tamamlamasını beklemelidir.

2.5.3. YANLIŞLARI KİM ve NASIL DÜZELTMELİDİR ?

Geleneksel görüşe göre yanlışları öğretmenin düzeltip erek dille ilgili olarak doğrulanmış bilgiyi sağlaması beklenir. Cathcart ve Olsen (1976) tarafından yabancı dil İngilizce sınıflarında 188 öğrenci üzerinde yapılan araştırma sonuçları tüm öğrencilerin, yanlışlarının öğretmenleri tarafından düzeltilmesini yeğlediklerini ve açıkça düzeltilme yönünde bir eğilim gösterdiklerini ortaya koymaktadır (James 1998). Öğretmenler ise öğrencilerin yanlışlarını üstü kapalı olarak düzeltmeyi yeğlemektedirler. Allwright'a (1975) göre de öğrencilerin yanlışlarını doğrudan düzeltmek yerine onlara ipuçları vermek onların dil edinçlerini harekete geçirmelerine yardım edecektir. Kaufmann (1993)) tarafından Porto Riko ve Türkiye'de öğretmen ve öğrencilerin yanlış düzeltme tercihleri üzerine yapılan bir sormacada da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır (James 1998).

Hendrickson (1980), öğrencilerin yabancı dil yeterlilik düzeyi arttıkça kendi yanlışlarını daha iyi düzelttiklerini ortaya koymuştur. Tatlıoğlu'nun (1994) Ankara'da Bilkent Üniversitesinde 40 öğretmen üzerinde uyguladığı bir anket sonucunda, ikinci dil öğretmenlerinin başlangıç düzeyinde doğrudan düzeltme, ileri düzeyde ise örtülü düzeltme yollarını tercih ettikleri bulunmuştur. Anadil konuşucusu olan öğretmenler ise iki düzeyde de örtülü düzeltme yollarını tercih etmektedirler. Başlangıç ve orta düzey yabancı dil öğrencileri, yabancı dilin sistemine daha az egemen oldukları için sınırlı dil bilgileri yanlışlarını belirleyip düzeltmeler yapmalarına yetmemektedir. İleri düzeydeki öğrencilerin yanlışlarını kendi kendilerine düzeltmeleri bekleniyorsa, daha ufak ipuçları; başlangıç

düzeyindeki öğrenciler içinse daha ayrıntılı ipuçları verilmelidir. Doughty (1994) de yabancı dil öğrencilerinin, öğretmenlerin verdikleri geribildirim doğrultusunda karşılık verdiğini belirtmektedir.

De Keyser (1993) tarafından, Belçika'da ikinci dil olarak Fransızca öğrenen lise öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, yanlış düzeltiminin öğrenci başarısı üzerinde genel bir etkisi olmadığı, ancak öğrenci değişkenine göre değişik sonuçlar gösterebileceği bulunmuştur. Dışa dayalı güdülenmesi düşük (low extrinsic motivation) öğrenciler, yanlışları düzeltildikten sonra sözlü etkinliklerde daha başarılı olurken dışa dayalı güdülenmesi yüksek (high extrinsic motivation) öğrenciler, yanlış düzeltimi olmadan sözlü etkinliklerde daha başarılıdır. (Lyster ve Ranta, 1997: 39).

Yanlış düzeltmede yönelimin davranışçılıktan bilişsel yaklaşıma doğru kaymasıyla yanlışları öğretmenin düzeltmesinden çok öğrencinin kendi kendine düzeltmesi ya da diğer öğrencilerin düzeltmesi önem kazanmıştır. Corder (1973), öğrencilerin, yanlışlarını kendi kendilerine düzelttikleri zaman öğretmen düzeltimine kıyasla daha iyi öğreneceklerini belirtmektedir. Yabancı dil edinirken öğrencilerin yanlışlarını kendilerinin düzeltmeleri, onların erek dil hakkındaki bilgilerini etkin hale getirmelerini sağladığı ve erek dille ilgili varsayımlarını yeniden gözden geçirmelerini sağladığı için önemlidir (Lyster ve Ranta, 1997). Calve (1992) da öğretmenlerin papağan tekniklerini kullanmaktansa, yanlış yapan öğrenci ve sınıftaki diğer öğrencilere yanlış düzeltmeleri için ipuçları vermeleri gerektiğini belirtmektedir. Öğretmenler yanlış doğrudan düzeltmek yerine, beden dili ya da mimiklerini kullanarak ya da üstü kapalı düzeltme teknikleri uygulayarak öğrencilere yanlışlarını düzeltmeleri için bir şans vermelidir (Lyster 1998).

Yanlış düzeltmede etkin unsur olarak öğretmeni bir kenara koyduğumuzda öğrencinin arkadaşları tarafından yapılan düzeltmeler, onun cesaretini artırıcı ve doğru biçime ulaşması konusunda destekleyici olabilir (James 1998'den alıntı; Day vd.,1983). Öğretmen, öğrenci yanlış yaparsa ve kullandığı tüm tekniklere karşın yanlışını düzeltmezse sınıftan doğru yanıt isteyebilir. Böylece başka öğrenciler de öğrenme işlemine katılmış

olacaklardır. Raabe (1982) bunu 'izleyici varsayımı' (spectator hypothesis) olarak adlandırmıştır (James 1998). Ancak öğrenci bir cümle kurduğunda sınıftaki başka bir öğrenci araya girip bir düzeltme yapıyorsa bu diğer öğrencinin şaşırmasına, arkadaşına sözünü kestiği için kızmasına ve konuşma akışının bozulmasına yol açabilir. Bu nedenle öğrencinin yanlışı başka bir öğrencinin düzeltmesinin de bir sistemi olmalıdır. Yanlışların, öğrenci sözünü bitirdikten sonra düzeltilmesinin daha yararlı ve etkili olacağı düşünülmektedir. Öteki öğrencilerin yanlış düzeltmesini belli bir düzene sokmak, öğretmenin sınıf yönetim yaklaşımının bir parçasıdır. Yanlışı yapan arkadaşının sözünü kesen öğrenciyi beden dilini kullanarak ya da sözlü olarak uyaran öğretmen, sınıf içi konuşmalarda kargaşanın, kopmaların önüne geçebilir.

Yanlışların düzeltilmesi konusunda üzerinde durulması gereken diğer bir nokta da hangi yanışların nasıl düzeltilmesi gerektiğidir. Chaudron (1977), öğretmenlerin yanışları düzeltme biçimlerinin öğrencilerin öğrenme biçimine ve hızına katkıda bulunabileceğini, bunun için uygun düzeltme tekniğini seçmenin önemini vurgulamıştır. Lyster'in (1998) yeniden biçimlendirme üzerine yaptığı bir araştırmanın sonucuna göre bir çok öğretmen iletişimsel sınıf söyleminde ara dil gelişimini engelleyecek belirsizliğe yol açmaktadır. Yanlış ve doğru sözler, öğretmen tarafından aynı derecede doğrulayıcı ve onaylayıcı geribildirimler almakta; bu nedenle özellikle küçük yaştaki öğrencilerin dille ilgili varsayımda bulunmaları zorlaşmaktadır. Önemli olan yalnızca öğrencilerin yanışlarını düzeltip doğru biçimi bildirmek değil, öğrencilerin yaptıkları yanışların farkına varmalarını ve yanışlarını kendi kendilerine düzeltmelerini sağlamaktır. Bununla birlikte, sınıfta öğretmenin düzelttiği her yanış, öğrencilerin geribildirime karşılık vermelerini sağlamamaktadır. Öğretmen yanışı düzeltip geribildirim verdiğinde öğrenci, herhangi bir yanış düzeltme eğiliminde bulunmuyorsa öğretmen kullandığı yanış düzeltme yöntemini sorgulama gereksinimi duyabilir.

Virgil ve Oller'in (1976) modeline göre duygusal ve bilişsel geribildirim, ileti gönderme işlemini etkilemektedir. Çok fazla olumsuz bilişsel geribildirim içeren söz kesme, yanışları gereğinden fazla düzeltme, yanış biçime fazlasıyla dikkat çekme gibi

davranışlar, öğrencilerin iletişime kendilerini kapatmalarına yol açabilir. Öğrenci, ürettiğinin büyük ölçüde yanlış olduğunu düşünüp doğruyu bulmak için hiç umut kalmadığını düşünebilir. Öte yandan öğretmenin gereğinden fazla olumlu bilişsel geribildirim vererek yanlışları düzeltmeden geçmesi, iletinin anlaşılmadığı halde anlaşılmiş gibi görünmesini sağlayarak öğrencilerin yanlışlarının pekiştirilmesine ve fosilleşmesine yol açabilir. Öğretmen olumlu ve olumsuz bilişsel geribildirimleri uygun biçimde göstermeli, cezalandırıcı pekiştirmeden yani öğrenciyi değersiz kılan, olumsuz duygusal geribildirimden kaçınmalıdır. Öğretmenin, öğrenciyi rahatsız edip iletişime girme cesaretini kırabilecek yanlış düzeltme yöntemlerini seçmemesi, düzeltmeleri yaparken incelikli ve yumuşak bir tavır sergilemesi, öğrencinin ruhsal durumunu da göz önünde bulundurması gerekmektedir (Brown, 1987).

Öğretmenin geribildiriminin bilişsel içeriği de öğrencinin öğrenme süreci için önemlidir. Wajnryb'e (1992) göre geribildirim dilin önemli özelliklerine işaret ettiğinde, öğrenciye dilin ilke ve kurallarını kendi kendine keşfetme olanağı tanıyan bilgi verdiğinde ve onun için belirsizlikleri azalttığında çok etkili olmaktadır. Öğrencilerin yaptıkları aynı türde yanlışların kimini düzeltip kimini düzeltmeyen ve tümüyle göz ardı eden öğretmenin tutarsızlığı, öğrencileri yaptıkları büyük ve küçük yanlışları ayırmada çelişkiye düşürebilir. Arrowsmith'e göre (1988) genelde öğretmenler, sözlü yanlışların düzeltiminde tutarlı ve bilinçli bir yol izlememektedirler. Bir çok öğretmenin yanlış düzeltimine olan bakış açısı ile sınıfta uyguladığı yanlış düzeltme biçiminin örtüşmediği görülmektedir. Arrowsmith'in (1988) öğretmenlerin yanlışları düzeltme yolları konusunda yaptığı araştırmanın sonucunda, yanlış düzeltimine şu şekilde bakıldığı ortaya konmuştur (Dickins, 1992):

a)İletişimsel öğrenme etkinlikleri sırasında yanlışlar pek dikkate alınmaz. Biçim odaklı etkinliklerde ise biçim yanlışlarını büyük ölçüde dikkate almak gerekmektedir.

b)Dersin amacı ile ilgili yanlışlar öğretmen merkezli ve küçük grup çalışması içeren derslerde düzeltilir. Anlık yanlışlar ise yalnızca ikili çalışma ya da grup çalışması aşamasında düzeltilir.

c)Yanlış düzeltme öğrenci tipine göre değişebilir. Zayıf bir öğrenci söz konusu olduğunda yanlış düzeltmek cesaret kırıcı, güçlü öğrenci içinse güdüleyici olabilir.

Yanlış düzeltimindeki tutarsızlık öğretmen ve öğrenci arasında kopukluğa, dersin tam olarak anlaşılmasına, doğrunun ne olduğu konusunda belirsizliğe yol açabilir. Chaudron da (1988) öğretmenlerin bazı yanlışların farkına varmadan geçtiklerini, bazılarını bilerek düzeltmediklerini, bazı yanlışların ise yanlış biçimi ile yinelendiğini belirtmektedir. Öğretmenlerin tepkilerindeki ayrılık yanlışları belirlemeyi zorlaştırmakta, öğrencilerin işini daha karmaşık duruma sokmaktadır. Ancak Allwright'a (1975) göre öğretmenler yanlış düzeltimini öğrencilerin o andaki gereksinimlerine göre belirledikleri için uzun dönemde yanlış düzeltme konusunda tutarsız gözükme normaldir.

Görüldüğü gibi, öğretmenlerin yanlış düzeltme biçimleri yapılan yanlışın türü, yanlışın yapılma zamanı, yanlış yapan öğrencilerin özellikleri, dersin amacı gibi pek çok etkene göre değişmektedir. Bir sonraki bölümde, öğretmenlerin yanlış düzeltme kararını verdikten sonra uyguladıkları çeşitli yanlış düzeltme yollarından söz edilecektir.

2.6. CRAIG CHAUDRON'A GÖRE YANLIŞ DÜZELTME YOLLARI

Chaudron (1977, 1988) yanlış düzeltimini, öğrencinin sürekli olarak doğru dil edinimini sağlayan işlemler olarak adlandırmıştır. Öğretmenin doğru yanıtı vermesi dışındaki düzeltme biçimi ise normal sınıf etkileşimi içerisinde öğretmenin doğru karşılığı yanlış yapan öğrenciden ya da sınıftaki diğer bir öğrenciden almasıdır. Bu kavrama “etkili düzeltim” (succesful correction) denmektedir. Chaudron aynı zamanda, Ontario’da üç Fransızca daldırma sınıfını inceleyerek öğretmenin sınıf söylemi içindeki düzeltme yollarını sınıflandırmıştır. Chaudron’a göre öğretmen öğrencinin yanışı ardından şu girişimlerde bulunur²:

Gözardı etme (Ignore): Öğretmen öğrencinin yanışını göz ardı eder, konuya devam eder, ya da kabul ettiğini gösterir.

Öğrenci: I go to school yesterday.

Öğretmen: What did you do then?

² Chaudron’un asıl metninde kullandığı örnekler Fransızca olduğu için bu bölümde araştırmacının kurguladığı örnekler kullanılacaktır.

Sözünü kesme (Interrupt): Öğretmen öğrencinin sözcüsünü yanlış yapar yapmaz, cümlesini tamamlamadan keser.

Öğrenci: Yesterday I go to

Öğretmen: I went.

Geciktirme (Delay): Öğretmen düzeltmeden önce öğrencinin sözünü bitirmesini bekler.

Öğrenci: Yesterday I go to school.

Öğretmen: I went.

Kabul etme (Acceptance): Söylenen sözü kabul etme ya da onaylama, ama öğretmen hemen ardından yanlış düzeltimi yapabilir.

Öğretmen: Tamam, güzel, harika.....

Reddetme (Negation): Öğretmen öğrencinin sözcüsünün hepsine ya da bir kısmına karşı çıkar.

Öğrenci : I go to school yesterday.

Öğretmen: No, not go.

Sağlama (Provide): Öğrenci yanıt veremeyince doğru yanıt öğretmen tarafından sağlanır.

Öğrenci: Yesterday when I go to school, I uh....

Öğretmen: joined the lesson.

Daraltma (Reduction): Öğretmen öğrencinin sözcüsünün yalnızca yanlış olan kısmını ele alır.

Öğrenci: I studdy English.....

Öğretmen: studdy? (sesletim yanlışı)

Genişletme (Expansion): Öğretmen öğrencinin sözcüsüne ekleme yapar.

Öğrenci: I go school yesterday.

Öğretmen: I go to school yesterday.

Vurgulama (Emphasis): Öğretmen yanlış olan sözcüğü vurgulu biçimde okuyarak yanlış bölüme dikkat çeker.

Öğrenci: I go to school yesterday.

Öğretmen: go?

Değişiklik yapmadan yineleme (Repetition with no change): Öğretmen öğrencinin sözcüsünü yanlış çıkartmadan ya da değiştirmeden aynı biçimde yineler.

Öğrenci: I go to school yesterday.

Öğretmen: I go to school yesterday.

Değişiklik yapmadan vurgulu biçimde yineleme (Repetition with no change but emphasis): Öğretmen cümleyi hiç değiştirmeden yineler fakat yanlışın nerede olduğunu vurgulayarak belirtir.

Öğrenci : I go to school yesterday.

Öğretmen: I GO to school yesterday.

Değişiklik yaparak yineleme (Repetition with change): Öğretmen cümleyi düzeltilmiş olarak yineler ve diğer konuya geçer.

Öğrenci : I go to school yesterday.

Öğretmen :I went to school yesterday.

Değişiklik yaparak ve doğru sözcüğü vurgulayarak yineleme (Repetition with change and emphasis): Öğretmen yanlış yerine doğru sözcüğü vurgulayarak söyler.

Öğrenci: I go to school yesterday.

Öğretmen: I WENT to school yesterday.

Açıklama (Explanation): Öğretmen yanlışın nedeni ve dilsel biçimi ile ilgili bilgi verir.

Öğrenci : I go to school yesterday.

Öğretmen: Don't say go, say went.

Karmaşık açıklama (Complex explanation): Öğretmen, reddetme, tekrarlama ve/veya açıklamayı birlikte kullanır.

Öğrenci : I go to school yesterday.

Öğretmen : Go is the present tense. You need past tense here.

Yineleme (Repeat): Öğretmen öğrencinin kendi yanlışını kendi düzeltmesi için cümleyi yinelemesini ister.

Öğrenci : I go to school yesterday.

Öğretmen : Again? Where did you go?

Döngü (Loop): Öğretmen gerçekten anlamadığı ya da duymadığı için sözcenin yinelenmesini ister.

Öğrenci: I go to school yesterday.

Öğretmen : Please repeat the sentence.

Anımsatma (Prompt): Öğretmen öğrenciye yanlış yapılan yerde yükselen tonlama ile cümleyi doğru olarak söylemesi için ipucu verir.

Öğrenci: I go to school yesterday.

Öğretmen : Yesterday I

İpucu verme(Clue): Öğretmen düzeltme yapmadan yanlış sözceyi ayırarak söyler.

Öğrenci :I go to school yesterday.

Öğretmen : go to?

Asıl soru (Original question): Öğretmen yanlış karşılığa yol açan soruyu yineler.

Öğretmen :Where did you go yesterday?

Öğrenci : I go to school yesterday.

Öğretmen : Where did you go yesterday?

Farklı soru (Altered question): Öğretmen asıl soruyu söz dizimini değiştirerek sorar, anlam aynı kalır.

Öğretmen : Where did you go yesterday?

Öğrenci :I go to school yesterday.

Öğretmen : Yesterday morning where did you go?

Sorular (Questions): Yeni bir karşılık oluşturmak için, genellikle ipucu verilerek sorulan sorulardır.

Öğrenci : I go to school yesterday.

Öğretmen : When you went to school yesterday, what did you do?

Aktarma (Transfer): Öğretmen sınıfa ya da sınıftan başka bir öğrenciye soruyu sorar.

Öğrenci : I go to school yesterday.

Öğretmen : Students? (Yanıtı diğer öğrenciler verir.)

Chaudron'un yanlış düzeltme yolları sınıflandırmasında, öğretmenlerin yanlış karşısında verdikleri geribildirim konusunda önemli noktalara değinilmiş olmasına karşın, bu geribildirimlere öğrencilerin verdiği karşılıklar üzerinde durulmamıştır. Ayrıca, bazı geribildirimler içi içe geçmiş, bazıları ise yinelenmiştir. Bu yüzden daha sistemli ve açık bir yanlış düzeltme sınıflandırmasına gidilme gereksinimi doğmuştur.

2.7. ROY LYSER ve LEILA RANTA'YA GÖRE YANLIŞ DÜZELTME YOLLARI

Lyster ve Ranta'nın (1997) Montreal'daki 6 Fransızca daldırma sınıfı üzerindeki çalışması, yanlış düzeltme alanında yapılan en önemli çalışmalardan biridir. Chaudron, yalnızca öğretmenin yanlış sözceye verdiği geribildirim üzerinde dururken, bu çalışmada öğrenci sözcenin içerdiği yanlışlar, öğretmenlerin kullandıkları geribildirim yanında öğrencilerin, öğretmenlerin geribildirimlerine verdikleri karşılıklar üzerinde de durulmaktadır. Öğrencilerin yaptıkları yanlışları düzeltmek amacıyla öğretmenlerin kullandıkları geribildirim biçimlerini belirlemek için öğretmen-öğrenci etkileşim boyutları incelenmiştir. Bu etkileşim boyutları; öğretmenin sorusu, öğrenci tepkisi, öğretmen geribildirimi ve öğrencinin geribildirime tepkisi olarak adlandırılmaktadır.

Lyster ve Ranta'nın oluşturduğu öğretmenin yanlış düzeltme yolları altı alt başlıkta toplanmaktadır. Bunlar; 1) Yanlış doğrudan düzeltme, 2) Yanlış yeniden biçimlendirme, 3) Öğretmenin öğrenciden açıklama isteği, 4) Üst dil içeren geribildirim, 5) Öğrenciden doğru yanıtı bulmasını bekleme, 6) Yanlış yinelemedir (Lyster ve Ranta, 1997:38). İlerdeki bölümlerde öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları her bölümde örneklerle ele alınmaktadır³.

2.7.1. YANLIŞI DOĞRUDAN DÜZELTME (EXPLICIT CORRECTION)

Yanlış doğrudan düzeltme, doğru biçimin öğretmen tarafından verilmesi yöntemidir. Öğretmen, bu yolla öğrencinin söylediğinin yanlış olduğunu açıkça belirtir ve yanlış olan birimin dolaysız olarak doğrusunu verir. Öğretmenin kullandığı “you mean.....” (demek istediğin) ve “you should say” (böyle söylemelisin) gibi sözler doğrudan yanlış düzeltme biçimine örnektir. Öğretmen bu yolu kullanarak öğrencinin iletisinin anlamına değil de doğrudan yanlışına odaklandığını gösterir.

³ Lyster ve Ranta'nın asıl metinlerinde kullandıkları örnekler Fransızca olduğu için bu bölümde araştırmacının kurguladığı örnekler kullanılacaktır.

Örnek 1. Öğrenci: They started **producing** new models of Renault in 1999. (sözcük yanlışı)

Öğretmen: Oh, **you mean producing**. (doğrudan düzeltme)

Örnek 2. Öğrenci: George suggested **to go** for a walk. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: **You should say going for a walk**. (doğrudan düzeltme)

2.7.2. ÖĞRENCİDEN DOĞRU YANITI BULMASINI BEKLEME (ELICITATION)

Öğrenciden doğru yanıtı bulmasını bekleme, öğretmenin doğru yanıtı öğrenciden almak için kullandığı üç değişik biçimden oluşmaktadır. Öğrencilerin öğretmenin geribildirimine en çok düzeltili tepki verdikleri yol budur.

- a) Öğretmen öğrencinin boşluğu doldurması için bilerek sözcenin yanlış bölümünde susar ve öğrencinin devam etmesini bekler. Buna cümle tamamlatma de denilebilir.

Örnek: 1: Öğrenci: Yesterday morning I went to see pyramids, they **was** amazing. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: **They.....** (cümle tamamlatma)

Örnek 2: Öğrenci: George suggested **to go** for a walk. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: **George suggested....** (cümle tamamlatma)

- b) Öğretmen doğru yanıtı söylemek için öğrenciye soru sorabilir. Cevabı “evet / hayır” olan sorular bu sınıfa değil üst dil içeren geribildirim sınıfına girmektedir.

Örnek 1: Öğrenci: She **has worked** here until 1993. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: Which tense do we use here? (soru sorarak doğru yanıtı bekleme)

Örnek 2: Öğrenci: George suggested **to go** for a walk. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: **What do we use with suggest ?** (soru sorarak doğru yanıtı bekleme)

- c) Öğretmen öğrenciden cümleyi düzelterek yeniden söylemesini ister.

Örnek 1: Öğrenci: The Times **began** its life in 1875. (sesletim yanlışı)

Öğretmen: **Say it again**. (yanlışı düzeltmesini isteme)

Örnek 2: Öğrenci: George suggested **to go** for a walk. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: **Be careful!** (yanlış düzeltmesini isteme)

2.7.3. YANLIŞI YENİDEN BİÇİMLENDİRME (RECAST)

Yanlış yeniden biçimlendirme, öğretmenin öğrencinin yanlış sözcesini kısmen ya da tamamen yeni ve doğru bir biçimde söylemesidir. Bu, ana dilde söylenen bir sözcük ya da cümleyi erek dilde söyleme biçiminde de olabilir. Bu yanlış düzeltme yolunun diğer bir adı da 'değiştirerek yineleme'dir. Yeniden biçimlendirme genel olarak örtülü bir yanlış düzeltme yolu olup "You mean....." (demek istediğin), "Use this word" (bu sözcüğü kullan), ve "You should say...." (böyle söylemelisin) gibi deyişleri içermez. Bazı yeniden biçimlendirmelerde tek sözcük üzerinde odaklanılırken diğerlerinde dilbilgisi yapısında ya da birden çok sözcükte değişikliğe gidilebilir. Lyster (1998), ek bilgi sunulmayan 'ayrık yeniden biçimlendirme'lerle (isolated recasts), düzeltimden sonra ek bilgi verilen 'eklemeli yeniden biçimlendirme'ler (incorporated recasts) arasında bir ayırım yapmıştır. İki durumda da yeniden biçimlendirme açıklama ve soru sorma biçiminde olabilir.

Bulgular, öğretmenlerin sıkça öğrencinin yanlış sözcesini yeniden biçimlendirerek düzeltme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Ancak Kul'a (1992) göre yanlış sözceyi yeniden biçimlendirme, örtülü ve dolaylı bir yanlış düzeltme yolu olduğu için öğrenci yaptığı yanlışın farkına varamayabilir.

Örnek 1:Öğretmen: What did you study last night ?

Öğrenci: I **study** English. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: **When you studied English**, what did your brother do? (Eklemeli yeniden biçimlendirme)

Örnek 2:Öğrenci: George suggested **to go** for a walk. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen : **Going**. (Ayrık yeniden biçimlendirme)

2.7.4. ÜSTDİL İÇEREN GERİBİLDİRİM (METALINGUISTIC FEEDBACK)

Üst dil içeren geribildirim, öğretmenin öğrencinin sözcüsünü doğrudan düzeltmeyip ondan yanlışını bulmasını ve doğru biçimini istemesidir. Öğrencinin sözcüsünün ardından öğretmenin yorumlarını ya da sorularını içerir. Öğretmen “Can you find your error ?” (yanlış bulabiliyor musun?), “Can it be a noun?” (isim olabilir mi?), “Do we say so?” (böyle mi deriz?) gibi sorularla öğrenciden yanlışını bulmasını ister; düzeltmeyi içeren dilbilgisel yorumu, yanlışın kaynağını belirtebilir. Öğretmenin kullandığı soru tipleri yanlışla işaret eder; böylece öğretmen, öğrenciden doğru yanıt almayı amaçlar.

Örnek 1. Öğrenci: The population of **the** Istanbul will be 20 million in 2010. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: **Do we say the Istanbul ?** (üst dil içeren geribildirim)

Örnek 2 : Öğrenci: George suggested **to go** for a walk. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: **Do you use infinitive with suggest ?** (üst dil içeren geribildirim)

Ya da

Öğretmen: **You use gerund with suggest not infinitive.** (üst dil içeren geribildirim)

2.7.5. ÖĞRENCİDEN AÇIKLAMA İSTEĞİ (CLARIFICATION REQUEST)

Öğrenciden açıklama isteği, öğretmenin “Pardon me” (Afedersiniz) ya da “What do you mean by x ?” (Bununla ne demek istiyorsun?) gibi sözleriyle dile getirilir. Böylece öğretmen, öğrencinin yaptığı yanlışın farkına varıp sözcüsünü yanlışsız bir şekilde yinelemesini istemektedir. Spada ve Fröhlich’e (1995) göre böyle bir durumda öğrencinin sözcüsü öğretmen tarafından yanlış anlaşılmalı ya da yanlış olarak değerlendirilmiş bir yapıdadır. (Lyster ve Ranta, 1997). Yeni bir yapılandırmaya gereksinimi vardır.

Örnek 1:Öğrenci: The old horse stumbled and **dropped down**. (sözcük yanlışı)

Öğretmen: **What do you mean by “drop down” ?** (öğretmenin öğrenciden açıklama isteği)

Örnek 2: Öğrenci: George suggested **to go** for a walk. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: **Pardon?** (öğretmenin öğrenciden açıklama isteği)

2.7.6. YANLIŞI YİNELEME (REPETITION)

Yanlışı yineleme, öğretmenin öğrencinin sözcesindeki yanlış birimi düzeltmeden ses tonunu yükselterek vurgulaması ya da soru biçimi kullanmasıdır. Böylece öğrencinin doğru biçimi kendi kendine bulması beklenmektedir. Ancak vurgulanmayan ya da soru biçimi içermeyen yinelemeler öğrencinin sözcisinin onaylandığı anlamına da gelebilir (Chaudron, 1988; Lyster, 1998). Bu da öğrencilerin geribildirim yanlışı anlamalarına neden olabilir.

Örnek 1: Öğrenci: The **furnitures** in the room are comfortable. (sözcük yanlışı)

Öğretmen: **FURNITURES!** (vurgulayarak yineleme)

Örnek 2: Öğrenci: George suggested **to go** for a walk. (dilbilgisi yanlışı)

Öğretmen: **To go?** (soru sorarak yineleme)

Lyster ve Ranta burada belirtilen 6 yanlış düzeltme yoluna, çoklu düzeltim (multiple feedback) adı altında yedinci bir sınıf eklemiştir. Bu durum, öğretmen aynı anda birden fazla yanlış düzeltme yolunu bir arada kullandığı zaman ortaya çıkmaktadır.

Lyster ve Ranta'nın yanlış düzeltme yolları dışında bir de beden dilini kullanarak düzeltme (gesture and miming) sayılabilir. Öğretmenlerin kaşlarını çatması, kaş göz oynatması, el hareketleri bir düzeltme biçimi ya da belirtilen düzeltme biçimlerine yardımcı bir araç olarak görülebilir. Öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları, öğrencilerin geribildirimlere verdikleri karşılıklardan bağımsız olarak düşünülemez. Bir sonraki bölümde öğrencilerin öğretmenlerin geribildirimlerine verdikleri karşılıklardan söz edilecektir.

2.8. ÖĞRENCİLERİN GERİBİLDİRİMLERE VERDİKLERİ KARŞILIKLAR

‘Öğrenci karşılığı’ terimi ilk olarak Allwright (1984) tarafından öğrencilerin öğrenme sırasında veya dersin hemen bitiminde söyleyebildikleri anlamında kullanılmıştır. Lyster ve Ranta’nın (1997) öğrenci karşılığı (uptake) modeli ise, öğretmen geribildirimini hemen izleyen ve öğretmenin düzeltici geribildirim sonucunda oluşan öğrenci karşılığıdır. Öğrenci karşılığı yoksa, konuya aynı öğrenci, öğretmen ya da diğer bir öğrenci tarafından devam edilmesi söz konusudur. İki çeşit öğrenci karşılığı vardır:

- a. Geribildirim odaklandığı yanlıştın düzeltilmesiyle sonuçlanan karşılık.
- b. Öğrencinin öğretmenin düzeltili geribildirim üzerine yanlıştını düzeltmemesi sonucu ortaya çıkan karşılık ve yanlıştı düzeltme gereksiniminin sürmesi (needs-repair) (Lyster ve Ranta, 1997:49).

Lyster ve Ranta’ya (1997) göre, öğrencilerin geribildirimlere karşılık vermesi, onların öğrenilen konular üzerinde alıştıırma yapmalarını ve ileride daha kolay anımsamalarını sağlar. Swain (1985, 1995) de daha üst dilsel edinme ulaşmak için anlaşılabilir girdinin (comprehensible input) yeterli olmadığını, itici çıktının (pushed output) edinime katkısı olduğunu öne sürmüştür. Ancak öğrencilerin öğretmenlerin geribildirimlerine verdikleri karşılık onların öğrendikleri anlamına gelmeyebilir. Öğrencilerin dil edinimini sağlamak için geribildirimlere karşılık vermeleri zorunlu da değildir. Mackey ve Philip’in (1998) deneysel çalışması bazı öğrencilerin karşılık vermemelerine karşın, yeniden biçimlendirme içeren öğretmen geribildiriminden faydalandıklarını göstermiştir (Ellis at al. 2001).

2.8.1. ÖĞRENCİLERİN KENDİ YANLIŞLARINI DÜZELTME (REPAIR)

YOLLARI

Öğrenciler genel olarak öğretmenin düzeltili geribildiriminden ardından dört farklı yolla yanlışlarını düzeltirler. Bunlar; 1) Yanlış düzelterek yineleme, 2) Yanlış düzelterek ekleme yapma, 3) Yanlış yapan öğrencinin düzeltilmesi 4) Sınıftaki öteki öğrencilerin yanlış düzeltmesidir (Lyster ve Ranta; 1997:49). İlerdeki bölümlerde öğretmenlerin geribildirimlerine verdikleri karşılıklar birer örnek yardımıyla açıklanmaktadır⁴.

2.8.1.1. Yanlış Düzelterek Yineleme (Repetition)

Bu biçimde yanlışını düzelten öğrenci, öğretmenin geribildirimini yineler. Öğretmenin doğrudan düzeltme ya da yeniden biçimlendirme yolu kullandığı durumlarda öğrenci böyle bir düzeltme yoluna başvurabilir.

Öğrenci: He needs to paint his shoes. (Sözcük yanlışı)

Öğretmen: He needs to polish his shoes. (Yeniden biçimlendirme içeren geribildirim)

Öğrenci: He needs to polish his shoes. (Yineleme içeren karşılık)

2.8.1.2. Yanlış Düzelterek Ekleme Yapma (Incorporation)

Bu biçimde yanlışını düzelten öğrenci, öğretmenin geribildirimini yeni kurduğu cümlede yineleyerek konuya devam eder. Öğretmenin doğrudan düzeltme ya da yeniden biçimlendirme yolu kullandığı durumlarda öğrenci böyle bir düzeltme yoluna başvurabilir.

Öğrenci: He needs to paint his shoes. (Sözcük yanlışı)

Öğretmen: He needs to polish his shoes. (Yeniden biçimlendirme içeren geribildirim)

⁴ Lyster ve Ranta'nın asıl metinlerinde kullandıkları örnekler Fransızca olduğu için bu bölümde araştırmacının kurguladığı örnekler kullanılacaktır.

Öğrenci: He needs to polish his shoes and wear a tie. (Ekleme içeren karşılık)

2.8.1.3. Yanlış Kendi Kendine Düzeltme (Self-repair)

Bu biçimde yanlışını düzelten öğrenci, öğretmenin geribildirimini örtülü bir düzeltme biçiminde olduğu zaman (öğrenciden doğru yanıtı bekleme, öğrenciden açıklama isteğinde bulunma, yanlış yinleme ve üst dil içeren geribildirim verme) öğretmenin yorum ve sorularına karşılık olarak yanlışını düzeltir.

Öğrenci: The art exhibition was very excited. (Dilbilgisi yanışı)

Öğretmen: Do we use -ed here ? (Üstdil içeren geribildirim)

Öğrenci: Exciting. (Yanışı kendi kendine düzeltme içeren karşılık)

2.8.1.4. Yanlış Sınıftaki Öteki Öğrencilerin Düzeltmesi (Peer-repair)

Böyle bir durumda yanlış, öğretmenin geribildirimine karşılık olarak sınıftaki başka bir öğrenci düzeltir. Bu düzeltme doğrudan düzeltme ya da yeniden biçimlendirme şeklinde olabilir. Bazı durumlarda sınıftaki öteki öğrenciler öğretmenden geribildirim almadan yanlış duyar duymaz doğru yanıtı vererek de yanlış düzeltimi yapmaktadırlar.

Öğrenci 1: The art exhibition was very excited. (Dilbilgisi yanışı)

Öğretmen: Be careful with the adjective. (Öğrenciden doğru yanıtı bulmasını bekleme)

Öğrenci 2: Exciting. (Başka bir öğrencinin düzeltmesini içeren karşılık)

2.8.2. YANLIŞIN DÜZELTİLME GEREKSİNİMİ (NEEDS-REPAIR)

Öğrencinin, yanlışını tam olarak düzeltemediği durumlar da vardır. Öğrencinin aynı yanlışını yinelemesi, öğretmenin geribildirimine yanıt olarak düzeltme yapmaksızın farklı bir yanlış yapması veya yanıt verirken duraksaması ya da kısmen düzeltme yapması yanlışın düzeltilme gereksiniminin sürmekte olduğunu gösterir. Öğrencinin yanlışının düzeltilme gereksinimi, öğretmenin aynı yanlışını bir ya da birkaç kere daha düzeltme yoluna

başvurmasına neden olur. Bu, öğrencinin öğretmenden yeniden geribildirim almasını gerektirerek yanlış düzeltme dizisinde üçüncü bir sıra oluşturur (Lyster ve Ranta, 1997:51).

Yanlışın düzeltilme gereksinimi altı biçimde ortaya çıkar:

Bilgilendirme (acknowledgement): Öğrenci öğretmenin geribildirimine karşılık olarak “Evet” der. Bu söz, “demek istediğim gerçekten buydu ancak siz onu çok daha iyi ifade ettiniz” anlamındadır.

Aynı yanlış yapma (same error): Öğrenci daha önce yaptığı yanlışın yineler.

Başka bir yanlış yapma (different error): Öğrenci yanlışını ne düzeltir ne de yineler. Bunun yerine başka bir yanlış yapar.

Amaç dışı kalma (off target): Öğrenci öğretmenin geribildirimine yanıt olarak öğretmenin verilmesini amaçladığı yanıtın dışında kalan bir tepki verir.

Duraksama (hesitation): Öğrenci öğretmenin geribildirimine karşı düzeltme yapmakta duraksar.

Kısmen düzeltme (partial repair): Öğrenci aynı yanlışın yalnızca bir kısmını düzeltir.

Bu düzeltme gereksinimi içeren biçimler aşağıda araştırmacının kurguladığı bir örnekle belirtilmiştir.

Örnek 1 : Öğrenci : Fortunately the exam wasn't very much difficult. [Yanlış sözcük]

Öğretmen : Very much difficult ? [Yineleme]

Öğrenci : It wasn't..... [Duraksama]

Öğretmen : It wasn't much difficult. [Yeniden biçimlendirme]

Öğrenci :Yes. [Bilgilendirme]

Öğretmenler, öğrencilerin yanlışlarını düzelttikten sonra “Yes” (evet), “That’s it!” (işte bu!), “Bravo” (çok iyi!) gibi onaylama sözleri kullanarak ya da öğrencinin doğru sözcüsünü yineleyerek konuya devam edebilirler. Bunlara pekiştirme (reinforcement) denmektedir (Lyster ve Ranta, 1997). Davranışsal yaklaşımdan doğan pekiştirme, öğrenci için bir çeşit ödüllendirme niteliğindedir ve eğitim psikolojisi açısından önemi büyüktür. Pekiştirme verilirken neye nasıl pekiştirme verildiğine dikkat edilmesi gerekir. Akıcılığı

sağlamak için doğru olmayan sözcelere, düzeltme yapmadan verilen pekiştirme öğrencinin sözcisini doğru sanmasına ve sözcenin fosilleşmesine yol açabilir (Lyster, 1998).

2.9. SONUÇ

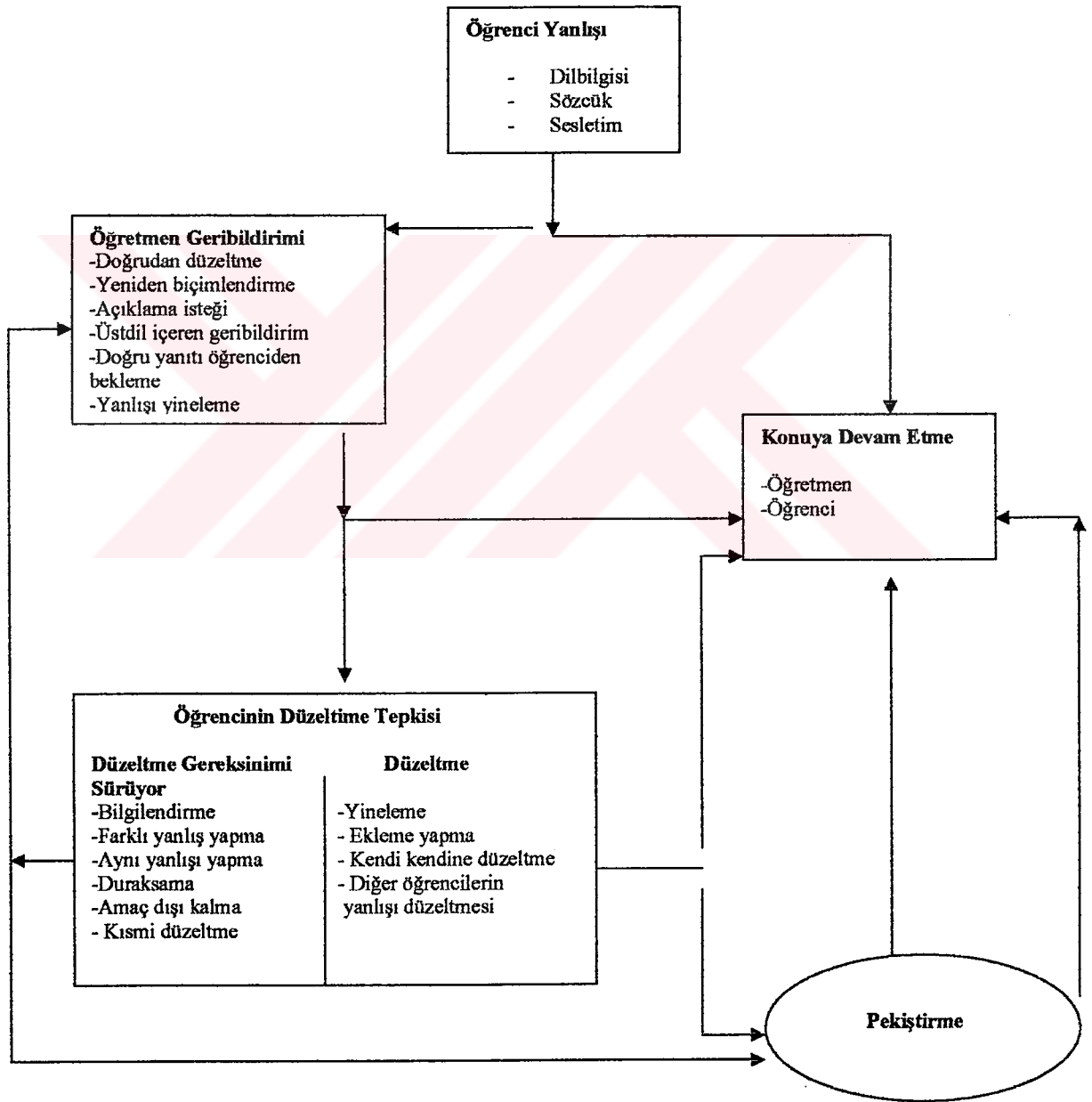
Sınıf ortamında yapılan yanlışları düzeltmenin kuramsal ve uygulamalı iki boyutu vardır. Kuramsal boyutta belirtilen çalışmalarda yanlışların düzeltimi konusunda kesin görüşler öne sürülmesine karşın, uygulamada yapılan düzeltmeler her zaman başarıya ulaşmamaktadır. Başarı öğretmenlerin yaptıkları düzeltmeye öğrencilerin yanlışlarını düzelterek karşılık vermelerine bağlıdır. Ancak kimi zaman öğretmenlerin kullandıkları düzeltme yollarının yanlış ve yersiz oluşu, öğrencinin ruhsal durumu, sınıfın o anki ortamı öğrencilerin düzeltmeye hemen yanıt vermesini engellemektedir. Bu durumda öğrenciler düzeltmeye ya tepkisiz kalır ya da tam düzeltme yapamayıp düzeltme gereksinimini belli eder.

Düzeltili geribildirim ve öğrenci karşılığı, sınıf içi söylem çerçevesinde beklenen ve etkileşimin akışını bozmayan bir bitişik çift dizisidir (Lyster ve Ranta, 1997). Ders sırasında biçimlere odaklanma, doğru biçimi öğrencilere açıkça sunma yerine öğrencilere ipuçları verilerek onlara doğru yanıtı buldurma biçiminde olduğunda, öğrenciler ders ile daha etkin olarak ilgilenmektedirler. Dersin biçim veya anlam odaklı oluşu, öğretmenlerin ve öğrencilerin dersle ilgili tutumları yanlış karşısında ortaya çıkan düzeltili geribildirim ve öğrenci karşılıklarını etkileyebilmektedir.

Lyster ve Ranta yanlış düzeltme akışını (Tablo 1.), yani öğrencinin yanlış karşısında öğretmenin kullandığı yanlış düzeltme yollarını ve öğrencilerin düzeltme tepkilerini aşağıdaki tabloda göstermektedir. Yanlış düzeltme akışı, öğrencinin en azından bir yanlış içeren sözcüyle başlar. Yanlış içeren sözcüye öğretmenin düzeltili geribildirimi ya da yanlış düzeltmeden konuya devam etmesi izler. Düzeltmeyi öğretmen yapıyorsa öğrenci buna doğru karşılık verebilir ya da vermeyebilir. Öğrenci karşılık vermezse öğretmen konuya devam eder. Öğrenci karşılık verirse, öğretmen öğrencinin yanlış

sözcesini düzeltir ya da düzeltme gereksinimi ortaya çıkar. Sözcenin düzeltilmesi gerekiyorsa öğretmen yeniden geribildirimde bulunur. Öğretmen bir kez daha geribildirim sağlamazsa konuya devam edilir. Öğrenci tarafından düzeltme yapıldığında, bunu öğrencinin konuya devam etmesi ya da öğretmenin öğrencinin yaptığı düzeltmeyi pekiştirmesi izler. Pekiştirmenin ardından konuya devam edilir.

Tablo 1: Yanlış düzeltme akış şeması (Lyster ve Ranta, 1997: 44)

Bir sonraki bölümde, dersin biçim ya da anlam odaklı oluşunun öğretmen geribildirimi ve öğrenci karşılıklarını nasıl etkilediğini belirlemek amacı ile, biçim ve anlam odaklı derslerdeki yanlışlar, düzeltili geribildirimler ve öğrenci karşılıkları çözümlenecektir.

3. ÇÖZÜMLEME ve BETİMLEME

3.1. BİÇİM ODAKLI DERSLER

Bu bölümde, araştırmanın yürütüldüğü Yıldız Teknik Üniversitesi C kuru öğretmenlerinin bir ders sırasında hangi tür yanlışları neden düzelttiklerini, hangi düzeltme yollarını kullandıklarını, yanlış yapan öğrencilerin öğretmen ve öteki öğrencilerin geribildirimlerine ne tür karşılıklar verdiklerini belirlemek amacıyla, yapılmış olan ders kayıtları öğretmenlerin biçim odaklı derslerde uyguladıkları yanlış düzeltme yolları çerçevesinde incelenmektedir. Biçim odaklı dersler; toplam 10 dersten oluşmaktadır. Bu dersler 1, 2, 5, 7, 10, 12 ve 14'üncü kayıtlardır. Kayıt 4, 9 ve 11 genelde anlam odaklı derslerden oluşmasına karşın, yapılan biçim odaklı çözümlenmelerde bu kayıtlarda bulunan biçim odaklı alıştırmalardan da örnekler alınmıştır. Her ders farklı bir öğretmen tarafından işlenmiştir (Bkz. Ek-1).

Biçim odaklı derslerde uygulanan yanlış düzeltme yolları şu başlıklar altında ele alınacaktır. 1) Doğrudan düzeltme 2) Öğrenciden doğru yanıtı bekleme 3) Yeniden biçimlendirme 4) Üst dil içeren düzeltme 5) Seçenek sunma 6) 'erm' biçiminde anlatım kullanma 7) Çoklu düzeltim. Bunlardan ilk dördü ve "çoklu düzeltim", Lyster ve Ranta'nın (1997) yanlış düzeltme yolları sınıflandırmasına dayandırılarak incelenmiştir. Öğretmenin 'erm' biçiminde anlatım kullanması ve öğrenciye seçenek sunması araştırmacının çözümlenme sırasında karşılaştığı diğer düzeltme yollarındandır. Lyster ve Ranta'nın yanlış düzeltme yolları sınıflandırmasında bulunduğu halde yapılan çözümlenmede, biçim odaklı derslerdeki "yanlış yinelenme" ve "öğrenciden açıklama isteğinde bulunma" içeren örnekler tek başına ele alınmamış, diğer düzeltme yolları ile beraber kullanıldığı için çoklu düzeltim başlığı altında incelenmiştir. Düzeltilen yanlışlar ise sesletim, dilbilgisi (yapı bilim ve sözdizim), sözcük (anlam ve sözcük bilgisi) ve söylem (biçem) yanlışlarını içermektedir.

Biçim odaklı derslerde öğrencilere ev ödevi olarak verilen çalışma kağıtları (bkz. Ek-2) öğretmenin seçtiği bir öğrencinin alıştırmayı yüksek sesle okuması ve öğretmenin doğru

yanıtı onaylaması, yanlış olanı ise düzeltmesi yolu ile kontrol edilmektedir (bkz. Ek-1, kayıt 1, 2, 5, 7, 12, 14). Bu derslerde verilen toplam 4 çalışma kağıdına bağlı alıştırmalar, çözümlemenin ilgili bölümlerinde yanlış yapılan alıştırmalar ile ilgili cümle ve öğrenciden beklenen yanıt biçiminde verilmiştir. Çalışma kağıdının bir çok bölümünde eylem zamanlarının doğru kullanımı ile ilgili olarak, bazı eylemlerin çıkartılmış olduğu metinlerden oluşan alıştırmalar yer almaktadır. Bu alıştırmalarda öğrencilerden parantez içinde verilen eylemleri boşluklara doğru biçimde yazmaları istenmektedir. Eylemlerin doğru biçimlerinin boşluklara yerleştirilmesi dışında şu tür alıştırmalar yer almaktadır: Etken-edilgen çatı kullanımı, boşluklara doğru sözcüklerin yerleştirilmesi, üstte verilen eylemlerin boşluklara doğru biçimde yerleştirilmesi, karışık olarak verilmiş cümlelerin diğer yarısını bularak eşleştirme, verilen iki sözcükten doğru olanı boşluğa yerleştirme veya işaretleme ve öğrencinin yanlış sözcüğü çıkartıp yerine doğrusunu yerleştirilmesi.

Kimi derslerde bir öğrencinin ana ders kitabından (bkz. Ek-3) yüksek sesle okuduğu bir okuma parçasındaki sesletim yanlışları öğretmen tarafından düzeltilmektedir (bkz. Ek-1, kayıt 4, 11). Bir derste ise öğretmen dersin bir kısmında ana ders kitabındaki bir boşluk doldurma alıştırmasını yaptırmaktadır (bkz. Ek-1, kayıt 9). Biçim odaklı derslerin amacı etkileşim sırasında dilsel doğruluğu sağlamak olduğu için öğrencilerin alıştırmayı yanlış yapması durumunda öğretmenin ya da öteki öğrencilerin yanlışları düzeltmesi beklenmektedir, ancak araştırma sırasında öğretmenlerin kimi yanlışları düzeltmediği de gözlenmiştir.

3.1.1. YANLIŞI DOĞRUDAN DÜZELTME (EXPLICIT CORRECTION)

Bu bölümde, boşluk doldurma ve yanlış sözcüğün yerine doğrusunu yerleştirme alıştırmaları sırasında, öğrencilerin yaptıkları dilbilgisi, sözcük ve sesletim yanlışlarının öğretmen ya da sınıftaki öteki öğrenciler tarafından 'doğrudan düzeltildiğini' ortaya koyan örnekler incelenmektedir. Öğretmen, bu yolla öğrencinin söylediğinin yanlış olduğunu açıkça belirtir ve yanlış olan birimin dolaysız olarak doğrusunu verir.

Örnek 1 - Öğretmen 1

I _____ (stay) in Cairo in a nice hotel with my family.

Beklenen yanıt: am staying. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştıırma A)

-
5. S1: I am having a lovely time here in Egypt/I **stay** in Cairo in a nice hotel _____ =
6. T: =Let's say _____
7. S2: **No, no _____ I'm staying**
8. T: **OK/ I'M STAYING is better here/** Because we are talking about now here/We
9. are NOT talking about general things/ Go on S1/
-

Öğretmen, boşluk doldurma alıştıırması yapılırken ilk cümleyi okuması için bir öğrenci seçer. Öğrenci şimdiki zaman yerine geniş zaman kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (5). Öğretmen yanlışı düzeltecekken **başka bir öğrenci** araya girer ve “no” (hayır) diyerek öğrencinin yanlışını **doğrudan düzeltir** (7). Öğretmen, OK (tamam) deyip öğrencinin sözünü onaylar ve doğru sözcüğü vurgulayarak yineler (8). Aynı zamanda olay şu anda geçtiği için bu eylem zamanının kullanıldığını söyleyerek açıklama yapar ve öğrencinin bir sonraki cümleye geçmesini ister.

Örnek 2 – Öğretmen 1

She was in Melbourne for a while but now she _____ Australia and _____ to Australia.

Beklenen yanıt: has left, has gone. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştıırma C)

-
67. S6: She has left Australia and **went to Indonesia/**
68. T: Erm/ _____ **Let's say has GONE to Indonesia/** She has just gone maybe/
-

Öğrenci, ilk boşluğa doğru sözcüğü doğru biçimde yerleştirir. İkinci boşlukta kullanılması gereken sözcüğü bulur; ancak “has gone” yerine “went” diyerek bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (67). Öğretmen bu kez “Let's say” (şöyle diyelim) diye söze başlayarak öğrencinin yanlışını **doğrudan düzeltir** ve “She hasn't gone maybe” (Belki henüz gitmiştir) diyerek cümlede “present perfect” kullanılmasının nedenini açıklar (68).

Örnek 3 - Öğretmen 2

I didn't go to the bank recently.

Beklenen yanıt: haven't been. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştıırma H)

180. S5: I **haven't gone** to the bank recently/

181. T: **BEEN** desek daha **doğru**/ For I, you and we we don't use gone/ Burada iseniz

182. gidip de gelmemiş olamazsınız/

Bu alıştıırmada eylemlerin zamanları ile ilgili cümleler verilmiştir. Öğrencilerden dilbilgisel olarak yanlış olan sözcüğü doğru olanla değiştirmeleri beklenmektedir. Öğrenci “geçmiş zaman” yerine “present perfect” kullanarak doğru eylem biçimini bulur; ancak “been” yerine “gone” diyerek bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (180). Öğretmen, öğrencinin yanlışını “been desek daha doğru” diyerek **doğrudan düzeltir** (181). Sonra da “burada iseniz gidip de gelmemiş olamazsınız” diyerek açıklama yapar.

Örnek 4 – Öğretmen 7

We _____ (take) a boat trip down the Amstel River.

Beklenen yanıt: have taken.

We _____ (also/ visit) the Van Gogh Museum.

Beklenen yanıt: have also visited. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 2, alıştıırma A)

742. S1: We **took** a boat trip down the Amstel River/

743. T: Erm _____ **We HAVE TAKEN** a boat trip is better here _____ we don't

744. express the time here _____ when we use a time expression we use past tense _____

745. S1: We also **visited** the Van Gogh Museum/

746. T: **We can say we HAVE** _____ **also VISITED** the Van Gogh Museum here _____

747. since we don't use the time expression _____

Öğrenci, iki cümlesinde de parantez içinde verilen eylemi “present perfect” yerine “geçmiş zaman” kullanarak boşluklara yerleştirir, böylece **dilbilgisi** yanlışları yapar (742, 745). Öğretmen, ilk yanlıšta “we have taken daha iyi”, ikincisinde “we have also visited diyebiliriz” diyerek öğrencinin iki yanlışını da **doğrudan düzeltir** (743, 746). Öğrenci, öğretmenin geribildirimine karşılık vermez.

Örnek 5 – Öğretmen 7

You wait in the departure lounge until your flight _____(call) and you _____(tell) which number gate to go to.

Beklenen yanıt: is called, are told. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 2, alıştırma C)

-
778. S5: You and your bag _____ bags are x rayed/ _____ You wait in a departure
779. (lounge) _____ until _____ your flight is called _____ and you tell _____
780. T: **You are told here because the announcement tells you/ _____** Sen
781. söylemiyorsun değil mi hangi kapıya gideceğini?
782. S5: **You are told which number to go to/**
783. T: All right _____ exercise d/ _____ Yes S6/
-

Öğrenci, etken-edilgen çatı ile ilgili boşluk doldurma gerektiren bir alıştırmayı okumaktadır. “Lounge” yerine “lounge” diyerek bir sesletim ve edilgen çatı yerine etken çatı kullanarak bir dilbilgisi yanlışı yapar (779). Öğretmen, sesletim yanlışı önemli olmadan geçer; ancak dilbilgisi yanlışı doğrudan düzeltir (780). Öğrenci doğru dilsel biçimi yineleyerek cümleyi tamamlar (782). Öğretmen, “all right” (tamam) diyerek öğrencinin doğru cümlesini pekiştirir ve başka bir öğrenciye söz verir.

Örnek 6 – Öğretmen 7

Charles Blondin was born into a circus family. He _____(teach) to walk on a tightrope when he was 5. A high wire was put above the Niagara falls.....

Beklenen yanıt: was taught. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma D)

-
786. S6: circus family/ _____ He taught to walk on a tight rope _____
787. T: erm _____ şimdi _____ burda _____ it isn't he taught _____ he was taught to
788. **walk on a tightrope when he was five/ _____** tüm cümleyi düşünün _____ 5 yaşında
789. ona öğretiliyor, değil mi?
790. S6: A high wire was put on (Nigeriya) Falls and he walked across it/ _____
-

Öğrenci, boşluk doldurma alıştırması yaparken edilgen çatı yerine etken çatı kullanarak bir dilbilgisi yanlışı yapar (786). Öğretmen “o öğretmedi, ona öğretildi, değil mi?” diyerek öğrencinin yanlışı doğrudan düzeltir (788). Öğrenci öğretmenin

geribildirimine karşılık vermeden yeni bir cümle okur. Bu arada “Niagara” sözcüğünü “Nigeriya” diye okuyarak bir sesletim yanlışı yapar, ancak öğretmen bunu önemsemez (790).

Örnek 7 – Öğretmen 11 (Bkz. Ek-3)

-
1299. S1:he won__two silver medals__and broke the eight_____
1300. eighth_____hundred (metres)_____ (metres)
1301. S6: (metres) değil _____metres_____
1302. T: metres_____
1303. S1:metres worldly record_____When he retired_____he became a member of
-

Öğrenci ana ders kitabındaki bir okuma parçasını yüksek sesle okumaktadır. “Metres” sözcüğünü yazıldığı gibi okuyarak bir sesletim yanlışı yapar (1300). Sınıftan başka bir öğrenci “metres” değil deyip sözcüğü doğru sesletimle okuyarak arkadaşının yanlışını düzeltir (1301). Öğretmen sözcüğü doğru sesletimle yineler. Yanlış yapan öğrenci de doğru sözcüğü yineleyerek cümlesini tamamlar (1303).

3.1.2.ÖĞRENCİDEN DOĞRU YANITI BULMASINI BEKLEME (ELİCİTATION)

Bu bölümde, boşluk doldurma ve eşleştirme alıştırmaları sırasında öğrencilerin yaptıkları dilbilgisi, sözcük ve sesletim yanlışları sonucunda öğretmenin doğru yanıtı öğrenciden bekleyerek yanlış düzeltimini sağladığını ortaya koyan örnekler incelenmektedir. ‘Öğrenciden doğru yanıtı bulmasını bekleme’, öğretmenin doğru yanıtı öğrenciden almak için kullandığı üç değişik yoldan oluşmaktadır. A) Öğretmen öğrencinin boşluğu doldurması için bilerek sözcenin yanlış bölümünde susar ve öğrencinin devam etmesini bekler. B) Öğretmen doğru yanıtı söyletmek için öğrenciye soru sorabilir. C) Öğretmen öğrenciden cümleyi düzelterek yeniden söylemesini ister.

Örnek 1- Öğretmen 1

Yesterday morning Iwent to see the pyramids, they_____ (be) interesting.

Beklenen yanıt: were. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma A)

12. S1: Yesterday morning I went to see pyramids, **they was amazing**/=

13. T: =Sorry **they** _____

14. S1: They was **__were** amazing/

Öğrenci, boşluk doldurma alıştırmaları yaparken eylemin zamanını doğru biçimde kullanır; ancak “were” yerine “was” diyerek bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (12). Öğretmen, yanlıştın hemen öncesinde söylenen sözcüğü yineleyip boşluğa geldiğinde susar. Böylece öğrenciye yanlıştın yeri konusunda bir ipucu vererek **öğrenciden doğru yanıt beklemiş** olur (13). Öğrenci yanlıştını düzeltir (14).

Örnek 2 – Öğretmen 1

I’ve painted/ I’ve been painting the living room, but I haven’t finished it.

Beklenen yanıt: I’ve been painting. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma F)

141. S1: I’ve painted _____

142. T: Look at this/ I haven’t finished it yet/

143. S1: I have been painting/

144. T: Ok/ _____

Öğrenci, “have been painting” yerine “have painted” diyerek bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (141). Öğretmen, öğrenci cümlesini bitirmeden, olayın henüz bitmediğini söyleyerek geribildirim verir ve **öğrenciden doğru yanıt bulmasını** bekler (142). Öğrenci, doğru yanıt bulur (143). Öğretmen, OK (tamam) diyerek öğrencinin yanıtını pekiştirir (144).

Örnek 3 – Öğretmen 2

People who talk to _____ may get strange looks from other people.

Beklenen yanıt: themselves. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma G)

157.S1/ People who talk to _____ **each other** may get strange looks from other

158. people/

159.T: **Ama birbirleriyle konuşmaları normal bir şey/** They may get strange looks from

160. other people/

161. S1: THEMSELVES/ _____

162. T: Hı hı/

.....

Bu alıştırma da öğrencilerden istenen, verilen boşluklara üstte verilmiş olan sözcüklerden birini yerleştirmeleridir. Öğrenci, “themselves” yerine “each other” diyerek yanlış sözcüğü seçer (157). Öğretmen doğru yanıtı vermeden “Birbirleriyle konuşmaları normal bir şey” diyerek ipucu verir; böylece **doğru yanıtı öğrenciden bekler** (159). Öğrenci, doğru yanıtı bulur (161). Öğretmen “hı hı” diyerek öğrencinin yanıtını pekiştirir (162).

Örnek 4 – Öğretmen 2

She has been working here until 1993.

Beklenen yanıt: worked. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma H)

.....

175. S5: She **has worked** here until 1993/

176. T: Until 1993/ _____ **It is a finished action/**

177. S5: **worked**

.....

Bu alıştırma da, öğrencilerden eylemlerin zamanları ile ilgili teker teker verilen cümlelerdeki dilbilgisel olarak yanlış olan sözcüğü değiştirmeleri beklenmektedir. Bir öğrenci, “worked” yerine “has worked” diyerek bir **dilbilgisi** yanışı yapar (175). Öğretmen cümledeki “until 1993” sözüne dikkat çekip “Bitmiş bir olay” diyerek ipucu verir; böylece **doğru yanıtı öğrenciden bekler** (176). Öğrenci doğru yanıtı bulur (177).

Örnek 5 – Öğretmen 5

In the evening we _____ (go) to a restaurant and we _____ (taste) traditional food.

Beklenen yanıt: went, tasted. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma A)

.....

469. S 3: In the evening we **go** to a restaurant and we **taste** traditional food/

470. T: **In the evening** _____

471. S1: **we went**

472. S 3: **We went to a restaurant and we tasted traditional food/**

473.T:ok

.....

Bu alıştırmada, öğrencilerin boşluklara parantez içinde verilen eylemleri doğru biçimleriyle yerleştirmeleri gerekmektedir. Bir öğrenci, geçmiş zaman yerine geniş zaman kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (469). Öğretmen, öğrencinin yanlış yaptığı yere kadar cümleyi okuyup susarak **doğru yanıtı öğrenciden bekler** (470). Doğru yanıt sınıftaki **başka bir öğrenciden** gelir (471). Yanlışı yapan öğrenci, doğru dilsel biçimi **yineleyerek cümleyi tamamlar** (472). Öğretmen “Ok” (tamam) diyerek öğrencinin yanıtını pekiştirir (473).

Örnek 6- Öğretmen 5

The first passenger plane _____ (introduce) by BA in 1976.

Beklenen yanıt: nineteen seventy six. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma B)

.....

493. S 6: The first passenger plane was introduced by BA in _____ 1978/ (1976 yerine
494. söyler)
495. (gülüşmeler)
496. T: **read it again please/**
497. S 6: The first passenger plane was introduced by BA in 1976/
498. T:right/ _____ yes S7/

.....

Bu alıştırmada, öğrencilerin boşluklara parantez içinde verilen eylemleri doğru biçim ve etken-edilgen çatı ile doldurmaları beklenmektedir. Bir öğrenci, doğru eylem biçimini kullanır; ama tarihi yanlış okur (493). Öteki öğrencilerin gülüşmesi üzerine öğretmen, öğrenciden cümleyi yeniden okumasını isteyerek ondan **doğru yanıtı bekler** (496). Öğrenci cümleyi doğru tarihi vererek söyler (497). Öğretmen “right” (doğru) diyerek doğru yanıtı pekiştirir (498).

(Öğretmenin öğrenciden doğru yanıtı bulmasını beklediğini gösteren öteki düzeltme örnekleri için bkz. Ek 1, kayıt 1, satır no: 71; kayıt 5, satır no: 488, 527, 532; kayıt 7, satır no: 766, 882; kayıt 9, satır no: 1127, 1321; kayıt 10, satır no:1288.)

3.1.3. YANLIŞI YENİDEN BİÇİMLENDİRME (RECAST)

Bu bölümde, boşluk doldurma ve eşleştirme alıştırmaları yapılırken öğrencilerin yaptıkları dilbilgisi, sözcük, sesletim ve söylem yanlışlarının öğretmen veya sınıftaki öteki öğrenciler tarafından yeniden biçimlendirilerek yanlış düzeltiminin sağlandığını ortaya koyan örnekler incelenmektedir. ‘Yanlış yeniden biçimlendirme’, öğretmenin öğrencinin yanlış sözcesini kısmen ya da tamamen yeni ve doğru bir biçimde söylemesidir. Lyster (1998), ek bilgi sunulmayan yani ayırık yeniden biçimlendirmelerle (isolated recasts), düzeltim ek bilgi verilen eklemeli yeniden biçimlendirmeler (incorporated recasts) arasında bir ayırım yapmıştır. İki durumda da yeniden biçimlendirme, açıklama ve soru sorma biçiminde olabilir.

Örnek 1 – Öğretmen 1

Concorde holds many records, including the fastest crossing of the Atlantic from New York to London which _____ (achieve) in 2 hours 50 seconds.

Beklenen yanıt: was achieved. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırmaya B)

36. S3: Concorde holds many world records, including the fastest crossing of the Atlantic

37. from New York to London, which aşıvd

38. T: Erm which was achieved

39. S2: is achieved olmaz mı

40. T: No, we are talking about Concorde here _____ in 1970s _____ was achieved

41. S3: This means that flying time _____ was reduced

Öğretmen, boşluk doldurma alıştırmaları sırasında öğrencinin edilgen çatı yerine etken çatı kullanması sonucu oluşan **dilbilgisi** yanlışını ve “achieved” sözcüğünü “aşıvd” diye okuyarak yaptığı **sesletim** yanlışını (37) aynı anda, yanlış cümleden **ayırıp biçimlendirilerek düzeltir** (38). Bir başka öğrencinin geniş zamanın doğru olup olmadığı sorusuna (39) ise, “hayır” diye karşılık verir ve burada 1970’lerden söz edildiği için geçmiş zaman kullanıldığını söyler. Sonra da doğru dilsel biçimi yineler (40). Öğrenci, geribildirim karşılık vermeden sonraki cümleyi okur (41).

Örnek 2 – Öğretmen 1

Did you know that Joanna _____ in the Far East for the past six months?

Beklenen yanıt: has been. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma C)

-
58. S6: Did you _____ did you (know) that Joanna has _____ was been _____
59. T:Erm/ _____ has been in Paris for the past six months/
60. S2: was değil mi?
61. T: For the past six months diyor/ She is still there/
-

Öğretmen, çalışma kağıdındaki soruları kontrol etmektedir. Bu bölümde de boşluklara doğru eylem biçimleri yerleştirilecektir. Bir öğrenci, ilk önce “know” sözcüğünü yazıldığı gibi okuyarak bir sesletim yanlışı, sonra da “present perfect” yerine geçmiş zaman yardımcı eylemi kullanarak bir dilbilgisi yanlışı yapar (58). Öğretmen, öğrencinin cümlesini bitirmesini beklemeden doğru dilsel yapıya ekleme yaparak yanlışı yeniden biçimlendirir (59). Sesletim yanlısını ise duymazlıktan gelir. Başka bir öğrenci yanlışı dilsel yapıyı yineleyerek doğru olup olmadığını sorar. Öğretmen zaman belirten “for” edatına dikkat çekerek üst-dil kullanır ve yanlısın nedenini “hala orada” diye açıklar (61). Yanlışı yapan öğrenci geribildirime karşılık vermeden yeni bir cümle okur.

Örnek 4 – Öğretmen 1

8)She has been decorating the bathroom. _____

Beklenen yanıt: b/ She has got paint in her hair. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma E)

-
106. S9: She has been decorating the bathroom, she is covered in soap and water/
107. S2: Paint in her hair değil mi?
108. T: Yes _____ When you are decorating somewhere you also paint
109. it/ _____ S11 have you got your worksheet with you?
-

Bu bölümde, ikiye bölünmüş ve karıştırılmış olarak verilen cümlelerin öğrenciler tarafından anlamlı bir şekilde birleştirilmesi beklenmektedir. Bir öğrenci yanlışı bir eşleştirme yapmıştır. Bu bir söylem yanlısıdır (106). Doğru yanıt başka bir öğrenciden gelir. Bu öğrenci, “paint in her hair değil mi?” diyerek soru biçimi kullanır. Böylece, doğru

cümlecığı cümleden ayırarak yanlış **yeniden biçimlendirir** (107). Öğretmen, “yes” diyerek onay verir ve doğru cümleyi yineler. Başka bir öğrenciye söz verir.

Örnek 5 – Öğretmen 2

Last/latest

Shakespeare wrote his _____ play in 1613

Beklenen yanıt: last. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma Vocabulary A)

-
205. S8: Shakespeare wrote his **latest** ____ play
206. S2: **LAST** play
207. S8: Sorry! **Last play in 1613/**
208. T: hı hı/
-

Bu alıştırmada öğrencilerin daha önce öğrendikleri sözcüklerle ilgili teker teker cümleler verilmiştir. Her cümlede iki seçenek bulunmaktadır. Öğrencilerden boşlukları doğru **sözcüğü seçerek** doldurmaları beklenmektedir (205). Bir öğrencinin “last” yerine “latest” diyerek yanlış sözcüğü seçmesi sonucu **başka bir öğrenci** araya girerek yanlış **yeniden biçimlendirir** (206). Yanlış yapan öğrenci, doğru sözcüğü **yineleyerek cümleyi tamamlar** (207). Öğretmen “hı hı” diyerek doğru yanıtı pekiştirir.

Örnek 6 - Öğretmen 4 (Bkz. Ek- 3)

-
437. T: Ok _____ so _____ this part is _____ ok ____ let's look
438. at _____ page thirteen _____ there'a brochure here _____ giving
439. information about a _____ language school _____ S3 can you read?
440. S3: Clear **interpşms**
441. T: **instructions** _____
442. S3: **instructions** sent to you _____ before departure _____
-

Öğretmen, ana ders kitabından yeni bir bölüme geçmiştir. Sınıftan bir öğrenci bir okuma parçasını yüksek sesle okurken öğretmen öğrencinin sesletim yanlışlarını düzeltmekte, parça ile ilgili açıklama yapmakta veya öğrencilere soru sormaktadır. Öğrenci “instructions” yerine “interpşms” diyerek bir sesletim yanlışlığı yapar (440). Öğretmen,

öğrencinin sesletim yanlısını yeniden biçimlendirir (441). Öğrenci, doğru sözcüğü yineleyerek cümleyi tamamlar (442).

Örnek 7 – Öğretmen 4 (Bkz. Ek-3)

-
449. S3: service is **avlielybıl**
450. T: **available** _____ so what is available?
451. S4:mevcut
452. T:ok _____ so you can see it _____ there_ it is there _____
453. S3:**guayd** for the students _____
454. T:**guide** _____ so you know tourist guide _____
455. S3:transport **profided free of şarj** so you can _____
456. T:**transport provided free of charge** _____ what can it be _____
-

Öğretmen, sınıftan bir öğrenci bir okuma parçasını yüksek sesle okurken öğrencinin sesletim yanlıslarını düzeltmekte, parça ile ilgili açıklama yapmakta veya öğrencilere soru sormaktadır. Öğretmen öğrencinin sesletim yanlıslarını (449, 453, 455) yeniden biçimlendirir (450, 454, 456). Bu kez öğrenci doğru sözcükleri yinelemez çünkü öğretmen yaptığı her düzeltmeden sonra yeni bir cümle kurmuş ya da öğrencilere bir soru sormuştur.

Örnek 8 – Öğretmen 7

The paintings were fascinating. Amsterdam is a magnificent city. So, I _____ (see) you then.
Beklenen yanıt: will see. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 2, alıştırma A)

-
748. S1: The paintings were **fantastic**
749. T:**fascinating**
750. S1: Amsterdam is a (**magnifikant**) city/
751. T: **magnificent**
752. S1: **magnificent** city/ So I see you then _____
753. T:I **LL see** you then _____ o an __gelecek hakkında__ will future_ kullanıyoruz
-

Öğrenci, boşluk doldurma alıştırması yapmaktadır. Öğretmen, öğrencinin iki sesletim yanlısını da (748, 751) yeniden biçimlendirir. İlk sesletim yanlısında, “fascinating” sözcüğü yerine “fantastic” (749); ikinci sesletim yanlısında ise “magnificant” yerine

“magnifikant” denmiştir (752). Öğretmenin ikinci yanlış düzeltimi, öğrencinin doğru sesletim ile doğru sözcüğü yineleyerek cümleyi tamamlaması ile sonuçlanır (752). Öğrenci, sonraki cümlesini kurarken gelecek zaman yerine geniş zaman kullanarak bir dilbilgisi yanlışı yapar (752). Öğretmen, yanlışı yeniden biçimlendirir ve gelecek zamanın kullanımını ile ilgili açıklama yapar (753).

Örnek 9 – Öğretmen 11 (Bkz. Ek-3.)

-
1304. parliament but ___ then lost his ___ set ___ when the
1305. lab ___ labor party _____
1306. T: labor party
1307. S1: labor party ___ won the election _____
1308. T: ok _____
-

Öğrenci, ana ders kitabındaki bir okuma parçasını yüksek sesle okurken “seat” yerine “set” diyerek ve “labor” sözcüğünü yazıldığı gibi okuyarak iki sesletim yanlışı yapar (1304, 1305). Öğretmen, birinci yanlışı düzeltmez; ikinci sesletim yanlışı yeniden biçimlendirir (1306). Öğrenci, doğru sözcüğü doğru sesletimle yineleyerek cümlesini tamamlar (1307). Öğretmen “ok” diyerek doğru sözcüğü pekiştirir.

Örnek 10 – Öğretmen 12

My car isn't working at the moment. I _____ (take) it to the garage.

Beklenen yanıt: am going to. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 4, alıştırma B)

-
1375. S7: My car isn't working at the moment ___ I'll take it ___ to the (garaj) ___
1376. Ss: ama going to değil mi?
1377. T: I'm going to take it to the garage _____ bu planlanmış bir olay ___ ok _____
-

Öğrenci çalışma kağıdında, gelecek zamanın kullanımını ile ilgili boşluk doldurma alıştırmalarını yaparken “garage” sözcüğünü “garaj” diye okuyarak bir sesletim, “going to” yerine “will” kullanarak da bir dilbilgisi yanlışı yapar (1375). Sınıftaki öteki öğrenciler soru biçimiyle doğru dilsel yapıyı cümleden ayırarak yanlışı yeniden biçimlendirirler

(1376). Sesletim yanlışını önemsemeyen geçerler. Öğretmen doğru cümleyi yineler. “Bu planlanmış bir olay” diyerek açıklama yapar ve “ok” diyerek doğru yanıtı pekiştirir (1377).

Örnek 11 – Öğretmen 14

I am particularly interested in this job because of your reputation for excellent food and service. I _____ (look forward) to receiving your letter.

Beklenen yanıt: am looking forward. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 3, alıştıırma A)

-
1553. S1:..... During one of my school vaca_____vacations_____ I _____
1554. worked_in_in Paris_____ I'm particularly interested in this_job_____ because of your
1555. repuli____=
1556. T: reputation=
1557. S1: for excellent_____=
1558. T:=no_say it_reputation_____
1559. S1:reputation for excellent food and service_____ I am looking forward to
1560. (resayving) _____
1561. T: receiving_____
1562. S1:receiving your letter_____
1563. T:ok_____very good_____it's all correct_____any questions?_____
-

Öğrenciler çalışma kağıdındaki bir alıştıırma sırasında, boşluklara sözcükleri doğru eylem biçimlerini kullanarak yerleştirmektedirler. Bir öğrenci “reputation” sözcüğünü “repuli” biçiminde okuyarak bir sesletim yanlışını yapar (1555). Öğretmen, öğrenci sözcüğünü okumayı bitirmeden doğru sözcüğü cümleden ayırarak yanlışını yeniden biçimlendirir (1556). Öğrenci, öğretmenin geribildirimine karşılık vermeden cümlesini sürdürmek ister; ancak öğretmen “hayır, söyle” diyerek öğrenciden geribildirimine karşılık vermesini ister (1558). Öğrenci doğru sözcüğü yineleyerek cümleyi tamamlar (1559). Bir sonraki cümlesinde “receiving” sözcüğünü “resayving” diye okuyarak bir sesletim yanlışını yapar (1560). Öğretmen, doğru sözcüğü cümleden ayırarak yanlışını yeniden biçimlendirir (1561). Bu kez öğrenci, öğretmenin uyarmasını beklemeden doğru sözcüğe eklemeye yaparak yanlışını yeniden biçimlendirir (1562). Öğretmen “ok, very good” (tamam, çok iyi) diyerek doğru yanıtı pekiştirir.

Örnek 12 – Öğretmen 14

He _____ (fish) and he _____ (just/ catch) a large salmon.

Beklenen yanıt: was fishing, had just caught. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 3, alıştırmaya B)

-
1585. S4:He was fishing _____ and _____ he has just _____ caught _____ -a large
1586. salmon____ -
1587. T: S4 _____ if you say he has just caught _____ it means _____
1588. now _____ bu geçmişte olan bir olay _____ he had just catch _____ caught _____ a
1589. salmon____
-

Öğrenci çalışma kağıdındaki eylem zamanları ile ilgili boşluk doldurma alıştırmalarını yapmaktadır. “Past perfect continuous” yerine “present perfect continuous” kullanarak bir dilbilgisi yanlışı yapar (1585). Öğretmen önce “bu geçmişte olan bir olay” diyerek açıklama yapar; sonra da doğru cümleyi bağlamdan ayırarak yanlışı yeniden biçimlendirir (1588). Öğrenci öğretmenin geribildirimine karşılık vermeden cümlesine devam eder.

(Yanlışı yeniden biçimlendirme içeren öteki düzeltme örnekleri için bkz. Ek 1, kayıt 1, satır no: 15, 63, 67, 102, 127; kayıt 2, satır no: 168, 202; kayıt 5, satır no:559; kayıt 7, satır no: 761, 772, 780, 798, 802, 813, 825, 831, 871, 875, 887, 894, 898, 904; kayıt 9, satır no: 1138, 1174, 1211, kayıt 10, satır no: 1240, ve kayıt 14, satır no: 1584.)

3.1.4. ÜSTDİL İÇEREN GERİBİLDİRİM (METALINGUISTIC FEEDBACK)

Bu bölümde boşluk doldurma ve iki seçenektan doğru olanı seçme alıştırmaları yapılırken öğrencilerin yaptıkları dilbilgisi yanlışı sonucunda öğretmenin üstdil kullanarak yanlış düzeltimini sağladığını gösteren örnekler incelenecektir. ‘Üstdil içeren geribildirim’, öğretmenin öğrencinin sözcesini doğrudan düzeltmeyip ondan yanlışı bulmasını ve doğru biçimi istemesidir. Öğrencinin sözcesinin ardından öğretmenin yorumlarını ya da sorularını içerir.

Örnek 1 – Öğretmen 1

This means that flying time _____ (reduce) by half.

Beklenen yanıt: is reduced. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma B)

41. S3: This means that flying time _____ **was reduced**

42. T: Erm _____ let's talk about _____ we are talking about now here _____ so **this is**

43. **simple present tense** _____

44. S3: **is reduced**

45. T: Ok/ Is reduced by half/

Öğrenci, verilen boşluğa şimdiki zaman yerine geçmiş zaman getirerek bir **dilbilgisi** yanışı yapar (41). Öğretmen, öğrenciye yanışın nedenini “şu andan bahsediyoruz” diyerek **üstdil** aracılığıyla açıklar (43). Öğrenci doğru yanıtı bulur (44). Öğretmen “OK” diyerek doğru sözcüğü pekiştirir ve doğru dilsel yapıyı yineler.

Örnek 2 – Öğretmen 1

This means that flying time _____ (reduce) by half which is why the Concorde flight between London and New York _____ (use) a lot of business people and film stars.....Each plane _____ (produce) at a cost of 55 million pounds.....

Beklenen yanıt: is used, is produced. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma B)

45. T: Ok/ Is reduced by half/

46. S3: which **is** why the Concorde flight _____

47. T: It is also about now

48. S3: was used

49. T: **It is also about NOW**

50. S3: **is used**

51. T: IS used

52. S3: by film stars/Each plane _____ **was** _____

53. T: So we are also _____ **we are also talking about now here**

54. S3: **is produced**

55. T: OK/ IS PRODUCED at a cost of 55 million pounds/ _____ All

56. right/ _____ Now _____ we S5 look at exercise C/ Complete the exercises with a verb

57. from the box in the present perfect or the past simple/ Yes S6/

Öğrenci, boşluk doldurma alıştırmasında cümlesine devam etmektedir. Öğretmen öğrenci yanıt vermeden “şu anla ilgili” diyerek, öğrencinin doğru biçimi kullanmasını bekler (47). Ancak öğrenci, öğretmenin açıklamasını duymamış ya da dikkate almamıştır. Şimdiki zaman yerine geçmiş zaman kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (48). Öğretmen öğrencinin şimdiki zaman kullanması gerektiğini vurgulayarak yineler. Böylece **üstdil** kullanmış olur (49). Öğrenci yanlıştı düzelterek doğru dilsel biçimi **yineler** (50). Öğretmen de doğru biçimi yineler. Öğrenci kaldığı yerden devam eder, ancak şimdiki zaman yerine geçmiş zaman kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (52). Öğretmen yine “şu andan bahsediyoruz” diyerek **üstdil** kullanır (53). Öğrenci yanlıştı düzelterek doğruyu söyler. (54). Öğretmen OK diyerek doğru yanıtı pekiştirir ve cümleyi bitirerek yeni bir bölüme geçer.

Örnek 3 – Öğretmen 1

I'm hot because I've run /I've been running.

Beklenen yanıt: I've been running.

I've cut/ I've been cutting my finger.

Beklenen yanıt: I've been cutting. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma E)

-
112. S11: I'm hot because _____ I've run/
113. T: Şimdi _____ we are talking about the effects of something we have just done
114. here/
115. S2: Henüz olduğu için **have been running değil mi hocam?**
116. T: Tabii, olmuş, etkisi sürüyor/ İpucunu veriyor zaten I'm hot derken/ Böyle
117. cümlelerde present perfect continuous kullanıyoruz/
118. S11: **I've been cutting my finger/**
119. T: **Devamlı mı kesiyorsun parmağımı? Is it a repeated action or you do it only**
120. **once?**
121. (kahkahalar)
122. S11: **O zaman I've cut/**
-

Çalışma kağıdının bu bölümünde “present perfect continuous” ve “present perfect” ayrımı ile ilgili teker teker cümleler verilmiştir. Her cümlede öğrencilere biri doğru öbürü yanlış olan iki seçenek sunulmuştur. Öğrencilerden doğru seçeneği kullanarak cümleyi

tamamlamaları beklenmektedir. Bir öğrenci “present perfect” yapısı içeren yanlış cümleyi seçerek bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (112). Öğretmen “henüz yaptığımız bir şeyden bahsediyoruz” diyerek **üstdil** kullanır (113). **Diğer bir öğrenci** yanlışı düzeltir (115). Öğretmen “tabii” diyerek onay verir ve “etkisi sürüyor” diye açıklama yapar. Yanlış yapan öğrenciden geribildirim bir karşılık gelmez. Öğrenci yeni bir cümleyi okurken “present perfect” yerine “present perfect continuous” seçeneğini seçerek bir **dilbilgisi** yanlışı daha yapar. (118). Öğretmen öğrenciye “Devamlı mı kesiyorsun parmağını?” diye soru sorarak öğrenciden doğru yanıt bulmasını bekler (119). Bu yanıt evet/hayır niteliğinde bir soru olduğu için **üstdil** kullanarak düzeltme sınıfına girmektedir. Öğrenci doğru yanıt bulur (122).

Örnek 4 – Öğretmen 2

Luckily we managed to get two seats next to _____.

Beklenen yanıt: each other. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma G)

.....

163.S1: Luckily we managed to get two seats next to _____ ourselves/

164.T: Kendi kendilerine mi yakın oturacaklar?

165.S3: each other/

166.T: EACH OTHER

.....

Öğrenci teker teker verilmiş cümleleri doğru sözcüklerle tamamlamaya çalışırken “each other” yerine “ourselves” diyerek yanlış **sözcüğü** seçer (163). Öğretmen “kendi kendilerine mi yakın oturacaklar” diyerek yanıtı evet/hayır olan bir soru sorar (164). Böylece **üstdil** içeren geribildirim verir. Öğrenci doğru yanıt verir (165). Öğretmen doğru yanıtı yineler.

Örnek 5 – Öğretmen 5

I _____ (hear) you for a while so I thought I'd drop you a line.

Beklenen yanıt: haven't heard. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma C)

.....

S8: I have heard you for a while _____ so I thought I'd drop you a line/

521. T:Ok/When we think about the context _____ it is better to use negative form
522. here/
523. S2: haven't heard/
524. T:yes _____
.....

Öğrenciler boşluklara parantez içinde verilen eylemleri doğru zamanda yerleştirme alıştırmaları yapmaktadırlar. Bir öğrenci, verilen eylemi doğru biçimde kullanmış ancak cümleyi olumlu yerine olumsuz yapmıştır (521). Bu bir **dilbilgisi** yanlıştır. Öğretmen, “olumsuz kullanmak daha iyi” diyerek **üstdil** kullanır (522). Doğru yanıtı sınıftaki **öteki öğrencilerden** biri verir (524). Öğretmen, “yes” diyerek öğrencinin yanıtını pekiştirir (525).

(Öteki üstdil içeren geribildirim örnekleri için bkz. kayıt 1, satır no:134; kayıt 5, satır no:543, 546, 550 kayıt 7, satır no: 793, 806; kayıt 9, satır no: 1313.)

3.1.5. SEÇENEK SUNMA

Bu bölümde, boşluk doldurma alıştırmaları sırasında öğrencilerin dilbilgisi yanlışları karşısında öğretmenin öğrenciye ‘seçenek sunarak’ yanlış düzeltimini sağladığını gösteren örnekler incelenecektir. Bu yanlış düzeltme yolu, Lyster ve Ranta'nın (1997) yanlış düzeltme yolları arasında bulunmamaktadır, ancak öğretmenler zaman zaman yanlışın doğrusunu söylemek yerine öğrenciye ipucu vererek onun doğru yanıtı bulmasını sağlamaktadırlar.

Örnek 1- Öğretmen 7

Stop dieting or you'll die. You _____ eat if you want to live.

Beklenen yanıt: must. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 2, alıştırma F)

-
814. S7:or you'll die _____ you _____ should _____ eat_
815. T:which one is better _____ should or must? _____
816. S7:must doğru/
817. T:must is better _____ because you'll die _____ you must eat if you want to
.....

Bu alıştırma da öğrencilerden boşluklara “must” ve “should” sözcüklerinden birini doğru biçimi ile yerleştirmeleri istenmektedir. Bir öğrenci, “must” yerine “should” diyerek bir dilbilgisi yanışı yapar (814). Öğretmen, öğrenciye “hangisi daha iyi” diyerek seçenek sunar (815). Bu nedenle bu tür yanlış düzeltme bir çeşit öğrenciden doğru yanıtı bekleme yolu olarak düşünülebilir; çünkü öğretmen öğrenciden geribildirimine karşılık vermesini beklemektedir. Öğrenci doğru yanıtı bulur. Öğretmen “must daha iyi” diyerek yanıtı onaylar ve doğru cümleyi yineler (817).

Örnek 2 – Öğretmen 7

I’m very busy but if I _____ (have) spare time, I _____ (take up) a sport like golf.

Beklenen yanıt: would take up. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma I)

-
853. S9: I’m very busy/ But if I had any spare time, I _____ will take up a sport like golf/
854. T: will take up or would take up?
855. S9: I would take up
856. T: yes _____ I would take up
-

Öğrenci, bu bölümde boşluklara koşullu cümlelerin eylemlerinin doğru biçimde yerleştirilmesini gerektiren bir alıştırma yapmaktadır. Öğrencinin ikinci koşul yerine birinci koşul bildiren dilsel yapı kullanması sonucunda oluşan dilbilgisi yanışına (853) öğretmen, “will take up mı would take up mı?” sözüyle seçenek sunarak geribildirimde bulunur (854). Öğrenci yanışını düzeltir (855). Öğretmen “yes” (evet) deyip doğru yapıyı yineleyerek öğrencinin doğru yanıtını pekiştirir (856).

(Öteki seçenek sunma içeren düzeltme örnekleri için bkz. kayıt 7, satır no: 835, 839; kayıt 14, satır no: 1601.)

3.1.6. ‘ERM’ BİÇİMİNDE ANLATIM KULLANMA

Bu bölümde, boşluk doldurma alıştırması sırasında bir öğrencinin sözcük yanışı karşısında öğretmenin ‘erm’ biçiminde sözel anlatım kullanarak yanlış düzeltimini

sağladığını gösteren bir örnek incelenecektir. Bu yanlış düzeltme yolu, Lyster ve Ranta'nın (1997) yanlış düzeltme yolları arasında bulunmamaktadır, ancak öğretmenler zaman zaman yanlışın doğrusunu söylemek yerine bu biçimi kullanarak öğrencinin doğru yanıtı bulmasını sağlamaktadırlar.

The two brothers did their best to knock _____ out.

Beklenen yanıt: each other. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma G)

.....
153.S1: The two brothers did their best to **knock THEMSELVES out**/

154.T: **Erm** _____

155.S1: **EACH OTHER?**

156.T: Yes/
.....

Öğrenci teker teker verilmiş cümleleri doğru sözcüklerle tamamlamaya çalışırken “each other” yerine “themselves” diyerek yanlış sözcüğü seçer (153). Öğretmen tam bir karşılık vermez ancak “erm” sözünden sonra **duraksaması** (154) öğrencinin yanlış düzeltip doğruyu söylemesini sağlar (155). Öğretmen “yes” diyerek öğrencinin yanıtını pekiştirir (156).

(Öteki ‘erm’ biçiminde sözel anlatım içeren düzeltmeler için bkz. kayıt 14, satır no: 1599.)

3.1.7 ÇOKLU DÜZELTİM (MULTIPLE FEEDBACK)

Bu bölümde boşluk doldurma alıştırmaları ve bir okuma alıştırması sırasında öğrencilerin yaptığı sözcük, dilbilgisi, sesletim ve söylem yanlışları sonucunda öğretmenlerin ya da sınıftaki öteki öğrencilerin birden fazla düzeltme yolu kullanarak yanlış düzeltimini sağladığını gösteren örnekler incelenecektir. Bu durum, genelde yanlış yapan öğrenci yanlışını ilk geribildirim sonucunda düzeltilmediğinde ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin birden fazla düzeltme yolunu aynı anda kullandıkları durumlar da bulunmaktadır.

Örnek 1 – Öğretmen 1

Now it _____ (sell) over 650,000 copies a day.

Beklenen yanıt: It sells. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştıırma D)

71. S2: Now it is sold over=

72. T: =Sorry now it _____

73. S2: It is sold

74. T: Aslında satılıyor ama in Turkish we also use this phrase/ **Gazetenin çok satması**

75. gibi/

Öğrenci, boşluk doldurma alıştıırması yaparken etken çatı yerine edilgen çatı kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (71). Öğretmen, cümlelerin yanlıştan önceki kısmını yineleyip yanlıştın olduğu yerde susarak **öğrenciden doğru yanıtı bekler** (72), ancak **öğrenci yanlıştını yineleyerek** (73). Öğretmen, “aslında satılıyor ama biz Türkçede de gazete satar deriz” diyerek açıklama yapar; böylece **üstdil** kullanmış olur (74), ancak öğrenci öğretmenin geribildirimine karşılık vermez ve yeni bir cümleye başlar.

Örnek 2 – Öğretmen 1

The Times is one of Britain’s most influential papers. It _____ (begin) its life in 1785.

Beklenen yanıt: began. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştıırma D)

76. S2: The Times is one of Britain’s most (**inflentiyal**) newspapers/ It was began _____

77. T: It WAS BEGAN mi?

78. S6: begin yani begun/

79. T: Ama **do we use passive voice here?** _____

80. S7: Hocam, başlatıldı diyemez miyiz? Kendisi mi başlıyor?

81. T: Ama böyle kullanım var/ The film started, the film began diyoruz değil mi?

Öğrenci boşluk doldurma içeren alıştıırmada yeni bir cümleye başlamıştır. Önce “influential” sözcüğünü “inflentiyal” diye okuyarak bir **sesletim** yanlışı, sonra da etken çatı yerine edilgen çatı kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (76). Öğretmen sesletim yanlıştını duymamazlıktan gelir; ancak öğrencinin dilbilgisi yanlıştını soru biçiminde **yineleyerek** öğrenciden yanlıştını düzeltmesini bekler (77). Diğer bir öğrenci ise yanlıştının sesletim

olduğunu sanır ve “başlamak” eylemini diğer eylem zamanlarında söyler (78). Öğretmen **üstdil** kullanarak burada edilgen çatı kullanılıp kullanılmayacağını sorar (79) ancak yine başka bir öğrenci araya girer ve bu kullanımın yanlış olup olmadığını öğrenmek ister (80). Böylece öğretmenin **amacının dışında** kalan bir yanıt vermiş olur. Öğretmen eylemin kullanımı ile ilgili açıklama yapar ve doğru biçimi cümle içinde kullanarak **yeniden biçimlendirir** (81).

Örnek 3 – Öğretmen 1

The Times _____ (develop) a reputation for accurate reporting.

Beklenen yanıt: developed. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırmaya D)

.....

81. S2: **The Times was developed a (repetiyşın)**

82. T: **developed or was developed?**

83. S7: İkisi de oluyor mu?

84. T: Yok/ Which one is correct?

85. S7: Gelişti mi geliştirildi mi?

86. T: **developed is better here** because _____

87. S8: was yok yani/

88. T: Yes/ The Times kendisi ününü geliştiriyor/ Geliştirilmek değil burda/

.....

Öğrenci, boşluk doldurma içeren bir alıştırmaya yapmaktadır. Etken çatı yerine edilgen çatı kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı ve “reputation” sözcüğünü “repetiyşın” diyerek bir **sesletim** yanlışı yapar (81). Öğretmen yapılan sesletim yanlışı dikkate almaz, öğrenciyeye **seçenek sunarak** ondan dilbilgisi yanlışı düzeltmesini bekler (82). Öğretmenin bu çabası başka bir öğrencinin durumu yanlış anlamasına yol açar. Bu öğrenci, iki seçeneğin de doğru olduğu yargısına varmıştır (83). Öğretmen bu durumda “hangisi doğru?” diyerek sorusunu daha açık bir şekilde sorar (85); ancak öğrencinin yanıtı öğretmenin **amacı dışında** kalınca öğretmen, yanlışı “developed daha iyi” diyerek **doğrudan düzeltir** (86). Başka bir öğrencinin söze karışması sonucunda ise “The Times kendi ününü geliştiriyor” diyerek açıklama yapar.

Örnek 4 – Öğretmen 2

The hostess introduced the guests to _____

Beklenen yanıt: each other. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma G)

148.S1: Yes/ The hostess introduced the two (guests) to themselves/

149.T: Be careful S1/ The TWO GUESTS/ Kendi kendilerine mi tanıştırılıyorlar?

150.S2: each other olacak/

151.T: when we say themselves, the object and the subject is the same/ Each other is

152. between two people/

Çalışma kağıdının bu bölümünde teker teker cümleler verilmiştir. Öğrencilerden boşluğa doğru sözcüğü yerleştirmeleri beklenmektedir. Bir öğrenci yanlış sözcüğü seçer (148). Öğretmen öğrenciden yanlış dikkat etmesini ister, böylece doğru yanıt öğrenciden bekler (149). Ayrıca “themselves” ve “each other” sözcüklerinin anlamları ile ilgili evet/hayır sorusu içeren bir açıklama yapar, böylece üstdil içeren geribildirim de vermiş olur (149). Yanlış diğer bir öğrenci doğrudan düzeltir (150). Öğretmen “themselves” ve “each other” sözcüklerinin anlamlarını üstdil kullanarak açıklar (151).

Örnek 5 – Öğretmen 2

We bought our tickets _____ the booking office.

Beklenen yanıt: from. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma I)

188. S7: The train was due to leave at three past _____ quarter past three/ _____ We

189. bought our tickets for _____

190. T:Pardon?

191. S8: For hocam/

192. T: FROM the booking office/

Öğrencinin “from” yerine “for” diyerek yanlış sözcük kullanması sonucunda (189) öğretmen “pardon” diyerek öğrenciden açıklama isteğinde bulunduğunu gösterir (190). Ancak başka bir öğrenci aynı yanlış yapar (191). Öğretmen yanlış yeniden biçimlendirir (192). Öğrencinin yanlışını düzeltmeden başka bir öğrencinin yanlışını aynen yinelemesi ikinci öğrencinin de öğretmenin geribildirimini tam olarak anlamamış olduğunu

göstermektedir. Öğrenciler büyük olasılıkla öğretmenin kendilerini duyamadığı ya da söyleneni anlamadığı için açıklama isteğinde bulunduğunu sanmışlar, bu yüzden yanlış düzeltme yolunda bir girişimde bulunmamışlardır.

Örnek 6 – Öğretmen 2

We left home and walked _____ the station. We went _____ the center of the city.

Beklenen yanıt: to, to. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma I)

-
193. S7: Pardon/ We left home at 9.00 and walked at the station _____
194. T: **Walked** _____ **SORRY?**
195. S7: **at** the station
196. T: **At the station or**
197. S7: _____
198. T: Ama arrive gibi değil, **walked TO the station diyoruz/**
199. S7: We went **in** the center of the city _____ doğru mu hocam?
200. T: **To** the center of the city/
-

Bu bölümde öğrencilerin boşluklara doğru **sözcüğü** (edat) yerleştirmeleri beklenmektedir. Bir öğrenci “to” yerine “at” diyerek yanlış bir edat kullanır. Öğretmen öğrencinin yanlışından önceki sözcüğü yineleyip yanlışın bulunduğu yerde susarak **doğru yanıtı öğrenciden bekler** (194). Aynı zamanda öğretmenin “sorry” sözcüğünü kullanması **öğrenciden açıklama isteğinde** bulunduğunu gösterir (194). Öğrenci **aynı yanlış yapar** (195). Bu, yanlışın düzeltilme gereksiniminin sürdüğünü göstermektedir. Öğretmen yanlış **yneler** ve “or” diyerek başka bir yanıt beklediğini gösterir (196). Lyster ve Ranta'nın yanlış düzeltme yollarında böyle bir yol bulunmamaktadır. Öğrenci **duraksar** (197). Bu, yanlış düzeltme dizisinde üçüncü bir sıra oluşturur. Öğrenciden yanıt alamayan öğretmen doğru cümleyi “arrive gibi değil” diyerek **doğrudan düzeltir** (198). Öğrencinin bir sonraki sözcük yanlışını (199) da öğretmen cümleyi bağlamdan ayırıp yeniden biçimlendirirerek **düzeltilir** (200).

Örnek 7 – Öğretmen 2

The business was going down so they made her _____

Beklenen yanıt: partner. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma Vocabulary B)

-
217. T: Ok/ I'll read and you'll say the correct words/ _____ The business was
218. going down so they made her _____
219. S1: **relationship**
220. S2: **in common değil mi**
221. T: Yok/ _____ isim lazım buraya ama _____ they made her somebody
222. (sessizlik)
223. T: **PARTNER/** _____ the second is _____ it is important to have a
.....

Bu bölümde öğrencilere daha önce öğrendikleri sözcüklerle ilgili teker teker cümleler verilmiştir. Öğrencilerden boşluklara doğru **sözcüğü** yerleştirmeleri beklenmektedir. Öğretmen, bu bölümü sınıfın çoğunun yapamayacağını tahmin ettiği için sınıftan bir öğrenci seçmez. Boşluğa kadar cümleyi okur ve sınıftan herhangi bir kişinin doğru yanıtı vermesini bekler (217). Verilen iki yanıt da yanlıştır. Öğretmen, “isim lazım buraya” diye ipucu vererek öğrencilerden doğru yanıt bekler (221) ancak öğrenciler duraksamaktadır (222). Öğretmen, yanlışı cümleden ayırıp yeniden biçimlendirirerek düzeltir ve ikinci cümleye geçer (223).

Örnek 8 – Öğretmen 2

It is important to have a good _____ with your children when they grow up.

Beklenen yanıt: relationship. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma Vocabulary B)

-
223. T: **PARTNER/** _____ the second is _____ it is important to have a
224. good _____
225. S1: **Relative**
226. T: **pardon?**
227. S1: **Relation**
228. T: **relationship with your children/** _____
.....

Bu bölümde öğrencilere daha önce öğrendikleri sözcüklerle ilgili teker teker cümleler verilmiştir. Öğrencilerden boşluklara üstte verilen sözcüklerden birini seçerek doğru

sözcüğü yerleştirmeleri beklenmektedir. Öğretmen cümlenin boşluğa kadar olan kısmını okur ve sınıftan herhangi bir kişinin doğru yanıtı vermesini bekler (223). Verilen yanıt yanlıştır. Öğretmen “pardon” diyerek öğrenciden açıklama isteğinde bulunur (226). Öğrenci bu kez doğru yanıtı kısmen verir (227). Öğretmen, doğru sözcüğü düzelterek yeniden biçimlendirir (228).

Örnek 9 – Öğretmen 5

Concorde holds many records, including the fastest crossing of the Atlantic from New York to London which _____ (achieve) in 2 hours 50 seconds.

Beklenen yanıt: was achieved. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma B)

-
499. S7:Concorde holds many records including the fastest crossing of the Atlantic which
500. _____ was _____ aşivid _____
501. The other Ss: achieved
502. T: be confident _____ you should be sure _____ ok read again/
503. S7:Concorde holds many records including the fastest crossing of the Atlantic which
504. _____ was _____ =
505. T: =achieved
506. S7:achieved

.....

Bu alıştırmada, öğrencilerin boşluklara parantez içinde verilen eylemleri doğru biçim ve etken-edilgen çatı ile doldurmaları beklenmektedir. Bir öğrenci boşluğa sözcüğü doğru olarak yerleştirir; ancak “achieved” sözcüğünü “aşivid” biçiminde söyleyerek bir sesletim yanlışı yapar (500). Sınıftaki öteki öğrenciler doğru sözcüğü cümleden ayırıp yanlışı yeniden biçimlendirerek düzeltirler (501). Öğretmen, öğrencilerin bu şekilde araya girmesi sonucunda, öğrenciye destek vererek cümleyi yeniden okumasını ister (502) böylece doğru yanıtı öğrenciden beklemiş olur. Öğrenci cümleyi yanlış yaptığı yere kadar okur; ancak öğretmen, öğrenci doğru sözcüğü söylemeden, doğru sözcüğü söyler (505). Öğrenci sözcüğü doğru sesletim ile yineler (506).

Örnek 10- Öğretmen 5

Each plane _____ (produced) at a cost of 55 pounds.

Beklenen yanıt: is produced. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma B)

-
509. S 7:Twenty planes have been built up to the present/Each plane was _____
510. produced at a cost of 55 pounds/
511. T: Twenty planes have been built up to the present- Each plane _____
512. (sessizlik)
513. T:Why do you say was? _____ present or past passive?
514. S 7: Şu anda üretim yok/
515. S1:There are no plans diyor/
516. T:But that's the general price/ Everytime you plan to build a plane it costs 55
517. thousands/ The price is the same/
518. S 7:Yani present/
519. T:Evet/ _____ right/ _____ This part _____ present perfect or past
-

Bu alıştırmada, öğrencilerin boşluklara parantez içinde verilen eylemleri doğru biçim ve etken-edilgen çatı ile doldurmaları beklenmektedir. Bir öğrenci, edilgen çatıyı doğru kullanmış; ama eylem zamanını yanlış okuyarak bir dilbilgisi yanlışı yapmıştır (509). Öğretmen yanlışa kadar olan bölümü okur ve susar. Böylece doğru yanıtı öğrenciden bekler (511); ancak öğrenci duraksar (512). Öğretmen bu kez neden geçmiş zaman kullanıldığını sorar ve “geniş zaman mı, geçmiş zaman mı?” diye sorarak üst dil içeren geribildirim verir (513). Öğrencilerin karşı çıkmaları üzerine “ bu genel fiyat” diyerek açıklama yapar (516, 517). Bir öğrencinin geniş zaman kullanılması gerektiği sözü sonunda “evet” diyerek öğrencinin söylediğini onaylar ve yeni bir bölüme geçer (519).

Örnek 11 – Öğretmen 5

The Times is one of Britain's most influential papers. It _____ (begin) its life in 1785.

Beklenen yanıt: began. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 1, alıştırma D)

-
567. S7: The Times is one of Britain's oldest and most influential (yazıldığı gibi okur)
568. T:influential
569. S7:influential newspapers / _____ It began (yazıldığı gibi okur) its life in 1785/
570. T: Ok/ _____ it _____ say it again _____
571. S7: It was started _____
572. T:no _____ the same sentence _____
573. S7:It began (yazıldığı gibi okur)
574. T:began

575. S7:began

.....

Bu alıştırmada, öğrencilerin boşluklara parantez içinde verilen eylemleri doğru biçim ve etken-edilgen çatı ile doldurmaları beklenmektedir. Bir öğrenci, “influential” sözcüğünü yazıldığı gibi okuyarak bir **sesletim** yanışı yapar (567). Öğretmen yanışı cümleden **ayırıp yeniden biçimlendirirerek düzeltir** (568). Öğrenci sözcüğü doğru sesletimle **yineleyerek cümlesini tamamlar** (569). İkinci cümlesinde boşluğa sözcüğü doğru biçimde yerleştirir; ancak “began” sözcüğünü yazıldığı gibi okuyarak bir **sesletim** yanışı yapar (569). Öğretmen, “ok” der ve “tekrar söyle” diyerek öğrencinin yeniden denemesini ister (570); böylece **öğrenciden doğru yanıt bekler**. Öğrenci öğretmenin ne demek istediğini anlamaz ve bir sonraki cümleyi okumaya başlar (571). Öğretmen öğrenciden ilk cümleyi yinelemesini ister (572). Öğrenci, cümleyi **aynı sesletim yanışını yaparak** okumaya başlar (573). Öğretmen yanışı cümleden **ayırıp yeniden biçimlendirirerek düzeltir** (574). Öğrenci sözcüğü doğru sesletimle **yineler** (575).

Örnek 12 – Öğretmen 7

She _____ (marry) him if he _____ (ask) her but she knows he won't.

Beklenen yanıt: would marry, asked. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 2, alıştırma I)

-
857. S9: I will marry him _____ pardon _____ she will marry him _____ **if he asks** her to but
858. she knows he won't/
859. T:**so you say he'll MARRY if she ASKS** mı?
860. S9:yes
861. T: she knows he won't/ _____ so we say she **WOULD** marry if she
862. **ASKED** _____ The probability is too small
863. T:ok/ _____ it's finished/ _____ let's look at our Students book now _____ /

.....

Öğrenci, bu bölümde boşluklara koşullu cümlelerin eylemlerinin doğru biçimde yerleştirilmesini gerektiren bir alıştırma yapmaktadır. Cümleyi okurken ikinci koşul yerine birinci koşul dilsel yapılarını kullanarak iki **dilbilgisi** yanışı yapar (857). Öğretmen yanışı **soru** biçiminde **yineler** (859). Öğrenci öğretmenin söylediğini anladığını belirtmek için “yes” (evet) diye karşılık verir; ancak yanışını düzeltmez (860). Öğretmen öğrencinin

yanlışını “böyle deriz” diye cümleye başlayarak **düzeltilir** (861, 862). Sonra da geribildirimine karşılık beklemeden başka bir konuya geçer.

Örnek 13 – Öğretmen 9

Air transport is the most expensive way of traveling _____ it is very fast.

Beklenen yanıt: but, however, nevertheless (Bkz. Ek-3)

.....

1122. S15: Air transport _____ is the most expensive way of _____ traveling

1123. _____ **all in all** _____ it has _____ it is _____

1124. T: Hava yoluyla ulaşım en pahalı seyahat şekli, sonuç olarak _____ çok hızlıdır?

1125. _____ **mıdır?** _____

1126. S1:Değil/

1127. T:All in all sonuç olarak demek _____ **sonuç mu var?**

1128. S1:**however**

1129. T: **ama** _____ çok hızlıdır _____ değil mi? _____ but, however, nevertheless _____

.....

Öğretmen, kitaptaki zıtlık bildiren bağlaçlarla ilgili bir alıştırmayı yaptırmaktadır. Öğrenciler boşluklara doğru bağlaçları yerleştirerek anlamlı cümleler kurmaya çalışmaktadırlar. Bir öğrenci, boşluğa “all in all” (sonuç olarak) bağlacını getirerek bir **sözcük** yanışı yapar (1123). Öğretmen, öğrencinin cümlesini anadiline çevirerek ve soru biçiminde tonlayarak **yeniler** (1124, 1125). Öğrenci “değil” yanıtını verir (1126). Öğretmen “sonuç mu var?” diyerek **üstdil** içeren geribildirimde bulunur (1127). Öğrenci bu kez doğru yanıtı verir (1128). Öğretmen doğru yanıtı anadilinde ve erek dilde **yeniler** (1129).

Örnek 14 – Öğretmen 10

If people _____ (have) claws instead of fingers the machines we use in everyday lives would have to be constructed very differently.

Beklenen yanıt: had (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 2, alıştıırma I)

.....

1221. S10: If people **will** have _____

1222. T:**if** people _____

1223. S10:**will** have _____

1224. T:**IF** PEOPLE _____

1225. S6:**had** _____

1226. T:şimdi ne yapıyoruz? _____ If ten sonra gelen _____ past
1227. tense _____ if te will'i hiçbir zaman kullanmıyorum _____ bu hayali bir durum
1228. olduğuna göre _____ if people had _____ claws _____ instead of
1229. fingers _____ the machines _____ we use in everyday _____ lives _____ bunlara
.....

Öğrenci ana ders kitabındaki boşluk doldurma alıştırmaları sırasında koşullu cümlelerin ilk kısmında geçmiş zaman yerine gelecek zaman eylem biçimini kullanarak bir **dilbilgisi** yanışı yapar (1221). Öğretmen öğrencinin cümlesini bitirmesini beklemeden cümlelerin yanışa kadar olan kısmını yineleyip susarak **doğru yanıt öğrenciden beklediğini belirtir** (1222); ancak öğrenci **aynı yanışı yapar** (1223). Öğretmen cümlelerin yanışa kadar olan kısmını vurgulayarak yineler; böylece yeniden **doğru yanıt öğrenciden beklediğini belirtir** (1224). Yanış düzeltimi sınıftan **başka bir öğrencinin yanışı cümleden ayırıp yeniden biçimlendirerek düzeltmesi** ile sonuçlanır (1225). Öğretmen "If'te will'i hiç kullanmıyorum" diyerek açıklama yapar (1227) ve yanışı **yeniden biçimlendirerek doğru dilsel yapıya ekleme yapar** (1228).

Örnek 15 – Öğretmen 14

Maudie Walker _____ (just/succeed), and she suffered a massive heart attack.
Beklenen yanıt: had just succeeded. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 3, alıştırma B)

-
1568. S2: Maudie Walker _____ has just _____ saki _____ su _____ //
1569. T: // **succeeded** _____
1570. S3: **had**
1571. T:she _____ hımm _____ go on and see if it is now or in past _____ if you
1572. say has succeeded it means _____ now _____ but this is in the past _____ so _____ not
1573. **has just succeeded but had just succeeded** _____
.....

Öğrenci, çalışma kağıdındaki eylem zamanları ile ilgili boşluk doldurma alıştırmalarını yapmaktadır. "Succeeded" sözcüğünü "saki" diye okuyarak bir **sesletim** ve "past perfect" yerine "present perfect" kullanarak bir **dilbilgisi** yanışı yapar (1568). Öğretmen, öğrencinin sesletim yanışını sözcüğü cümleden **ayırıp yeniden biçimlendirerek düzeltir** (1570). Öğrencinin dilbilgisi yanışını ise sınıftan **başka bir öğrenci doğru dilsel yapıyı cümleden ayırarak yeniden biçimlendirir** (1570). Öğretmen "Devam et" diyerek

öğrenciden yanıtı bulmasını ister; sonra yanlışı “has değil had succeeded” diyerek **düzeltilir** (1572). Öğrenci, yanlışı düzeltimine karşılık vermeden cümlesine devam eder.

Örnek 16 – Öğretmen 14

She _____ (die) in front of ten million viewers.

Beklenen yanıt: died. (Bkz. Ek-2, çalışma kağıdı 3, alıştıırma B)

1574. S2: And she suffered a massive heart attack ____ / She **has died** in front of ten
1575. million viewers _____

1576. T: hımm _____ ı _____ ih _____ she has died _____ is it OK? _____

1577. S3: **had died**

1578. T: bakın başlangıçta past perfect kullandık _____ şu an ikinci olaydan bahsediyoruz

1579. _____ **past tense olacak** _____ she died in front of ten million viewers _____

Öğrenci, çalışma kağıdındaki eylem zamanları ile ilgili boşluk doldurma alıştıırmasını yapmaktadır. Geçmiş zaman yerine “present perfect” kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (1574). Öğretmen önce “hımm” sesiyle öğrencinin yanlışı yaptığını gösterir, sonra da yanlışı **yineler** ve “böyle mi?” diye sorar (1576). Öğretmenin amacı doğru yanıtı öğrencinin vermesini sağlamaktır. **Başka bir öğrenci** yanlışı düzeltmeye çalışır; ancak **başka bir yanlışı yapar** (1577). Öğretmen önce “başlangıçta past perfect kullandık, şu an ikinci olaydan bahsediyoruz” diyerek **üstdil** kullanır (1578); sonra da doğru dilsel yapıyı bağlamdan ayırarak yanlışı **yeniden biçimlendirerek düzeltir** (1579).

3.2. ANLAM ODAKLI DERSLER

Bu bölümde, öğretmenlerin hangi tür yanlışı neden düzelttiklerini, hangi düzeltme yollarını kullandıklarını, öğrencilerin öğretmen ve öteki öğrencilerin geribildirimlerine nasıl karşılık verdiklerini belirlemek amacıyla, yapılmış olan ders kayıtları öğretmenlerin anlam odaklı derslerde uyguladıkları yanlışı düzeltme yolları çerçevesinde incelenmiştir. Bu dersler toplam 7 dersten oluşmaktadır (bkz ek 1; kayıt 3, 4, 6, 8, 9, 11 ve 13). Her bir ders farklı bir öğretmen tarafından yapılmıştır. Anlam odaklı derslerde uygulanan yanlışı düzeltme yolları şu başlıklar altında ele alınacaktır. 1) Doğrudan düzeltme 2) Yeniden

biçimlendirme 3) Üst dil içeren düzeltme 4) Öğrenciden açıklama isteğinde bulunma 5) Yanlış yinleme 6) Seçenek sunma 7) Çoklu düzeltim. Bunlardan seçenek sunma dışındakiler, Lyster ve Ranta'nın (1997) yanlış düzeltme yolları sınıflandırmasına dayandırılarak incelenmiştir. 'Öğretmenin öğrenciye seçenek sunması' araştırmacının araştırma sırasında karşılaştığı öteki düzeltme yollarındandır. Lyster ve Ranta'nın yanlış düzeltme yolları sınıflandırmasında bulunduğu halde incelenen anlam odaklı derslerde 'öğrenciden doğru yanıtı bekleme' içeren örneklerle karşılaşmamıştır. Düzeltelen yanlışlar sesletim, dilbilgisi (yapıbilim ve sözdizim), sözcük (anlam ve sözcük bilgisi) ve söylem (biçem) yanlışlarını içermektedir.

Anlam odaklı derslerde öğretmen öğrencileri kitapta belirlenmiş bir konu üzerinde konuşturmaya çalışmaktadır. Bu konuşma etkinliği, genelde daha önceki derste kurallarıyla verilmiş bir dilsel yapının kullanılmasını gerektirmektedir. Ders, öğrencilerin akıcı bir şekilde konuşması ve etkileşimi sağlama amaçlı olduğu için anlam odaklıdır. Bu yüzden öğretmenin anlamsal uzlaşmayı engelleyen yanlışları düzeltmesi, öteki yanlışları ise düzeltmeden geçmesi beklenmektedir. Öğretmenlerin yanlış düzeltme ile ilgili tutum ve yaklaşımları yanlışların düzeltilip düzeltilmemesi konusunda önemli rol oynamaktadır.

Bu bölümde incelenen üçüncü ve dördüncü derslerde öğretmenler, öğrenciler ile aileleri hakkında konuşmaktadır. Bir önceki derste geniş zaman ve sahiplik bildiren yapılar üzerinde durulmuş, bu dilsel yapılarla ilgili alıştırmalar yapılmıştır. Üçüncü öğretmen kitapta yer alan "Kardeşlerinle olan ilişkiniz nasıl?", "Büyükanne ve büyükbabanız sizinle beraber mi yaşıyor?" dördüncü öğretmen "Anne ve babanız çalışıyor mu?", "Kardeşlerinle olan ilişkiniz nasıl?" gibi soruları öğrencilere yöneltmekte; öğrencilerden gelen yanıtlara göre bu soruları genişleterek öğrencilerin geniş zaman ve sahiplik bildiren yapıları kullanmasını sağlamaktadır. Dördüncü dersin sonunda öğretmen, kitaptaki bir okuma parçasını sınıftan bir öğrenciye yüksek sesle okutturmuş ve öğrencinin sesletim yanlışlarını düzeltmiştir. Bu da dersin biçim odaklı bir derse dönüşmesine neden olmuştur. Bu derslerdeki dilsel amaç, öğrencilerin geniş zaman ve sahiplik bildiren dilsel yapıları kullanabilmesi; işlevsel amaç öğrencilerin aileleri ve yaşamları hakkında bilgi verebilmesi;

iletişimsel amaç ise öğrencilerin günlük hayatta aileleri hakkında akıcı bir şekilde konuşarak etkileşimde bulunabilmelerini sağlamaktır.

Altıncı derste öğretmen, öğrencilerle üniversiteye başlamalarından sonra yaşamlarında nelerin değiştiği hakkında konuşmaktadır. Öğrenciler geçmişteki dış görünüş, yaşama bakış ve davranışlarıyla şu andaki durumlarını karşılaştırmaktadırlar. Bir önceki derste geçmiş zamanda alışkanlık bildiren dilsel yapı (used to) üzerinde durulmuş, bu yapıyla ilgili alıştırmalar yapılmıştır. Öğretmen kitapta yer alan “Eskiden dış görünüşünüz nasıldı?”, “Kişiliğiniz ve yaşam biçiminiz değişti mi?” gibi soruları öğrencilere yöneltekte, öğrencilerden gelen yanıtlara göre bu soruları genişleterek öğrencilerin bu yapıyı kullanmasını sağlamaktadır. Bu derste dilsel amaç öğrencilerin “used to” dilsel yapısını geçmişteki alışkanlıklarıyla ilgili konuşabilme amacıyla kullanabilmesi; işlevsel amaç öğrencilerin geçmişteki yaşamları hakkında bilgi verebilmesi; iletişimsel amaç ise öğrencilerin günlük hayatta geçmiş ve şu an hakkında akıcı bir şekilde konuşarak etkileşimde bulunabilmelerini sağlamaktır.

Sekizinci derste öğretmen, öğrencilerle gelecekte olabilecek değişiklikler ile ilgili konuşmakta; öğrenciler bu konuda tahmin yürütmektedirler. Bir önceki derste gelecek zaman “will” dilsel yapısı üzerinde durulmuş, bu yapıyla ilgili alıştırmalar yapılmıştır. Öğretmen öğrencilere mezun olduklarında neler yapacakları, dünyada ne gibi değişiklikler olacağı ile ilgili sorular yöneltekte, öğrencilerden gelen yanıtlara göre bu soruları genişleterek öğrencilerin bu yapıyı kullanmasını sağlamaktadır. Bu derste dilsel amaç, öğrencilerin “will” dilsel yapısını gelecek hakkında konuşma amacıyla kullanabilmesi; işlevsel amaç öğrencilerin gelecekteki yaşamları ve dünyada olabilecek olaylar hakkında düşüncelerini bildirebilmesi; iletişimsel amaç ise öğrencilerin günlük hayatta gelecekteki yaşamları ve dünyada olabilecek olaylar hakkında akıcı bir şekilde konuşarak etkileşimde bulunabilmelerini sağlamaktır.

Dokuzuncu derste öğretmen, öğrencilere kitaptaki zıtlık bildiren bağlaçlarla ilgili bir alıştırmayı yaptırmaktadır. Öğrenciler önceki derste bu bağlaçların neler olduğunu

öğrenmişlerdir (but, despite, although, nevertheless, however, on the other hand). Bu derste öğretmen, bir cümlenin yarısını vererek kalan yarısını öğrencilerin anlamlı bir şekilde tamamlamasını istemektedir. Bu tür alıştırmalar kitaba bağlı olarak başlamasına rağmen, cümlenin kalanını öğrenciler oluşturdukları için anlam odaklı alıştırmalardır. Dersin ikinci bölümünde öğrenciler, bu bağlaçları boşluklara yerleştirmekte, böylece biçim odaklı bir çalışma yapmaktadırlar. Bu derste dilsel amaç, öğrencilerin zıtlık bildiren bağlaçları cümle içinde kullanabilmesi; işlevsel amaç, öğrencilerin zıtlık bildiren bağlaçları kullanarak karşılaştırma yapabilmesi; iletişimsel amaç ise öğrencilerin günlük yaşamda zıt iki durum hakkında akıcı bir şekilde konuşarak etkileşimde bulunabilmelerini sağlamaktır.

Onbirinci derste öğretmen, öğrencilere arabaların parçaları ve trafik kurallarıyla ilgili sorular yöneltilmektedir. Öğrenciler bir önceki derste arabalarda bulunan parçaların neler olduğunu ve trafikle ilgili sözcükleri, resimlerle eşleştirerek öğrenmişlerdir. Bu derste öğretmen, öğrencilere kitapta bulunan soruları sormaktadır. Dersin ikinci bölümünde öğretmen kitaptaki bir okuma parçasını sınıftaki bir öğrenciye yüksek sesle okutturmuş ve öğrencinin sesletim yanlışlarını düzeltmiştir. Bu da dersin biçim odaklı bir derse dönüşmesine neden olmuştur. Bu derste dilsel amaç, öğrencilerin arabaların parçaları ve trafikle ilgili sözcükleri cümle içinde kullanabilmesi; işlevsel amaç, öğrencilerin arabaların parçaları ve trafikle ilgili sözcükleri kullanarak bilgi verebilmesi; iletişimsel amaç ise öğrencilerin günlük yaşamda arabaların parçaları ve trafik hakkında akıcı bir şekilde konuşarak etkileşimde bulunabilmelerini sağlamaktır.

Onüçüncü derste öğretmen, alternatif tıpla ilgili bir okuma parçasını sınıfta işlemeden önce bu konu ile ilgili bir ısındırma çalışması yaptırmaktadır. Bu yüzden öğrencilere alternatif tıbbın ne olduğu, öğrencilerin daha önce bunları kullanıp kullanmadığı, yararı olup olmadığı gibi sorular sormaktadır. Bu derste dilsel amaç, öğrencilerin okuma parçasını okumadan önce parçada geçen bazı sözcükleri öğrenmesi; işlevsel amaç, öğrencilerin alternatif tıpla ilgili sözcükleri kullanarak bilgi verebilmesi; iletişimsel amaç ise öğrencilerin günlük yaşamda alternatif tıp hakkında akıcı bir şekilde konuşarak etkileşimde bulunabilmelerini sağlamaktır.

3.2.1 YANLIŞI DOĞRUDAN DÜZELTME (EXPLICIT CORRECTION)

Bu bölümde anlam odaklı derslerde, öğrencilerin yaptıkları dilbilgisi, sözcük ve sesletim yanlışlarının öğretmen tarafından doğrudan düzeltildiğini ortaya koyan örnekler incelenmektedir.

Örnek 1- Öğretmen 8

-
936. S 4:War will be able to in the near future _____
937. T:What you mean is war will break out _____ there will be more wars in
938. the _____ future ____ -
-

Öğretmen bir önceki derste öğrencilerine gelecek zaman (will) dilsel biçimini öğretmiştir. Bu derste öğrencilerin bu biçimi kullanmaları amacı ile, onlara gelecekte dünyada olabilecek değişiklikler hakkındaki düşünceleri ile ilgili bir soru yöneltmiştir. Bir öğrenci cümle kurarken “break out” yerine “able to” sözcüğünü kullanarak bir sözcük yanlışı yapar (936). Öğretmen öğrencinin yanlışı “demek istediğin şu” sözüyle başlayarak düzeltir (937).

Örnek 2 – Öğretmen 8

-
1014. S 13:I think _____ population _____ is _____ very most
1015. of _____ problem _____ because all of the _____ problem cause _____ is
1016. population _____ because people find _____ some cars of technology _____ they
1017. polluted air _____ and land _____ other war _____ were causes for pollution
1018. of _____ land _____
1019. T:Do you mean the _____ population is _____ the source of _____ all
1020. the problems? _____ I we go on _____ thinking about the negative things
-

Öğretmen, öğrencilerine gelecek zaman (will) dilsel biçimini kullanmaları amacı ile gelecekte dünyada olabilecek değişiklikler hakkındaki düşüncelerini sormuştur. Bir öğrenci konuşmaya başlar. Öğrenci akıcı biçimde konuşmaktadır; ancak bir çok dilbilgisi (1015, 1016, 1017) ve sözcük (1014, 1015, 1016, 1017) yanlışı yapar. Öğretmen, öğrencinin

sözünün bitmesini bekler, sonra da öğrencinin yanırlarının bir kısmını “böyle mi demek istiyorsun?” sorusuyla düzeltir (1019). Bazı yanırları ise önemsemeden geçer. Bu yanırlı düzeltme biçimi, Lyster ve Ranta’da (1997) sadece “you mean” (demek istediğin bu) sözünü kullanarak açıklayıcı bir cümle kurma şeklinde gösterilmiş, soru yoluyla düzeltme yer verilmemiştir. Öğretmen evet/hayır sorusu sormasına karşın öğrencinin geribildirime karşılık vermesini beklemez ve yeni bir cümle kurar. Öğretmenin amacı burada öğrenciden geribildirime karşılık vermesini beklemek değil; onun yanırlısını düzeltmektir.

Örnek 3 – Öğretmen 8

.....

1027. S1: Many factory will be _____
1028. T: do you mean many factories will open? _____
1029. S1: yes/

.....

Öğretmen öğrencilerine gelecek zaman (will) dilsel biçimini kullanmaları amacı ile gelecekte dünyada olabilecek değişiklikler hakkındaki düşüncelerini sormuştur. Öğrenci “open” yerine “be” sözcüğünü kullanarak bir sözcük ve “factories” yerine “factory” diyerek bir dilbilgisi yanırlı yapar (1027). Öğretmen öğrenciye yönelttiği “böyle mi demek istiyorsun?” sorusuyla onun yanırlısını doğrudan düzeltir (1028). Öğrenci öğretmenin düzeltimi sonunda “söylemek istediğim buydu” anlamında “evet” der (1029).

Örnek 4 – Öğretmen 13

.....

1547. S 4: (needles)
1548. T: needles _____ don’t pronounce it like that _____ needles _____
1549. And here is the reading passage _____ read it _____ please _____

.....

Öğrenci, öğretmenin “parmağınıza batan kıymığı nasıl çıkartırsınız?” sorusuna yanırlı verirken, “needles” sözcüğünü yazıldığı gibi okuyarak bir sesletim yanırlı yapar (1547). Öğretmen yanırlı “öyle söylemeyin” diyerek doğrudan düzeltir (1548), ancak öğrencinin geribildirime karşılık vermesini beklemeden yeni bir konuya geçer (1549).

(Doğrudan düzeltme içeren öteki örnekler için bkz. kayıt 8; satır no: 998, 1008 ve 1038)

3.2.2 YANLIŞI YENİDEN BİÇİMLENDİRME (RECAST)

Bu bölümde anlam odaklı derslerde, öğrencilerin yaptıkları dilbilgisi, sözcük ve sesletim yanlışlarının öğretmen ya da sınıftaki öteki öğrenciler tarafından yeniden biçimlendirilerek düzeltildiğini ortaya koyan örnekler incelenmektedir.

Örnek 1- Öğretmen 3

-
235. T: So most of you has got only one brother or sister _____ or you are an only
236. child/ Is that so?
237. S1: I've got an only one _____ child _____ sister/
238. T: So you've got only one sister/ You are two children/
239. S1: Yes/
-

Öğretmen, bir öğrenci seçer ve bu öğrenciye kardeşi olup olmadığı sorusunu yöneltir. Öğrenci, “an” belgisiz tanım edatını fazladan kullanarak bir sözcük yanışı yapar (237). Öğretmen yanışı yeniden biçimlendirirerek doğru cümleye ekleme yapar (238). Öğrenci “evet” karşılığını verir (239). Öğretmen, bundan sonra aynı öğrenciyle olan konuşmasına yeni bir soru sorarak devam eder.

Örnek 2- Öğretmen 3

-
246. S1: Yani _____ I _____ We _____ argue each other/
247. T: You argue or quarrel with each other _____
248. S1: but _____ sometimes
-

Öğrenci kardeşi ile ilgili konuşmasına devam etmektedir. “with” edatının eksik kullanılması ile oluşan bir dilbilgisi yanışı yapar (246). Öğretmen yanışı ayırıp yeniden biçimlendirirerek düzeltir (247). Burada öğretmenin amacı öğrenciye onu dinlediğini ve

onayladığını göstermek, böylece konuşmayı sürdürmesini sağlamaktır. Öğrenci düzeltili geribildirime karşılık vermez ve yeni bir cümle kurmaya çalışır (248).

Örnek 3- Öğretmen 3

-
282. T: What about your _____ relationship ___ with her? ___ Do you like to be with
283. her?
284. S2: She speaks very much/
285. T: Yes, she talks too much _____ most of the older people
286. _____ especially women _____ they like talking about young people _____
-

Öğretmen, bir öğrenci ile büyükannesi hakkında konuşmaktadır. Öğrenci öğretmenin sorusuna yanıt verirken “talk” yerine “speak”, ve “too” yerine “very” der. Böylece iki yanlış sözcük kullanır (284). Öğretmen öğrenciyi anladığını göstermek için “evet” der ve yanlış yeniden biçimlendirerek doğru cümleye ekleme yapar (285). Sonra da öğrencinin söylemek istediği cümleyi geliştirir.

Örnek 4- Öğretmen 3

-
289. T: Does she nag or =
290. S2: -She speaks _____ what she _____ sees _____
291. T: Whatever she sees _____ maybe _____ every single detail _____ she is
-

Öğretmen öğrenciye büyükannesi ile ilgili bir soru sorar. Öğrenci yanıtı verirken “whatever” yerine “what” diyerek bir sözcüğü eksik kullanır (290). Öğretmen yanlış yeniden biçimlendirerek doğru cümleye ekleme yapar ve konuya devam eder (291).

Örnek 5- Öğretmen 3

-
308. S3: She can't walk/
309. T: He can't not walk/
310. S3: Yürüyo da hocam dışarı çıkamıyo _____
311. T: So _____ he can walk but cannot go outside
312. S3: He can't go by bus _____ go another place _____ only _____ she

313. went _____ he goes to

314. T:hı hı

315. S3:he goes to my aunt _____ my aunt's house _____ because _____ her house

316. is _____ near to our house/

317. T:hı hı _____ and _____ what about your relation _____

Öğretmen, konuşma etkinliği sırasında bir öğrenci ile dedesi ile ilgili konuşmaktadır. Öğrenci “he” yerine “she” diyerek yanlış bir sözcük kullanır (308). Öğretmen yanlış ayırıp yeniden biçimlendirerek düzeltir (309). Öğrenci söylemek istediğini anadilinde belirtir (310). Öğretmen cümleyi İngilizceye çevirir (311). Öğrenci cümlesini kurarken “to” edatını fazladan kullanarak bir dilbilgisi yanlış yapar (316). Öğretmen öğrencinin yanlışını düzeltmez sadece onu onayladığını gösteren işaretler verir (317).

Örnek 6 – Öğretmen 3

320. T:Does he tell _____ stories _____ grandfathers often tell stories about war _____

321. S3:Yes _____ most of time _____ when he speaks _____ he

322. explains _____ stories _____ we start to sleep _____

323. T:yes _____ he tells stories again and again

324. S3:yes _____ also _____ my brother _____ my elder

325. brother _____ hocam _____ konuşurmak _____ have someone neydi?

326. T:have someone to do _____ or make someone do something

327. S3:make her _____ him _____ talk about stories _____ so _____ he like _____ my

328. grandfather _____ like him _____ better than me _____

329. T:ok

330. S3:sometimes _____ we argued _____ about _____ special problem _____

331. T: What kind of problems?

332. S3:yani _____

333. T:about _____ problems about household _____ =

334. S3:=yes _____ he wants _____ tidy _____

335. T:he wants everything to be tidy maybe _____ do you like to be with him?

Öğretmen bir öğrenci ile dedesi hakkında konuşmaktadır. Öğrencinin “tell” yerine “explain” sözcüğünü kullandığı ilk yanlış sonucunda öğretmen doğru cümleyi bağlamdan ayırıp yanlış yeniden biçimlendirerek düzeltir (323). Öğrenci düzeltilmiş sözcüğü yinelenemez; “evet” der ve yeni bir cümle kurar (324). Bu durum yanlışın düzeltilme gereksiniminin sürdüğü anlamına gelmektedir, ancak öğrenci doğru sözcüğü anlamasına

karşın karşılık vermeye gerek duymamış da olabilir. Öğrenci geniş zamanda üçüncü tekil şahıs “s” takısını unutarak (327) ve “more” yerine “better” diyerek **dilbilgisi** (328) yanlışları yapar ancak öğretmen öğrencinin yanlışlarını **düzeltilmeden** “OK” der (329). Öğretmen burada “devam et, yanlışlar önemli değil” gibi bir ileti vermek istiyor olabilir. Öğretmen, öğrencinin bir sonraki cümlesinde çoğul ekinin kullanılmaması sonucu oluşan **dilbilgisi** yanlışından sonra ek bilgi isteyerek yanlışları ayırıp **yeniden biçimlendirerek düzeltir** (331). Öğrencinin **sözcük ve dilsel yapı** eksikliği olan son cümlesinde ise doğru cümleye “everything to be” sözcüklerini **ekleyerek yanlışları yeniden biçimlendirir** ve yeni bir soru sorar (335).

Örnek 7 – Öğretmen 4

-
399. S2:My father _____ is a mechanical engineer _____ **my mother** _____ **teacher** _____
400. T:yes _____ so does she work full time _____ teachers have free hours
401. sometimes _____
402. S2:Teachers _____ **very good** _____
403. T:Does she work _____ in the morning _____ or _____ afternoon or _____ all
404. day?
405. S2:All day _____ but some _____ day _____ sometimes _____ **she didn't go**
406. there _____
407. T:so **sometimes** _____ **she has an off day** _____ like me _____ we don't
408. work all the week _____
409. S2:My father _____ **full time** _____
410. T:yes _____ my father _____ **your father works full time** _____ did your
411. mother work _____ all the time _____ when you were a small
412. child _____ maybe _____
413. S2:yes _____ **I am at home** _____ alone _____
414. T:you were at home alone _____
415. S2:but _____ when _____ I _____ was _____ six _____ by brother _____ -
416. doğdu/
417. T:your brother was born/
418. S2: I started _____ **look after him**
419. T:ok _____ you started to look after your brother _____ like S1
420. S2:yes _____
-

Öğretmen, bir öğrenciye ailesinin çalışması konusundaki görüşlerini sorar. Öğrenci ilk cümleyi doğru biçimde kurar; ancak ikinci cümlesini kurarken yardımcı eylem ekini

kullanmayarak bir **dilbilgisi** ve belirsiz tanım sıfatını kullanmayarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (399). Öğretmen bunu önemsemez (403). Öğrenciye yeni bir soru sorar. Öğrenci söyleneni anlamıştır ancak yanıt verirken yardımcı eylem ekini kullanmayarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar. Aynı zamanda “öğretmenler çok iyi” diyerek başka anlama gelebilecek bir cümle kurar, böylece bir **söylem** yanlışı yapmış olur (402). Öğretmen öğrencinin “öğretmenlerin çalışma koşulları çok iyi” demek istediğini anlar; yanlışı düzeltmeden öğrenciye evet/hayır yanıtı içeren bir soru sorar (403). Öğrenci yanıt verirken geniş zaman yerine geçmiş zaman dilsel biçimi kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (405). Öğretmen, öğrencinin yanlıştını düzeltmeden aynı anlama gelebilecek başka bir cümle kurar (407). Öğrencinin bir sonraki cümlesinde eylem durumundaki **sözcüğün** eksikliği bulunmaktadır (409). Öğretmen öğrenciyi anladığını belirtmek amacıyla “yes” (evet) der (410). Öğrencinin yanlıştını eylem biçiminde bir **sözcük ekleyerek yeniden biçimlendirir** (410) ve ona bir soru daha sorar. Öğrenci bu kez geçmiş zaman yerine geniş zaman kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (413). Öğretmen cümleyi **ayırıp** yanlışı **yeniden biçimlendirerek düzeltir** (414). Öğrenci öğretmenin geribildirimine bir karşılık vermeden yeni bir cümle kurmaya çalışır (415). Bu kez doğru **sözcük** öğrencinin aklına gelmez ve öğrenci **sözcüğü ana dilinde söyleyerek** öğretmenden yardım bekler (415, 416). Ana dil kullanma, Mehan (1979)’a göre bir **söylem** yanlışı sayılmaktadır. Öğretmen öğrencinin cümlesini erek dile çevirerek **yeniden biçimlendirir** (417) ancak öğrenci yanlışt düzeltme yolunda bir karşılık vermez. Öğrenci yeni bir cümle kurarken “to” mastar ekini eksik kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (418). Öğretmen “ok” der ve cümleyi **ayırıp** yanlışı **yeniden biçimlendirerek düzeltir** (419). Öğrenci, öğretmene “söylemek istediğim buydu” anlamına gelen “yes” **sözcüğü** ile yanıt verir (420). Öğretmen yeni bir soru sorarak konuya devam eder.

Örnek 8- Öğretmen 4

.....

349. T: _____ And _____ what’s it like? _____ your parents

350. working _____ what about your childhood? _____

351. S1: **I don’t like _____ my mother _____**

352. T: So _____ you don’t like your mother and father _____ working _____ at the

353. same time _____ especially your mother _____ does he she _____ work _____ does
354. she have a full time job? _____ a nine to five job?
355. S1: Yes _____ five o'clock
356. T: So she comes at five o'clock _____ she does _____ you don't see her _____ during
.....

Öğretmen, öğrenciye ailesinin çalışması ile ilgili görüşlerini sorar. Öğrenci, yanıt verirken dilbilgisel olarak doğru fakat anlam olarak yanlış anlaşılabilir olan, "I don't like my mother" (annemi sevmiyorum) cümlesini kurar. Böylece, bir söylem yanıtı yapar (351). Öğretmen öğrencinin "annemin çalışmasını sevmiyorum" demek istediğini anlar, bunu göstermek için de öğrencinin cümlesine eylem biçiminde bir sözcük ekleyerek yanıtı yeniden biçimlendirir (352). Sonra, öğrenciden karşılık beklemeden yeni bir soru sorar. Öğrenci bu kez sadece "five o'clock" der (355). Öğretmen öğrencinin kurduğu sözcüklere ekleme yapar ve konuşmasını sürdürür (356).

Örnek 9- Öğretmen 4

-
424. T: And what about _____ having a _____ teacher mother _____ did she
425. help you much?
426. S2: Didn't help/
427. T: She didn't help you much _____ she had lots of things to do _____
428. S2: she _____ didn't interested in me _____
429. T: she wasn't interested in you _____
430. S2: yes _____ for _____ -education _____
431. T: So she didn't help you because she thought education _____ her work is more
432. important?
433. S2: No _____ she doesn't help
434. T: she didn't help in your lessons _____ she wanted to _____ you _____ to
435. _____ work _____ study alone maybe _____ most of the teachers think so _____
436. S2: yes
.....

Öğretmen öğrenci ile annesinin işi konusunda konuşmayı sürdürmektedir. Öğrenciye bir soru sorar. Öğrenci "didn't help" diyerek dilbilgisel olarak eksik bir yanıt verir (426). Öğretmen bu sözcüklere ekleme yaparak cümleyi yeniden biçimlendirir (427). Öğretmen öğrencinin "wasn't interested" yerine "didn't interested" dediği dilbilgisi yanıtı içeren sonraki cümlesini de (428) ekleme yapmadan yeniden biçimlendirir (429). Öğrenci "for

education” diyerek eksik bir cümle kurar (430). Öğretmen bu sözcüklere **ekleme** yaparak cümleyi **yeniden biçimlendirir** (431). Öğrencinin kurduğu “she doesn’t help” (yardım etmez) cümlesi dilbilgisel açıdan doğrudur ancak başka bir anlama geldiği için **söylem yanlış** içermektedir (433). Öğretmen cümleyi “she didn’t help” (yardım etmezdi) olarak **yeniden biçimlendirir** ve cümleye **ekleme** yapar (434, 435).

Örnek 10 – Öğretmen 6

638. T: _____ all right _____ Well _____ S2 _____ what about you? _____
639. What can you say about your appearance _____ in the past?
640. S2: _____ erm _____ I didn’t use to _____ long hair _____ have long
641. _____ hair _____ because _____ erm _____ **I mustn’t have long hair** _____
642. T:ok _____ you were in high school _____ so _____
643. S2:yes _____ I was in _____ high school _____ at _____ **I’m at _____ high**
644. **school** _____ In high school you mustn’t _____ -have long hair _____ **I didn’t use**
645. **to _____ use to _____ washing my clothes** _____
646. T:you didn’t use to wash your _____ clothes then _____ yes
647. S2: yes _____ then _____ I didn’t use to wash my _____ clothes
648. _____ because _____ I was in my home then _____ and _____ my mother _____ my
649. mother _____ was washing _____ -so _____ I am in the dormitory _____ now so _____ I
650. must do it _____ -and I used to _____ used to _____ have some _____ have _____ aklıma
651. bişey gelmiyo/
652. T:so _____ what about your _____ life style _____ personality _____ your
653. job _____ not job but studies _____ let’s say _____ you are at university now _____ but you were
654. at high school last year _____
655. S2:I didn’t use to be free _____ in my home _____ now I’m very free _____
656. T:yes _____ **you are more independent** _____ you are not with your family _____
657. S2:I didn’t use to _____ go _____ wherever I went _____ want _____ but now I’m go _____
658. T:now _____ **you can go wherever you want** _____
659. S2: yes I can go _____ wherever and whenever _____ I want _____
660. T:ok
661. S2: then _____ I used to be _____ used to _____ **reading book** _____ **read**
662. **book** _____ a lot _____
663. T:you used to read books a lot _____
664. S2:yes _____ a lot _____ but now not a lot _____ erm _____
665. T:Because _____
666. S2:less _____ much _____ than _____ because _____ I haven’t got time _____ enough
667. _____ and _____ I _____ spend my time in IETT bus _____
668. (gülüşmeler)
669. T:yes _____ what about your personality _____ has your _____ personality
670. changed much?
671. S2:yes _____ I used to _____ afraid of _____

672. S3:dark
673. T:you used to afraid of dark maybe_____
674. S2: I'm afraid of __very__ alot_of things _____ but now __ I am consider
675. myself_____ I consider myself _____ cesur
676. S3:brave
677. S2: I consider myself _____ braver__ and now _____ I am the most talkative in the
678. classroom _____
679. T:in the past_____ you weren't as talkative __ as _____ now__
680. S2: when I was at _____ my home _____ I was very alone _____ in my _____ room
681. _____ My _____ father worked _____ my mother worked _____ and my sister worked _____ I
682. am alone _____ in the house _____ and either _____ watching TV or playing game _____
683. T:you either watched TV or _____
684. S2: I am _____ either watching _____ I was _____ either watching TV or playing
685. game _____ myself _____ so I am very _____ quiet then _____ now I am not quiet _____
686. (gölüşmeler)

Öğretmen, öğrencilere geçmiş zamanda alışkanlıkları belirten “used to” dilsel biçimini öğretmiştir ve bu biçimin sözlü olarak tekrarlanması amacı ile öğrencilerden kendilerinde eskiye oranla gördükleri değişiklikleri anlatmalarını istemektedir. Söz verilen öğrenci hızlı düşünen, çok akıcı İngilizce konuşan ancak dilsel doğruluk açısından eksikleri olan bir öğrencidir. Konuşması sırasında sayısız sözcük (655, 666, 680) ve dilbilgisi (641, 643, 645, 657, 661, 664, 682, 685) yanlışları yapar ancak söylemek istediklerini başarılı bir şekilde iletir. Burada öğretmenin amacı öğrencinin yanlışlarını düzeltmekten çok onun İngilizce olarak iletişim kurmasına yardımcı olmaktır. Bu yüzden zaman zaman doğru sözcüklere ekleme yaparak onları yeniden biçimlendirmiştir (646, 656,658, 663, 683). Bu düzeltme yolu, doğal ortamda anadilini konuşan ve ikinci dili öğrenmekte olan iki insanın konuşmasında en çok kullanılan düzeltme yoludur. Aynı zamanda iki kişinin birbirini anladığını göstermek için kullanılan bir iletişim stratejisi olarak da düşünülebilir. Öğretmen genelde düzeltme yapmamış, bunun yerine öğrenciyi destekleyerek sözlerini anladığını belirten bir tutum sergilemiştir. Bunun için de bol bol pekiştirme kullanmıştır. (642, 646, 656, 660, 669). Ayrıca öğrencinin cümlelerini genişletmiş, yeni sorular sormuş, öğrenci yanlış yapsa bile konuşmayı sürdürmesi gerektiğini göstermiştir. İki kez başka bir öğrenci araya girmiştir (672, 676). Ancak bunlar düzeltmeden çok hatırlanamayan sözcüklerin sunulması amacına yöneliktir. Öğretmenin düzeltmelerinden birkaç tanesine öğrenci karşılık vermiştir (647, 659, 684). Bu karşılıklar, öğretmenin verdiği geribildirim

yinelenmesi (659) ve verilen geribildirim yinelenerek cümleye ekleme yapılması biçimindedir. Öteki düzeltmelerden sonra öğrenci konuya devam etmiştir.

Örnek 11- Öğretmen 8

.....
1021. S 12: the world is (trit)_____ because of_____ technology_____
1022. T: _____ So _____ the world is under threat _____ you think _____
.....

Öğretmen, bir önceki derste öğrencilerine gelecek zaman (will) dilsel biçimini öğretmiştir. Bu derste öğrencilerin bu biçimi kullanmaları amacı ile onlara gelecekte dünyada olabilecek değişiklikler hakkındaki düşünceleri ile ilgili bir soru yöneltir. Öğrenci cümlesini kurarken “treat” sözcüğünü “trit” okuyarak bir sesletim ve “under” edatını kullanmayarak bir sözcük yanlışı yapar (1021). Öğretmen doğru cümleye ekleme yapmadan yanlışı yeniden biçimlendirerek düzeltir (1022).

Örnek 12 - Öğretmen 8

.....
1030. S 7:I think technology___the technology___ will be developed___ and
1031. people life will be easier___ than today_____
1032. T:people’s lives_____
1033. S 8: (lüksuriyıs) life_____
1034. T: luxurious life_____ more comfortable and luxurious_____
.....

Öğretmen, öğrencilerin “will” gelecek zaman biçimini kullanmaları amacı ile gelecekte dünyada olabilecek değişiklikler hakkındaki düşüncelerini sormuştur. Bir öğrenci cümle kurarken “the” sözcüğünü fazladan kullanır ve iyelik ekini kullanmayarak bir dilbilgisi yanlışı yapar (1030, 1031). Öğretmen belirtme sıfatının fazladan kullanıldığı birinci yanlışı düzeltmez. İyelik eki eksikliği olan ikinci yanlışı ise cümleden ayırarak yeniden biçimlendirir (1032). Başka bir öğrenci araya girer ve uygun bir sözcükle ilk öğrencinin cümlesine eklemeye bulunur, bu yüzden öğrenciden geribildirime karşılık gelmez. İkinci öğrenci, “luxurious” sözcüğünü “lüksuriyıs” okuyarak bir sesletim yanlışı

yapar (1033). Öğretmen öğrencinin sesletim yanlısını yeniden biçimlendirerek sözlerine ekleme yapar. (1034).

Örnek 13- Öğretmen 8

-
1041. S 10:I think _____ **communicate will develop** _____
1042. S 11:**communication** _____ very important
1043. S 10: we can find some _____ **some solution** _____ **of some illnesses** _____
1044. T: All right _____ **cure of some illnesses** _____ will be found by
1045. men _____ by scientists _____
-

Öğretmen öğrencilerin “will” gelecek zaman biçimini kullanmaları amacı ile gelecekte dünyada olabilecek değişiklikler hakkındaki düşüncelerini sormuştur. Bir öğrenci, cümlesini kurarken “communication” sözcüğünü eylem halinde kullanarak bir **sözcük** yanlısı yapar (1041). **Başka bir öğrenci yanlısı cümleden ayırarak yeniden biçimlendirir** (1042). Yanlısı yapan öğrenci geribildirime karşılık vermez. Yeni bir cümle kurar ve “cure” yerine “solution” sözcüğünü kullanarak bir **sözcük** yanlısı yapar (1043). Öğretmen, iletinin anlaşıldığını bildirmek için pekiştirme verir ve doğru sözcüğe **ekleme yapar** yanlısı **yeniden biçimlendirir** (1044).

Örnek 14 - Öğretmen 9

-
1083. S 6: Although she was unbearable woman _____ **I love her** _____
1084. T: right _____ **Although she was an unbearable woman** _____ she was
1085. beautiful _____ and I loved her _____ be careful with the tense/ _____
-

Bu derste, öğrenciler daha önceden öğretilmiş olan bağlaçları kullanarak cümle kurmaya çalışmaktadırlar. Cümlenin ilk yarısı öğretmen tarafından verilmektedir. Öğrenciler, cümlenin kalan yarısını anlamlı bir şekilde oluşturmaya çalışmaktadırlar. Bir öğrenci kurduğu cümlede belgisiz tanım edatını unutarak bir **sözcük** ve geçmiş zaman yerine geniş zaman dilsel biçimi kullanarak bir **dilbilgisi yanlısı** yapar (1083). Öğretmen öğrencinin doğru cümlesine belgisiz tanım edatını ekler ve eylemi geçmiş zamanda

kullanır. Böylece yanlışları yeniden biçimlendirir ve öğrenciden eylemin zamanına dikkat etmesini ister (1084, 1085).

Örnek 15 - Öğretmen 9

.....
1086. S 7: Although she was an unbearable woman _____ I tried listening her _____
1087. T: I tried to listen her _____ hımm maybe _____ so we have one negative _____
.....

Öğrenciler daha önceden öğretilmiş olan bağlaçların kullanımıyla cümle kurmaya çalışmaktadırlar. Cümlenin ilk yarısı öğretmen tarafından verilmektedir. Öğrenciler, cümlenin kalan yarısını anlamlı bir şekilde oluşturmaya çalışmaktadırlar. Bir öğrenci, yeni bir cümle oluşturmaya çalışır ve eylemin yanlış biçimde kullanılması sonucu bir **dilbilgisi** yanlış yapar. Öğretmen yanlış yeniden biçimlendirir ve açıklama yapar.

Örnek 16 - Öğretmen 13

.....
1438. S 14: (hikup)
1439. T:having hiccups _____ so _____ what do you do _____ for example ___ if
.....

Öğretmen alternatif tıp hakkında yazılmış bir okuma parçasından önce öğrencilere bu konudaki düşüncelerini sormuştur. Öğrencilerden biri hastalıklardan söz ederken “hiccup” yerine “hikup” diyerek bir **sesletim** yanlış yapar (1438). Öğretmen doğru sözcüğe **ekleme** yaparak yanlış yeniden biçimlendirir (1439).

Örnek 17 – Öğretmen 13

.....
1439. T:having hiccups _____ so _____ what do you do _____ for example ___ if
1440. you cut yourself? _____
1441. S 15: I surround my hand _____ with _____ a tape _____
1442. T:bandage _____ a bandage _____ yes _____ S7 _____
.....

Öğretmen alternatif tıp hakkında yazılmış bir okuma parçasından önce öğrencilere bu konudaki düşüncelerini sormuştur. Sonra öğrencilere bir yerlerini kestikleri zaman ne

yaptıklarını sorar ve bir öğrencinin iki sözcük yanlışı içeren yanıtı sonunda, “surround” sözcüğünü **düzeltilmez**; “tape” sözcüğünü cümleden **ayırarak yeniden biçimlendirir** (1442).

Örnek 18 – Öğretmen 13

-
1512. S 10: I **promise** _____ conventional medicines to alternative medicines _____
1513. T: you **prefer**?
1514. S 10: **yes** _____ **prefer** _____ erm ___ but in small problems ___ I use
1515. alternative medicines ___ -
-

Öğretmen alternatif tıp hakkında yazılmış bir okuma parçasından önce ısındırma etkinliği olarak öğrencilere bu konudaki düşüncelerini sormuştur. Bir öğrencinin “prefer” yerine “promise” diyerek yaptığı **sözcük yanlışı** karşısında öğretmen doğru sözcüğü cümleden **ayırarak yanlışı yeniden biçimlendirir**. Öğrenci “evet” karşılığı verir; sonra da doğru sözcüğü **yineler ve yeni bir cümle kurar**.

Örnek 19 - Öğretmen 13

-
1516. S 1: A friend ___ **he fell down a bicycle** ___
1517. T: **he fell off the bicycle** _____
1518. S 1: **he fell off the bicycle** _____ his appearance _____ didn't
1519. change ___ but ___ he _____ they brought him a doctor _____ he had an **inside**
1520. **problem** _____
1521. T: **internal problem** _____ yes _____ so what is your view of alternative
-

Öğretmen alternatif tıp hakkında yazılmış bir okuma parçası sonunda öğrencilere bu konudaki düşüncelerini sormuştur. Öğretmen öğrencinin “fell off” yerine “fell down” diyerek yaptığı **sözcük yanlısını** (1516) **yeniden biçimlendirirerek** doğru cümleye **ekleme yapar** (1517). Öğrenci **doğru cümleyi yineler**, sonra da cümlesini sürdürür (1518). Bu arada “internal” yerine “inside” diyerek bir **sözcük yanlışı** daha yapar (1519). Öğretmen bu kez yanlışı cümleden **ayırarak yeniden biçimlendirir** ve sınıfa yeni bir soru sorar (1521).

(Yeniden biçimlendirme içeren öteki düzeltme örnekleri için bkz. ek 1; kayıt 6; satır no: 700, 703, 718, 730, kayıt 8; satır no: 975, 990, 1006, 1065, 1071, 1115, kayıt 13, satır no: 1416, 1421, 1434, 1452, 1459, 1477 ve 1479.)

3.2.3. ÜST DİL İÇEREN GERİBİLDİRİM (METALINGUISTIC FEEDBACK)

Bu bölümde anlam odaklı derslerde, bir öğrencinin yaptığı dilbilgisi ve sözcük yanlışlarının öğretmen tarafından üst dil kullanılarak düzeltildiğini ortaya koyan örnekler incelenmektedir.

Örnek 1 – Öğretmen 8

-
943. S5: People will became _____ fight
944. T: Do you mean wars? _____ without any reason? _____
945. S5:I think _____ history book is open now _____ and in the future
946. something will be change _____ so _____ I hope every changing _____ is _____ will
947. be good _____ for us
948. T:ok _____ S6?
-

Öğretmen öğrencilerine gelecek zaman (will) dilsel biçimini kullanmaları amacı ile gelecekte dünyada olabilecek değişiklikler hakkındaki düşüncelerini sormuştur. Öğretmen, öğrencinin “became” sözcüğünü fazladan kullanması sonucu oluşan sözcük yanlışını (943) yanıtı evet/hayır olabilecek “Savaşları mı demek istiyorsun?” sorusunu sorarak, yani üstdil içeren geribildirim kullanarak düzeltir (944). Öğrenci geribildirime karşılık vermeden yeni bir cümle kurar. Bu arada “be” yardımcı eylemini fazladan kullanarak bir dilbilgisi yanışı yapar (946); ancak söylemek istediğini açık bir şekilde anlatır. Öğretmen yanışı düzeltmeye gerek görmez. “Ok” der ve başka bir öğrenciye söz verir (948).

3.2.4. ÖĞRETMENİN ÖĞRENCİDEN AÇIKLAMA İSTEĞİNDE BULUNMASI (CLARIFICATION REQUEST)

Bu bölümde, anlam odaklı derslerde bir öğrencinin yaptığı sözcük yanlısının öğretmen tarafından öğrenciden açıklama istenerek düzeltildiğini ortaya koyan bir örnek incelenmektedir.

Örnek 1 – Öğretmen 13

-
1443. S7: Sometimes _____ I blend _____ some sugar in my _____
1444. T: blend _____ what is blend?
1445. S7: erm _____ put
1446. T: erm _____ ok _____
-

Öğretmen alternatif tıp hakkında yazılmış bir okuma parçasından önce öğrencileri konuya ısındırma amacı ile bu konudaki düşüncelerini sormuştur. Bir öğrenciye söz verir. Öğrenci bir **sözcük** yanlışı yapar (1443). Öğretmen yanlışı **yineler** ve sözcüğün anlamını sorarak **açıklama isteğinde bulunur** (1444). Öğrenci “blend” yerine “put” sözcüğünü kullanarak yanlısını **kendisi düzeltir** (1445). Öğretmen bunun sonucunda öğrenciye “ok” diyerek doğru yanıtı pekiştirir.

3.2.5. YANLIŞI YİNELEME (REPETITION)

Bu bölümde anlam odaklı derslerde, bir öğrencinin yaptığı söylem yanlısının öğretmenin yanlışı yinelemesi yoluyla düzeltildiğini ortaya koyan bir örnek incelenmektedir.

Örnek 1- Öğretmen 9

-
1088. one positive _____ listen to this sentence _____ although living abroad _____ can
1089. be _____ -an interesting experience _____ it _____
1090. S 7: it is quite _____
1091. T: It is quite _____

1092. S 7: **comfortable** _____
1093. T: **comfortable?** _____
1094. S1: it is quite **difficult** _____
1095. T: Yes _____ although living abroad can be an interesting experience
1096. _____ it is quite difficult _____ right _____ now _____ her are some
.....

Öğretmen kitaptaki zıtlık bildiren bağlaçlarla ilgili bir alıştırmayı yapmaktadır. Bu derste öğretmen bir cümlenin yarısını vererek kalan yarısını öğrencilerin anlamlı bir şekilde tamamlamasını istemektedir. Öğretmen, yeni bir cümlenin ilk yarısını verir (1088). Bir öğrenci cümle kurmaya başlar ancak cümleyi kuramadan susar (1090). Öğretmen öğrenciden cümlenin tamamını beklediğini göstermek amacıyla cümlenin öğrencinin kurduğu yere kadar olan kısmını yineler (1091). Öğrenci, cümleyi tamamlar ancak kullandığı “comfortable” (rahat) sözcüğü dilbilgisel açıdan doğru bir cümle oluştursa da anlam açısından uygun olmadığı için bir **sözcük** yanlışı yapar (1092). Öğretmen “comfortable” sözcüğünü soru biçiminde tonlayarak **yineler** (1093). Bu yineleme, soru biçiminde olduğu için sözcüğün kabul edilmediği, öğretmenin daha uygun bir sözcük beklediği anlamına gelmektedir. Sınıftan **başka bir öğrenci** “difficult” (zor) sözcüğünü kullanarak cümleyi tamamlar (1094). Öğretmen “yes” diyerek doğru yanıtı pekiştirir (1095).

3.2.6. SEÇENEK SUNMA

Bu bölümde anlam odaklı derslerde, bir öğrencinin yaptığı dilbilgisi yanlısının öğretmenin seçenek sunması yoluyla düzeltildiğini ortaya koyan bir örnek incelenmektedir.

Örnek 1 – Öğretmen 13

-
1497. T: all right _____ When you have caught a cold _____ what do you do?
1498. S 7: Doctor
1499. S 18: I went to a _____
1500. T: I went to or I go to?
1501. S 12: I go to infirmary _____
1502. T: yes _____ And _____ how can you compare alternative medicine _____
.....

Öğretmenin “Soğuk aldığınız zaman ne yaparsınız?” sorusuna öğrenciler yanıt vermektedirler. Bir öğrenci geniş zaman yerine gelecek zaman dilsel biçimi kullanarak yanıt vermeye çalışır, böylece bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (1499). Öğretmen öğrenciye “gittim mi, giderim mi?” diyerek **seçenek sunar** (1500). Öğrenci yanlısını düzelterek cümlesini tamamlar (1501). Öğretmen “yes” diyerek doğru yanıtı pekiştirir ve yeni bir soru sorar (1502).

3.2.7. ÇOKLU DÜZELTİM (MULTIPLE FEEDBACK)

Bu bölümde anlam odaklı dersler sırasında öğrencilerin yaptığı sözcük, dilbilgisi, sesletim ve biçem yanlışlarının öğretmenler ya da sınıftaki öteki öğrenciler tarafından birden fazla düzeltme yolu kullanılarak yanlış düzeltiminin sağlandığını gösteren örnekler incelenmektedir. Bu tür düzeltim, genelde yanlış yapan öğrenci yanlısını ilk geribildirim sonucunda düzeltilmediğinde ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin birden fazla düzeltme yolunu aynı sözce içinde kullandıkları durumlar da bulunmaktadır.

Örnek 1 – Öğretmen 8

-
986. S 12: Plant will be disappeared _____
987. T: pardon? _____
988. S 12: Plant _____ will be disappear _____
989. T: yes _____ extinction _____
-

Öğretmen, öğrencilerine gelecek zaman (will) dilsel biçimini kullanmaları amacı ile gelecekte dünyada olabilecek değişiklikler hakkındaki düşüncelerini sormuştur. Öğrenci etken çatı yerine edilgen çatı kullanarak bir **dilbilgisi** yanlışı yapar (986). Öğretmen “pardon?” diyerek **öğrenciden açıklama isteğinde bulunur** (987) ancak öğrenci sadece eylem zamanı ekini kaldırarak yanlısını **kısmen düzeltir** (988). Yanlısın düzeltilme gereksinimi sürmektedir, ancak öğretmen yanlışı düzeltmez (989). İletinin anlaşıldığını göstermek amacı ile “yes” diyerek doğru yanıtı pekiştirir ve aynı anlamı verecek yeni bir sözcük kullanarak yanlışı **yeniden biçimlendirir** (989).

Örnek 2 – Öğretmen 8

.....

1027. S5:unemployment will destroy/

1028. T:I don't understand _____ unemployment will destroy _____

1029. governments? _____ will it solve that problem? _____

1030. S1:Many factory will be _____

.....

Öğretmen, öğrencilerine gelecek zaman (will) dilsel biçimini kullanmaları amacı ile gelecekte dünyada olabilecek değişiklikler hakkındaki düşüncelerini sormuştur. Öğrencinin sözcük (nesne) eksikliği içeren bir yanlış yapması sonucunda (1027) “anlamadım” diyerek öğrenciden açıklama isteğinde bulunur (1028); sonra da öğrencinin sözcüsüne ekleme yaparak yanlış yeniden biçimlendirir (1029). Bu yeniden biçimlendirme soru sorarak yapılmasına karşın başka bir öğrenci öğretmen söz vermeden söz aldığı için öğrenciden karşılık gelmez.

Örnek 3- Öğretmen 11

.....

1251. S4 _____ what do you have to do when you get a puncture?

1252. S4: _____ change the _____ change the puncture _____

1253. T: You have to change the puncture? _____ What is puncture?

1254. S5:lastiğin patlaması

1255. T:Yes _____ but you don't change the puncture _____ you change the

1256. tyres _____ and what _____ two _____ things _____ protect the driver in the

.....

Öğretmen, arabaların parçaları ile ilgili bir sözcük bilgisi alıştırmayı yaptırdıktan sonra öğrencilere arabalarla ilgili sorular sormaktadır. Öğretmenin sorduğu lastik patlarsa ne yapılacağı sorusuna öğrenci “tyres” yerine “puncture” yanıtını vererek bir sözcük yanlış yapar (1252). Öğretmen öğrencinin yanıtını soru biçiminde tonlayarak yineler (1253) ve yanlış söylenen sözcüğün Türkçe açıklamasını ister (1253). Başka bir öğrenci yanlış sözcüğün Türkçe karşılığını verir. Öğretmen yanlış “patlamayı değil lastikleri değiştirirsiniz” diyerek doğrudan düzeltir (1255, 1256).

Örnek 4 – Öğretmen 13

-
1461. S 8: (olayv) oil
1462. T:pardon?
1463. S 8:olayv oil
1464. T:olive oil will help you to take the splinter out?
1465. S 9: tweezers
-

Öğretmen alternatif tıp hakkında yazılmış bir okuma parçası sonunda öğrencilere bu konudaki düşüncelerini sormuştur. Öğrenci, öğretmenin sorusuna yanıt verirken “olive” yerine “olayv” diyerek sesletim yanlışı yapar. Öğretmen “pardon?” diyerek öğrenciden açıklama isteğinde bulunur (1462). Öğrenci yanlışı yineler (1463). Öğretmen bu kez doğru sözcüğe ekleme yaparak yanlışı yeniden biçimlendirir (1464). Ancak başka bir öğrencinin araya girip öğretmenin daha önceki sorusuna yanıt vermesi nedeniyle bu öğrenciden geribildirime karşılık gelmez.

Örnek 5 – Öğretmen 13

-
1533. S 3: Our grandmother says ____ speak each other about ____ this topic ____
1534. T:tell each other
1535. S 3:tell each other and ____ they transfer thier knowledge with each other
1536. T:do you mean ____ they share their knowledge ____
1537. S 3:share their knowledge ____ and ____ they couldn't go to doctors ____
-

Öğretmen alternatif tıp hakkında yazılmış bir okuma parçası sonunda öğrencilere bu konudaki düşüncelerini sormuştur. Öğrenci cümlesini kurarken “tell” yerine “speak” ve “subject” yerine “topic” diyerek iki sözcük yanlışı yapar. Öğretmen ilk sözcüğü cümleden ayırarak yeniden biçimlendirir; ikincisini düzeltmez. Öğrenci, doğru sözcüğü yineleyerek cümlesini tamamlar ancak “share” yerine “transfer” diyerek başka bir sözcük yanlışı yapar. Öğretmen “böyle mi demek istiyorsun” diye söze başlayarak yanlışı doğrudan düzeltir (1536). Öğrenci bu sözcüğü de yineler ve yeni bir cümle kurar (1537).

Bir sonraki bölümde, çözümlene ve betimleme bölümünde ele alınan örnekler sınıf içi etkileşimi biçimlendirmedeki etkileri açısından değerlendirilecek ve yorumlanacaktır.

4. DEĞERLENDİRME

Bu bölümde, bir önceki bölümde Lyster ve Ranta'nın yanlış düzeltme yolları sınıflandırmasına göre ömeklendirilerek çözümlenmiş olan biçim ve anlam odaklı derslerde öğretmenlerin kullanmış oldukları yanlış düzeltme yolları ve öğrencilerin bunlara verdikleri karşılıklar, sınıf içi etkileşimi biçimlendirmedeki etkileri açısından değerlendirilecektir.

4.1. ÖĞRETMENLERİN KULLANDIKLARI YANLIŞ DÜZELTME YOLLARI

Öğretmenlerin dersleri biçim ve anlam odaklı olarak yürütmeleri sırasında, kullandıkları yanlış düzeltme yolları değişiklikler göstermekte, buna bağlı olarak sınıf içi etkileşim biçimi de değişmektedir.

Biçim odaklı derslerde sınıf içi iletişim Sinclair ve Coulthard'ın Birmingham modelinde olduğu gibi aşamalı bir düzen içinde gelişmekte; öğretmenin öğrenciye söz vermesi, öğrencinin karşılık vermesi ve öğretmenin geribildirim vermesi işlemi, ders boyunca yinelenmektedir. Öğrencinin öğretmenin sorusuna verdiği karşılık yanlışsa, bu işlem biraz daha uzayabilmektedir. Öğrenci, öğretmenin verdiği geribildirim sonunda doğru yanıtı bulma amacı ile bir karşılık daha verebilmekte, bu karşılık da yanlışsa yanlış düzeltme dizisi öğretmenin geribildirimi ve öğrencinin yeniden karşılık vermesi sonucu üçüncü bir katılımla sürebilmektedir.

Anlam odaklı derslerde ise öğretmen-öğrenci konuşması günlük konuşmaya benzeyen, daha esnek bir düzen içinde gelişmektedir. Öğrencilerin öğretmen onlara söz hakkı vermeden konuşmaya katıldıkları, yanlışlarının düzeltilmeden geçildiği ya da kısmen düzeltildiği gözlemlenmektedir. Bu tür derslerde amaç, yanlışın düzeltilmesinden çok iletişimin bir şekilde sağlanması ve sürmesi olduğu için yanlış düzeltme dizisi, genelde üçüncü bir katılıma kadar sürmemektedir. Öğretmenin öğrencinin yanlışını düzeltip düzeltmemesi, öğrencinin yanlışının anlamsal uzlaşmayı ne kadar etkilediğine bağlıdır. Öğretmenler, anlam odaklı derslerde bütünsel

yanlışları (iletişimi kurmayı engelleyen yanışlar) düzeltmeyi, bölgesel yanışları (iletinin bir bölümü ile ilgili yanışlar) ise, düzeltmeden geçmeyi yeğlemektedirler.

Derslerin biçim ve anlam odaklı olması, öğretmenlerin kullandıkları yanış düzeltme yollarını da etkilemektedir. Lyster ve Ranta'ya (1997) göre, düzeltili geribildirim 6 biçimde olmaktadır: 1) Doğrudan düzeltme 2)Yeniden biçimlendirme 3) Doğru yanıtı öğrenciden bekleme 4) Üstdil içeren geribildirimde bulunma 5) Öğrenciden açıklama isteğinde bulunma 6) Yanlışı yineleme. Doğrudan düzeltme ve yanışı yeniden biçimlendirme yolları ile öğrencinin yanışının açık bir şekilde düzeltilmesi; öteki yollarla ise öğrenciye yanışıyla ilgili ipucu verilerek yanışın öğrenciye buldurulması, böylece öğrencinin kendi yanışını kendisinin düzeltmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Doğrudan düzeltme ve yanışı yeniden biçimlendirme, iletişim kurma amaçlı sınıf dışı konuşma sırasında daha çok kullanılmaları nedeniyle, daha çok anlamsal uzlaşmayı sağlamak için kullanılmaktadırlar. Öteki yanış düzeltme yolları ise eğitim amaçlı olup, dili kullanmada doğruluğu sağlamak için kullanılmaktadırlar. Bunun için Lyster (1999, 2002) öğrencinin yanışı ile ilgili ipucu verilerek öğrenciye yanışını buldurma içeren yanış düzeltme yollarını, "biçimsel uzlaşma" (negation of form) olarak adlandırmıştır. Biçimsel uzlaşma sağlamaya yönelik yanış düzeltme yolları, dersteki etkileşimin akışını bozmadan öğrencilere erek dilde biçim-işlev ilişkisi kurlmalarına yardımcı olmaktadır. Bu tür yanış düzeltme yolları ile öğrencilere geribildirim karşılık vermesi için ipuçları verilmekte, böylece doğrudan düzeltme ve yeniden biçimlendirmeden daha çok öğrenci karşılığının ortaya çıktığı görölmektedir.

Doğrudan düzeltme ve yeniden biçimlendirme, açıklık ve anlaşılrlık açısından karşılaştırıldığında, yanışın yeniden biçimlendirilerek düzeltilmesi yolunun doğrudan düzeltme biçiminde kullanılan ve öğrencinin yanış yaptığını anlamasını sağlayan "böyle diyelim", "bunu kullanmalısın", "böyle değil" gibi sözceler içermediği görölmektedir. Bu nedenle, yeniden biçimlendirmenin doğrudan düzeltme kadar açık olduğu söylenemez. Ancak bir çok öğretmen, öğrencilerin doğru yanışlarından sonra onları dinlediklerini ve anladıklarını göstermek amacıyla doğru yanışları aynen yinelemekte ya da yanışlarda yeniden biçimlendirmeler yapmaktadırlar. Bu nedenle, Lyster (1998) yeniden biçimlendirmelerin, özellikle anlam odaklı derslerde, öğrencilerin

yanıtlarının doğru olup olmadığı konusunda yanılığa düşmesine yol açabildiğini ileri sürmektedir. Buna karşın, bu çalışmada öğretmenlerin biçim ve anlam odaklı derslerde en çok yeniden biçimlendirme yolunu tercih ettikleri gözlemlenmiştir.

Yapılan çözümlemelerde biçim odaklı derslerde, 145 kez yanlış yapılmış, 122 kez yanlış düzeltme işlemine başvurulduğu saptanmıştır. 11 doğrudan düzeltme, 24 doğru yanıtı öğrenciden bekleme, 17 üstdil içeren düzeltme, 6 seçenek sunma, 2 'erm' biçiminde anlatım kullanma, 5 yanlış yinleme, 3 öğrenciden açıklama isteği ve 54 yanlış yeniden biçimlendirme örneği belirlenmiştir (Tablo 2).

**TABLO-2 BİÇİM ODAKLI DERSLERDE ÖĞRETMENLERİN
KULLANDIKLARI YANLIŞ DÜZELTME YOLLARI**

ÖĞRETMENLERİN KULLANDIKLARI YANLIŞ DÜZELTME YOLLARI	YANLIŞ DÜZELTME SAYISI
Yanlış Doğrudan Düzeltme	11
Doğru Yanıt Öğrenciden Bekleme	24
Üstdil İçeren Düzeltme	17
Seçenek Sunma	6
'erm' Biçiminde Anlatım Kullanma	2
Yanlış Yinleme	5
Öğrenciden Açıklama İsteği	3
Yanlış Yeniden Biçimlendirme	54
TOPLAM	122

Anlam odaklı derslerde ise 102 kez yanlış yapılmış, toplam 57 kez yanlış düzeltme işlemine başvurulmuştur. 9 doğrudan düzeltme, 1 üst dil içeren düzeltme, 5 öğretmenin öğrenciden açıklama isteği, 2 yanlış yinleme ve 1 seçenek sunmaya karşın 39 yeniden biçimlendirme örneği belirlenmiştir (Tablo 3).

**TABLO-3 ANLAM ODAKLI DERSLERDE ÖĞRETMENLERİN
KULLANDIKLARI YANLIŞ DÜZELTME YOLLARI**

ÖĞRETMENLERİN KULLANDIKLARI YANLIŞ DÜZELTME YOLLARI	YANLIŞ DÜZELTME SAYISI
Yanlış Doğrudan Düzeltme	9
Doğru Yanıtı Öğrenciden Bekleme	0
Üstdil İçeren Düzeltme	1
Seçenek Sunma	1
'erm' Biçiminde Anlatım Kullanma	0
Yanlış Yineleme	2
Öğrenciden Açıklama İsteği	5
Yanlış Yeniden Biçimlendirme	39
TOPLAM	57

Yeniden biçimlendirmenin özellikle anlam odaklı derslerde bu kadar çok kullanılmasının nedeni, bu düzeltme biçiminin yanlışların düzeltilmesinden çok etkileşimin kurulmasının amaçlandığı günlük konuşmada en çok kullanılan etkileşim biçimi olmasıdır (Lyster ve Ranta, 1997; Lyster 1998, 1999). Ayrıca öteki yanlış düzeltme yollarından bir çoğu sesletim ve söylem yanlışlarını düzeltmek için kullanılamamakta ya da öğretmenler tarafından yeğlenmemektedir. Ancak bu düzeltme yolu ile öğrenci doğru yanıtı yineleyip yinelememe konusunda serbest bırakıldığı için, çoğunlukla öğrenci herhangi bir karşılık vermemekte, doğru yanıt yalnızca öğretmen tarafından verilmiş olmaktadır.

Öğretmenler yanlış yeniden biçimlendirerek düzeltme yolunu kullanırken kimi zaman yanlış dilsel yapı ya da sözcüğü bağlamdan ayırarak düzeltmekte, kimi zaman da düzelttikleri yapıya yeni bir sözce eklemektedirler. Bu ayırım, biçim odaklı dersler bir çalışma kağıdı ya da ana ders kitabındaki bir alıştırmaya dayalı olarak yapıldığı derslerde çok önem taşımamaktadır. Anlam odaklı derslerde ise öğretmen, öğrencinin yanlışını düzelterek doğru sözcüne ekleme yaptığı zaman öğrencinin yeni bir sözce üretmesinin kolaylaştığı ve derse katılımın arttığı

gözlemlenmiştir (bkz. Anlam odaklı dersler, yeniden biçimlendirme, örnek 10, s. 87). Ellis, (1997; Lyster, 2002) öğrenilmiş yeni biçimlerin, öğrenci tarafından yeni bir sözce içinde kullanılmasının edinimi kolaylaştırdığını belirtmiştir. Ancak öğretmenler ayırık ya da eklemeli yeniden biçimlendirme kullanma konusunda tutarlı bir davranış sergilememekte, bu iki yeniden biçimlendirme yolunu da aynı sıklıkta ve benzer yapılarda kullanmaktadırlar.

Yapılan incelemede, yeniden biçimlendirme yolundan daha açık ve anlaşılır bir düzeltme yolu olmasına karşın, doğrudan düzeltme örneklerine biçim odaklı derslerde 11, anlam odaklı derslerde 9 kez rastlanmıştır. Bunun nedeni bu yanlış düzeltme yolunun öğrencilerin yanlışlarıyla ilgili kesin yargılar içermesi, öğrencilerin yanlış yapmalarını öne çıkartması olabilir. Yanlışları sürekli doğrudan düzeltme yolunu kullanarak düzelten öğretmenler, dikkatli davranmazlarsa bazı öğrencilerin yanlış yaptıkları için kırılmasına, üzülmeye ve derse katılımlarının azalmasına yol açabilmektedirler. Ayrıca iletişim kurmanın öncelikli olduğu günlük konuşmada da bu düzeltme yolu pek fazla kullanılmamaktadır. Bu nedenle öğretmenler özellikle anlam odaklı derslerde, yanlışları yeniden biçimlendirme yoluyla düzeltmeyi doğrudan düzeltme yoluna yeğlemektedirler. Öğretmenler bu düzeltme yolunu en çok dilbilgisi ve sözcük yanlışlarını düzeltmek amacıyla kullanmaktadırlar. Bu düzeltme yolu, yalnızca iki örnekte sesletimin düzeltilmesi amacı ile kullanılmıştır (bkz. biçim odaklı dersler; doğrudan düzeltme, örnek 7, s. 48; anlam odaklı dersler; doğrudan düzeltme örnek 4, s. 80). Söylem yanlışlarının düzeltilmesi amacı ile ise hiç kullanılmamıştır.

Bir başka dikkat çeken yanlış düzeltme yolu, öğrenciden doğru yanıtı beklemedir. Biçim odaklı derslerde 24 tane doğru yanıtı öğrenciden bekleme örneği bulunmasına karşın anlam odaklı derslerde bu düzeltme yolunun hiç kullanılmadığı belirlenmiştir. Öğretmenler biçim odaklı derslerde öğrencilere ipuçları vererek doğru yanıtı kendilerinin ya da sınıftan bir öğrencinin bulmasına daha çok önem vermekte; böylece öğrencilerin doğru yapı ya da sözcüğü öğrenmelerini kolaylaştırmaktadırlar. Bu yanlış düzeltme yolu, en çok öğrenci karşılığına yol açan düzeltme yoludur. Yapılan çözümlemede, bu yanlış düzeltme yolunu kullanan öğretmenin yanlış yapan öğrenci ya da sınıftaki öteki öğrencilerden her zaman yanışı düzeltme yolunda bir karşılık aldığı görülmüştür. Öğretmenin, öğrenciden doğru yanıtı beklediğini ona üç ayrı biçimde

belirttiği görülmektedir: Cümle tamamlatma, öğrenciye soru sorarak doğru yanıtı vermesini isteme ve öğrenciden yanlışı düzelterek doğru yanıt vermesini bekleme. Biçim odaklı derslerde öğretmenlerin 13 kez cümle tamamlatarak, 3 kez öğrenciye açık uçlu soru sorarak, 8 kez öğrenciden yanlışı düzeltmesini isteyerek doğru yanıtı öğrenciden bekledikleri belirlenmiştir.

Öğrenciye ipucu vererek yanlışı buldurma açısından öğrenciden doğru yanıtı beklemeye benzeyen bir yanlış düzeltme yolu da üst dil içeren geribildirimdir. Üstdil içeren geribildirim, öğretmenin öğrencinin yanlış yanıtı sonrasında yaptığı yorumlar ve öğrencinin evet/hayır yanıtı vermesini gerektiren sorularıdır. Yapılan incelemede, biçim odaklı derslerde 17 üst dil içeren düzeltmeye karşın anlam odaklı derslerde 1 üst dil içeren düzeltme ile karşılaşmıştır. Biçim odaklı derslerde, öğretmenin geribildirimine en fazla öğrenci karşılığı gelmesini sağlayan düzeltme yollarından biri de budur. Yapılan incelemede bu düzeltme yolunu kullanan öğretmenlerin iki örnek dışında (bkz. biçim odaklı dersler çoklu düzeltim örnek 1, s. 65; örnek 16, s. 75) her zaman doğru yanıtın bulunması yolunda öğrenciden bir karşılık aldıkları gözlenmiştir.

Doğru yanıtı bekleme ve üstdil içeren geribildirim yollarıyla yanlış düzeltimi yapılarak, sınıf içinde yabancı dilin kurallarının öğretimi amaçlanmaktadır. Etkileşimi sağlamanın amaçlandığı konuşmalarda bu tür düzeltmelerle karşılaşılmamaktadır. Bu nedenle, bu yanlış düzeltme yolları, yalnızca dilsel yapı ve sözcük içeren yanlışlarda kullanılabilirler. Yapılan çözümlemede, sesletim yanlışı, yalnızca 1 kez öğretmenin öğrenciden yanlışı düzeltmesini isteyerek doğru yanıtı beklemesi yoluyla düzeltilmiş (bkz. Biçim odaklı dersler, çoklu düzeltim, örnek 9, s. 70), söylem yanlışları ise hiç öğrenciden doğru yanıtı bekleyerek ya da üstdil içeren geribildirim vererek düzeltilmemiştir. Bu yüzden bu iki yanlış düzeltme yolu biçim odaklı derslerde sık kullanılmasına karşın (öğrenciden doğru yanıtı bekleme 24, üstdil içeren geribildirim 17) anlam odaklı derslerde neredeyse hiç kullanılmamıştır (öğrenciden doğru yanıtı bekleme 0, üstdil içeren geribildirim 1).

Öğretmenin yanlışı yineleyerek veya açıklama isteğinde bulunarak öğrenciden doğru yanıtı almasını sağlayan yanlış düzeltme yollarının, en az tercih edilen düzeltme yollarından olduğu

belirlenmiştir. Biçim odaklı derslerde yanlış yineleyerek düzeltme yolu tek başına kullanılmamış, çoklu düzeltim içinde 5 kez kullanılmıştır. Anlam odaklı derslerde 1 kez tek başına 1 kez de çoklu düzeltim içinde kullanılmıştır. Öğrenciden açıklama isteğinde bulunarak yanlış düzeltme yolu, biçim odaklı derslerde tek başına kullanılmamış; çoklu düzeltim içinde 3 kez kullanılmıştır. Bu düzeltme yolu, anlam odaklı derslerde 1 kez tek başına, 4 kez çoklu düzeltim içinde kullanılmıştır.

Öğretmenin yanlış yineleyerek veya açıklama isteğinde bulunarak öğrenciden doğru yanıt almasını sağlayan yanlış düzeltme yollarının öğretmenler tarafından yeğlenmemesinin nedeni, bunların yeterince açık ve anlaşılır olmamasıdır. Bu düzeltme yolları, öğrencinin yanlış yaptığı ve yanlışın düzeltilmesi gerektiği konusunda öğrenciye pek fazla bilgi vermemektedirler. Yanlış yineleme yolunu kullanan öğretmen, yalnızca yanlışın yerine işaret etmekte, yanlışın düzeltilmesi için öğrenciye başka bir ipucu vermemektedir. Ayrıca bu düzeltme yolu, vurgu ve tonlama doğru kullanılmazsa öğrencinin sözünü onaylama anlamına da gelebilmektedir. Bir çok öğretmen, öğrencilerin doğru sözcüklerini yinelemektedir. Öğretmenin öğrenciden açıklama isteği, öğretmenin yanlışın düzeltilmesini sağlama amacı ile “pardon”, “anlamadım” gibi sözcükler kullanmasıyla dile gelmektedir. Ancak bu sözcükler, yalnızca yanlış yapıldığında değil; bir sözcük gerçekten duyulmadığında ya da anlaşılmadığında da kullanılmakta; bu da öğrencilerin öğretmenin amacını yanlış anlamasına yol açmaktadır (bkz. Biçim odaklı dersler, çoklu düzeltim, örnek 5, s. 67; anlam odaklı dersler, çoklu düzeltim örnek 4, s. 97). Bu yanlış düzeltme yolları, tek başına yanlışın düzeltilmesini pek sağlayamamakta; genelde öğretmenin ikinci bir geribildirim ve öğrencinin ikinci bir karşılık vermesine yol açmaktadır (bkz. yanlış yineleme için biçim odaklı dersler, çoklu düzeltim örnek 2, s. 65; örnek 6, s. 68; örnek 12, s. 72; örnek 13, s. 73; örnek 16, s. 75; öğretmenin öğrenciden açıklama isteği için biçim odaklı dersler örnek 5, s. 67; örnek 6, s. 68; örnek 8, s. 69; anlam odaklı dersler, çoklu düzeltim örnek 1, 2, 3, 4, s. 96-97). Bu yüzden öğretmenler, ikinci geribildirimi verirken yeniden biçimlendirme ve doğrudan düzeltme gibi daha açık ve anlaşılır düzeltme yollarını kullanarak yanlış düzeltme sürecini çok uzatmamayı yeğlemektedirler. Bu iki düzeltme yolunun, araştırma sırasında yalnızca dilsel yapı ve sözcük yanlışlarının düzeltilmesinde kullanıldığı belirlenmiştir.

Lyster ve Ranta'nın belirlediği yanlış düzeltme yollarında bulunmamasına karşın, araştırma çerçevesinde derlenen metinlerin çözümlenmesi sırasında öğretmenlerin öğrencilere seçenek sunarak ve 'erm' biçiminde anlatım kullanılarak da yanlış düzeltimini sağladığı belirlenmiştir. Bu düzeltme yolları, biçim odaklı derslerde kullanılmıştır. Anlam odaklı derslerde de seçenek sunma içeren 1 örnek bulunmaktadır. Bu düzeltme yollarını kullanan öğretmen, öğrenciye doğru yanıt vermeden, ipucu vererek doğru yanıt beklediği için, bu düzeltme yolları da biçimsel uzlaşmayı sağlayan düzeltme yolları sınıfına girmektedir. Bu düzeltme yolları kullanıldığında öğretmenin geribildirimine, öğrencinin karşılık verdiği gözlemlenmiştir. Öğretmenin öğrenciye yanlış ve doğru yanıt içeren iki seçenek sunduğu yanlış düzeltme yolu kullanıldığında, öğrenci her zaman kendi verdiği yanlış yanıt değil, öğretmenin sunduğu doğru yanıt seçmektedir. Bu yüzden bu düzeltme yolu, açıklık bakımından doğrudan düzeltmeye benzemektedir. Seçenek sunma, ders sırasında ikinci bir öğretmen geribildirimini ve öğrenci karşılığına da yol açabilmektedir (bkz. öğrenciye seçenek sunma için biçim odaklı dersler; çoklu düzeltim, örnek 3, s. 66). 'erm' biçiminde anlatım kullanma ise biçim odaklı derslerde 2 kez öğretmenin "erm" demesi sonucu öğrencinin yanlışını düzeltmesi olarak ortaya çıkmıştır (bkz. 'erm' biçiminde anlatım kullanma, s. 64) Bu iki düzeltme yolu da yalnızca dilsel yapı ve sözcük yanlışlarının düzeltiminde kullanılmıştır.

4. 2. ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETMENLERİN GERİBİLDİRİMLERİNE VERDİKLERİ KARŞILIKLAR

Öğrencilerin öğretmenlerin geribildirimlerine verdikleri karşılıklar dikkate alındığında, Lyster ve Ranta'nın yanlış düzeltme yollarına göre 4 çeşit öğrenci karşılığı gözlemlenmektedir. Bunlar 1) Öğrencinin öğretmenin sözcesini yinelemesi 2) Öğrencinin öğretmenin sözcesini yineleyerek ekleme yapması 3) Öğrencinin yanlışını kendisi düzeltmesi 4) Öğrencinin yanlışını sınıftan başka bir öğrencinin düzeltmesi.

Bu dört öğrenci karşılığı birbirinden bağımsız düşünülmemelidir. Öğrenci, kendi yanlışını öğretmenin doğru geribildirimini yineleyerek ya da yineleyip ekleme yaparak düzeltebilir.

Öğrencinin öğretmenin geribildirimini yinelemesi, öğrencinin uzun dönemde bu yanlışı yapmama yolunda attığı önemli bir adımdır. Swain'in (1985, 1995; Ellis at al. 2001'den alıntı) yabancı dil edinimi konusundaki görüşüne göre, daha üst dilsel edince ulaşmak için anlaşılabilir girdi yeterli değildir. İtici çıktının verilmesi de edinime katkıda bulunmaktadır. Öğrencinin öğretmenin geribildirimini yinelemesi de en azından öğrencinin doğru yanıtı bir kez söylediğini, böylece ileride benzer bir soruya doğru yanıt verme olasılığının olduğunu göstermektedir.

Öğrencinin öğretmenin geribildirimini yinelemesi ve yineledikten sonra ekleme yapması, biçim odaklı derslerde öğrencinin yabancı dil edinimi ile ilgili bir ayrılık yaratmamaktadır. Öğrenci elindeki yazılı bir çalışma kağıdı ya da ders kitabındaki alıştırmaları yapmakta olduğu için, öğretmenin geribildirimini yineleyerek yaptığı eklemeler öğrencinin kendi kurduğu sözcelerden değil, çalışma kağıdı ya da ana ders kitabında yazılı olan sözcüklerden oluşmaktadır. Anlam odaklı derslerde ise durum farklıdır. Burada öğretmen ve öğrenci arasındaki konuşma kitaptaki bir konudan kaynaklanmış da olsa öğretmen ve öğrencinin kurduğu sözcelerden oluşmaktadır. Öğrencinin öğretmenin verdiği geribildirimini yineleyerek ekleme yapması da öğrencinin yanlısını düzelttiği, doğru yanıtı yeni bir cümle kurarak anlamlı bir bütün içinde kullandığı ve susmayıp iletişim kurmayı sürdürdüğü anlamına gelmektedir. Bu durumda uzun dönemde ediniminin sağlanması olasılığı artmaktadır.

Yapılan çözümlemede, sınıftan başka bir öğrenci ya da öğrencilerin öğretmenin doğru geribildirimini yinelediği ya da yineleyerek ekleme yaptığı belirlenmemiştir. Bu da öğretmen ve yanlışı yapan öğrenci arasındaki konuşmanın, sınıf içi etkileşim sürecinde oluşan, tüm öğrencilerin uyduğu bir takım kurallara dayalı olduğunu göstermektedir. Sınıftaki öteki öğrenciler, yanlışı açıkça düzeltme yollarını kullanarak, yanlışı yapan öğrencilerin yanlısını yeniden biçimlendirmekte veya doğrudan düzeltmektedirler. Öğrenciye ipucu vererek yanlışı bulmalarını sağlayan diğer yanlışı düzeltme yollarının kullanımıyla yanlışı düzeltimini sağlamak, öğretmenden beklenmektedir. Sınıftaki öteki öğrencilerin yanlışı düzeltimine katılması da genelde öğretmenin doğrudan yanıtı vermeyip doğru yanıtla ilgili ipucu sağlaması sonucunda oluşmaktadır. Ancak kimi zaman yanlışı yapılır yapılmaz, öğretmen daha geribildirimde

bulunmadan bazı öğrencilerin doğru yanıtı verdikleri görülebilmektedir (örneğin; bkz., biçim odaklı dersler, doğrudan düzeltme, örnek 1, s. 45)

Öğretmenlerin, doğru yanıtları yanlış yapan öğrencinin yerine sınıftaki öteki öğrencilerin vermesi konusundaki tutum ve yaklaşımları değişiklik göstermektedir. Kimi öğretmenler bu durumu anlayışla karşılamakta, doğru yanıt verildiği sürece kimin yanıt verdiğini önemsememektedirler. Kimi öğretmenler ise, öncelikle yanlış yapan öğrencinin yanlışını düzeltmesine çalışmakta; öteki öğrenciler doğru yanıt verseler de bunu dikkate almamaktadırlar (bkz. biçim odaklı dersler çoklu düzeltim örnek 6-öğretmen 5, s. 68; örnek 15-öğretmen 14, s.74). İki tutumun da olumlu ve olumsuz yanları bulunmaktadır. Sınıftaki öteki öğrencilerce verilen doğru yanıtları dikkate almayan öğretmenler, söz verilmeyen öğrencilerin derse katılmasını engelleyebilmektedirler. Her zaman sınıftaki öteki öğrencilerin doğru yanıtlarını pekiştiren öğretmenler ise, sınıfta karmaşa oluşmasına yol açabilmektedirler.

Doğru yanıtı sınıftaki öteki öğrencilerin vermesi, genelde biçim odaklı derslerde görülen bir durumdur. Anlam odaklı derslerde yanlış sınıftaki öteki öğrencilerden birinin vermesine iki kez rastlanmıştır (bkz. anlam odaklı dersler yeniden biçimlendirme örnek 13, s. 90; yanlış yinleme örnek 1, s. 94). Bunun nedeni biçim odaklı derslerde çalışma kağıdı veya ana ders kitabından yararlanılması sonucu sınıftaki öteki öğrencilerin yanlışları düzeltmelerinin daha kolay olması ya da anlam odaklı derslerde yanlış düzeltiminin amaçlanmaması olabilir.

Öğretmenler, öğrencilerin sesletim yanlışlarını düzeltmekte de farklı tutum ve yaklaşımlar sergilemektedirler. Kimi öğretmenler, öğrencilerin sesletim yanlışlarını yeniden biçimlendirmekte ya da doğrudan düzeltmekte (bkz. anlam odaklı dersler, doğrudan düzeltme, örnek 4-öğretmen 13, s. 80) kimileri öğrencilere doğru yanıtı yinelettirmekte (bkz. biçim odaklı dersler çoklu düzeltim, örnek 9-öğretmen 5, s. 70; örnek 11-öğretmen 5, s. 71), kimi öğretmenler ise sesletim yanlışlarını kimi zaman düzeltmekte, kimi zaman da düzeltmeden geçmektedirler. Sesletim yanlışlarının her zaman açık bir biçimde düzeltilmesi, öğrencilerin yanlışları düzeltildiği için çekinerek derse katılmaktan vazgeçmelerine; hiç düzeltilmemesi ise bu yanlışların fosilleşmesine yol açabilmektedir.

Öğrencilerin yaptıkları yanlışlar, her zaman öğretmenin geribildirim vermesi sonucunda öğrenciler tarafından düzeltilmemektedir. Kimi zaman, yanlışın düzeltilme gereksinimi sürmekte, yanlış düzeltme işleminde üçüncü bir katılım oluşmaktadır. Yapılan incelemede, biçim odaklı derslerde 11 kez yanlışın düzeltilme gereksinimi ile karşılaşılmıştır. Bunlardan 2 tanesi amaç dışı kalma (bkz. çoklu düzeltim örnek 2, 3; s. 65-66); 4 tanesi aynı yanlış yapma (bkz. çoklu düzeltim örnek 5, s. 67; örnek 6, s. 68; örnek 11, s. 71; örnek 14, s. 73); 2 tanesi duraksama (bkz. çoklu düzeltim örnek 7, s. 69; örnek 10, s. 70); 1 tanesi kısmi düzeltme (bkz. çoklu düzeltim örnek 8, s. 69), 1 tanesi başka bir yanlış yapma (bkz. çoklu düzeltim örnek 16, s. 75); 1 tanesi de bilgilendirme (bkz. çoklu düzeltim örnek 12, s.72). Bu örneklerden hepsinden önce öğrenciye ipucu verip doğru yanıt bulmasını sağlayan yanlış düzeltme yolları; örnek 10 dışında hepsinden sonra ise, doğrudan düzeltme ya da yeniden biçimlendirme gibi öğrencinin yanlışını açıkça düzeltme yolları kullanılmıştır. Örnek 10'da ise yanlış düzeltme işlemi, öğretmenin üst dil kullanması ile sonlanmıştır; ancak doğru yanıt öğrenciler de bulmuşlardır.

Anlam odaklı derslerde 1 kez yanlışın düzeltilme gereksinimi ile karşılaşılmıştır. Bu da yanlış kısmen düzeltilmedir (bkz. çoklu düzeltim örnek 1, s. 96). Kısmen düzeltme öğretmenin öğrenciden açıklama isteğinde bulunması sonucu ortaya çıkmış, öğretmenin yanlış sözcüğü düzeltilmeden aynı anlama gelen başka bir sözcük kullanması ile sonlanmıştır. Bu da öğretmenlerin anlam odaklı derslerde öğrenciye ipucu verip doğru yanıt bulmasını sağlayan yanlış düzeltme yollarını fazla kullanmamaları sonucu, yanlış düzeltme işleminin üçüncü bir katılıma ulaşacak kadar uzamadığını göstermektedir.

Görüldüğü gibi, öğretmenlerin yanlış düzeltip düzeltmeme konusunda verdikleri kararlar ve yeğledikleri yanlış düzeltme yolları, derslerin biçim ve anlam odaklı olmasına göre değişmektedir. Öğrencilerin öğretmenlerin geribildirimlerine verdikleri karşılıklar da verilen geribildirim türüne göre değişiklik göstermektedir. Yabancı dil öğretmenlerinin verdikleri girdi, öğrencilerin aradil gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin değişik yanlış düzeltme yollarının sınıf içi etkileşimi biçimlendirme ve öğrencilerin aradil gelişimine etkileri konusundaki bilinçli tutumları, yanlış düzeltme yollarının öğrenmeyi olumlu yönde etkileyecek biçimde kullanılmasını sağlayacaktır.

5. SONUÇ

5.1. ELDE EDİLEN BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu araştırmada, biçim ve anlam odaklı derslerde öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yollarını ve öğrencilerin bunlara verdikleri karşılıkları belirlemek amacıyla Yıldız Teknik Üniversitesi başlangıç kurunda görev yapan 14 öğretmenin birer dersi gözlemlenmiş, bu derslerde işitsel kayıt yoluyla hazırlanan verilerden derlenen örnekler çözümlenmiştir. 7 ders biçim odaklı, 7 ders anlam odaklı olarak belirlenmiş, ancak genel olarak anlam odaklı biçimde işlenen 3 ders içinde biçim odaklı alıştırmaların da yapıldığı görülmüş, bu alıştırmalar biçim odaklılık çerçevesinde incelenmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda, öğretmenlerin dersleri biçim ve anlam odaklı olarak yürütmesindeki temel etkenin dersin amacı olduğu saptanmıştır.

Dersin amacı, öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yollarını da belirlemektedir. Amacın yabancı dilde dilbilgisel doğruluğu sağlamak olduğu derslerde öğretmenler yanlışları daha fazla düzeltmişler (122 kez), amacın yabancı dilde akıcılığı sağlamak olduğu derslerde ise daha az yanlış düzeltimi yapmışlardır (57 kez). Her iki tür derste de en çok kullanılan yanlış düzeltme yolunun yeniden biçimlendirme olduğu görülmüştür (biçim odaklı derslerde, 54 kez; anlam odaklı derslerde, 39 kez). Yeniden biçimlendirmenin bu kadar çok kullanılmasının nedeni, sınıf içi söylemde iletişimsel bir işlev görmesi olarak belirlenmiştir. Lyster (2002), öğretmenlerin yeniden biçimlendirmeler yoluyla, öğrencilere etkili ve doğal bir biçimde karşılık vererek onlara destek olduklarını belirtmektedir. Ayrıca, yeniden biçimlendirmeler öğrencilerin dikkatlerini konuya vermelerini ve yapısal biçimlere odaklanmadan dersi izlemelerini sağlamaktadır (Lyster, 1998). Ancak, bir çok öğretmen öğrencilerin doğru sözcelerinden sonra da onları dinlediklerini göstermek ve konuşmayı sürdürmek amacıyla onların sözcelerini yeniden biçimlendirmektedirler. Bu tür yeniden biçimlendirmeler, öğrencilerin sözcelerinin doğru ya da yanlış olduğu konusunda bir sonuca varamamalarına yol açabilir. Doughty ve Verela, (1998; Lyster, 2002'den alıntı) yeniden biçimlendirmelerin yanlış yineleme ya da öğrenciden açıklama

isteğinde bulunma gibi diğer yanlış düzeltme yollarıyla birlikte veya vurgulanarak kullanılmasının belirsizliği azaltacağını belirtmektedir.

Yeniden biçimlendirme ya da doğrudan düzeltme içeren öğrencinin yanlışını açıkça düzeltme yolları kullanıldığında, öğrencilerden öğretmenin geribildirimine karşılık vermesi beklenmemektedir. Öğrenci karşılık verirse, bu doğru sözcenin yinelenmesi biçiminde olmaktadır. Oysa, öğrenciye ipucu verilerek doğru yanıtın buldurulduğu biçimsel uzlaşma içeren yanlış düzeltme yollarını (öğretmenin öğrenciden doğru yanıtı beklemesi, üstdil içeren geribildirim, yanlış yinelenme, öğretmenin öğrenciden açıklama isteği, öğrenciye seçenek sunma, 'erm' biçiminde anlatım kullanma) kullanan öğretmenler, öğrencilerin geribildirimlerine karşılık vermelerini sağlamaktadırlar. Swain'in (1995) çıktısı varsayımına göre, öğrencilerin yabancı dilde öğrendikleri bir sözcük ya da yapıyı ileride hatırlamaları için, itici çıktının verilmesi gerekmektedir. Ellis (1995) de, yanlış yanıtını kendi düzelterken öğrencilerin düzeltmeyenlere göre daha başarılı olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle, yabancı dilde doğruluğun amaçlandığı derslerde, öğretmenlerin biçimsel uzlaşma içeren yanlış düzeltme yollarını daha fazla kullanması, öğrencilerin aradil gelişimi açısından önem taşımaktadır.

Yapılan çözümlenmede, anlam odaklı derslerde biçimsel uzlaşma içeren düzeltme yollarıyla pek fazla karşılaşılmamıştır (öğretmenin öğrenciden doğru yanıtı beklemesi, 0; üstdil içeren geribildirim, 1 kez, yanlış yinelenme, 2 kez; öğretmenin öğrenciden açıklama isteği, 5 kez; öğrenciye seçenek sunma, 1 kez; 'erm' biçiminde anlatım kullanma, 0). Bu da, yabancı dilde akıcılığın amaçlandığı anlam odaklı derslerde, sınıf içi etkileşimin eğitimsel amaçlardan çok iletişimsel amaçlar çerçevesinde yürütüldüğünü göstermektedir. Bu tür derslerde, yanlışlar her zaman düzeltilmemiş, düzeltildiği zaman da iletişimsel bir işlev taşıyan yeniden biçimlendirme yolu yeğlenmiştir. Bu yolun çok kullanılmasının nedeni, anlam odaklı derslerde öğretmenlerin, yanlışları düzeltmekten çok öğrencilerin yabancı dilde yeni öğrendikleri biçimleri deneyerek, yaratıcılıklarını kullanarak, iletişim kurma çabası içine girmelerini sağlamaya çalışmalarıdır.

Sınıf içi öğretmen-öğrenci konuşması sırasında öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yolları, öğrencilerin aradil gelişimlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle, yabancı dil

öğretmenlerinin değişik türdeki yanlış düzeltme yollarının farkında olmaları, bir tür yanlış düzeltim yolunu kullanmak yerine dersin dilsel, işlevsel ve iletişimsel boyutlarını dikkate alarak, biçim ve anlam odaklılık çerçevesinde değişik yanlış düzeltme yollarını kullanmaları, öğrencilerin yabancı dildeki başarılarını arttıracaktır.

5.2. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI ve SONRAKİ ÇALIŞMALAR İÇİN ÖNERİLER

Bu araştırmadaki amaç, öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltme yollarını ve öğrencilerin bunlara verdikleri karşılıkları belirlemek ve bunları biçim ve anlam odaklılık çerçevesinde değerlendirmektir. Yapılan çözümlemede, kimi öğretmenlerin dersin amacına bağlı olmaksızın belirli yanlışları belirli yollarla düzeltme eğiliminde oldukları gözlenmiştir. Öğretmenlerin belirli yanlışlara ilişkin tutum ve davranışları araştırmanın amaçları içinde yer almadığı için bu çalışmada ayrıntılı biçimde ele alınmamıştır. Sonraki çalışmalarda, öğretmenlerin yanlış düzeltimine ilişkin olarak yapılacak çözümlemelerde öğretmenlerin kullandıkları yanlış düzeltim yollarının biçim ve anlam odaklılık dışında ne tür başka etkenlere dayalı olarak değişebileceği de vurgulanabilir.

Araştırmada gözlem ve dersin ses kaydı yapılarak veri toplanması, her ne kadar en doğal veri toplama yöntemi olarak bilinse de öğrencilerin ve öğretmenlerin gözlem altında olduklarını bilmeleri sonucunda farklı davranışlar sergilemelerine yol açabilmektedir. Teybin duruş yeri araştırmacının duyabildiği sesleri belirlemekte, dersin görsel değil işitsel kaydının yapılmış olması, öğretmenlerin beden dilini kullanarak düzelttikleri yanlışların fark edilememesine yol açmaktadır. Derslerin görsel kaydının yapılamaması, yalnızca seslerin dikkate alınabilmesi, teybe uzak oturanların ya da kendi aralarında konuşanların konuşmalarının duyulamaması araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini etkileyen etmenlerdir (Pennington, 1999). Ayrıca kayıt yaparak verilerin toplanması yöntemi oldukça fazla ham veri sağladığı için elde edilen veriler kısıtlanarak yazılmıştır. Pennington'a (1999) göre, araştırmacının konuşmanın hangi yönüne odaklanacağını bilmesi, kayıtların kağıda geçirilmesi sırasında kullanabileceği verileri yazması ve bu verilere

göre inceleme yapması gerekmektedir. Bu da araştırmacının yorumunun veri toplama yöntemine katılması sonucu, tarafsızlığın azalması demektir. Ancak, bu araştırmada betimleyici çalışmaya ek olarak sayısal veri kullanılması araştırmanın güvenilirliğini arttırmaktadır.

Uzun dönemde öğrencilerin düzeltilen yanlışları yineleyip yinelemediklerini belirlemek için aynı dersin ve sınıfın değişik aralıklara gözlemlenmesine dayalı çalışmalar yapılabilir. Ayrıca yalnızca anlam odaklı derslerde yanlış düzeltimi üzerine odaklanılarak öğretmen-öğrenci iletişiminin boyutları, öğrencilerin ve öğretmenlerin kullandıkları iletişim stratejileri incelenilebilir.

Bu araştırma Yıldız Teknik Üniversitesi başlangıç kurlarında 14 öğretmenin katıldığı toplam 14 ders temel alınarak yürütülmüştür. Aynı kurumlarda çalışan öğretmenler ve değişik yaş gruplarında, değişik düzeydeki öğrencilerle yürütülecek çalışmalarla, araştırmaya yeni bir boyut katılabilir.

GÖNDERMELER

- ALLWRIGHT, R.L., (1975), "Problems in the Study of the Teachers' Treatment of Learner Error". In M.Burt & H.Dulay (Eds.), *On TESOL '75: "New Directions in Second Language Learning, Teaching and Bilingual Education"*, s. 96-109, Washington, DC: TESOL.
- ALLWRIGHT, D.,(1984), "Why don't learners learn what teachers teach. The interaction hypothesis." In D. Singleton and D.Little eds. *Language Learning in Formal and Informal Contexts*,. 3- 18. Dublin :Irish Association for Applied Linguistics.
- ANNETT, J., (1969), "Feedback and Human Behaviour", Harmondsworth,UK:Penguin.
- ARROWSMITH vd., (1988), "Teacher Feedback to Oral Errors", Unpublished Assignment. London: Ealing College, London (now Polytechnic of West London).
- BERETTA, A. ve A. Davies., (1985), "Evaluation of the Bangalore Project." *ELT Journal*,9, s. 121-127.
- BERETTA, A., (1989), "Attention to Form or Meaning? Error Treatment in the Banglore Project." *TESOL Quarterly*,23, s. 283-303.
- BROWN, G.ve G. Yule., (1983), "Discourse Analysis", Cambridge University Press.
- BURT, M.K., (1975), "Error Analysis in the Adult Classroom", *TESOL Quarterly*, 9, s. 53-63.
- BRAIDI, S.M., (2002), "Reexamining the Role of Recasts in Native Speaker /Nonnative Speaker Interactions" *Language Learning*, vol 52:1, s.1-42.
- BROWN, H.D., (1987), "Principles of Language Learning and Teaching", Prentice Halls, Inc.
- CALVE, P., (1992), "Corriger ou ne pas corriger, la n'est pas la question" *The Canadian Modern Language Review*, 48, s. 458-471.
- CANALE,, M., (1983), "From Communicative Competence to Language Pedagogy." In J.Richards ve R.Schmidth Eds. *Language and Communication*, s.2-27, London:Longman.
- CARROLL,J., (1963), "The Prediciton of Success in Intensive Foreign Language Training." In R. Glarer ed. *Training, Research and Education* s. 31-41. Pittsburgh, University of Pittsburgh.

- CATHCART, R.L. , & Olsen, J.W.B., (1976), "Teachers' and Students' Preferences For Correction of Classroom Conversation Error". In J.Fanselow & R.H. Crymes (Eds.), *On TESOL '76* s. 41-53, Washington DC: TESOL.
- CHASTAIN, K., (1980), "Toward A Philosophy of Second Language Learning and Teaching", Boston: Heinle & Heinle Inc.
- CHAUDRON, C., (1976), "Teachers' Priorities in Correcting Learners' Errors in French Immersion Classes". In R, Day (Ed.), "Talking to Learn", s. 64-84, Rowly, MA: Newbury House.
- _____, (1988), "A Descriptive Model of Discourse in the Corrective Treatment of Learners' Errors", *Language Learning*, vol.27 no:1, s. 29-45.
- OXENDEN, C, P. Seligson, C. L. Koenig ve B. Hayden (1997), "English File", Oxford University Press.
- CORDER, S.P., (1967), "The Significance of Learner's Errors", *International Review of Applied Linguistics*, vol 5, s. 161-170.
- _____, (1973), "Introducing Applied Linguistics", Harmondsworth: Penguin.
- _____, (1975), "Error Analysis, Interlanguage and Second Language Acquisition", *Language Teaching and Linguistic Abstracts*, 8, 201-218.
- _____, (1978), "Language Learner Language" J.C. Richards.ed. *Understanding Second and Foreign Language Learning*, s. 71-91, Rowley A., Newbury House.
- COULTHARD,M., (1977), "An Introduction to Discourse Analysis". Longman.
- DAY,R.R. ,N.A.Chenoweth, A.E.Chun, S. Luppescu, (1983), "Foreign Language Learning and the Treatment of Spoken Errors." *Language Learning and Communication*. Vol 2, s. 215-25.
- DE KEYSER,R., (1993), "The Effect of Error Correction on L2 Grammar Knowledge and Oral Proficiency." *Modern Language Journal*, 77, s. 501-514.
- DEMİRCAN, Ö., (1990), "Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri", İstanbul.
- DICKINS, P.R. ve Germaine, K., (1992), "Evaluation of Classroom Methodology", Oxford University Press.

- DOUGHTY, C., (1994), "Finetuning of Feedback by Competent Speakers to Language Learners". *Georgetown University Round Table on Languages and Linguistics*. 1993 s. 96-108. Washington DC. Georgetown University Press.
- DOUGHTY, C. ve VERELA, E. (1998), "Communicative Focus on Form". In C. Doughty ve J. Williams eds. *Focus on Form in Classroom Second Language Acquisition*. s. 114-138. New York. Cambridge University Press.
- DULAY, Heidi, M. Burt, S. Krashen, (1982), "Language Two", Oxford University Press.
- EDGE, J. "Mistakes and Correction", London: Longman, s. 70.
- EHRI, L.C., A.C. Gibbs ve T.L. Underwood, (1988), "Influence of Errors on Learning the Spelling of English Words", *Contemporary Educational Psychology*, Vol 13: s. 236-53.
- ELLIS, R., (1995), "Interpretation Based Grammar Teaching" *System*, vol 21. s. 169-78.
- _____, (1997), "Second Language Acquisition", Oxford University Press.
- ELLIS, R., Basturkman, H., Loewen, S., (2001), "Learner Uptake in Communicative ESL Lessons." *Language Learning*. 51/2. s. 281-318.
- FANSELOW, J., (1977), "The Treatment of Error in Oral Work", *Foreign Language Annals*, 10, 583-593.
- FASOLD, L.W., (1990), "The Sociolinguistics of Language." Oxford, Blackwell.
- GAIES, S.J., (1981) "Experimental vs. Non-experimental research on Classroom Second Language Learning." Paper presented at the annual meeting of the mid-west regional teachers of English as second language, Champaign, Urbana. ERIC: Center for Applied Linguistics. Arlington, Virginia. (ED 257, 317).
- GEORGE, H.V., (1972), "Common Errors in Language Learning", Rowley, MA: Newbury House.
- GILES, H., Mulak, A., Bradac, J., & Johnson, P., (1987), "Speech accommodation theory: The first decade and beyond." In M.L. McLaughlin (Ed.), *Communication yearbook 10* s. 13-48. Beverly Hills, CA: Sage.
- GREEN, J. M. Franquiz, C. Dixon, (1997), "The Myth of the Objective Transcript: transcribing as a situated act" *TESOL Quarterly*, vol. 31 s. 217-35.

- HARSH,W., (1982), "Linguistics and TESOL: A turbulent twenty years. In A.C.Newton (Ed.), *A Forum Anthology: Selected Articles from the English Teaching Forum*, s.11-18 .Washington DC:USIS Agency.
- HIGGS, T. ve R.Clifford, (1982), "The Push toward Communication." In T. Higgs ed. *Curriculum, Competence, and the Foreign Language*.
- HENDRICKSON, J.M., (1978), "Error Correction in Foreign Language Teaching: Recent Theory, Research and Practice". *Modern Language Journal*, vol.62, s. 387-398.
- _____, (1980), "The Treatment of Error in Written Work", *Modern Language Journal*, vol. 64, s. 216-221.
- HO, David, (1986), "Two Contrasting Positions on Second Language Acquisition: A proposed Solution", *IRAL*, 1986 vol.1, s. 35-47.
- HOLLEY, F.M. ve J.K. King, (1971), "Imitation and Correction in Foreign Language Learning", *Modern Language Journal*, vol. 55: s. 494-498.
- HYMES, D., (1971), "Competence and Performance in linguistic Theory. In R. Huxley ve E.Ingram eds. *Language Acquisition: Models and Methods*.
- JAMES, C., (1998), "Errors in Language Learning and Use", London: Longman.
- KASPER, G., (1985), "Repair in Foreign Language Learning", *Studies in Second Language Acquisition*, vol 7, s. 200-215.
- KAUFMANN,L. M., (1993), "Please Correct me if I'm wrong" Unpublished paper presented at th 10th AILA Congress. Amsterdam.
- KOCAMAN, A. (1996), "Söylem Üzerine." Hitit Yayınevi. Ankara.
- KRASHEN, S. (1981),"Second Language Acquisition and Second Language Learning. Oxford: Pergamon.
- _____, (1982), "Principles and Practice in Second Language Acquisition", Oxford: Pergamon.
- _____, (1985), "The Input Hpothesis: Issues and Implications." New York: Longman.
- KUL, S. (1992), "The Relationship Between Teachers' and Students' Preferences For Error Correction Strategies in Classroom Conversation", Yayınlanmamış Master Tezi, Bilkent Üniversitesi, Ankara, Türkiye.

- LABOV, W., (1972), "Language in the Inner City.", Philedelphia, University of Pennsylvania Press.
- LIGHTBOWN P, M, ve N.Spada, (1990), "Focus on Form and Corrective Feedback in Communicative Language Teaching: Effects on Second Language Learning." *Studies in Second Language Acquisition*, vol 12 , s. 429-438.
- _____, (1993). "How Languages are Learned." Oxford: Oxford University Press.
- LONG, M.H., (1977), "Teacher Feedback on Learner Error: Mapping Cognition". In H.D.Brown, A.Y.Carlos, ve R.H.Crymes (Eds.), on TESOL'77 s. 278-294, Washington, DC: TESOL.
- _____, (1981), "Input, interaction and Second Language Acquisition". In H. Winittz Ed. Native Language and Foreign Language Learning and Teaching., s. 379-94. New York. Annals of the New York Academy of Sciences.
- _____, (1983), "Native Speaker/non-native Speaker Conversation and Negotiation of Meaning" *Applied Linguistics vol. 4*, s. 126-41.
- _____, (1985), "Input and Second Language Acquisition Theory." In S.Gass and C.Madden (eds.) Input and Second Language Acquisition., s.377-93. Rowley. MA:Newbury House.
- LYSTER, R. ve L.Ranta, (1997), "Corrective Feedback and Learner Uptake", *Studies in Second Language Acquisition*, vol 19, s. 37-66.
- LYSTER, R., (1998), "Recasts, Repetition and Ambiguity in L2 Classroom Discourse", *Studies in Second Langauge Acquisition*, vol. 20 no.1, s. 51-80.
- _____,(1999), "Negotiation of Form, Recasts and Explicit Correction in Relation to Error Types and Learner Repair in Immersion Classes." *Language Learning*, vol. 21, s. 265-301.
- MACKEY, A. J. Philip, (1998), "Conversational Interaction and Second Language Development: Recasts, Responses and Red Herrings". *The Modern Language Journal*, vol. 82, s. 338-356.
- MEHAN, H., (1979), "Learning Lessons: Social Organization in the Classroom." Cambridge, MA:Harvard University Press.

- Mc CARTY, M., (1991), "Discourse Analysis for Language Teachers". Cambridge University Press.
- NEMSER, W., (1971), "Approximative Systems of Foreign Language Learners", *IRAL* 9: s. 115-123.
- NICHOLAS H., P. M. Lightbown ve N.Spada, (2001), "Recasts as Feedback to Language Learners", *Language Learning* 51:4, s. 719-758.
- NISBETT, R. ve L. Ross., (1980), "Human Inferences: Strategies and Shortcomings of Social Judgement." Englewood Cliffs, NJ. :Prentice Hall.
- NORRISH J., (1983), "Language Learners and Their Errors." Macmillan Publishers Ltd, s.134.
- PANOVA, I. ve R. Lyster, (2002), "Patterns of Corrective Feedback and Uptake in an Adult ESL Classroom." *Tesol Quarterly*, vol 36, no 4., s.573-594.
- PAJARES, M.F., (1992), "Teachers' Beliefs and Educational Research: Cleaning up a Messy Construct." *Review of Educational Research*, 62 :3, s. 307- 32.
- PENNINGTON, M.C., (1999), "Bringing off-stage Noise to Central Stage: A Lesson in Developing Bilingual Classroom Discourse Data". *Language Training Research*. Vol 3, no 2. s. 85-116.
- PICA,T., (1983), "Adult Acquisition of English as a Second Language Under Different Conditions of Exposure." *Language Learning*, vol 33, s. 465-497.
- _____,(1994), "Research on Negotiation: What does it reveal about second language learning conditions, processes and outcomes?" *Language Learning*, vol 44, s. 493-527.
- PRABHU, N.S., (1987), "Second Language Pedagogy." Oxford, Oxford University Press.
- RAABE, H. (1982), "Die Korrektur Mundlicher Fehler im Spanischen:Einsichten aus der Sprachlernforschung" *Grazer Linguistische Studien*, vol 19, s. 159-183.
- RICHARDS, R. J. (1971). "A Contrastive Approach to Error Analysis". *ELT Journal*, vol 25, s. 204-219.
- RICHARDS, J.C. ve G.P. Sampson, (1974), "The Study of Learner English", J.C.RICHARDS (Hz): Error Analysis, Longman.
- ROSS, S. and R. Berwick (1992), "The Discourse of accomodation in oral proficiency interviews", *Studies in Second Language Acquisition*, vol. 17 no. 2, s. 159-17.

- SCHLEGHOFF, E.A., G. Jefferson, ve H. Sacks, (1977), "The preference for the self-correction in the organization of repair and conversation", *Language*, vol. 53, s. 361-382.
- SHAVELSON, R.J., (1983), "Review of Research on Teachers' Pedagogical Judgement, Plan and Decisions". *Elementary School Journal*, vol 83, s. 392-413.
- SHAVELSON, R.J. ve P. Stern, (1981), "Research on Teachers' Pedagogical Thoughts, Judgements, Decisions and Behaviour". *Review of Educational Research*, vol 51, s. 455-98.
- SHIFFRIN, D., (1994), "Approaches to Discourse". Basil, Blackwell.
- SELINKER, L. (1972), "Interlanguage", *IRAL*, vol 10, s. 209-31.
- SILVERMAN, D., (2001), "Interpretating Qualitative Data", Sage Publications, London.
- SINCLAIR, J. ve R. M. Coulthard, (1975). "Towards an Analysis of Discourse". Oxford: Oxford University Press.
- SPADA, N. ve M. Fröhlich, (1995), "COLT, Communicative Orientation of Language Teaching Observation Scheme: Coding Conventions and Applications", Sydney, Australia: National Centre For English Language Teaching and Research.
- SWAIN, M., (1985), "Communicative Competence: Some roles of Comprehensible Input and Comprehensible Output in its Development." *Input in Second Language Acquisition*., s. 235-252.
- _____, (1995). Three Functions of Output in Second Language Learning. For H.G. Widdowson: Principles and Practice in the Study of Language. S. 125-144.
- SVARTVIK, J., (1973), "Errata: Papers in Error Analysis", Lund: Gleerup, 1973. (Papers from the symposium on error analysis, Lund, 1972.
- TATLIOĞLU, M., (1994), "Native Speaker Teachers' and Non-Native Speaker Teachers' Preferences for Error Correction Strategies in EFL Discourse Classes", Yayınlanmamış Master Tezi, Bilkent Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- TOMASELLO, M. ve C. Herron, (1989), "Feedback for Language Transfer Errors: The Garden Path Technique." *Studies in Second Language Acquisition*, vol 11, s. 385-395.
- TSUI, A., (1995), "Introducing Classroom Interaction", Penguin, London.
- VAN ELS, T. & et al., (1984), "*Applied Linguistics and the Learning and Teaching of Foreign Languages*", London: Edvard Arnold (Publishers) Ltd.

- VIGIL, N.A. ve J. Oller, (1976). "Rule Fossilisation: A Tentative Model" *Language Learning*, 26, s. 281-295.
- VYGOTSKY, L., (1978), "Mind in Society." Cambridge:Oxford University Press.
- WAJNRYB, R., (1992), "Classroom Observation Tasks", Cambridge University Press.
- WALZ, J.C., (1982), "Error Correction Techniques for the Classroom". Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ.
- WHITE, L., (1989), "Universal Grammar and Second Language Acquisition.", Amsterdam, Benjamins.
- ZUENGLER, J., (1991), "Accommodation theory and the contrastive analysis hypothesis: Both better as weak versions than strong", Paper presented at the Second Language Research Forum, February 28-March 3, University of Southern California, Los Angeles.
- ZYDATISS, W., (1976), "Learning Problem, Expanded Form: Aperformance Analysis" *IRAL*. vol 4: s. 351-371.

EK-1

HAM VERİ DİZİNİ

KAYIT 1 (Biçim Odaklı)

1. T: Now__ We are doing worksheet 2 today/ If you don't have your worksheets with
2. you,_____ buy them from the photocopy shop/ _____ Yes_____ the first
3. part is use of English part/ Put the verbs in bracelets into the correct tense/ _____ S1
4. let's begin from/ __let's begin with you/
5. S1: I am having a lovely time here in Egypt/ I stay in Cairo in a nice hotel _____ =
6. T: =Let's say _____
7. S2: No, no _____ I'm staying
8. T: Ok/ I'M STAYING is better here/ Because we are talking about now here/We are
9. NOT talking about general things/ Go on S1/
10. S1: I have seen many things so far/
11. T: Yes, when we see SO FAR, we mostly use present perfect/
12. S1: Yesterday morning I went to see pyramids, they was amazing/=
13. T: =Sorry they _____
14. S1: They was __ were amazing/ Egypt is an (eksiting) country/
15. T: Exciting country/ Ok now S3 Can you read part two?
16. S3: Concorde was developed _____
17. T: by France and Britain _____
18. S3: by France and Britain together/ _____ One _____
19. T: One point five billion pounds/
20. S4: was (arkadaşına fisildayarak)
21. S3: was spent _____
22. T: right was spent on developing Concorde _____
23. S2: WERE değil mi hocam/
24. T: Yok __ WAS spent deniyor/
25. S3: and it _____ was __ tested _____
26. T: Hi hi/
27. S3: for over _____ erm five _____ thousand hours/
28. T hi hi/
29. S3: The first passenger plane _____ was was introduced by British Airways _____
30. T: Yes/
31. S5: Burda passenger plane introduced olması gerekmez mi hocam/
32. T: WAS INTRODUCED çünkü look at the subject here/ Plane isn't the subject/
33. S5: Subject?
34. T: Uçak kendi kendini tanıtmıyor değil mi, tanıtılıyor/ Hem by da var/
35. S5: Anladım/
36. S3: Concorde holds may world records , including the fastest crossing of the Atlantic
37. from New York to London, __ which (aşıvd)
38. T: Erm _____ which was achieved
39. S2: is achieved olmaz mı
40. T: No, we are talking about Concorde here _____ in 1970s _____ was achieved
41. S3: This means that flying time _____ was reduced
42. T: Erm _____ let's talk about __ we are talking about now here _____ so this is

43. simple present tense _____
44. S3: is reduced
45. T: Ok/ İs reduced by half/
46. S3: which is why the Concorde flight _____
47. T: It is also about now
48. S3: was used
49. T: It is also about NOW
50. S3: is used
51. T: IS used
52. S3: by film stars/Each plane _____ was _____
53. T: So we are also _____ we are also talking about now here
54. S3 :is produced
55. T: OK/ IS PRODUCED at a cost of 55 million pounds/ _____ All
56. right/ _____ Now _____ we S5 look at exercise C/ Complete the exercises with a verb
57. from the box in the present perfect or the past simple/ Yes S6/
58. S6: Did you _____ did you (know) that Joanna has _____ was been _____
59. T: Erm/ _____ has been in Paris for the past six months/
60. S2: was değil mi?
61. T: For the past six months diyor/ She is still there/
62. S6: Now, she is left Australia _____
63. T: She HAS left Australia
64. S6: She has left Australia and went to Indonesia/
65. T: Erm/ _____ Let's say has GONE to Indonesia/ She has just gone maybe/
66. S6: She won the first prize in a yarışın _____
67. T: Competition/
68. S6: What is competition?
69. T: Yarışma/ _____ Yes/ Now _____ Look at D/ Read the text about The
70. Times/ Put the verbs in correct tense, active or passive/ S2 _____ read it please/
71. S2: The Times is one of Britains most (influential) newspapers/ It was began _____
72. T: It WAS BEGAN mi?
73. S6: begin yani begun/
74. T: Ama do we use passive voice here? _____
75. S7: Hocam, başlatıldı diyemez miyiz? Kendi kendine mi başlıyor?
76. T: Ama böyle kullanım var/ The film started, the film began diyoruz değil mi?
77. S2: In those days it was cost two pennies/
78. T: We can say it COST two pennies/ Sometimes we say how much does it cost? You
79. remember?
80. S6: Mal olmak demek o zaman, mal edilmek değil/
81. S2: The Times developed a (repetiyşın)
82. T: developed or was developed?
83. S7: İkisi de oluyor mu?
84. T: Yok/ Which one is correct?
85. S7: Gelişti mi geliştirildi mi?
86. T: developed is better here because _____
87. S8: was yok yani/
88. T: Yes/ The Times kendi kendine ününü geliştiriyor/ Geliştirilmek değil burda/
89. S2: Now it is sold over _____
90. T: Sorry now it _____

91. S2:It is sold
92. T: Aslında satılıyor ama in Turkish we also use this phrase/ Gazetenin çok satması
93. gibi/
94. S2: Hocam kendi kendine satmaz ki ama/
95. T: Evet ama kullanım böyle/
96. S7: Tirajı yani/
97. S8: It is sold mu doğru o zaman?
98. S2: Now we try to _____
99. T: We are trying let's say _____ there is now here/ _____ In exercise E/
100. You' ll match the sentences /S4/
101. S9: Ann has been working in the garden/ Her back (harts)
102. T: HURTS
103. S9: She has been waiting for the bus, she is furious/
104. S10: What is furious?
105. T: Furious means very angry/ Go on S9/
106. S9: She has been decorating the bathroom, she is covered in soap and water/
107. S2: Paint in her hair değil mi?
108. T: Yes _____ When you are decorating somewhere you also paint
109. it/ _____ S11 have you got your worksheet with you?
110. S11:Which exercise?
111. T: Exercise F/
112. S11: I'm hot because _____ I've run/
113. T: Şimdi _____ we are talking about the effects of something we have just done
114. here/
115. S2: Henüz olduğu için have been running değil mi hocam?
116. T: Tabii, olmuş, etkisi sürüyor/ İpucunu veriyor zaten I'm hot derken/ Böyle
117. cümlelerde present perfect continuous kullanıyoruz/
118. S11: I've been cutting my finger/
119. T: Devamlı mı kesiyorsun parmağını? Is it a repeated action or you do it only
120. once?
121. (kahkahalar)
122. S11: O zaman I've cut/
123. S2: her zaman cut perfect simple mı olur?
124. T: Cümleye göre değişiyor/ Mesela I've been cutting wood all day deriz/
125. Tekrarlandığı için/
126. S11: Have you hird _____ =
127. S7: Heard
128. S11: Have you heard Paul Simons latest record?
129. T: Yes, have you heard /
130. S8: uzun süre duyulmaz mı?
131. T: Ama Türkçe düşünmeyin/ I've been listening deriz mesela ama I've heard
132. something deriz/
133. S11: How long have you been having this book?
134. T: Arkadaşlar bazı fiiller ing eki almıyor/ Have, love, know gibi/ I'm knowing, I'm
135. loving demiyoruz değil mi? Have de possessive ise eğer ing almıyor/
136. S6: I'm having shower diyoruz ama/
137. T: Orada aktivite var/ Bu cümlede sahip olma/ _____ Go on S11/
138. S11: They have been living here for eight years/

139. S9: They have lived de desek olur muydu?
 140. T: For the verb live both present perfect simple and continious are correct/
 141. S11: I've painted _____
 142. T: Look at this/ I haven't finished it yet/
 143. S11: I have been painting/
 144. T: Ok/ _____
 145. (Zil çalar)

KAYIT 2 (Biçim Odaklı)

146. T: Yes/ I think you stopped at exercise G yesterday ___ / S1 have you got your
 147. worksheet with you?
 148. S1: Yes/ The hostess introduced the two (guests) to themselves/
 149. T: Be careful S1/ The TWO GUESTS/ Kendi kendilerine mi tanıştırılıyorlar?
 150. S2: each other olacak/
 151. T: when we say themselves, the object and the subject is the same/ Each other is
 152. between two people/
 153. S1: The two brothers did their best to knock THEMSELVES out/
 154. T: Erm _____
 155. S1: EACH OTHER?
 156. T: Yes/
 157. S1/ People who talk to _____ each other may get strange looks from other
 158. people/
 159. T: Ama birbirleriyle konuşmaları normal bir şey/ They may get strange looks from
 160. other people/
 161. S1: THEMSELVES/ _____
 162. T: Hı hı/
 163. S1: Luckily we managed to get two seats next to _____ ourselves/
 164. T: Kendi kendilerine mi yakın oturacaklar?
 165. S3: each other/
 166. T: EACH OTHER
 167. S4: (Guests) ne hocam
 168. T: GUEST mi? Misafir/ _____ exercise H, S5/
 169. S5: Sorry I'm late/ Have you been waiting for long?
 170. T: Yes/
 171. S5: I haven't ____
 172. T: No, no _____ you are reading b/
 173. S5: Sorry/ _____ I've arrived ten minutes ago/
 174. T: Right/
 175. S5: She has worked here until 1993/
 176. T: Until 1993/ _____ It is a finished action/
 177. S5: worked
 178. S6: since 1993 deseydik doğru olur muydu?
 179. T: Tabii/ Since present perfectle kullanılıyor/
 180. S5: I haven't gone to the bank recently/
 181. T: BEEN desek daha doğru/ For I, you and we we don't use gone/ Burada iseniz
 182. gidip de gelmemiş olamazsınız/

183. S6: go diyor ama hocam/
184. T: Present perfectte gone ve been dönüşümlü olarak kullanılıyor/ Anlamına dikkat/
185. _____ S7/ Sen devam et/
186. S7: My brother is a good _____
187. S8: önceki exercise dayız/
188. S7: Pardon/ We left home at 9.00 and walked at the station _____
189. T: Walked _____ SORRY?
190. S7: at the station
191. T: At the station or
192. S7: _____
193. T: Ama arrive gibi değil, walked TO the station diyoruz/
194. S7: We went in the center of the city _____ doğru mu hocam?
195. T: To the center of the city/
196. S7: The train was due to leave at three past _____ quarter past three/ _____ We
197. bought our tickets for _____
198. T: Pardon?
199. S7: For hocam/
200. T: FROM the booking office/
201. S7: Fortunately the station was opposite the river _____
202. T: NEAR the river _____ S8 _____ vocabulary part
203. S8: _____ Hear! What's that noise _____ no, listen! what's that noise/
204. T: Yes/
205. S8: Shakespeare wrote his latest _____ play
206. S2: LAST play
207. S8: Sorry! Last play in 1613/
208. T: hı hı/
209. S8: Someone has robbed my car mı? Robbed ne demek?
210. T: For example you rob a bank, or a house but you steal something from that
211. house/
212. S2: Rob soymak, öbürü çalmak/
213. T: Evet/
214. S8: O zaman someone has stolen my car/
215. T: The last part now/ Could you do this exercise?
216. S2: Ben yaptım/
217. T: Ok/ I'll read and you'll say the correct words/ _____ The business was
218. going down so they made her _____
219. S1: relationship
220. S2: in common değil mi
221. T: Yok/ _____ isim lazım buraya ama _____ they made her somebody
222. (sessizlik)
223. T: PARTNER/ _____ the second is _____ it is important to have a
224. good _____
225. S1: Relative
226. T: pardon?
227. S1: Relation
228. T: relationship with your children/ _____
229. (zil çalar)

KAYIT 3 (Anlam Odaklı)

230. T: Look at the chart here _____ / There some topics about family, _____
231. we are going to talk about these subjects now/ _____ So _____ is there
232. anybody here who has a lot of brothers or sisters?
233. Ss: (sessizlik)
234. T: So most of you has got only one brother or sister _____ or you are an only
235. child/ Is that so?
236. S1: I've got a only one _____ child _____ sister/
237. T: So you've got only one sister/ You are two children/
238. S1: Yes/
239. T: What's it like S1? _____ Having a sister? _____ How old is she?
240. S1: She _____ twenty _____ she is twenty one/
241. T: Twenty one? So she's the elder one _____ you've got an elder sister/
242. S1: Yes/
243. T: So _____ wha __ what about your relationship _____ with her?
244. S1: Very nice/
245. T: ok/
246. S1: Yani _____ I _____ We _____ argue each other/
247. T: You argue or quarrel with each other _____
248. S1: but _____ sometimes
249. T: So _____ what are the reasons for arguing each other? Why do you quarrel?
250. S1: housework
251. T: Ok _____ because of the housework _____ who does the most _____ the most
252. housework _____ you or _____
253. S1: Hers
254. T: Ok/ She does most of the housework/ _____ so _____ are you
255. living in the same room or _____
256. S1: Yes/ Same room/
257. T: So _____ tidying the room may be a problem _____
258. S1: Yes/
259. T: Do you share your secrets with her?
260. S1: Pardon?
261. T: Do you share your secrets? Do you _____ for example do you tell
262. her _____ the relationships with girls _____ maybe _____
263. (gölüşmeler)
264. S1: Sometimes _____
265. T: What about her reaction? _____ What does she do? _____
266. S1: Erm/ _____
267. T: Does she give you advice about _____
268. S1: Yes, _____ she give me some advice and _____ me/
269. T: So _____ you also give some advice to her/ _____ so _____ you have a
270. good relationship with her/ _____ Now _____ anybody here who lives
271. with their _____ relatives _____ grandfather or grandmother
272. maybe _____
273. Ss: Yes/
274. T: Yes/ S2/ _____
275. S2: My grandmother _____ living with us/

276. T: How old is she?
 277. S2: seventy five
 278. T: She's seventy five years old _____ does she have any health problems?
 279. S2: Health?
 280. T: Is she fit?
 281. S2: Yes _____ healthy/ _____
 282. T: What about your _____ relationship _____ with her? _____ Do you like to be with
 283. her?
 284. S2: She speaks very much/
 285. T: Yes, she talks too much _____ most of the older people
 286. _____ especially women _____ they like talking about young people _____ their
 287. lifestyles _____ so what does she say?
 288. S2: erm _____
 289. T: Does she nag or =
 290. S2: =She speaks _____ what she _____ sees _____
 291. T: Whatever she sees _____ maybe _____ every single detail _____ she is
 292. maybe a little bit touchy _____
 293. S2: yes
 294. T: is she bossy?
 295. S2: no
 296. T: Does she have a special _____ a private room or _____
 297. S2: They live with my brother/
 298. T: so _____ she is living _____ she is staying with your
 299. brother _____ and _____ what about their relationship?
 300. S2: bad
 301. T: Yes _____ what about you S3? Do you live with an elder relative?
 302. S3: Yes _____ we live _____ with _____ my grandfather/
 303. T: How old is he?
 304. S3: eighty five
 305. T: any health problems _____ is he fit?
 306. S3: şöyle böyle
 307. T: so so _____ ok
 308. S3: She can't walk/
 309. T: He can't not walk/
 310. S3: Yürüyo da hocam dışarı çıkamıyo _____
 311. T: So _____ he can walk but cannot go outside
 312. S3: He can't go by bus _____ go another place _____ only _____ she
 313. went _____ he goes to
 314. T: hı hı
 315. S3: he goes to my aunt _____ my aunt's house _____ because _____ her house
 316. is _____ near to our house/
 317. T: hı hı _____ and _____ what about your relation _____
 318. S3: ne desem ki _____ sometimes _____ living with him _____ is better but
 319. sometimes _____ not
 320. T: Does he tell _____ stories _____ grandfathers often tell stories about war _____
 321. S3: Yes _____ most of time _____ when he speaks _____ he
 322. explains _____ stories _____ we start to sleep _____
 323. T: yes _____ he tells stories again and again

324. S3:yes _____ also _____ my brother _____ my elder
 325. brother _____ hocam _____ konuşurmak _____ have someone neydi?
 326. T:have someone to do _____ or make someone do something
 327. S3:make her _____ him _____ talk about stories _____ so _____ he like _____ my
 328. grandfather _____ like him _____ better than me _____
 329. T:ok
 330. S3:sometimes _____ we argued _____ about _____ special problem _____
 331. T: What kind of problems?
 332. S3:yani _____
 333. T:about _____ problems about household =
 334. S3:=yes _____ he wants _____ tidy _____
 335. T:he wants everything to be tidy maybe _____ do you like to be with him?
 336. S3: Yani _____ yaşamak çok güzel değil de _____ gitse çok ararım
 337. herhelde _____ çok alıştık _____
 338. T:So _____ you got used to him and _____ you don't want him to
 339. go away --
 340. S3:yes_
 341. T:so _____
 342. (zil çalar)
 343. T: ok _____ you can go out _____

KAYIT 4 (Anlam Odaklı)

344. Ok _____ -yes _____ look at the chart here _____ about your family _____ -there is a question
 345. here _____ anybody here _____ whose _____ mother and father _____ both
 346. of them _____ working? _____ Yes, S1/
 347. S1: My mother's a _____ civil servant/ _____ My father _____ is a
 348. _____ yacht designer/ _____
 349. T: _____ And _____ what's it like? _____ your parents
 350. working _____ what about your childhood? _____
 351. S1: _____ I don't like _____ my mother _____
 352. T:So _____ you don't like your mother and father _____ working _____ at the
 353. same time _____ especially your mother _____ does he she _____ work _____ does
 354. she have a full time job? _____ a nine to five job?
 355. S1:Yes _____ five o'clock
 356. T: So she comes at five o'clock _____ she does _____ you don't see her _____ during
 357. the _____ day hours _____ much _____ do you?
 358. S1: In the evening
 359. T: _____ In the evening _____ you see her _____ and _____ what
 360. about the advantages _____ don't you think that _____ there are advantages _____
 361. of their _____ both _____ both working _____
 362. S1: Pek yok aslında _____ money _____ economically good _____
 363. T: _____ so when you think of _____ money _____ the economic
 364. situation _____ it is good isn't it?
 365. S1: Good _____ life standard _____ good/
 366. T: You have higher life standard _____ since they earn _____ more
 367. money _____ -yes _____ what about the drawbacks _____
 368. disadvantages _____ of _____

369. S1: Yes _____ when I _____ arrive _____ nobody _____ at home
370. T: Yes _____ when you arrive home _____ you are the first person to
371. arrive home _____ so you feel lonely _____
372. S1: I'm bored/
373. T: ok _____ so you feel bored _____ yes _____ what about the
374. meals _____ the meals _____ do you do something or _____
375. S1: No _____ I wait _____ for my mother
376. T: She does the cooking _____
377. S1: But _____ in winter _____ my grandmother _____
378. T: _____ comes _____ and _____
379. S1: In May _____ she goes _____
380. T: _____ she goes away _____ so _____ she does the cooking _____
381. S1: she cooks the meal _____ in winter _____ in March _____ April
382. T: But she isn't there in summer _____
383. S1: yes
384. T: so _____ what _____ do you in summer time _____ you are at home all
385. day _____ or _____ you
386. S1: I'm _____ I _____ play _____ with my brother _____
387. T: yes _____
388. S1: he's eight years old _____ so I _____ I _____ look after _____
389. T: _____ yes _____ you look after _____ you take care of him _____
390. S1: I take care of him _____
391. T: ok _____ so what's it like _____ having a _____ a smaller brother _____
392. S1: good _____ sometimes _____ bad _____
393. T: you have responsibilities _____
394. S1: yes _____ but often good _____
395. T: yes _____ it is _____ often good you say _____ can _____ what about
396. you? _____ your parents are both working _____ I think/
397. S2: yes
398. T: what's it like? First of all _____ what are their jobs?
399. S2: My father _____ is a mechanical engineer _____ my mother _____ teacher _____
400. T: yes _____ so does she work full time _____ teachers have free hours
401. sometimes _____
402. S2: Teachers _____ very good _____
403. T: Does she work _____ in the morning _____ or _____ afternoon or _____ all
404. day?
405. S2: All day _____ but some _____ day _____ sometimes _____ she didn't go
406. there _____
407. T: so sometimes _____ she has an off day _____ like me _____ we don't
408. work all the week _____
409. S2: My father _____ full time _____
410. T: yes _____ my father _____ your father works full time _____ did your
411. mother work _____ all the time _____ when you were a small
412. child _____ maybe _____
413. S2: yes _____ I am at home _____ alone _____
414. T: you were at home alone _____
415. S2: but _____ when _____ I _____ was _____ six _____ by brother _____ -
416. doğdu/

417. T: your brother was born/
 418. S2: I started _____ look after him
 419. T: ok _____ you started to look after your brother _____ like S1
 420. S2: yes _____
 421. T: and _____ did you have hard times _____ when _____ -looking
 422. after a small child _____
 423. S2: Yes _____ hard/
 424. T: And what about _____ having a _____ teacher mother _____ did she
 425. help you much?
 426. S2: Didn't help/
 427. T: She didn't help you much _____ she had lots of things to do _____
 428. S2: she _____ didn't interested in me _____
 429. T: she wasn't interested in you _____
 430. S2: yes _____ for _____ -education _____
 431. T: So she didn't help you because she thought education _____ her work is more
 432. important?
 433. S2: No _____ she doesn't help
 434. T: she didn't help in your lessons _____ she wanted to _____ you _____ to
 435. _____ work _____ study alone maybe _____ most of the teachers think so _____
 436. S2: yes
 437. T: Ok _____ so _____ this part is _____ ok _____ let's look
 438. at _____ page thirteen _____ there's a brochure here _____ giving
 439. information about a _____ language school _____ S3 can you read?
 440. S3: Clear instructions
 441. T: instructions _____
 442. S3: instructions sent to you _____ before departure _____
 443. T: departure _____ yes _____ what does it mean?
 444. S4: geliş
 445. S3: gidiş
 446. T: So when you go to the airport _____ there is departure part _____ and
 447. arrival part _____ departure _____ where you go _____ you leave the
 448. country _____ or city _____
 449. S3: service is avliye bil
 450. T: available _____ so what is available?
 451. S4: mevcut
 452. T: ok _____ so you can see it _____ there _____ it is there _____
 453. S3: guayd for the Ss _____
 454. T: guide _____ so you know tourist guide _____
 455. S3: transport provided free of şarj so you can _____
 456. T: transport provided free of charge _____ what can it be _____
 457. S5: özgür
 458. T: here free means without money _____ not paying any money but free also
 459. means özgür _____
 460. S3: so you can arrive at your school easily _____
 461. T: ok _____ that was the first part of the brochure _____ now look at the
 462. true false questions _____ at the bottom of the page _____ do it by yourselves
 463. _____ we'll check them _____ you have 5 minutes for that _____

KAYIT 5 (Biçim Odaklı)

464. T:Right_____ Ok Let's start with part A/___ Yes please (bir öğrenci seçer)
465. S 1: I am staying in _____ a Cairo in a nice hotel with my family/
466. T: Yes, you please/
467. S 2: Yesterday morning I went to see the pyramids/ ___ - They were (amazing)
468. T:good/You please/
469. S 3: In the evening we go to a restaurant and we taste traditional food/
470. T: In the evening_____
471. S1: we went
472. S 3: We went to a restaurant and we tasted traditional food/
473. T:ok
474. S 3: Tomorrow we are visiting Alexandria/
475. S1: we are going to visit
476. T: We are visiting or we are going to visit/ _____ Both of them are true/ _____
477. We are talking about planned activities here/
478. S2: İlk cümlede have desek olmaz mıydı?
479. T: no_____ we are talking about a short_____ temporary time period here/ We
480. use present continuous/
481. S 4: İkinci cümlede I have been staying desek olur mu?
482. T: I have been staying demeye gerek yok/
483. S 4: Sınavda yazarsak_____
484. T:Yanlış olur/ Tatil için_____ geçici bir süre için orada bulunuyorsak I am
485. staying diyoruz/ _____ ok now / _____ Yes please/
486. S 5:In the 1950's both countries dreamed of a supersonic plane and the project
487. started/
488. T:The project_____
489. S1:was started
490. S 5: Started_____ başladı olmaz mı?
491. T: But people started it _____ the project was started by French and British
492. people/
493. S 6: The first passenger plane was introduced by BA in _____ 1978/ (1976 yerine
494. söyler)
495. (gülüşmeler)
496. T:read it again please/
497. S 6: The first passenger plane was introduced by BA in 1976/
498. T:right/ _____ yes S7/
499. S7:Concorde holds many records including the fastest crossing of the Atlantic which
500. _____ was _____ aşivid _____
501. The other Ss: achieved
502. T: be confident _____ you should be sure _____ ok read again/
503. S7:Concorde holds many records including the fastest crossing of the Atlantic which
504. _____ was _____
505. T: achieved
506. S7:achieved
507. S3: Hocam _____ holds diyo/ İs achieved olmayacak mı?

508. T: this crossing _____ this crossing was achieved/ Geçmişten bahsediyor/
509. S 7: Twenty planes have been built up to the present/ Each plane was _____
510. produced at a cost of 55 pounds/
511. T: Twenty planes have been built up to the present- Each plane _____
512. (sessizlik)
513. T: Why do you say was? _____ present or past passive?
514. S 7: Şu anda üretim yok/
515. S1: There are no plans diyor/
516. T: But that's the general price/ Everytime you plan to build a plane it costs 55
517. thousands/ The price is the same/
518. S 7: Yani present/
519. T: Evet/ _____ right/ _____ This part _____ present perfect or past
520. simple _____ Right _____ S8/
521. S8: I have heard you for a while _____ so I thought I'd drop you a line/
522. T: Ok/ When we think about the context _____ it is better to use negative form
523. here/
524. S2: haven't heard/
525. T: yes _____
526. S 8: The most important thing to tell you is that we found a new house to buy _____
527. T: The most important thing to tell you is that _____
528. S 8: we found
529. S3: we have found
530. T: have found is better isn't it? Because you don't say when _____
531. S 9: We haven't tried to sell our house yet, but I don't think it will be difficult/
532. T: We haven't _____
533. S 9: had
534. T: which word do you use?
535. (sessizlik)
536. Another S: try
537. T: tried _____ you should use that word _____ you can read again/
538. S 9: we haven't tried to sell our house yet/
539. T: ok
540. S 10: Did you know that Joanna has been in the Far East for the past six months?
541. T: yes _____ Joanna has been in the Far East for the past six months/
542. S 11: She was in Melbourne but now she is in Australia diye düşündüm ben _____
543. T: ama _____ she was in Melbourne but now _____
544. S3: has _____ has been desek
545. S 11: she isn't in Australia
546. T: is yanlış olmaz but _____ here _____ ordan ayrılmış başka yere
547. gitmiş _____
548. S1: wasn't
549. S4: has gone
550. T: you leave a place here
551. S2: she has left
552. T: right
553. S1: she has left mi she left mi
554. T: read again please
555. S 11: She has left Australia and went _____ went to Indonesia/

556. S2:gone
557. T:yes _____ gone to Indonesia/ They are parallel/ _____ you are reading/
558. S 12: He met a girl at a party and he thinks she is the most beautiful girl _____
559. S 13:he have
560. T:you _____ finish the sentence/
561. S 13:he has ever seen
562. S3:he hasn't ever seen olacak
563. T:wait a minute _____ he thinks she is the most beautiful girl he HE HAS
564. EVER SEEN _____ this is the most beautiful place I have ever been you say _____
565. Right _____ the next part _____ aboutThe Times _____ let's
566. start _____ S7
567. S7: The Times is one of Britain's oldest and most influential (yazıldığı gibi okur)
568. T:influential
569. S7:influential newspapers / _____ It began (yazıldığı gibi okur) its life in 1785/
570. T: Ok/ _____ it _____ say it again _____
571. S7: It was started _____
572. T:no _____ the same sentence _____
573. S7:It began (yazıldığı gibi okur)
574. T:began
575. S7:began
576. S1:begin _____ began _____ begun
577. T:ikinci hali began diye okuyorsunuz/
578. S 14:It was started by John Walter/
579. S3: niye passive ____ -
580. T:by _____ by _____ -JohnWalter _____
581. S1: ama önceki cümle "başladı"/
582. T:arkadaşlar _____ bu gazete bu tarihte yayın hayatına başlıyor _____ John
583. Walter tarafından başlatılıyor/
584. S 15: In those days it cost two pennies/
585. T:ok _____ it cost two pennies _____
586. S2: it costs değil mi?
587. T:in those days _____ it cost _____ today it costs _____
588. Yes please
589. S 16:In the 19th century _____ The Times was developed _____ a reputation
590. for akureyt reporting
591. T:ok _____ you understand _____
592. S3:has been developed _____
593. T:first _____ you use active or passive
594. S1:passive
595. T:why passive _____
596. (sessizlik)
597. T:The Times _____ it is the subject at the beginning of the sentence isn't
598. it? _____ The Times _____ developed a reputation _____ gazete ün
599. aldı _____ developed a reputation for accurate _____ true _____
600. reporting _____ right? _____ S16?
601. S16:Now _____ it is sold over 650000 copies a day/
602. T:ok _____ you S5 use passive _____ or active as well _____
603. No change/

604. S16: it is sold
 605. T: or it sells _____ bu kadar satar ya da satılır _____ anlamı aynı _____
 606. S 17: It is published in London with The Sunday Times which has at least ten
 607. sections _____
 608. T: good
 609. S16: burda da it publishes diyebilir miyiz?
 610. T: diyemeyiz/
 611. S16: basılır _____ basar olmuyor mu?
 612. T: No _____ it is published in London _____ basılıyor _____ some people
 613. publish it/
 614. S3: present continuous passive olmaz mı?
 615. T: oku bakalım?
 616. S3: It has been published in London _____
 617. T: it is unnecessary _____ tam açıklayan present passive _____ it is published _____
 618. In London/
 619. S 18: The Times has has a reputation for over 200 years/
 620. S1: has has mi olacak?
 621. S2: Sadece has olmaz mı?
 622. (zil çalar)
 623. T: The Times _____ has had a reputation /Ok _____ you can go/

KAYIT 6 (Anlam Odaklı)

624. T: Ok _____ here there is a chart _____ and _____ there are some
 625. questions about your past/ _____ You'll form sentences by using _____ "used
 626. to" _____ you've already learnt _____ it/ _____ S1 _____ what can you say about your
 627. past _____ your past appearance?
 628. S1: Ben mi?
 629. T: Yes S1 _____ your appearance 2 years ago _____ You have long hair
 630. now _____ --did you use to have long hair _____ two years ago?
 631. S1: yes/
 632. T: When did you have short hair then?
 633. S1: Seventeen years/
 634. T: how old are you now?
 635. S1: twenty three/
 636. T: So you have long hair _____ for five years _____
 637. S1: yes/
 638. T: _____ all right _____ Well _____ S2 _____ what about you? _____
 639. What can you say about your appearance _____ in the past?
 640. S2: _____ erm _____ I didn't use to _____ long hair _____ have long
 641. _____ hair _____ because _____ erm _____ I mustn't have long hair _____
 642. T: ok _____ you were in high school _____ so _____
 643. S2: yes _____ I was in _____ high school _____ at _____ I'm at _____ high
 644. school _____ In high school you mustn't _____ -have long hair _____ I didn't use
 645. to _____ use to _____ washing my clothes _____
 646. T: you didn't use to wash your _____ clothes then _____ yes
 647. S2: yes _____ then _____ I didn't use to wash my _____ clothes

648. _____ because _____ I was in my home then _____ and _____ my mother _____ my
649. mother _____ was washing _____ -so _____ I am in the dormitory _____ now so _____ I
650. must do it _____ -and I used to _____ used to _____ have some _____ have _____ aklıma
651. bişey gelmiyo/
652. T:so _____ what about your _____ life style _____ personality _____ your
653. job _____ not job but studies _____ let's say _____ you are at university now _____ but you were
654. at high school last year _____
655. S2:I didn't use to be free _____ in my home _____ now I'm very free _____
656. T:yes _____ you are more independent _____ you are not with your family _____
657. S2:I didn't use to _____ go _____ wherever I went _____ want _____ but now I'm go _____
658. T:now _____ you can go wherever you want _____
659. S2: yes I can go _____ wherever and whenever _____ I want _____
660. T:ok
661. S2: then _____ I used to be _____ used to _____ reading book _____ read
662. book _____ a lot _____
663. T:you used to read books a lot _____
664. S2:yes _____ a lot _____ but now not a lot _____ erm _____
665. T:Because _____
666. S2:less _____ much _____ than _____ because _____ I haven't got time _____ enough
667. _____ and _____ I _____ spend my time in IETT bus _____
668. (gülüşmeler)
669. T:yes _____ what about your personality _____ has your _____ personality
670. changed much?
671. S2:yes _____ I used to _____ afraid of _____
672. S3:dark
673. T:you used to afraid of dark maybe _____
674. S2: I'm afraid of _____ very _____ alot _____ of things _____ but now _____ I am consider
675. myself _____ I consider myself _____ cesur
676. S3:brave
677. S2: I consider myself _____ braver _____ and now _____ I am the most talkative in the
678. classroom _____
679. T:in the past _____ you weren't as talkative _____ as _____ now _____
680. S2: when I was at _____ my home _____ I was very alone _____ in my _____ room
681. _____ My _____ father worked _____ my mother worked _____ and my sister worked _____ I
682. am alone _____ in the house _____ and either _____ watching TV or playing game _____
683. T:you either watched TV or _____
684. S2: I am _____ either watching _____ I was _____ either watching TV or playing
685. game _____ myself _____ so I am very _____ quiet then _____ now _____ I am not quiet _____
686. (gülüşmeler)
687. T:So _____ at those times _____ you were introvert _____ now you are more
688. extrovert _____ introvert means shy _____ extrovert means _____ more
689. talkative _____ outgoing maybe _____
690. S2:yes _____ I used to studying my lesson for ÖSS and _____ I must study
691. T:university entrance exam
692. S2:I must study _____ my lesson for ortaöğretim başarı puanı _____
693. T: secondary school _____ success point _____ or grade _____ maybe _____
694. S2: And _____ then _____ I was _____ the _____ I have _____ I had the _____ first degree _____
695. T: You had the first degree of what _____ sorry _____

696. S2: My high school
697. T:so ___ you were the first in your high school ___
698. S2:yes ___ so I mustn't ___ mustn't çözmek ___
699. T:solve ___
700. S2:solve ___ very ___ question in ÖSS
701. T:you couldn't ___ solve ___ very much ___ enough questions ___ in the
702. university entrance exam ___
703. S2: And ___ I come there quickly ___ easily ___
704. T:You came there easily ___ where? ___
705. S2:Then ___ where?
706. T:Where did you come? ___ here?
707. S2:I come ___ this university
708. T:ok ___
709. S2: And I am very happy now/
710. T:yes ___ S3 ___ What about you? ___ What can you say
711. about your past? and now ___ What has changed in your life? ___ about your
712. appearance ___ lifestyle ___ personality? ___ The things you used to do ___ or used
713. to have ___
714. S3: Yes ___ I have ___ used to ___ be shorter and ___ thin ___
715. thinner ___ I used to ___ be ___ happier ___
716. T:Why?
717. S3:Because ___ I used to live ___ with my parents ___ in İzmit/ ___ And
718. now I used to stay in a dormitory ___
719. T:Now you are staying in a dormitory ___
720. S3:yes ___ I used to be kinder
721. T:now ___ you are more rude ___ ruder to people? ___
722. (gölüşmeler)
723. S3:yes ___ because of people ___
724. T:What did they do to you?
725. S3: They are not kind ___ in the dormitory ___ I have to ___ I want to ___
726. fight them ___
727. T:you quarrel with them ___ what is the reason?
728. S3: I don't know ___ they are very ___ some people are very ___
729. S4:ugly
730. S3:I don't like them ___ especially the girls ___ in the dormitory ___ they are
731. Very ___ idiot//
732. T: you think the girls in the dormitory are idiots ___
733. S3: Yes ___ sometimes ___
734. (zil çalar)

KAYIT 7 (Biçim Odaklı)

735. T: Ok / ___ Let's look at ___ this part one ___ use of English part ___ S1
736. ___ / Let's start with you ___
737. S1: We have been (hör) (here yerine) since Tuesday and we have already done many
738. interesting things/
739. T:ok ___ go on please/
740. S2: Hocam ___ ikinci cümlede niye I have olmuyor?

741. T: I am having a wonderful time ____şu andan bahsediyoruz ya ____
742. S1: We took a boat trip down the Amstel River/
743. T: Erm ____ We HAVE TAKEN a boat trip is better here ____ we don't
744. express the time here ____ when we use a time expression we use past tense ____
745. S1: We also visited the Van Gogh Museum/
746. T: We can say we HAVE ____ also VISITED the Van Gogh Museum here ____
747. since we don't use the time expression ____
748. S1: The paintings were (fantastic)
749. T: fascinating
750. S1: Amsterdam is a (magnificent) city/
751. T: magnificent
752. S1: magnificent city/ So I see you then ____
753. T: I 'LL see you then ____ o an ____ gelecek hakkında ____ will future kullanıyoruz
754. Yes ____ the second part ____ you'll choose the correct verbs here ____ yes ____
755. S3 ____
756. S3: Candy O' Brian's life has changed in the last five years ____
757. T: hı hı
758. S3: At the moment she is making a pop video ____
759. T: yes ____
760. S3: If I were you ____ I will get some tickets today ____
761. Ss: I would
762. T: yes ____ I WOULD ____ get some tickets today ____
763. T: second conditional da would kullanılıyordu/ Yes ____ the third part ____
764. S4/
765. S4: When you are arrived at the airport ____
766. T: Look at the subject ____ the subject is YOU here ____ varıyor mu
767. varılıyor mu?
768. S4: Bunları çok karıştırıyorum hocam/
769. T: anlama dikkat et ____ özne baştaysa we use active ____ obje baştaysa passive
770. S4: You should- ____ go (strayt) to the check in desk where your ticket and luggage
771. checked ____
772. S3: are checked
773. T: Let's say ____ are checked here ____ the subject is luggage here ____
774. S4: evet ____ Your suitcases are taken to the plane on a ____
775. T: conveyor belt ____ taşıyıcı bant
776. S4: Ben yapmasam hocam ____
777. T: Peki ____ S5 devam etsin ____
778. S5: You and your bag ____ bags are x rayed/ ____ You wait in a departure
779. (lounge) ____ until ____ your flight is called ____ and you tell ____
780. T: You are told here because the announcement tells you/ ____ Sen
781. söylemiyorsun değil mi hangi kapıya gideceğini?
782. S5: You are told which number to go to/
783. T: All right ____ exercise d/ ____ Yes S6/
784. S6: Charles Blondin was born into a (kirkus) family ____
785. T: a circus family
786. S6: circus family/ ____ He taught to walk on a tight rope family ____
787. T: erm ____ şimdi ____ burada ____ it isn't he taught ____ he was taught to
788. walk on a tightrope when he was five/ ____ tüm cümleyi düşünün ____ 5 yaşında

789. ona öğretiliyor, değil mi?
790. S6: A high wire was put on (Nijeriya) Falls and he walked across it/ _____
791. T:hı hı
792. S6: Afterwards many of them carried on his back _____
793. T: Şimdi _____ insanlar taşıyor mu _____ taşıyor mu burada? _____ On his
794. back diyor _____
795. S7:were carried
796. T:were carried _____ exercise E/ _____ S6/
797. S6: Nylon was invented by an American (çemist) /Other skien _____ other _____
798. T:other scientists
799. S6: other scientists _____ worked with his inventions _____
800. T:hı hı/
801. S6: Finally on twenty seven October _____
802. T:twenty SEVENTH of October _____
803. S6: It immediately became _____
804. T:BECAME successful _____
805. S6:became successful _____ Today nylon was found _____
806. T:today nylon _____ TODAY
807. S6:is _____ found in many things _____ -
808. T:yes _____ S7 _____ you'll fill in the blanks with should, must and
809. negative forms _____
810. S7: You shouldn't say bad things to other children _____
811. T:yes _____ this is not a rule but it is not something good to do/
812. S7: Stop diet _____ --
813. T:dieting
814. S7:or you'll die _____ you _____ ---should _____ eat _____
815. T:which one is better _____ should or must? _____
816. S7:must doğru/
817. T:must is better _____ because you'll die _____ you must eat if you want to
818. live _____ tavsiyeden daha S6/
819. S7: You mustn't speed up when another driving is trying to pass you/
820. S7: shouldn't olmaz mı hocam?
821. T: there is a traffic rule here/
822. S7: She has done (enog) work today _____ she (şuld) rest now _____/
823. T:yes _____ -she should rest now _____
824. S7: She must work any more today/
825. S7:shouldn't
826. T:let's say shouldn't here/ _____
827. S7: Mrs Parker is a diabetic so she must drink tea with sugar _____ she MUSTN'T
828. drink tea with sugar/
829. T:yes/ She mustn't drink tea with sugar _____
830. S7: I want to get a driving (lisins) _____ -I should pass an eye examination/
831. S3: must
832. S7:must
833. T:ok _____ this is a rule so we use must not should here/
834. S7: He must touch the switch or he'll get a shock/
835. T:must or mustn't?
836. S7:mustn't

837. T:ok/
838. S7: Bicycle riders must ride on freeways _____
839. T:MUST or MUSTN'T ride on freeways? _____ Freeway _____ otoban gibi
840. S7: Mustn't ride
841. S6:boş yol değil mi hocam freeway?
842. T:yok _____ cars drive fast there _____ anayol/ _____ this time exercise g/
843. _____ -S8 you please/
844. S8: You mustn't tell what I told you/
845. T: You MUSTN'T tell
846. S8: Terry is a millionaire/ He doesn't have to go work ____
847. T: He DOESN'T HAVE TO GO TO work _____
848. S8: This is my pen, you can borrow but you mustn't lost it/
849. T:ok/ _____ Yes S9 _____ it's your turn/
850. S9: She isn't here/ If she were , I'd tell her the news/
851. T:Yes _____ -this is second conditional so we use was or were _____ and would in
852. the second sentence _____ go on please/
853. S9: I'm very busy/ But if I had any spare time,I _____ will take up a sport like golf/
854. T: will take up or would take up?
855. S9:I would take up
856. T:yes _____ I would take up
857. S9: I will marry him _____ pardon _____ she will marry him _____ if he asks her to but
858. ,she knows he won't/
859. T:so you say he'll MARRY if she ASKS mi?
860. S9:yes
861. T: she knows he won't/ _____ so we say she WOULD marry if she
862. ASKED _____ The probability is too small
863. T:ok/ _____ it's finished/ _____ let's look at our Ss book now _____ /
864. We are going to skip the first part on page nine here/It's too easy for you _____ there is
865. also a part about numbers here/I'm sure you all know them _____ so _____ -let's read
866. them quickly/ _____ S1 _____ shall we begin from you?
867. S1: thirteen _____ thirty _____ - one hund _____ one hundred one
868. T:let's say one hundred AND one _____ In British English we use and after
869. hundreds but not before thousands/
870. S1: two hundred fifty
871. T:two hundred and fifty
872. S1:one _____ one million
873. T:one million or a million they are both correct/
874. S1: one thousand _____ five hundred _____ fifty _____ one
875. T:one thousand five hundred and fifty one
876. S1: seven thousand _____ six hundred _____
877. T:and _____
878. S1:and fifty six
879. T:seven thousand eight hundred and fifty six
880. S1: eighty _____
881. T:what do we say?
882. S1:eighty hundred thousand _____
883. T:eight hundred thousand _____
884. S1:two million/

885. T:yes _____ the second part is about the dates _____ Yes S8 _____
886. S8: twenty five of June nineteen _____
887. T: the twenty fifth of June _____
888. S8:nineteen seventy six
889. T:or _____
890. (sessizlik)
891. T:or we can also say _____ June the twenty fifth nineteen seventy six
892. _____ yes S9 _____
893. S9: the twentieth of _____ March _____
894. T:the twentieth of June _____
895. S9:nineteen five
896. T:nineteen oh five we can say _____ ya da
897. S9:June _____ twenty first _____
898. T: June the twenty first _____
899. S9:June the twenty first _____ nineteen oh five _____
900. T:So what's the date today? Who knows?'
901. S10: 3 Mart 2003 _____
902. T:so _____
903. Ss: third of March _____ two thousand _____ three
904. T:the third of March _____ two thousand _____ three _____ Ok/
905. _____ So ---what about the public holidays _____ in our country _____ the
906. bayrams _____ their dates change every year _____ but _____ --the national
907. holidays _____ they are the same every year _____
908. S10: Cumhuriyet Bayramı
909. T: The foundation of the republic _____ What's its date?
910. S7: the twenty ninth of _____ November _____ no _-October
911. S3: the twenty third of March
912. T: Yes _____ the twenty ninth of October _____ April the twenty
913. third _____ what else?
914. S6: third of _____ August
915. T: yes _____ the third of August _____ The Independence Day _____
916. (zil çalar)
917. T: sonraki saat devam edeceğiz _____ çıkabilirsiniz arkadaşlar/

KAYIT 8 (Anlam Odaklı)

918. T: Ok/ _____ Let's start with theme D/ What is it about?
919. S 1: Future/
920. T: Everybody must think about his future/ _____ What do you think about your
921. future/ _--You will graduate in the year 2008 _____ hopefully _____ What will happen
922. then? _____
923. S 2: I hope _____ my future will _____ good for me/ _____ Because I will
924. engineer _____ in the future _____ -
925. T:ok _____ what else? _____ S3?
926. S3: I think it _____ will be very hard for us _____
927. T:a very hard future/ _____ yes S4
928. S4: I think everyone here will _____ must _____ will
929. _____ finish _____ university _____ -I hope to I will be civil engineer _____ earn very much

930. money _____
931. S 3: I am going to marry _____ at the same time _____ when I
932. graduated _____ at the same day ____ -
933. T: Your friend Emrah is like a fierce dog _____ whenever and wherever ____ he
934. comes across a girl
935. _____ he shows her his _____ stamp collection _____
936. S 4: War will be able to in the near future _____
937. T: What you mean is war will break out _____ there will be more wars in
938. the _____ future ____ --
939. So what else? ____ Ok _____ your future _____ -what is your image of the
940. future? _____ Let's ask it another way _____ So ____ how do you see the
941. future? _____ Not only your future? _____ But all the world _____
942. Yes S5
943. S5: People will become _____ fight
944. T: Do you mean wars? _____ without any reason? _____
945. S5: I think _____ history book is open now _____ and in the future
946. something will be change _____ so _____ I hope every changing _____ is _____ will
947. be good _____ for us
948. T: ok _____ S6?
949. S6: I think we will have a lot of problems _____ for example _____ one of them
950. _____ is water?
951. T: one of them is water _____ let's stop here _____ ok _____ so _____ we
952. will go on answering this question _____ keep it in mind? _____ What
953. kind of problems _____ are on earth now _____ today's problems _____
954. S 4: war
955. T: of course the biggest problem is war _____
956. S 5: unemployment _____
957. T: unemployment _____ yes S7 _____
958. S7: water or gas _____
959. S 6: food and technology _____
960. T: _____ how will technology be a problem? _____
961. S 7: electric _____ won't be enough _____
962. S 8: global warming
963. T: global warming
964. S 8: pollution _____
965. T: pollution
966. S 9: population _____
967. T: ok _____ population _____ it will get bigger and bigger _____
968. S 10: the most important _____ problem is oxygen reduce _____
969. T: Why is the _____ war between Iraq and United States is _____ going
970. on? _____ --
971. Ss: oil _____
972. T: oil _____ yes _____ Ok/ _____ -These are today's
973. problems/ _____ Considering them, tell me your positive and negative images of
974. the future/ What kind of future is in store for us ?
975. S7: Future will be bad for us/
976. T: You think future will be bad/ Ok/ _____ How many of you think that
977. the image of the future seems to be very bad? _____ Ok _____ -Tell the

978. reasons!
979. S 11: From different angles it can be positive or negative!
980. S2: I think most of the problems will increase because population will be
981. _____ will increase _____ -because of this reason everything will increase/
982. S4: I think history will repeat itself/ _____ Now some countries
983. are _____ fighting for _____ oil/ _____ and in the future they will fight
984. for _____ other things _____
985. T: A nice comment _____
986. S 12: Plant will be disappeared _____
987. T: pardon? _____
988. S 12: Plant _____ will be disappear _____
989. T: yes _____ extinction _____
990. S 13: Future will be desert _____
991. T: So how can earth turn into a desert?
992. S 14: deforestation _____
993. S 15: without trees _____
994. S 16: global warming _____
995. S 17: ozone layer _____
996. S 1: People cut down trees _____ and _____ building houses of
997. them _____
998. T: how? _____ Do you mean they build houses on this land? _____
999. S 1: Life will _____ -hard _____ will be hard _____ for us _____ a hard life is
1000. waiting us _____
1001. T: ok _____ a hard life is waiting for us _____ Is it because of the
1002. population _____ -growth? _____ What will _____ --will be the result of the
1003. _____ population growth?
1004. S 1: People _____ won't _____ -be find _____ enough food _____
1005. T: ok _____ what will happen _____ if people _____ can't find _____ enough
1006. food?
1007. S 9: Children are _____ dying _____ are going to die _____
1008. S 2: The Earth _____ change to _____ a glacier _____ (island)
1009. T: Glacier _____ do you mean _____ a glacier island? _____ On one hand
1010. _____ there is global warming _____ on the other hand _____ there is
1011. ice _____ forming _____ How can this be?
1012. S 10: global warming is changing _____
1013. S 2: we will exhaust _____ all oil _____
1014. S 12: the world is (tr) _____ because of _____ technology _____
1015. T: _____ So _____ the world is under threat _____ you think _____
1016. S 13: I think _____ population _____ is _____ very most
1017. of _____ problem _____ because all of the _____ problem cause _____ is
1018. population _____ because people find _____ some cars of technology _____ they
1019. polluted air _____ and land _____ other war _____ were causes for pollution
1020. of _____ land _____
1021. T: Do you mean the _____ population is _____ the source of _____ all
1022. the problems? _____ I we go on _____ thinking about the negative things
1023. all _____ the time _____ the world will sink _____ What do you think about the positive
1024. images in future?/
1025. S 4: Unemployment _____ will be increased _____ everywhere _____

1026. T: the positive images _____
 1027. S5: unemployment will destroy/
 1028. T: I don't understand _____ unemployment will destroy? _____
 1029. governments _____ will solve that problem? _____
 1030. S1: Many factory will be _____
 1031. T: do you mean many factories will open? _____
 1032. S 6: yes/
 1033. S 7: I think technology _____ the technology _____ will be developed _____ and
 1034. people life will be easier _____ than today _____
 1035. T: people's lives _____
 1036. S 8: (luksuriyis) life _____
 1037. T: luxurious life _____ more comfortable and luxurios _____
 1038. S 1: In the future _____ we will _____ -be able to find _____ things which we
 1039. can't find now _____
 1040. T: Do you _____ mean inventions _____ ?
 1041. S 10: I think _____ communicate will develop _____
 1042. S 11: communication _____ very important
 1043. S 10: we can find some _____ some solution _____ of some illnesses _____
 1044. T: All right _____ cure of some illnesses _____ will be found by
 1045. men _____ by scientists _____
 1046. S 13: Maybe _____ scientist _____ find _____ will find _____ new natural
 1047. resources _____
 1048. T: Good idea _____
 1049. S 4: People will discover _____ other planets _____ people will start
 1050. live _____ on other planets _____
 1051. S 5: Communication _____ with _____ UFOs _____ will increased _____
 1052. T: This shows you believe the _____ the existence _____ of UFOs _____
 1053. S 5: Maybe/
 1054. S 6: technology increase _____
 1055. T: And now _____ choose two positive and negative _____ images of the
 1056. future _____ and write _____ how will _____ how they will _____ happen and _____ what
 1057. will be the result _____

KAYIT 9 (Biçim + Anlam Odaklı)

1058. T: Yes _____ Now _____ page 10 _____ showing contrast _____
 1059. Madonna is a succesful worldwide singer on the other hand _____
 1060. Ss: (sessizlik)
 1061. T: on the other hand _____
 1062. S 1: clothes _____ bad/
 1063. T: on the other hand _____ her clothes are very bad _____ one positive _____ one
 1064. negative _____
 1065. S 2: I think _____ she is very (misarabil) because _____ she isn't very
 1066. succesful _____ in her _____ özel yaşam? _____
 1067. T: yes _____ Merin says _____ on the other hand she is not very succesful
 1068. in her private life _____ she is a very succesful singer _____ on the other
 1069. hand _____ she is not succesful in her private life/ _____ and _____

1070. despite _-although _____ bunlarla da birer cümle kuralım _____
1071. S 3: Despite _____ yesterday _____ despite the rain _____ I go to cinema _____
1072. T: Despite the rain _____ I was able to go to the cinema _____ yesterday/
1073. S 4: able to neydi hocam?
1074. T: could gibi _____ görmediniz mi daha onları? _____ olumsuz özellik
1075. var _____ despite the rain _____ sonra olumlu bir özellik ile devam ediyor _____ I
1076. was able to go to the cinema _____ although ile ilgili bir örnek?
1077. (sessizlik)
1078. T: Although she was an unbearable woman _____ what is unbearable?
1079. S 4: dayanılmaz
1080. (gülüşmeler)
1081. T: right _____ dayanılmaz, çekilmez _____
1082. S 5: Although she was an unbearable woman _____ she is beautiful _____
1083. S 6: Although she was unbearable woman _____ I love her _____
1084. T: right _____ Although she was an unbearable woman _____ she was
1085. beautiful _____ and I loved her _____ be careful with the tense/ _____
1086. S 7: Although she was an unbearable woman _____ I tried listening her _____
1087. T: I tried to listen her _____ hımm maybe _____ so we have one negative _____
1088. one positive _____ listen to this sentence _____ although living abroad _____ can
1089. be _____ -an interesting experience _____ it _____
1090. S 7: it is quite _____
1091. T: It is quite _____
1092. S 7: comfortable _____
1093. T: comfortable? _____
1094. S1: it is quite difficult _____
1095. T: Yes _____ although living abroad can be an interesting experience
1096. _____ it is quite difficult _____ right _____ now _____ her are some
1097. linking words for you _____ all in all, to sum up, in conclusion _____ -where do we
1098. use them? _____ ---In which paragraph?
1099. S 8: end
1100. T: right _____ in the ending paragraph _____ last paragraph _____
1101. _____
-
1102. T: Yes _____ nevertheless is more formal than _____ -but _____ can you make a
1103. sentence _____ about TV?
1104. S 9: I don't like it/
1105. T: keep it more general _____ keep it more general _____ a negative thing
1106. about watching TV/
1107. S 10: It _____ It _____ makes habit _____
1108. T: It makes habit? _____
1109. S 10: It makes habit _____ if you watch very much _____
1110. S 11: You can't be (sosyal)
1111. T: Hımm _____
1112. S 12: If _____ if _____ you watch more _____ can be damages/
1113. _____ Yani fazla izlenirse zararlı olabilir/
1114. T: hı hı
1115. S 13: We are very tired on our eye _____
1116. S 14: It is (dengiris) for eye

- 1117.T: good _____ another word for dangerous S14? _____ dangerous is a
 1118.very general word _____ harmful _____ Watching TV _____ is very
 1119.harmful for eyes _____ dangerous is not wrong but harmful is better here _____
 1120. _____ Yes _____ look at the exercises about linking verbs _____
 1121. Yes S15 _____
 1122.S15: Air transport _____ is the most expensive way of _____ traveling
 1123. _____ all in all _____ it has _____ it is _____
 1124.T: Hava yoluyla ulaşım en pahalı seyahat şekli, sonuç olarak _____ çok hızlıdır?
 1125. _____ mıdır? _____
 1126.S1:Değil/
 1127.T:All in all sonuç olarak demek _____ sonuç mu var?
 1128.S1:however
 1129.T: ama _____ çok hızlıdır _____ değil mi? _____ but, however, nevertheless _____
 1130. _____ Yes _____ anothe exerciser about watching films _____
 1131.Modern cinemas are equipped with modern technology _____
 1132.S 16?
 1133.S16:for example/
 1134.T: yanlış değil ama for examle tam olarak değil _____
 1135.S1:as a result
 1136.T:as a result films have better sound quality _____ burada sebep sonuç ilişkisi
 1137.var _____ Yes S17
 1138.S17: What is more _____ you can see all the latest films as they are (relezed)
 1139.T:What is more you can see all the latest films as they are released/ _____ The
 1140.other one goes to _____ S18 _____
 1141.S18:I don't want to go to the match therefore my mother wouldn't let me/
 1142.T:therefore means so here _____ bu yüzden maça gitmek istedi _____
 1143.annesi izin vermedi _____ ama _____ but _____ Another one _____ adventure
 1144.holidays can be dangerous _____ S19
 1145.S3:therefore
 1146.S19: Adventure holidays can be dangerous and tiring
 1147.T:good _____ and _____ negative and negative _____

KAYIT 10 (Biçim Odaklı)

- 1148.T: All right _____ look at page 35 _____ the practice part
 1149. _____ S1 _____ read the example _____
 1150.S1: If I have (enog) apples, _____ I will bake an apple pie _____
 1151.T:Ok _____ this is _____ first conditional _____ when we come to
 1152.the second one _____ yes S2 _____
 1153.S2: If I _____ have _____ had _____ enough apples _____ I would
 1154.bake _____ -an apple pie _____
 1155.T:ok _____ the present situation is _____ I don't have enough apples
 1156. _____ Yes _____ S3
 1157.S3: I _____ would fix your bicycle _____ if I had a scew _____
 1158.screw _____
 1159.T:screwdriver _____ what is a screwdriver?
 1160.S4: sürücü ile ilgili bişey
 1161.(gölüşmeler)

1162. T: tomorrow arkadaşlar _____ yes _____ S5
1163. S5: _____ if _____ pardon _____ I would fix their bicycle _____ if I had a
1164. screwdriver _____
1165. T: yes _____ this is also type 2 _____ yes S6
1166. S6: Sally always _____ answers the phone _____ if _____ if
1167. _____ she _____ is _____ in the office
1168. T: all right _____ yes _____ S7
1169. S7: Sally _____ was _____ would _____ answer the phone _____ if she was in
1170. the office
1171. S6: were olmaz mıydı hocam? _____
1172. T: type 2 da _____ was da were de kullanıyoruz _____ he she it için _____ ama
1173. sadece type two da _____ yes _____ S8 next exercise
1174. S8: I wouldn't be a student _____ if _____ English _____ was my _____ (native)
1175. language/
1176. T: yes _____ I wouldn't be a student if English _____ was ya da were my
1177. native language _____ ok _____ S1
1178. S1: Most people _____ know _____ that oil floats
1179. T: yes _____ oil floats _____ on water _____
1180. S1: if you _____ throw it on _____ wa _____ water _____ it floats _____
1181. T: zero conditional bu çocuklar _____ bu işi hangi durumda yaparsanız yapın
1182. olay değişmiyor _____ o yüzden iki taraf da _____ present tense _____ yes _____
1183. S9 _____
1184. S9: If there were _____ no oxygen _____ on Earth _____ life as
1185. _____ we (nov) _____ have wouldn't exist _____
1186. T: ok _____ bakın burda _____ hayali bir durumdan
1187. bahsediyoruz _____ oksijen olmasaydı _____ hayat olmazdı _____ bu
1188. yüzden type 2 _____ what does exist _____ mean?
1189. S9: var olmak
1190. T: right _____ var olmak _____ yes _____ S10
1191. S10: I the paper doesn't arrive _____ today _____ I'm going to
1192. _____ cancel _____ my subs _____ subs
1193. T: subscription
1194. S10: subscription _____
1195. T: subscription _____ abonelik _____ yes _____ S11
1196. S11: I was _____ (abot) to _____ leave _____ -*****
1197. (gülüşmeler)
1198. T: Arkadaşlar _____ lütfen _____ any volunteers? _____ yes S2
1199. S2: -how old would human beings _____ live if _____ all diseases _____
1200. are _____ eradicate _____
1201. T: eradicated _____ yeryüzünden silinmek
1202. demek _____ şimdi _____ hastalıklar haha var olduğuna göre _____ bu hayali
1203. bir durum değil mi _____ how old would human beings live _____ if _____ all
1204. diseases _____ are mı were mi?
1205. Ss: were _____
1206. T: yes _____ were eradicated _____ 13 _____ nasıl bir soru?
1207. Ss: zero _____ -zero conditional
1208. T: yes _____ S11
1209. S11: _____ if you _____ boil water water _____ it disappears _____ into

1210. the atmosphere _____ as _____ (vapor)
 1211. T: vapor _____ su buharı demek _____ iki taraf da _____ geniş
 1212. zaman _____ çünkü _____ birinci koşul gerçekleştiğinde öbürü de her zaman
 1213. gerçekleşiyor _____ ok _____ the very last one _____ claw nedir arkadaşlar?
 1214. (sessizlik)
 1215. T: pençe _____ hayvanın pençesi _____ yes S3 _____
 1216. S3: It was _____
 1217. T: no no no _____ the last one _____
 1218. S3: The people _____ people _____
 1219. T: _____ İnsanların elleri mi var pençeleri mi? _____ pençeleri
 1220. olmadığına göre bu hayali bir durum _____ o zaman nasıl yaparız S10?
 1221. S10: If people will have _____
 1222. T: if people _____
 1223. S10: will have _____
 1224. T: if people _____
 1225. S6: had _____
 1226. T: şimdi ne yapıyoruz? _____ If ten sonra gelen _____ past
 1227. tense _____ if te will'i hiçbir zaman kullanmıyorum _____ bu hayali bir durum
 1228. olduğuna göre _____ if people had _____ claws _____ instead of
 1229. fingers _____ the machines _____ we use in everyday _____ lives _____ bunlara
 1230. ne gerekecekti?
 1231. S3: type 1
 1232. S6: would have
 1233. T: very good _____ would have to be constructed _____ very differently
 1234. _____ ok? _____ peki _____ var mı sorusu olan?
 1235. _____

KAYIT 11 (Anlam Odaklı+ Biçim Odaklı)

1236. T: Yes _____ ok _____ let's start with the very first question _____
 1237. What can you put in the boot of a car? _____ Yes S1?
 1238. S1: I can put _____ in the pocke _____ boot of a car _____ erm _____ a
 1239. ball _____ bags _____ torba neydi _____
 1240. T: packets
 1241. S1: packets _____
 1242. T: But _____ be careful with your sentence _____ I can put _____ some
 1243. packets _____ in the boot of a car _____
 1244. S1: In the boot of a car _____
 1245. T: And _____ how many gears _____ does a car have _____ S2 _____
 1246. Another S: six
 1247. S2: five
 1248. T: yes _____ five _____
 1249. S3: geri de var hocam _____ altı tane
 1250. T: doğru _____ geri vitesle beraber altı tane _____ yes _____
 1251. S4 _____ what do you have to do when you get a puncture?
 1252. S4: _____ change the _____ change the puncture _____
 1253. T: You have to change the puncture? _____ What is puncture?
 1254. S5: lastığın patlaması

1255. T: Yes _____ but you don't change the puncture _____ you change the
1256. tyres _____ and what _____ two _____ things _____ protect the driver in the
1257. accident? _____ What is the meaning of protect? _____
1258. Ss: korumak
1259. T: korumak _____ yes _____ S6 _____
1260. S6: erm _____ airbag _____ and _____ seat belt _____ protects the driver
1261. in an accident _____
1262. T: ok _____ that's right _____ and when we come to _____ how many
1263. wheels does a car have? _____ everybody _____
1264. Ss: four _____
1265. T: and _____ what are three problems you S5 have _____ on a car _____
1266. journey? _____ Yes _____
1267. S1: run out of petrol
1268. T: ok _____ you can run out of petrol _____ what else?
1269. S4: run out of the water
1270. S7: get a puncture
1271. T: yes _____ you can get a puncture _____ you can run out of water
1272. _____ When do _____ you _____ use the brakes? - _____ yes S8 _____
1273. S8: We use the brakes _____ when _____ we want _____ stop _____
1274. Teacher: That's good _____ you use the brakes _____ when we want to
1275. stop _____ ok _____ that's
1276. right _____ and _____ when _____ mustn't _____ you _____ overtake?
1277. We mustn't _____ overtake _____ what? _____ Yes _____ S6 _____
1278. S6: We mustn't overtake _____ when _____ a car _____ comes _____
1279. opposit _____ opposite
1280. T: opposite
1281. S6: opposite of _____ us _____
1282. T: yes _____ we mustn't overtake _____ when _____ a car _____ comes _____
1283. opposite _____ us _____ Any other ideas? _____
1284. A S: crossroads _____
1285. T: yes _____ at the crossroads _____ you must not _____ overtake _____ yes _____
1286. S1: When the _____ (law) doesn't let us _____ olabilir mi?
1287. T: ok _____ when the law doesn't let us _____ good sentence _____ ok _____ and
1288. what _____ -is the steering wheel for? _____ The steering wheel is for doing what?
1289. S2: To give direction _____
1290. T: for giving direction _____
1291. S: for giving direction to our car _____
1292. T: to our car _____ right _____
1293. S3: _____ You can turn it _____
1294. T: you can turn the car with it _____ and _____ what do you have to turn on
1295. before you can drive? _____ yes _____
1296. S4: key _____ the key _____
1297. T: You have to turn on the key _____ you have to start _____ the engine _____ ok
1298. _____ And _____ who wants to read the presentation? _____ yes _____ S1 _____
1299. S1:he won _____ two silver medals _____ and broke the eight _____
1300. eighth _____ hundred (metres) _____ (metres)
1301. S6: (metres) değil _____ meters _____
1302. T: meters _____

- 1303.S1: meters worldly record _____ When he retired _____ he became a member of
 1304. parliament but _____ then lost his _____ (set) (seat yerine) _____ when the
 1305. lab _____ (labor) party _____
 1306. T: labor party
 1307. S1: labor party _____ won the election _____
 1308. T: ok _____

KAYIT 12 (Biçim Odaklı)

- 1309.....
 1310. T: Ok _____ go on please _____
 1311. S1: Paintings by Monet, Rembrant and Vega were stolen _____
 1312. T: ok _____ now Paintings by Monet, Rembrant and Vega _____ were stolen
 1313. are have been stolen? _____ Do we know the exact time?
 1314. S2: have been stolen
 1315. T: All right go on _____
 1316. S1: The (tayfs) told him to turn off the alarm system _____
 1317. T: ok _____ thanks _____ the thieves _____ the thieves told him to turn off the
 1318. alarm system _____ tell somebody to do something _____ ask somebody to do
 1319. something _____ --bunları not alın _____ Let's go on with S3 _____
 1320. S3: The thieves take our best pictures _____
 1321. T: the thieves _____
 1322. S4: have taken
 1323. T: the thieves HAVE TAKEN our best pictures _____ çünkü picture'lar hala
 1324. thief'lerin elinde _____
 1325. S5: zamanını biliyoruz ama _____
 1326. T: sen zamanını biliyorsun _____ burada director açıklama yapıyo _____
 1327. S3: I have worked for 12 years and I can't believe this happened _____
 1328. T: ok _____ I have worked _____ or you can say _____
 1329. S6: have been working _____
 1330. T: yes _____ have been working _____ here for 12 years and I can't believe this
 1331. has happened _____
 1332. A S: happened da olmuyo mu?
 1333. T: ama _____ happened dSliz şu an olay oldu bitti, hiç etkisi kalmadı anlamı
 1334. verirsiniz _____ ok _____ go on _____ yes S7 _____
 1335. S7: A new alarm system had been already put _____
 1336. T: had been mi _____ had already been mi _____ =
 1337. S1: has been =
 1338. T: had been le sen olayı en past'a atıyosun _____ o zaman _____
 1339. Ss: has already been put
 1340. T: an alarm system has already been put _____ yes S8 _____
 1341. S8: I am sure the police will (find) _____
 1342. T: will find _____
 1343. S8: find the thieves but they think it might take a long time _____
 1344. T: good _____ might ne bildiriyo size _____
 1345. S4 : ihtimal
 1346. T: yes _____ possibility _____ yes _____ part b _____ S9?

- 1347.S9: He _____ is having a party on Saturday _____ doğru mu? _____
- 1348.T: yes go on _____
- 1349.S9: Are you going? _____
- 1350.T:ok=
- 1351.S1 :will you go değil mi?
- 1352.T:ama plan anlamında soruyo, _____ o an karar verip sorma yok ki burda _____
- 1353.Ok _____ this time present simple and going to _____ yes _____ S10 _____
- 1354.S10: when is the text term beginning _____
- 1355.T:or _____ when does the next term begin _____ neden _____ present simple'ı
- 1356.tercih ediyoruz? _____
- 1357.S3:program var _____
- 1358.T:çünkü bi timetable'da işaretlenen bişeyden bahsediyoruz _____ mesela the
- 1359.bus leaves at 12.00.
- 1360.S2:diğeri olur mu?
- 1361.T:hangisi?
- 1362.S2: the bus is going to leave
- 1363.T:olmaz demiyorum _____ ama bi timetable varsa _____ present simple ile
- 1364.ifade ediyoruz _____ orada on september 3rd dediği için _____ go
- 1365.on _____ -yes S7 _____
- 1366.Engin: What are you going to do on holiday?
- 1367.T:yes _____ what are you going to do on holiday _____ planlanmış olay var
- 1368.çünkü _____
- 1369.S3:what do you do olmayacak mı? _____ tatillerde ne yaparsın?
- 1370.S1:Ama I don't know yet diyo _____
- 1371.T: what are you going to do on holiday _____ and _____ yes
- 1372.S7 _____
- 1373.S7:I am going to visit my grandmother _____
- 1374.T:yes _____
- 1375.S7: My car isn't working at the moment _____ I'll take it _____ to the (garaaj) _____
- 1376.Ss: ama going to değil mi?
- 1377.T:I'm going to take it to the garage _____ bu planlanmış bi olay _____ ok _____
- 1378.My car isn't working at the moment _____ bu aralar çalışmıyo _____ tam
- 1379.conversation'un gerçekleştiği anda araba çalışmıyo değil _____ all right S11 _____
- 1380.S11: It _____ probably be için _____ nasıl yapıyoruz?
- 1381.T:I _____ will probably be _____
- 1382.S11:It would _____
- 1383.T:will probably be _____
- 1384.T: yes _____ all right then _____ this part is about gerund and
- 1385.infinitive _____ yes S12 _____ -
- 1386.(zil çalar)

KAYIT 13 (Anlam Odaklı)

- 1387.T: Yes _____ What's today's topic? _____ Natural remedies _____ How
- 1388.many types of medicine are there? _____
- 1389.S 1: lots of
- 1390.S 2: eight

1391. T: How many types of medicine? _____ S3?
1392. S3: two
1393. T: yes _____ two _____ there are two types of medicine _____
1394. S3: acupuncture _____
1395. T: no _____ what I meant is not that _____
1396. S4: natural or (artifikal)
1397. T: alternative _____ alternative medicine _____ and _____
1398. S5: natural
1399. T: and _____ another type is _____ conventional _____ medicine
1400. S6: conventional
1401. T: so _____ what do we mean by conventional _____ medicine?
1402. S7: I think _____ erm _____ that _____ doctors don't say that kind of _____
1403. Our mother say _____
1404. What _____ does _____ it _____ include? _____ S3 _____
1405. S3: Natural _____
1406. T: No _____ no _____ S7 _____
1407. S7: tra _____ tra _____
1408. S 8: traditional _____
1409. T: yes _____ conventional medicine is traditional _____ medicine _____ but it's
1410. not what you understand _____ S9? _____
1411. S9: Can we say _____ regional _____ revisional _____
1412. T: no _____ you _____ go to _____ hospital _____ and _____ what you see
1413. there _____ is conventional medicine _____ it includes _____ surgery _____ use of
1414. drugs _____ and surgery _____ Where can you buy drugs? _____
1415. S 9: drugstore
1416. S 10 (çemistry)
1417. T: chemist's _____
1418. S: chemist's
1419. T: And _____ alternative medicine _____ What does it include? _____
1420. S7?
1421. S7: For example (acupuntcture) _____ but not about _____ normal science _____
1422. T: ok _____ older ways _____ of curing _____ illnesses outside _____
1423. conventional _____ medicine belongs _____ to _____ alternative medicine _____
1424. So _____ acupuntcure _____ biofeedback _____ and _____ the biggest part _____
1425. is _____ home _____
1426. S 11: made
1427. T: home _____ remedies _____ What is the Turkish _____ version
1428. of _____
1429. Ss: kocakarı _____ ilaçları
1430. T: _____ yes _____ kocakarı ilaçları _____ home remedies _____
1431. All right _____ What are the problems _____ that you see on the page _____
1432. S 12: cutting finger
1433. S 13: cuts
1434. S 13: got _____ a splinter _____
1435. T: having a splinter _____ S3 _____
1436. S3: cold
1437. T: having a cold _____
1438. S 14: (hikup)

1439. T: having hiccups _____ so _____ what do you do _____ for example ___ if
 1440. you cut yourself? _____
 1441. S 15: I surround my hand _____ with _____ a tape _____
 1442. T: bandage _____ a bandage _____ yes _____ S7 _____
 1443. S7: Sometimes _____ I blend _____ some sugar in my _____
 1444. T: blend _____ what is blend?
 1445. S7: erm _____ put
 1446. T: erm _____ ok _____
 1447. S 16: putting onion _____
 1448. S 17: In the past _____ I get poisonous _____ from gas _____ and my _____
 1449. grandmother give me _____ a yoghurt and _____ I ate it _____ and I _____
 1450. T: you became _____ ok _____ you recovered because of the yoghurt _____
 1451. S18?
 1452. S18: I had a splinter _____ I (bandaj) _____
 1453. T: a bandage _____ it's ok _____ without doing anything _____ you bandage
 1454. and you think the splinter will come out _____ so what must we do? _____
 1455. S: Oxygen
 1456. T: S8 _____
 1457. S8: using a (nedil) _____
 1458. T: Using a needle _____ and _____ -
 1459. S8: using a needle _____ and get _____ it out
 1460. T: ok _____
 1461. S 8: (olayv) oil
 1462. T: pardon?
 1463. S 8: olayv oil
 1464. T: olive oil will help you to take the splinter out?
 1465. S 9: tweezers
 1466. T: you can use tweezers _____
 1467. S 10: When I was four, _____ I have got _____ have bruised _____ my foot
 1468. and _____ my aunt _____ aunt _____ -bandaged it _____ garlic
 1469. T: And _____
 1470. S 10: In two days _____ I recovered _____
 1471. T: you recovered _____
 1472. S 1: About two weeks _____ ago _____ I read newspaper _____ -it said if
 1473. you _____ have got a splinter _____ you can use _____ (honey) _____ you can use
 1474. (honey) _____
 1475. T: your friend is right _____ honey is a good remedy _____ for _____ taking
 1476. splinters out _____ --right _____ S2 _____
 1477. S2: If I got _____ burnt _____ I put _____ -ice _____ on my burnt _____
 1478. T: burnt _____ surface _____
 1479. S2: and tooth (paste) _____
 1480. T: and _____ tooth paste
 1481. S 2: harmful
 1482. T: Why is tooth paste harmful for _____ --the burnt skin? _____
 1483. S 2: tahriş ediyö _____
 1484. T: disrupts _____
 1485. S 3: If I have _____ burnt myself _____ I put _____ cream _____
 1486. T: cream _____

1487.S 14: If I _____ have hiccup _____ I hold breath _____
 1488.T:yes _____ you hold your breath for a few minutes _____ and it is cured _ yes
 1489.S3: _____
 1490.S3: When I am cold _____ I eat soup and I take out _____ take up _____
 1491.aspirin _____ then I sleep _____ then I _____ erm
 1492.T:hi hi _____ you recover _____
 1493.S 5:I drink _____ (linden) tea
 1494.T:linden tea _____ yes _____
 1495.S 2: When I had a hiccup my _____ mother _____ frighten me _____ and --I
 1496.recovered _____
 1497.T:all right _____ When you have caught a cold _____ what do you do?
 1498.S 7:Doctor
 1499.S 18: I went to a _____
 1500.T:I went to or I go to?
 1501.S 12: I go to infirmary _____
 1502.T: yes _____ And _____ how can you compare alternative medicine _____
 1503.and conventional medicine _____ When do you see a doctor _____ and when do you
 1504.use a _____-an _____ alternative remedy?
 1505.S 19: Most of time _____ I don't think _____ alternative medicines are
 1506.useful _____-but _____ my _____ especially my grandmother _____ fond of
 1507.alternative medicines _____ and _____ she always _____ cooked something on
 1508.me _____ when I was _____ I have cold _____ or _____ When I _____ was a child _____
 1509.I splinted my hand _____ and she put bread and _____ onion _____ -
 1510.T: mostly grandmothers use _____ ground bread _____ grind _____-ground _____
 1511.çiğnenmiş ekmeğ _____
 1512.S 10:I promise _____ conventional medicines to alternative medicines _____
 1513.T:you prefer?
 1514.S 10:yes _____ prefer _____ erm _____ but in small problems _____ I use
 1515.alternative medicines _____ -
 1516.S 1: A friend _____ he fell down a bicycle _____
 1517.T: he fell off the bicycle _____
 1518.S 1: he fell off the bicycle _____ his appearance _____ didn't
 1519.change _____ but _____ he _____ they brought him a doctor _____ he had an inside
 1520.problem _____
 1521.T:internal problem _____ yes _____ so what is your view of alternative
 1522.medicine? _____ do you believe in alternative medicine _____ -Can _____
 1523.S2:I can think _____ a lot of them _____ are _____ sometimes _____ for
 1524.example _____ when children _____ break their hand _____ their _____ mothers _____
 1525.Put bandage _____
 1526.S 2: Alternative medicine _____ not _____ I am not sure _____ because it is not
 1527.decent from _____ (scientist) or doctors _____ but confie _____ --confidence
 1528.conventional medicine _____ made from plant and alternative energ medicine make from
 1529.plant _____ and _____
 1530.T:that's good _____ as far as I understand _____ the message you are trying to
 1531.convey _____ is _____ the resource of alternative medicine is herbs and plants _____
 1532.and doctors also advise that it is real _____ plants cure us _____
 1533.S 3: Our grandmother says _____ speak each other about _____ this topic _____
 1534.T:tell each _____ other

- 1535.S 3:tell each other and _____ they transfer thier knowledge _with each other
 1536.T:do you mean ___ they share their knowledge _____
 1537.S 3:share ___their knowledge _____ and ___ they couldn't go to doctors _____
 1538.And they used alternative medicine _____
 1539.T: yes ___ S3 ___your explanation is good _____ S10?
 1540.S10:In the past _____ there are not ___ there were not _____ doctors _____
 1541.They made medicine _____
 1542.T:S5 _____
 1543.S5:I want to talk about Lokman Hekim _____ the famous _____ natural remedy
 1544.maker ___ people used some herbs _____ and made mistakes _____
 1545.T:hımm _____ ok _____ Another alternative medicine ___ is
 1546.acupuncture _____ used in China _____ what are the main instruments that are used?
 1547.S 4: (needles)
 1548.T:needles _____ don't pronounce it like that _____ needles _____
 1549.And here is the reading passage _____ read it _____ please _____

KAYIT 14 (Biçim Odaklı)

- 1550.T: Ok _____ Worksheet 9 _____ ha _____ Have you done _____ have
 1551.you done it all? _____ This is _____ in part a _____ it is a letter _____ Who wants to read
 1552.it? _____
 1553.S1:..... During one of my school vaca _____ vacations _____ I _____
 1554.worked_in _in Paris _____ I'm particularly interested in this _job _____ because of your
 1555.reputi _____ =
 1556.T: reputation=
 1557.S1: for excellent _____ =
 1558.T:no _say it _reputation _____
 1559.S1:reputation for excellent food and service _____ I am looking forward to
 1560.(resaying) _____
 1561.T: receiving _____
 1562.S1:receiving your letter _____
 1563.T:ok ___ very good _____ it's all correct _____ any questions? _____
 1564.Ss: no _____
 1565.T: part B/ _____ fill in the blanks _____ with the sentences ___ active or passive
 1566. _____ the first story is about _____ someone who has died of
 1567.excitement _____ S2 can you read it?
 1568.S2: Maudie Walker _____ has just ___ saki _____ su ___//
 1569.T: // succeeded _____
 1570.S3: had
 1571.T:she _____ hımm _____ go on and see if it is now or in past _____ if you
 1572.say has succeeded it means _____ now _____ but this is in the past _____ so _____ not
 1573.has just succeeded but had just succeeded _____
 1574.S2: And she suffered a massive heart attack _____ / She has died in front of ten
 1575.million viewers _____
 1576.T: hımm _____ 1 ih _____ she has died ___ is it OK? _____
 1577.S3: had died
 1578.T: bakın başlangıçta past perfect kullandık _____ şu an ikinci olaydan bahsediyoruz

1579. _____ past tense olacak _____ she died in front of ten million viewers _____
1580. Look at the second text _____ it is about a man who died of lightening _____ Who
1581. wants to try it? _____ S4? _____
1582. S4: ////////////////he was a keen fisherman and six years later _____ he was in _____
1583. Lank _____ //
1584. T: Lancouver
1585. S4: He was fishing _____ and _____ he has just _____ caught _____ -a large
1586. salmon _____ -
1587. T: S4 _____ if you say he has just caught _____ it means _____
1588. now _____ bu geçmişte olan bir olay _____ he had just catch _____ caught _____ a
1589. salmon _____
1590. S4: His legs paralysed _____
1591. T: were _____ paralysed _____ passive yapıyoruz _____ paralyse felce uğramak
1592. demek _____ his legs were paralysed _____
1593. S4: on the day of his funeral _____
1594. ////////////////
1595. T: ok _____ exercise 3 _____
1596. S5: ben okuyayım mı?
1597. T: yes S5 _____
1598. S5: There is someone at the door _____ It can be the postman _____
1599. T: There is someone at the door _____ It can be the postman _____ hımm
1600. S1: must be //
1601. T: // must be or can be?
1602. Ss: must be _____
1603. T: postacı olmalı _____ zaten can be probability_ olarak kullanılıyo mu ki? _____
1604. Yes S6 _____
1605. (zil çalar)

USE OF ENGLISH

A. Put the verbs in brackets into the correct tense.

Dear Anita,

I am having (have) a lovely time here in Egypt. I am staying (stay) in Cairo in a nice hotel with my family. I have seen (see) many wonderful things so far. Yesterday morning I went (go) to see the Pyramids. They were (be) amazing. In the evening we went (go) to a restaurant and we tasted (taste) traditional food. Tomorrow we are visiting / are going to visit (visit) Alexandria. I'm sure I will like (like) it very much. Egypt is an exciting country!

Are you having a good time at home, too? See you soon.

Best wishes,
Vanessa

B. Complete the text with the *passive* form of the words. Use *the Present Simple* or *Past Simple*.

Faster than the speed of sound

Concorde, the world's fastest passenger plane, was developed (develop) by France and Britain together. In the 1950's, both countries dreamed of having a supersonic plane and the project was started (start) in 1962. £ 1.5 billion was spent (spend) on developing Concorde and it was tested (test) for over 5,000 hours, which makes it the most tested plane in history. The first passenger plane was introduced (introduce) by British Airways and Air France in 1976. Concorde holds many world records, including the fastest crossing of the Atlantic from New York to London, which was achieved (achieve) in 2 hours 45 seconds! Flying at twice the speed of sound means that flying time is reduced (réduce) by half, which is why the Concorde flight between London and New York is used (use) a lot by business people and film stars – you can leave Britain at 10.30 and arrive in New York an hour earlier! Twenty planes have been built up to the present. But there are no plans to build any more. Each plane is produced (produce) at a cost of £55 million, which makes them very expensive!

C. What's new? Complete the letter with a verb from the box in *the Present Perfect* or *the Past Simple*.

meet	be	find	try	win	see	have to	hear	go x 2	agree	fall	get
------	----	------	-----	-----	-----	---------	------	--------	-------	------	-----

leave

live

Dear Heike,

How are you? I haven't heard from you for a while, so I thought I'd drop you a line and give you some of our news. The most important thing to tell you is that we have found a new house to buy! We went to see it last week, and we think it's wonderful. We agreed on a price last night, and with a bit of luck, we might be in it a couple of months' time. We have n't tried to sell our house yet, but I don't think it will be difficult. I'm going to the estate agent's this afternoon.

The children are all fine. Did you know that Joanna has been in the Far East for the past six months? She was in Melbourne for a while, but now she has left Australia and has gone to Indonesia. She's going to spend a few weeks there and then she's coming home. She's having a really good time. Jason has fallen in love with a lovely girl called Rosene! He met her at a party last week, and he thinks she's the most beautiful girl he has ever seen. I don't know how long the romance will last – we'll see!

YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
THE SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES
LEVEL C WORKSHEET # 2

Maggie has some good news, too! She won first prize in a ballet competition last week. She had to go to the Royal Ballet School in London for the whole day, and this morning we got a letter saying that she had won, so we're all delighted. That's all for now! I hope you're all well. Write soon.

Love,
James

D. Read the text about *The Times* newspaper. Put the verbs in brackets into the correct tense, *active* or *passive*.

The Times, symbol of tradition and establishment

THE TIMES is one of Britain's oldest and most influential newspapers. It began (begin) its life in 1785. It was started (start) by John Walter. In those days it cost (cost) two and a half old pennies.

In the nineteenth century, *The Times* developed (develop) a reputation for accurate reporting and independent editorial views. Now it sells (sell) over 650,000 copies a day. It is published (publish) in London, along with its sister newspaper, *The Sunday Times*, which has (have) at least ten sections and takes all week to read!

'*The Times* has had (have) an excellent reputation for over 200 years,' said its editor, who has worked / has been working (work) for the paper since 1980, 'and now we are trying (try) our best to continue that tradition in order to produce a newspaper for the twenty-first century.'

E. What Ann has been doing? Match a line in *A* with a line in *B*.

A	B
1-) Ann's been sunbathing.- <u>f</u>	a. She's furious.
2-) She's been shopping. <u>e</u>	b. She's got paint in her hair.
3-) She's been working in the garden. <u>d</u>	c. She's crying.
4-) She's been reading for hours. <u>i</u>	d. Her back hurts.
5-) She's been watching a sad film. <u>c</u>	e. She hasn't got any money left.
6-) She's been waiting for a bus for hours. <u>a</u>	f. She's a bit sunburnt.
7-) She's been doing the housework. <u>j</u>	g. She's covered in soap and water.
8-) She's been decorating the bathroom. <u>b</u>	h. The house smells of onions and garlic.
9-) She's been cooking. <u>h</u>	i. She's got a headache.
10-) She's been bathing the children. <u>g</u>	j. Everything's so clean.

F. Choose the correct form of the verb.

- 1-) I'm hot because I've run / I've been running!
- 2-) I've cut / I've been cutting my finger!
- 3-) Have you heard / Have you been hearing Paul Simon's latest record?
- 4-) She's tired because she's shopped / she's been shopping all day.
- 5-) Sorry. I've broken / I've been breaking one of your glasses.
- 6-) How long have you had / have you been having this book?
- 7-) They live / They have been living here for three years.
- 8-) I've painted / I've been painting the living room, but I haven't finished it.
- 9-) I've lost / I've been losing my wallet. Where did I last have it?
- 10-) Look what Pat has given / has been giving me for my birthday! A bike!
- 11-) There's my wallet! I've looked / I've been looking for it for ages.

YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
THE SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES
LEVEL C WORKSHEET # 2

G. Put in *each other, ourselves, themselves, itself, yourself*.

- 1-) We could all do more to keep healthy. We don't look after ourselves properly.
- 2-) The hostess introduced the two guests to each other.
- 3-) The song itself wasn't very good, but the title of the song became a popular phrase.
- 4-) You all know that no one can take your decisions for you. You yourself will have to decide.
- 5-) The two brothers did their best to knock ~~each other~~ themselves out.
- 6-) We talk to each other in French because it's the only language we both know.
- 7-) People who talk to themselves may get strange looks from other people.
- 8-) We should set off early to give ourselves plenty of time to get there.
- 9-) The guards who shot a man claimed that they were defending themselves.
- 10-) Luckily we managed to get two seats next to each other.

H. Change the underlined parts of the sentences so that they are grammatically correct.

- 1-) He's lived here until he got married.
 lived
- 2-) I don't see him since Monday.
 haven't seen
- 3-) A : Sorry I'm late. Are you waiting long? B : No, I've arrived ten minutes ago.
 Have you been waiting *arrived*
- 4-) I haven't seen James yesterday.
 didn't see
- 5-) She's been working here until 1993.
 worked
- 6-) Your hands are filthy! What did you do?
 have you been doing
- 7-) I didn't go to the bank recently.
 haven't been

I. Complete the following passage with the mixed *prepositions* below.

for across at (X4) by from to (X2) *under*
 in front of along out of opposite near on

We left home at (1) nine o'clock on (2) Monday morning, and walked to (3) the station. We went to (4) the center of the city by (5) train. At (6) the main line station, we had to wait for (7) two and a half hours for the next train to New York, which was due to leave at (8) 3:15. We did not waste our time so we bought our tickets from (9) the booking office. We decided to be back at (10) 3 o'clock at the latest, and walked out of (11) the station to explore the surrounding area.

Fortunately the station was near (12) the river; we walked along (13) the river bank for a while, watching the streamers going under (14) the bridge and the little ferry which was going across (15) from one side to the other in front of (16) us. Opposite (17) us, on the other side of the river, we could see two big buildings.

VOCABULARY

A. The pairs of words in this exercise are easy to confuse. Choose the correct one.

- 1-) cook / cooker
 My brother's a good cook.
 We bought a new cooker.

YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
THE SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES
LEVEL C WORKSHEET # 2

- 2-) felt / fell
I went to bed because I felt tired.
She fell off her horse.
- 3-) lend / borrow
Could you lend me your pen?
Could I borrow your pen?
- 4-) journey / travel
(*Journey* is usually a noun. *Travel* is usually a verb.)
How long is your journey to work?
You need a passport to travel abroad.
- 5-) buy / pay
What did you buy at the shops?
Let's pay the bill and leave.
- 6-) hear / listen
Listen! What's that noise?
I can't hear anything.
- 7-) last / latest
Shakespeare wrote his last play in 1613.
Models are always dressed in the latest fashions.
- 8-) quiet / quite
London is quite expensive.
Helen's a very quiet person, isn't she?
- 9-) who's / whose
Whose is this coat? It isn't mine.
Who's coming out for a drink?
- 10-) foreigner / stranger
I'm English. I come from Brighton. In Paris I'm a foreigner.
I'm from Brighton, in the south of England. In Manchester, in the north of England, I'm a stranger.
- 11-) game / play
Football is a game.
Hamlet is a play.
- 12-) robbed / stolen
Someone has stolen my car.
Thieves robbed the National Bank yesterday.

B. Complete the sentences with the words in the box. Make any necessary changes.

partner	be exhausted	regularly	extrovert	couple
in common	break up	relationship	keep in touch	depend on

- 1-) The business was going down so they made her partner in the firm in order not to go bankrupt.
- 2-) It is important to have a good relationship with your children when they grow up.
- 3-) You can't depend on John. He nearly always arrives late.
- 4-) The post arrives regularly at eight every morning.
- 5-) The children will be very upset when Jim and Mary break up. Nobody knows what will happen to them.
- 6-) I try to keep in touch with current events by reading newspapers otherwise I don't have any information about anything.
- 7-) Jane and I have nothing in common. We share no interests although we are sisters.
- 8-) She's a good person to invite to a party because she's such an extrovert person.
- 9-) The long cycle ride exhausted her. I'm sure she will sleep for a long time.
- 10-) I found a couple of socks in the bedroom but they don't make a pair.

Calisma
kardi (2)

YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
THE SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES
LEVEL C WORKSHEET # 1

USE OF ENGLISH

A. Read the letter below and put the verbs in brackets into the correct tense.

Dear Ellen,

Hello from Amsterdam! The weather is (be) sunny and I am having (have) a fantastic time. David and I are staying (stay) at a lovely hotel in the city centre. We have been (be) here since Tuesday and we have already done (already/do) many interesting things.

We have taken (take) a boat trip down the Amstel River. We did (do) that on Wednesday. It was (be) amazing! We have also visited (also/visit) the Van Gogh Museum. We visited (visit) it on Thursday. The paintings were (be) fascinating. I bought (buy) some great posters there.

There are a lot of things we haven't done (not do) yet. We haven't visited (not visit) the Anne Frank House and we haven't gone (not go) to the Artis Zoo. We are visiting / are going to visit (visit) the zoo tomorrow to see the animals. We are also visiting / are also going to visit (also visit) the Stedelijk Museum. It is (be) famous for its large collection of modern art.

Amsterdam is (be) a magnificent city - you must see it one day. We are returning / are going to return (return) to New York on the 15th, so I will see (see) you then.

Lots of love,
Janet

B. Choose the correct verbs.

Candy O'Brien's life changed / has changed a lot in the last five years. Five years ago very few people heard / have heard of her. Then she got / has got a part in TV's 'Sutter Street'. While she worked / was working in 'Sutter Street', people realized that she had a good voice. So now she's a pop star, too, and she sells / is selling millions of records every year. At the moment she makes / is making a pop video and then next month she would be / will be on stage again in her new concert tour. The tour will be very popular, so if I am / were you, I will get / would get some tickets today.

C. Look at the text on *Catching a plane*. Put the verb in the correct form, *Present Simple active* or *Present Simple passive*.

Catching a plane

When you arrive (arrive) at an airport, you should go straight to the check-in desk where your ticket and luggage are checked (check).

You keep (keep) your hand luggage with you but your suitcases are taken (take) to the plane on a conveyor belt. You can now go to the departure lounge.

If you are on an international flight, your passport is checked (check), and then you and your bags are x-rayed (x-ray) by security cameras; sometimes you are given (give) a body search and your luggage is searched (search) by a security officer. You wait (wait) in the departure lounge until your flight is called (call) and you are told (tell) which number gate to go to.

Finally you board (board) your plane and you are shown (show) to your seat by a flight attendant.

D. Read the biography of Charles Blondin. Put the verb in the correct form, *Past Simple active* or *Past Simple passive*.

CHARLES BLONDIN (French, 1824-1897)

Charles Blondin was born (be born) into a circus family. He was taught (teach) to walk on a tightrope when he was 5. In 1859 he became (become) very famous when a high wire was put (put) above the Niagara Falls between America and Canada and he walked (walk) across it. Thousands of people watched (watch) him do it.

**YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
THE SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES
LEVEL C WORKSHEET # 1**

Afterwards many of them are carried (carry) across the water on his back. Bloudin sometimes fell (fall) from the high wire but he wasn't killed (not kill); he died (die) peacefully in bed in his sleep!

E. Complete the text with the verbs in brackets in the correct tense, *active or passive*. (Simple Present, Simple Past, Present Perfect).

Nylon The first man-made fibre

Nylon was invented (invent) in the early 1930s by an American chemist, Julian Hill. Other scientists worked (work) with his invention and finally on 27 October 1938, Nylon was introduced (introduce) to the world. It was cheap and strong and immediately became (become) successful, especially in the making of women's stockings.

During the Second World War, the best present for many women was a pair of nylon stockings, but more importantly, nylon was used (use) to make parachutes and tyres.

Today, nylon is found (find) in many things: carpets, ropes, seat belts, furniture, computers, and even spare parts for the human body. It has played (play) an important part in our lives for over 50 years.

♥ **REMEMBER!**

SHOULD / SHOULDN'T is used for weak obligations and for giving advice.

e.g: Your watch is old. You should buy a new one.

You shouldn't tell lies. (It's not good to tell lies, but it's not illegal and nobody can stop you.)

MUST is used when a person has an obligation to do something. If the person doesn't do it, he / she will suffer or he / she will make other people suffer. People are often punished if they do what they **MUST NOT DO**. The obligation often comes from the speaker.

e.g: You must stop smoking. (If you don't, it will kill you.)

You mustn't cross the road when the light is red. (because an accident will happen, and you will also break the law.)

F. Use *must / mustn't; should / shouldn't* in the blanks.

- 1-) You mustn't smoke in the theatre. Look at the notice on the wall.
- 2-) You shouldn't say bad things to other children.
- 3-) Stop dieting or you'll die. You must eat if you want to live.
- 4-) You mustn't speed up when another driver is trying to pass you.
- 5-) Everyone should go to the dentist's once a year.
- 6-) She has done enough work today. She should rest now. She shouldn't work any more today.
- 7-) You mustn't let the baby stay near the hot iron. It's dangerous.
- 8-) Mrs Parker is a diabetic, so she mustn't drink tea with sugar. Sugar is bad for her.
- 9-) A: I want to get a driving licence.
B: You must pass an eye examination and a driving test.
- 10-) He mustn't touch that switch or he'll get an electric shock.
- 11-) A: I get bored at weekends.
B: You should join a sports club.
- 12-) Bicycle riders mustn't ride on freeways. Cars drive fast on freeways, and bicycles can cause accidents.

YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
THE SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES
LEVEL C WORKSHEET # 1

✱ REMEMBER!

MUSTN'T (do) shows that something is forbidden or something is necessary not to do. We use **MUSTN'T** to tell somebody not to do something.

e.g: You **mustn't** play in the street. (Don't play in the street.)

DON'T / DOESN'T HAVE TO expresses the idea that something is not necessary.

e.g: You **don't** have to put on your pullover. It's hot out today.

(= It's not necessary to put on your pullover.)

G. Underline the correct verb form.

- 1-) You mustn't / don't have to tell Mary what I told you. It's a secret.
- 2-) The museum is free. You mustn't / don't have to pay to get in.
- 3-) You mustn't / don't have to drive with an expired licence.
- 4-) Terry's a millionaire. He mustn't / doesn't have to go to work.
- 5-) I mustn't / don't have to do my washing. My mother does it for me.
- 6-) We mustn't / don't have to rush. We've got enough time.
- 7-) You mustn't / don't have to play with guns. They're dangerous.
- 8-) This is my favourite pen. You can borrow it, but you mustn't / don't have to lose it.
- 9-) 'Shall I come with you?'
'You can if you want, but you mustn't / don't have to.'
- 10-) We have a lot of work tomorrow. You mustn't / don't have to be late.

H. Read about Jane and then complete the sentences.

Jane lives on a small farm in the country. Every day she collects eggs and tries to sell them in the town market. It is not easy to take her eggs to town. The town is very far from her house, so she can't walk. There isn't a bus to town in the early morning on the market day, so she can't go by bus. She can't drive her father's car because he doesn't let her drive it. She has got a bicycle, but riding a bicycle is rather dangerous for her and for the eggs. She can't take a taxi, because taxis are expensive. So she has to carry the baskets to the station and catch the 6 o'clock train.

- She could walk if the town weren't very far from her house.
- She could go by bus if there were a bus to town in the early mornings.
- She could drive her father's car if he let her drive it.
- She could ride a bicycle if it weren't dangerous for her and for the eggs.
- She could take a taxi if they weren't expensive.

I. Complete the sentences to form either a *first* or a *second conditional clause*.

- 1-) She isn't here. If she were (be), I d tell (tell) her the news.
- 2-) Give me Peter's letter. If I see (see) him, I will (give) it to him.
- 3-) I have to work about 80 hours a week, so I'm very busy. But if I had (have) any spare time, I d take up (take up) a sport like golf.
- 4-) If I were (be) taller, I could (can) be a policeman, but I'm too short.
- 5-) If you have (have) any problems, let me know and I ll come (come) and help you straight away.
- 6-) What noisy neighbours you've got! If my neighbours were (be) as bad as yours, I would go (go) crazy.
- 7-) She would marry (marry) him if he asked (ask) her to, but she knows he won't.
- 8-) Please hurry. If we don't leave (not / leave) immediately, we will be (be) late.

L32

Galima kardi (3)

YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
THE SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES
LEVEL C WORKSHEET #9

USE OF ENGLISH

A. Complete the following by choosing the correct word or words next to each number.

14, Long Street
Regentmere
27th April, 1998

Plaza Hotel
Regentmere

Dear Sirs,

I wish to apply for the job of assistant chef, as advertised in the 'Regentmere Times'.

I (1. *have finished* / *finished* / *am finished*) school last July and since then I have (2. *have been* / *being* / *was*) working at 'Le Soleil' restaurant in Store Street. I started there (3. *like* / *as* / *while*) a dishwasher and after a month I (4. *am* / *have* / *was*) promoted to waiter. Three months later I was (5. *moving* / *move* / *moved*) to the kitchen, and I am now working as an (6. *assistant* / *assist* / *assisting*) to the chef. (7. *Many* / *Besides* / *Part*) of my job is to prepare (8. *the* / *a* / *much*) salads, and I also prepare some of the sauces for the main courses.

I have also worked abroad. (9. *While* / *During* / *When*) one of my school vacations I worked in a restaurant in Paris, (10. *which* / *whose* / *where*) I learned a lot and also gained (11. *experiment* / *experience* / *expert*) in European cooking.

I have always been (12. *interest* / *interesting* / *interested*) in cooking and used to (13. *spend* / *spending* / *spent*) hours in the kitchen (14. *in* / *on* / *at*) home, experimenting with new combinations and flavours.

(15. *Since* / *For* / *While*) the past three months I (16. *have* / *had* / *am*) been doing cookery course (17. *on* / *at* / *in*) the evenings. On completing the course I will have the 'Two Stars' Culinary Certificate. By next year I hope (18. *to have* / *have* / *having*) the 'Three Stars' certificate.

I am (19. *particularly* / *particular* / *peculiar*) interested in working in your hotel because of your reputation for excellent food and service. I (20. *am used* / *used* / *am using*) to working hard and I don't mind (21. *to work* / *working* / *worked*) overtime when it (22. *is* / *has* / *will be*) necessary.

I am looking forward to (23. *receive* / *receiving* / *received*) your reply.

Yours faithfully,
Larry Walters

B. Here are some of the strangest deaths on record. Read these true stories and fill the gaps in the correct narrative tense, active or passive.

**Maudie Walker
she died of excitement!**

Maudie Walker was a 59-year-old contestant on a live American TV quiz show, called *Temptation*. She *had just succeeded* (just / succeed) in winning the game and she was smiling at the camera and *waving* (wave) to all her family in the audience, when she *was overcome* (overcome) by the excitement of the moment and suffered a massive heart attack. She *died* (die) in front of ten million viewers. *Temptation* has not been shown live since.

YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY
THE SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES
LEVEL C WORKSHEET # 6

USE OF ENGLISH

A. Complete the newspaper article. Put the verb in brackets in the correct form, active or passive

§ 200M ART STOLEN

Paintings by Monet, Rembrant, and Degas *have been stolen* (steal) from the Boston Museum. Yesterday afternoon two thieves wearing police uniforms arrived at the museums and ask the guard *to show* (show) them Monet's paintings. They said that they had received a telephone call at the police station that morning telling them that the paintings were in danger. The guard immediately let them *see* (see) the paintings. The thieves told him *to turn off* (turn off) the alarm system and then suddenly they made him *lie* (lie) on the ground and they tied his arms and legs. They worked very quickly and carefully and when they *collected/ had collected* (collect) the best paintings they *left* (leave) the museum quietly and calmly through the front door. The director of museum, Karen Haas said: 'The thieves *have taken* (take) our best pictures. I *have been working / have worked* (work) here for 12 years and I can't believe that this *has happened* (happen). How did they manage *to take* (take) them so easily? They might *try* (try) *to sell* (sell) them to an art collector in Europe, but this will be difficult because the paintings are so well known. If they *weren't* (not be) so well known, it would *be* (be) easier *to sell* (sell) them. We have decided *to employ* (employ) more guards, and a new alarm system *has* already *been put* (put) in. I'm sure the police will find the thieves and our paintings, but they think it might *take* (take) a long time.'

B. Write complete sentences.

1-) present continuous or will?

- JANE: What did Jack say on the phone?
ANNE: He / have / a party on Saturday He's having a party on Saturday.
JANE: you / go? Are you going?
ANNE: Yes. I like Jack's parties.
JANE: Did he invite me, too?
ANNE: Yes, but you can't come, can you?
JANE: No, I / be / away at the weekend. No, I'll be away at the weekend.

2-) present simple or going to?

- TOM: Great! That's the end of school for a few weeks.
LUCY: When / the next term / begin? When does the next term begin?
TOM: On September 3rd.
LUCY: What / you do / during the holidays? What are you going to do during the holiday?
TOM: I don't know yet. What about you?
LUCY: I / not / finish / until next week. Then, I / look / for a job for the summer.
I don't finish until next week. Then, I'm going to look for a job for the summer.

3-) will or going to?

- VAL: Do you want to play tennis on Friday?
BEN: I can't. I / visit my grandmother. I'm going to visit my grandmother.
VAL: Does she live near?
BEN: Not really. About 100 kms away. But my car isn't working at the moment. I / take it to the garage. I'm going to take it to the garage.
VAL: I / lend you mine. I don't need it on Friday. I'll lend you mine.
BEN: Oh, thank you, I / buy the petrol. I'll buy the petrol.

4-) present continuous or will?

- JACK: everybody / come / to the meeting on Friday afternoon?
Is everybody coming to the meeting?
PAM: Most people.
JACK: you think / it / be a long meeting? Do you think it will be a long meeting?
PAM: I'm not sure. It / probably / be about 3 hours. Why?
It'll probably be about 3 hours.
JACK: I / go to the dentist at 5.30. I made the appointment two weeks ago.
I'm going to the dentist at 5.30.

ER PRONUNCIATION EK-3

stress

underline the stress.

ous	5 co-operative	9 insecure
bitious	6 affectionate	10 aggressive
ginative	7 independent	11 responsible
mpetitive	8 sociable	12 organized

Listen and check. Practise saying the adjectives.

- number: adjectives ending *-ive* = /ɪv/.
 adjectives ending *-ous* = /ɔs/.
 adjectives ending *-able* = /əbl/.

partner on the adjectives of personality in a above. pronounce them correctly.

is kind of person likes being with other people. 'sociable'.

LISTEN BETTER

Listen to a psychologist speaking about other factors which affect your personality. What are the main factors?

ask for more detail. Complete the sentences.

If you're a first child and you're a girl, you will be _____ if the second child is a boy.

If you're a girl in the middle of three girls, you will probably rebel against _____ and want to wear _____ and play _____.

If you're a girl in the middle of boys, you will probably do exactly the opposite and like _____ and be _____ pretty _____.

Boys who have a lot of attention from their fathers in their early years are usually more _____ and _____.

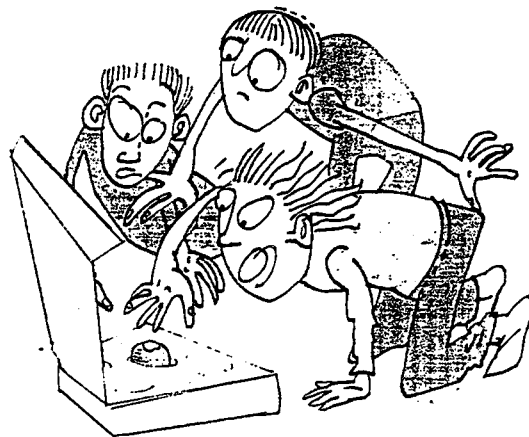
Boys who spend most of their time with their mothers are _____ better at _____ and _____.

Do you agree with what the psychologist said?

6 MAKING CONVERSATION

Good relations?

- a In pairs, look at the topics in the box. A write three advantages for each topic, B write three disadvantages.

ADVANTAGE OR DISADVANTAGE?
Having a lot of brothers and sisters
Being an only child
Having an older relative living with you (e.g. grandmother)
Both of your parents working

- b Together discuss each point. Do you agree?
 One advantage/disadvantage is that...
 On the other hand...
 That's true, but...
 I agree/disagree because...

7 WRITE BETTER

- Either:
 Write three short paragraphs describing a relative.
Paragraph 1 What does he/she look like?
Paragraph 2 What's he/she like?
Paragraph 3 What does he/she like doing?

Or:
 Write three short paragraphs about *one* of the topics in 6.

- Paragraph 1** Advantages
Paragraph 2 Disadvantages
Paragraph 3 Your conclusions/own opinion
 Use the Writing Bank on p.145 to help you.

➤ Go to Check your progress 1, p.114.

Hello and goodbye

Meeting people, saying goodbye
Common expressions

1 UNDERSTANDING INFORMATION

Read this information from a language school brochure. Write T (true) or F (false).

- 1 You will receive more information before you leave your country.
- 2 The best way to get from London to Cambridge is by train.
- 3 The school will pay for a taxi from the bus station to the family.
- 4 There are special arrangements for people doing summer courses.
- 5 On the summer course you will be taken back to the airport on the Saturday after the course ends.
- 6 Your family will take you to the school on the first day.
- 7 The Director of Studies will meet you at the school.

Guess the meaning of the highlighted words in the text. Match them to the definitions.

1 exists for you to use if you want	_____
2 a person who receives someone as a guest	_____
3 included inside something	_____
4 given to you and you don't have to pay	_____
5 go with you	_____
6 show you all the different parts of	_____
7 pay to use for a short time	_____
8 a kind of bus which takes you from an airport to another place	_____
9 people who work for an organization	_____
10 an exam to decide your level	_____

WHAT HAPPENS WHEN I ARRIVE?

- Clear instructions sent to you before departure
- Airport pick-up service available
- Guided tour of school
- Level placement test

FROM THE AIRPORT TO YOUR HOST FAMILY

There is an excellent coach transfer to Cambridge city centre from each of the three London airports. You will then find taxis waiting at Cambridge bus station which you can hire to reach your host family. However if you prefer, we can order a taxi straight from the airport to your host family. Prices for this are listed on the enclosed sheet.

Summer Courses – If you are coming on any summer courses and you arrive at Heathrow or Gatwick airports between 09:00 and 18:00 on the Sunday before the beginning of your course, staff from the school will be waiting for you at the airport and will escort you on the transfer coach to Cambridge where a school minibus will take you on to the host family. Transport is provided free of charge to the airport on the Saturday after the end of your course.

ON YOUR FIRST DAY AT THE SCHOOL

You will need to arrive at the school by 09:15 on your first day (your host family will tell you how to get to us from their house). Here you will be met by our Director of Studies, who will give you all the information you need and show you round the school.

2 MEETING PEOPLE

- a **T1.10** Listen to Claudia, a foreign student, meeting her host family. Who are the people in the family?
- b Listen again. Complete the chart.

Meeting people for the first time	
Usual	More formal
Hi! / _____	Good morning/afternoon.
_____ to meet you.	Pleased to meet you./How do you _____?
_____ is (my husband).	
Did you have a _____	
_____?	
Yes, _____ thanks.	

- c Go to **Communication Introductions, A p.121, B p.125.** Roleplay arriving at the host family's house.

R PRONUNCIATION

/j/ and /dʒ/

Listen and repeat seven sentences about Nicky. Remember, *used to* = /ju:stə/.

Listen and write the correct column.

yesterday
music

January
village

Check the spelling.
Do you see any rules?

EXERCISE

Write sentences with *used to*.

_____	when I was younger. (I/have long hair)
_____	when you were a teenager? (you/smoke)
_____	until he broke his leg last year. (he/ski a lot)
_____	but then we bought one last year. (we/not have a car)
_____	when she was a child? (she/be good at sport)
_____	when he lived in London. (he/not drive)
_____	before they were married? (they/go out more)
_____	until I got contact lenses. (I/wear glasses)

As a student, A ask about changes in B's life. Find out as many as possible. B answer the questions. (Use *used to* about your *past* actions or situations.)

1. Has your appearance changed in any way?
A: Yes, I used to have really long hair.
B: How long?

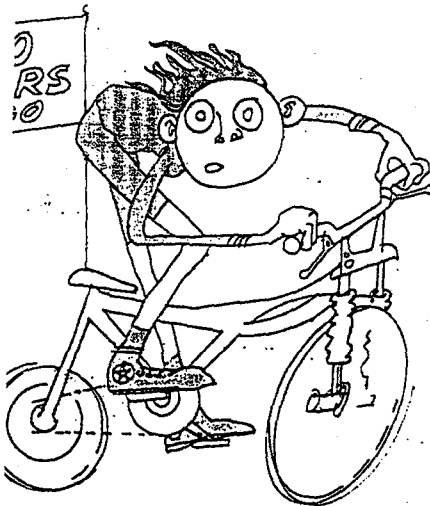
CHANGES IN YOUR LIFE

Appearance:
Has your appearance changed in any way?

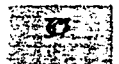
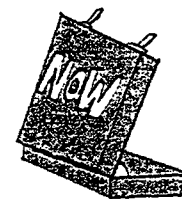
Job/studies:
Have you always worked/studied in the same place?

Lifestyle:
Have you always lived in the same town/street?
Have any of your hobbies/interests changed?
Has your lifestyle changed in any other way?

Personality:
Has your personality changed much since you were a child?

10 YEARS AGO

Dream cars and nightmare journeys

East perfect
Cars and driving

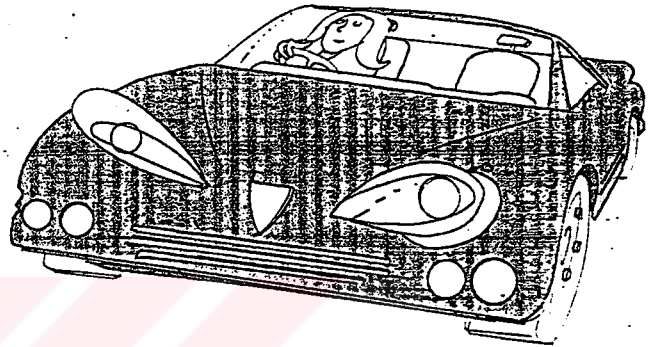
1 BUILD YOUR VOCABULARY

Cars and driving

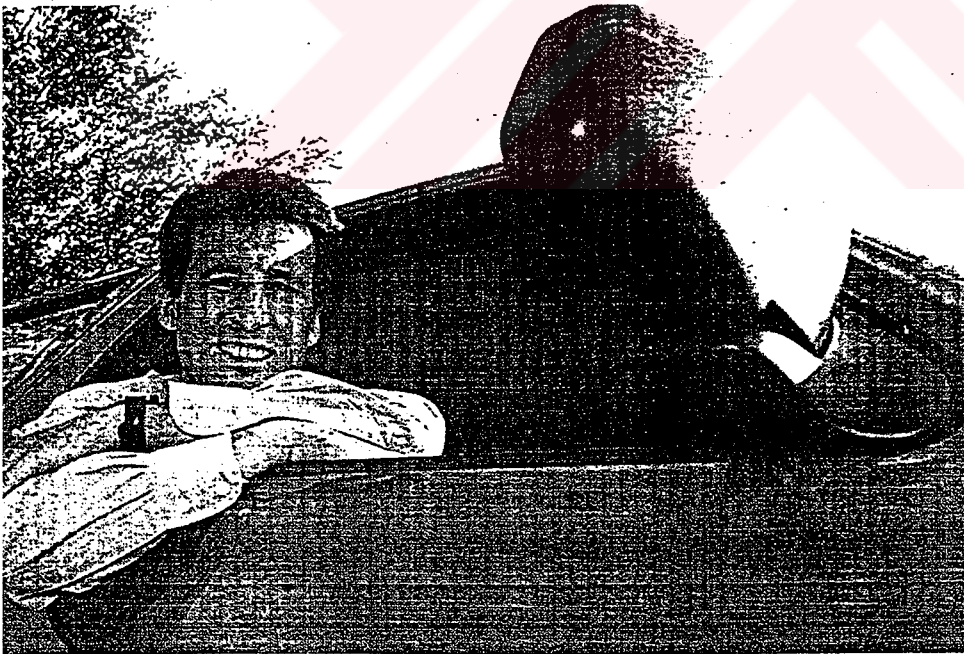
Complete Vocabulary Builder 8B *Cars and driving*, p.136.

Do the 'Car' quiz.

- 1 What can you put in the *boot* of a car?
- 2 How many *gears* do cars usually have?
- 3 What do you have to do if you get a *puncture*?
- 4 What two things protect the driver in an accident?
- 5 How many *wheels* does a car have?
- 6 What are three problems you can have on a car journey?
- 7 When do you use the *brakes*?
- 8 When mustn't you *overtake*?
- 9 What's the *steering wheel* for?
- 10 What do you have to turn on before you can drive?

2 PRESENTATION

Sebastian Coe is one of Britain's most famous and most successful athletes. Born in 1956, he won two Olympic gold medals and two silver medals and broke the 800 metres world record in 1981. When he retired from sport he became a Member of Parliament, but then lost his seat when the Labour Party won the general election in 1997.

T5.4 Listen to Sebastian Coe's answers to some questions about cars and driving. Number the questions in the correct order.

- What's your dream car?
- Do you like driving?
- When did you first learn to drive?
- Do you ever go over the speed limit?
- What car have you got now?
- What do you hate most about other drivers?
- What's your favourite car advertisement?

b T5.5 Listen and check. Try to remember his answers.

c Ask a partner these questions.

- 1 What's your 'dream' car? Why do you like it?
- 2 Can you drive a car or ride a motorbike or scooter? Do you enjoy it?
- 3 Are there any cars you really *don't* like?
- 4 What's your favourite car advertisement?

The future; revision of Future tenses, Future perfect; curriculum links with Science, Environmental Studies, Social Studies; prepositions

8 The future Topic and language

1 Discussion

2 Listening

WB Ex. 2

3 Discussion and reading

IT A and B

Inside the text

A Comprehension

B Vocabulary

C Intonation of lists

WB Ex. 3

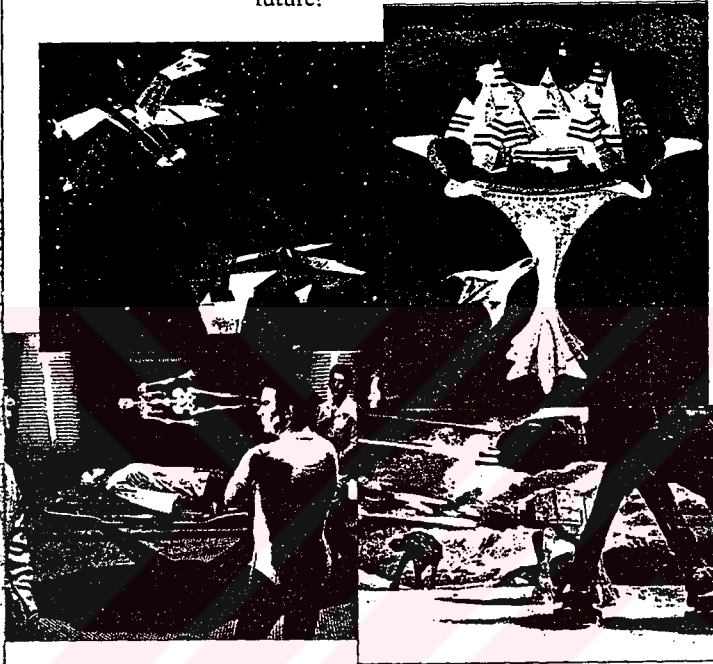
1 Thinking about the future

1.1 The image in your mind

What picture do you have of the future? What things will change? What things will happen?

Where do you see images of the future? Do you believe them?

Will life in the future be better, worse or the same as now? What do you *hope* about the future?

2 Studying the future

Futurologists are people who study the present and then try to predict the future. How do they do it, do you think?

Adriana Lima is a futurologist. She is telling Lars Bengtson about her work. Listen. Why is futurology important? What two things of futurology does she talk about?

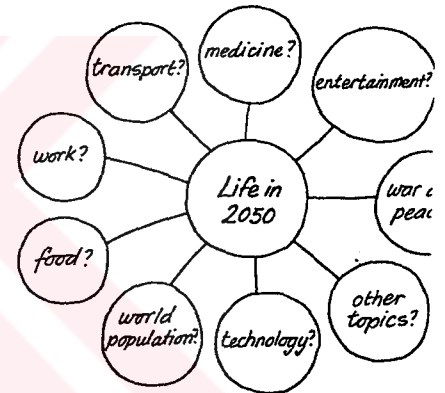
3 The year 2050

3.1 Your predictions

In the year 2050, how old will you be?

What will life be like then, do you think? How will we live? Brainstorm predictions with the class.

Why do you predict *those* things?

1.2 But when ... ?

How quickly will things change?

Write down four of the things that you talked about in Exercise 1.1. When do you think they will happen? Write a date for each one. Compare with other students in the class.

Where can you see the beginnings of those changes *now*?

3.2 Futurologists' predictions

Futurologists predict that life will probably be very different in 2050. Read some of their predictions. Which ones do you think are good things? Which ones bad? Which ones could be good or bad?

What do you think we should do *now* to ensure that only the good things happen?

'Alternative' medicine; curriculum links with Health Education, Science and Cultural Studies; Present perfect continuous

14 Natural remedies

Topic and language

1 Discussion, listening

2 Reading, discussion
WB Ex. 2

1 What do you do when ...?

1.1 Some common problems

Here are some very common problems. What do you do for each one? Tell the class your ideas.

What do you do when ...

1.2 Some advice

There are many 'home remedies' for the problems in Exercise 1.1. How do you think the things in the picture can help you?

Pat Denison has been doing some research into 'home medicine'. She is telling Simon Nkome about some of the things she has discovered. Listen. What ideas does she have for each problem? Copy and complete the chart.

Problem	Remedy
a small cut	
a splinter	
hiccups	
a bruise	
a burn	
a cold	

2 Natural remedies

2.1 Conventional and alternative medicine

'Conventional' medicine often involves drugs or surgery. Many people say that this produces side-effects and that there are better, natural ways to cure illness. Do you know the names of any 'alternative' types of medicine? How do they work? Tell the class your ideas.

2.2 Two examples

Look at the pictures in the article. What do you think is happening to the patients?

Work in pairs and each choose a different section to read. Then explain to your partner what is happening in the photograph.

2.3 Some facts

Read the descriptions again. Can you complete this table with information about each form of medicine?

	Country of origin	Age	What happens?	How does it work?
Acupuncture				
Biofeedback				